

Tuyển tập 10 bài pháp thoại của
Hòa thượng Thích Bửu Chánh

HỖ VỌNG ĐỒNG NGHĨA VỚI TUYỆT VỌNG

HY VỌNG ĐỒNG NGHĨA VỚI TUYỆT VỌNG Mười bài pháp thoại

Hòa thượng Bửu Chánh

Phước Minh và Phước Tuệ ghi chép

Thiền viện Phước Sơn
Thành phố Biên Hòa, Đồng Nai
2021

*Bình Anson dàn trang và trình bày
Perth, Tây Úc, ngày 16/08/2021*

Thay lời giới thiệu

Kính thưa quý bạn đọc,

Được sự cho phép của Hòa thượng Thích Bửu Chánh, trụ trì thiền viện Phước Sơn (Đồng Nai), chúng tôi đã lựa chọn và chép lại mười bài thuyết pháp (pháp thoại) của Hòa thượng cho các tăng, ni và Phật tử trong các khóa tu gần đây.

Về mặt hình thức, đây là những lời thuyết pháp của Hòa thượng trong các buổi giảng pháp, không phải do Hòa thượng viết ra, nên ngôn từ ở đây là văn nói được thu âm từ các bài giảng, sau đó chúng tôi nghe và đánh máy lại.

Văn nói thường mộc mạc, giản dị, đôi khi câu từ được lặp lại nhằm nhấn mạnh phương pháp thực hành cho các tăng, ni sinh và Phật tử trong các khóa tu học gần đây, nên sự lặp lại này rất cần thiết, vì vậy chúng tôi giữ nguyên.

Do đó, nếu người đọc theo cách “đọc nghe” thì sẽ thấm thấu ý dạy của Hòa thượng một cách sâu sắc và trọn vẹn hơn.

Về mặt nội dung, pháp thoại của Hòa thượng Bửu Chánh thường đi sâu phân tích, làm nổi bật ý nghĩa những lời dạy của Đức Phật trong kinh điển thông qua hình ảnh, ngôn từ của một bài thơ thiền, một bài hát, một câu ca dao gần gũi với đời thường, giúp cho người nghe dễ nghe, dễ hiểu và dễ nhớ.

Với cách nói giản dị, đi thẳng vào vấn đề, pha lẫn sự hài hước, hóm hỉnh, Hòa thượng dẫn dắt người nghe đến với

vườn hoa Pháp của Đức Phật, hướng dẫn người nghe cảm nhận được hương vị của Pháp Bảo, chỉ cho người nghe phương pháp gieo trồng, vun xới hạt giống của những bông hoa Pháp được đâm chồi, nảy lộc trong tâm thức của mỗi người.

Bằng tấm lòng bi mẫn, Hòa thượng chỉ ra sự nguy hại của “vô minh” tồn tại ở trong mỗi tha nhân, qua đó sách tấn người chưa phải là Phật tử sẽ hiểu đúng những lời dạy của Đức Phật, người đang là Phật tử rồi sẽ biết điều chỉnh việc học và thực hành những lời dạy của Đức Phật nơi bản thân mình để đi đúng đường và nhanh chóng đạt kết quả.

Về mặt ngôn ngữ, chúng tôi cố gắng đánh máy một cách trung thực những lời giảng của Hòa thượng, vì như lời dạy của Hòa thượng trong bài thuyết giảng cho tăng, ni sinh tại Học viện Phật giáo Việt Nam, Cơ sở Lê Minh Xuân ngày 26/2/2017 là Hòa thượng mong muốn những người học về diễn giảng xướng ngôn, hay là học về khoa hoàng pháp sẽ học được cách để thuyết một bài pháp thông qua các bài thuyết giảng của Hòa thượng.

Qua mười bài pháp thoại của Hòa thượng, cầu mong quý độc giả tìm thấy những gợi ý đúng cho những bước tu và trải nghiệm của mình trong sự thực hành giáo pháp của Đức Phật.

Tuy nhiên, những bài pháp thoại được ghi lại từ văn nói sang văn viết nên chắc chắn không thể nào tránh khỏi sơ suất, chúng con kính mong Hòa thượng và chư vị Tăng, Ni, Phật tử, cùng quý vị độc giả hoan hỷ lượng thứ cho chúng con!

Chúng con xin đánh lễ và thành kính tri ân Hòa thượng Thích Bửu Chánh đã cho phép chúng con được ghi chép lại những bài pháp thoại của Hòa thượng!

Pháp thoại của Hòa thượng đã mang đến cho chúng con những lợi lạc không thể đo đếm được. Thời pháp của Hòa thượng luôn sách tấn chúng con trong cuộc sống hàng ngày cũng như trên con đường tu học Đạo.

Chúng con nguyện cầu ngôi nhà Tam Bảo luôn vững chắc để cho hàng Phật tử chúng con có được một trú xứ nương nhờ nhằm vun bồi hạt giống của thiện pháp như lời Hòa thượng thường nhắc nhở: *“Thời gian không bờ, đời người không bến, thời gian trôi, đời người mất, giá trị con người chỉ còn lại các nghiệp mà thôi, nghiệp thiện hoặc nghiệp ác. Hãy gấp rút làm các việc thiện, hãy chế ngự điều ác trong tâm; vì tâm của người dễ dôi, chậm tạo thiện nghiệp sẽ ưa thích làm việc ác.”*

Chúng con nguyện cầu cho tất cả được sự an vui!

*Chịu trách nhiệm ghi chép,
Nguyễn Thị Kim Liên (pháp danh Phước Minh)
Đặng Thị Ái (pháp danh Phước Tuệ)*

Namo Tassa Bhagavato Arahato Sammasambuddhasa

**Thành kính đánh lễ Đức Thế Tôn,
Bậc A-la-hán Cao thượng, Đức Chánh Biến Tri**

MỤC LỤC

1. Hy vọng đồng nghĩa với tuyệt vọng
Trường hạ Kiều Đàm Ni viện, ngày 26/06/2008
2. Cát bụi
Chùa Hoàng Pháp, ngày 15/04/2009
3. Cây gai nhọn
Chùa Long Vân, ngày 31/07/2010
4. Tại sao tôi phải tu?
Chùa Pháp Thường, ngày 21/04/2012
5. Giận hờn vu vơ
Tu viện Tường Vân, ngày 09/11/2014
6. Mặc kệ nó - Makeno
Chùa Xá Lợi, ngày 26/08/2015
7. Nói với tuổi 50
Chùa Hoàng Pháp, ngày 26/08/2016
8. Nếu em nhớ
Học viện Phật giáo Việt Nam, ngày 26/02/2017
9. Chủ nhân của nghiệp
Chùa Phổ Quang, ngày 02/04/2017
10. Nói với tuổi 20
Chùa Hoàng Pháp, ngày 11/07/2017

Hy vọng đồng nghĩa với tuyệt vọng

*Giảng tại Trường hạ Kiều Đàm Ni viện,
ngày 26/06/2008*

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Hôm nay ngày 26 tháng 6 năm 2008, tức ngày 23 tháng 5 Âm lịch năm Mậu Tý, trong mùa An Cư Kiết Hạ, chúng tôi được duyên lành đến tại trường hạ Kiều Đàm Ni Viện để giới thiệu một vài lời dạy của Đức Phật đến cho quý vị đang an cư tại đây. Đề tài của bài thuyết pháp chiều hôm nay mang tên “*Hy vọng đồng nghĩa với tuyệt vọng*”.

Tại sao hy vọng sẽ đi đến tuyệt vọng?

Bởi vì hy vọng là Tham, mình hy vọng cái mình muốn sẽ có theo ý của mình, còn tuyệt vọng là nó diễn ra không theo ý của mình nên mình đau khổ, đau khổ là Sân. Thông thường *hy vọng* và *tuyệt vọng* là ngược nhau, nhưng trong bài pháp này thì lại là bà con quyến thuộc của nhau

Tôi lấy ví dụ thế này:

Mình hy vọng người đệ tử mình nhận vào trong chùa là người thông minh, học giỏi, học đâu hiểu đó. Nhưng đứa học trò của mình lại học đâu quên đó, nên mình đau khổ. Hoặc là mình sanh một đứa con, hy vọng con mình học hành giỏi giang, sau này có được sự nghiệp công thành, danh toại, nhưng cuối cùng không đạt được cái hy vọng đó nên mình khổ đau. Mình có một người chồng, hay người vợ, mình hy

vọng người chồng này, người vợ này theo ý của mình, nhưng người chồng này, người vợ này, không theo ý mình, nên mình sẽ khổ đau. *Càng hy vọng, càng khổ đau*, cho nên cái hy vọng này là thừa, là không cần thiết, nó gây cho mình đau khổ, không mang lại sự an lạc.

Vậy thì mình có nên hy vọng không? Không! Vì đứa học trò này phải chịu quy luật nghiệp báo nhân quả của nó. Người đệ tử này, người chồng này, người vợ này, người con này, mỗi người đi đâu, ở đâu cũng mang kè kè cái nghiệp báo nhân quả của chính họ. Mình muốn là một chuyện, nhưng người đó phải chịu quy luật nghiệp báo nhân quả của họ. Cho nên *hy vọng mang tính ý chí chủ quan, tuyệt vọng là điều kiện khách quan bên ngoài* diễn ra ngoài ý muốn của mình.

Bài pháp này tôi muốn giúp cho người nghe suy nghĩ cho đúng, hiểu được sự thật để bản thân người đó không bị khổ đau, chứ không phải cắt đứt niềm hy vọng của họ, vì người ta có quyền hy vọng.

Có người nói nếu không hy vọng thì không sống được, nhưng đó là cái mình nói, còn trong thực tế mình không cần hy vọng, bởi vì hy vọng là cho tương lai, tuyệt vọng là khi không đạt được niềm hy vọng đó, trên thực tế người đó vẫn sống, thậm chí còn sống khỏe, sống an lạc, không đau khổ.

Bài pháp này để nghe, suy nghĩ và tu tập sống trong hiện tại.

*“Quá khứ không truy tìm
Tương lai không ước vọng
Quá khứ đã đoạn tận
Tương lai còn chưa đến
Chỉ có pháp hiện tại
Tuệ quán chính ở đây
Không động không rung chuyển*

*Hôm nay nhiệt tâm làm
Ai biết chết ngày mai
Không ai điều đình được
Với đại quân thân chết
Sống như vậy nhiệt tâm
Đêm ngày không mệt mỏi
Xứng gọi Nhất Dạ Hiền
Bậc an tịnh trầm lặng."*

Người ta hy vọng cái gì? Thường người ta hy vọng được lợi, được quyền chức, được khen tặng, được hạnh phúc và được vui vẻ.

Hy vọng được khen: mình tu nhưng tâm phàm vẫn còn nên mong được khen. Khi không có ai khen, mình sinh phiền não và khổ tâm. Người ta không những không khen mà còn chê mình. Điều này cũng rất công bằng bởi vì mình cũng rất bòn xén trong lời khen dành cho người khác, nhưng lại hy vọng, chờ đợi người khác khen mình, chờ hoài không thấy nên buồn, do vậy mình không nên hy vọng điều đó để không còn bị đau khổ nữa.

Hy vọng được lợi lộc: được nhiều tiền của, nhưng mình không đạt được điều đó, vì trong tiền kiếp mình không bố thí, không làm phước, thì kiếp này không thể có được. Mình có hy vọng thì cũng không được, nên tốt nhất là không hy vọng; không hy vọng mình có được cái lợi lộc đó, được tiền của đó, để cho mình khỏi có đau khổ.

Chẳng hạn bây giờ tôi đi thuyết pháp, tôi hy vọng những đạo tràng nơi tôi đến thuyết pháp họ phải im lặng phẳng phắc nghe tôi nói, nhưng cuối cùng sự tình diễn ra theo chiều ngược lại, có người thì ngồi ngủ, có người thì nói chuyện, có người thì làm chuyện khác. Mình hy vọng người ta nghe pháp mình, nhưng giờ thì mình tuyệt vọng vì có một trăm

người thì có khoảng ba chục người nghe, còn bảy chục người làm chuyện riêng. Sau này quý vị đi thuyết pháp, giảng đạo, cũng sẽ gặp trường hợp này, lúc đó quý vị phản ứng sao? Có tuyệt vọng không? Nếu mình hy vọng thì mình sẽ tuyệt vọng, còn mình không hy vọng thì mình sẽ không tuyệt vọng. Người nào ngủ thì mình chúc mừng họ ngủ, người nào nói chuyện thì mình chúc mừng họ nói chuyện. Khi họ ngủ, tự nhiên họ sẽ không nghe pháp mình và họ không có cơ hội chê mình, nếu họ nghe thì họ có cơ hội chê. Cá nhân họ không có duyên với mình, “*ép dầu ép mỡ chứ ai nỡ ép duyên*”, người ta không có duyên nghe pháp thì mình không ép được.

Cho nên, khi mình hiểu được pháp thì mình sống trong hiện tại, sống trong thực tế, giống như là mình được bao nhiêu hưởng bấy nhiêu chứ không có đòi. Mình thuyết pháp một trăm người chỉ có ba mươi người nghe, tức là nghiệp báo nhân quả mình chỉ cho mình có ba mươi người thôi, còn bảy mươi người kia không có duyên với mình; mà nếu họ đã không có duyên thì mình chỉ im lặng chứ không phản ứng, mình phản ứng thì sẽ thành oan trái. Cổ nhân có câu:

*“Giáo đa thành oán
Gáo tra dài cán.”*

Tức là mình nói nhiều thành oan trái, im lặng là vàng, nhiều khi mình muốn nhưng nó không diễn ra theo ý mình nên mình đau khổ.

Tôi muốn giàu, tôi muốn tôi có tiền nhiều để làm từ thiện, làm điều này điều kia, nhưng do kiếp trước mình không có tu, hoặc tu cái khác chứ không có tu bố thí, nên kiếp này không giàu được. Thấy người ta đẹp, mình cũng muốn mình đẹp, hy vọng mình đẹp, nên làm mọi cách để được đẹp, nhưng càng làm thì lại càng xấu. Kiếp trước có chút xiu gì mình cũng chấp nhứt, khó chịu, cau có, cạu cộ thì kiếp này

làm sao đẹp được, mình có muốn cũng không được. Còn nếu mình vui vẻ, mình hoan hỷ, mình từ, bi, hỷ, xả, ai mắng, ai chửi, mình cũng từ, bi, hỷ, xả thì kiếp này mình mới đẹp được.

Bài pháp này mục đích để hướng dẫn người tu, để giải thích tại sao, tại sao lại như vậy? Giống như uống nước tận nguồn.

Tại sao không nên hy vọng?

Tại vì mình thấy hiện tượng mà không thấy được bản chất. Mình thường chỉ nhìn thấy hiện tượng và đánh giá hiện tượng, nhưng bản chất thực sự của vấn đề lại nằm ở chỗ khác. Đức Phật Ngài thấy được bản chất của các Pháp, bản chất của cuộc đời nên Ngài sống tự tại, an lạc. Chúng ta theo Phật thì chúng ta cũng phải bắt chước Đức Phật, phải tự tại, phải an lạc trong mọi hoàn cảnh. Hy vọng được lợi, nhưng cuối cùng không được lợi, thấy người ta giàu có, mình cũng ham được giàu có, hy vọng được giàu có, nhưng cuối cùng không được giàu có. Nếu mình hiểu được quy luật nhân quả, nghiệp báo, luân hồi tái sinh thì sẽ hiểu vì sao mình không giàu có, và mình không nên hy vọng; càng hy vọng thì mình càng chồng chất thêm khổ đau. Nghèo đã khổ rồi, nhưng hy vọng giàu mà không được nên càng thấy khổ nữa.

Có câu thành ngữ “*Đời là bể khổ*”, cuộc đời này nhiều khổ đau, nhiều khổ đau kết thành một xâu chuỗi đau khổ. Nếu người nào thấy *đời là bể khổ* thì người đó giải thoát, vì đã thấy *đời là bể khổ* rồi thì đi tìm cuộc đời làm chi và hy vọng cuộc đời làm gì nữa.

Cuộc đời là gì? Cuộc đời là chùa Kiều Đàm Ni Viện, cuộc đời là sư phụ, cuộc đời là đệ tử, cuộc đời là học trò, cuộc đời là giảng sư, pháp sư, cuộc đời là danh thơm tiếng tốt, cuộc đời là tiếng chê, v.v..., tất cả những thứ đó là cuộc đời; mà

đời là bể khổ: khi mình mất đi lợi lộc là mình tuyệt vọng, người ta được mà mình không được, do có hy vọng nên mình bị khổ đau.

Có nhiều khi mình tu chung với anh em, chị em, huynh đệ, tiểu muội, thấy người ta càng tu càng có phước còn mình tu sao phước không tới, mình hy vọng đủ hết, cuối cùng mình đau khổ. Nhiều người đi tu hy vọng được ông thầy thương, nhưng ông thầy không thương. Có năm đứa học trò nhưng ông chỉ thương hai đứa, ông quan tâm cho tiền ăn học, ông săn sóc, chiếu cố, còn mấy người kia ông im ru.

Hiện tượng ở đây là gì? Là ông thầy có năm người học trò, ông chỉ thương có hai người, còn ba người kia ông không để ý. Thực sự thì ông thầy đó ở tiền kiếp không mắc nợ với mình, nên kiếp này ông không trả nợ, còn hai người học trò kia ở kiếp trước có gieo duyên với ông thầy, có bố thí, có làm phước, có cúng dường, v.v..., nên kiếp này ông phải trả lại.

Ông thầy không có ác ý gì, chỉ là ông không để ý, nếu mình là một trong ba người học trò đó thì mình thấy khó chịu, nhưng nếu mình xét bản chất vấn đề thì mình thấy chịu được, vì mình hiểu cái duyên không có.

*“Còn duyên kẻ đón người đưa
Hết duyên đi sớm về trưa một mình.”*

Khi hiểu được bản chất của vấn đề, bản chất của Pháp thì mình chấp nhận được.

Tại sao nói hy vọng đồng nghĩa với tuyệt vọng?

Bài này quý vị chịu khó nghe như là bữa tối trong cuộc đời tu hành của mình, để sau này khi gặp những hoàn cảnh cần mình trợ duyên, thì những ý pháp này sẽ giúp cho họ.

Hy vọng được quyền, được lợi, được khen, được vui. Nhưng mình tuyệt vọng vì mình không được những cái đó. Đức Phật

Ngài dạy được lợi và mất lợi là một. Tại sao lại là một? Bởi vì được lợi và mất lợi, được quyền và mất quyền giống như một đồng xu hai mặt. Được lợi là mặt đẹp, mất lợi là mặt xấu, được khen là mặt đẹp, bị chê là mặt xấu. Nghĩa là được lợi và mất lợi cùng nằm trên đồng xu hai mặt, được hạnh phúc là mặt đẹp và bị đau khổ là mặt xấu; khi bạn đưa tay nắm lấy cái này (mặt đẹp), có nghĩa là bạn nắm lấy luôn cái kia (mặt xấu), hễ nắm lấy cái này thì phải nắm luôn cái kia, nên **hy vọng là tuyệt vọng** như vậy đó.

Có lần tôi nói “Bạn cưới chồng hay cưới vợ là hạnh phúc thì bạn cũng cưới luôn cái đau khổ”. Tức là khi mình đi tìm cái này thì cũng tìm luôn cái kia. Tìm cái hạnh phúc là tìm luôn cái đau khổ. Bài pháp này có thể có nhiều người họ không chịu, nhưng xin nói cho rõ đây là bài pháp đưa đến sự giải thoát, không mang tính chất như một bài pháp để hướng dẫn những điều bình thường trong xã hội. Bài pháp này mang tính chất là giảng thuyết để dẫn đến sự giải thoát, giác ngộ, Niết-bàn, hay nói cách khác là để được giải thoát ngay trong hiện tại, giải thoát cái tham, sân, si.

Khi mà mình hy vọng được lợi, được quyền, được khen, được hạnh phúc thì mình chạy đi tìm nó, mình cũng tìm luôn cái mất lợi, mất quyền, bị chê và đau khổ, vì đó là hai mặt của đồng xu, nó là cuộc đời.

Quý vị đã thấy con rắn chưa? Đưa tay vào đầu con rắn nó sẽ cắn, cắn trực tiếp luôn. Đưa tay nắm cái đuôi con rắn thì cái đuôi không biết cắn, nhưng con rắn sẽ quay đầu lại cắn.

Ví dụ mình cưới một ông chồng, khi chưa cưới thì ông đâu có đánh mình, nhưng cưới về rồi thì ông đánh, ông chửi mình.

Sáng nay trên chùa tôi có tiếp xúc với một vị Phật tử, họ tới chùa nhỏ cỏ mướn, cô này khoảng chừng 26-27 tuổi, cô có nói với tôi: *Sư ơi, Sư cho con vô chùa ở luôn đi Sư.*

Tôi hỏi: *Sao vậy?*

- *Trời ơi ngày nào ông chồng cũng la, cũng mắng con, con khổ quá!*

Tôi nói: *Bây giờ mới biết hả? Sao ngày trước cưới làm chi cho mệt vậy?*

Cô đó có đứa con trai nhỏ, đứa nhỏ hơi bị bệnh, cô nói: *Sư ơi, Sư cho con và con của con vô chùa ở luôn được không Sư?*

Tôi nói: *Không được, cô vô đây ở, ông chồng của cô tới đây tìm, rồi nói tôi dụ dỗ cô vô chùa thì còn mệt nữa.*

Tôi đâu có dám nhận. Nếu lúc đầu cô biết cưới chồng sẽ có đau khổ thì cô cưới làm chi, nhưng cưới xong rồi thì mới biết là đau khổ.

Cho nên, hạnh phúc và đau khổ cùng nằm trên đồng xu hai mặt, bạn chấp nhận mặt này tại sao bạn không chấp nhận mặt kia, và đó là quy luật. Không có chuyện bạn nói rằng tôi chỉ nắm lấy mặt này mà thôi, còn mặt kia tôi không nắm lấy, không thể như thế được, cũng như không thể nói tôi cưới chồng chứ không cưới đau khổ. Cưới đau khổ tức là cưới chồng, cưới chồng tức là cưới đau khổ. Cho nên sau này quý vị gặp mấy người Phật tử quen nói là làm lễ cưới vợ, cưới chồng, thì đổi lại thành lễ cưới đau khổ, đó là sự thật của vấn đề chứ không phải chuyện không có mà mình nói có, *chuyện không nói có, có rồi nói không*, mà đó là sự thật như vậy.

Quý vị nào có xem phim, đọc truyện thì thấy có nhiều gia đình nhìn hình thức bên ngoài rất là hạnh phúc, người chồng là kỹ sư, người vợ là bác sĩ, người chồng là cán bộ nghiên cứu khoa học, người vợ là giảng viên đại học; bề ngoài rất hạnh

phúc, nhưng họ che dấu cái đau khổ, họ sợ người ngoài xem thường, cho nên hai người sống về hình thức ai cũng nghĩ rằng đây là cặp vợ chồng rất hạnh phúc, vì thấy bên ngoài ít có gây lộn, ít có lớn tiếng, nhưng thật sự họ rất đau khổ. Cho nên, tôi nói *hy vọng đồng nghĩa với tuyệt vọng* là như vậy.

Hy vọng được cái lợi lộc thì cũng được luôn cái mất lợi. Người ta có tiền nhiều thì người ta bị mất người ta đau khổ, còn mình không có tiền thì khi chết mình khổ hơn hay người có tiền khổ hơn?

Nếu tôi có một ngôi chùa đẹp, sang trọng, giàu có, đất đai bao la, khi chết thì tôi sẽ khổ hơn một vị tăng ni bình thường không có cái gì hết.

Trong kinh, Đức Phật Ngài dạy, khi làm bất cứ điều phước báu nào thì có ba điều không nên nguyện như sau:

- *Không nên nguyện sanh lại làm trụ trì.*
- *Không nên nguyện sanh lại làm vua.*
- *Không nên nguyện sanh lại làm người phụ nữ đẹp.*

Mất lợi là gì?

Là khi tôi chết, tiền chưa mất mà tôi mất. Chưa nói tới chuyện người này có tiền tỷ nhưng bị ăn trộm lấy thì đau khổ. Khi mình chưa chết mà mình bị ăn trộm lấy, tiền đội nón ra đi, thì lúc bấy giờ mình cũng rất đau khổ.

Lúc ở thiền viện Phước Sơn, tôi có điều khiển cái xe xúc đất, tôi điều khiển làm sao mà cái đuôi của xe xúc đất nó quay lại táng vào đầu tôi cái *râm*, cũng may chắc kiếp trước mình chưa tạo nghiệp gì ác lắm, nên kiếp này còn sống để ngồi đây giảng bài pháp này cho quý vị ở Kiều Đàm Ni Viện. Ai ở Phước Sơn lúc đó cũng hết hồn. Khi đó, tôi choáng váng mặt mày và nghĩ là mình sẽ chết, cho nên tâm tôi có ba luồng

suy nghĩ khởi lên: Thứ nhất là thiên viện lớn dữ lắm, nếu ở đây chừng một mẫu hoặc mẫu rưỡi, thì thiên viện tôi ở rộng gấp khoảng năm chục lần ở đây. Lúc đó, tôi thấy mình hơi tiếc, hơi bị chút xiu, thoáng qua. Thứ hai, có suy nghĩ là nếu mình chết đi thì tội nghiệp mấy người đang ở lại, tại nhiều khi người trụ trì mới lên, họ khó khăn này kia, thì chúng họ ở không được. Thứ ba là tập trung hơi thờ, để nếu có chết thì mình còn đi lên, cái tâm mình còn định, không bị bắn loạn.

Nhưng luồng suy nghĩ của tâm trải qua ba luồng suy nghĩ đó. Bây giờ nhớ lại mình phải thật thà khai báo, chứ không thể nói: “Ồ, lúc đó tôi trú tâm niệm Phật không à.” Nói vậy là không đúng. Mình nói là hồi đó mình trú tâm, cái tâm mình được an trú và không có nhớ, có tiếc gì hết, nói như vậy là không đúng. Tâm mình cũng trải qua những suy nghĩ đó, rồi nó cũng nhớ là mình sẽ chết và mình phải bám theo cái nghiệp của mình, như vậy mình phải bám theo cái nghiệp thiện, nên mình tập trung cái tâm vào đề mục tu thiền. Hàng ngày mình tu theo đề mục nào thì giờ mình bám theo đề mục đó. Hàng ngày tôi tu theo đề mục hơi thở thì tôi bám vào hơi thở. Hồi nhỏ tôi tu theo niệm Phật, sau này tôi lớn thì tôi đổi qua niệm hơi thở.

Trường hợp này tôi nói, nếu như tiền của còn đó, khi mình mất, thì chỉ mình mất, còn tiền của đó không mất, đó là *được lợi - mất lợi*. Có nhiều rồi cũng phải chia tay, không giữ được, nghiệp tới rồi

*“Ta đi với nghiệp của ta,
Dầu cho tốt xấu tạo ra tự mình,
Theo ta như bóng theo hình,
Ta thọ quả báo phân minh kiết tường.”*

Nó rõ ràng, mỗi người đi theo cái nghiệp của mình, không thể nào thoát được.

*“Đã mang lấy nghiệp vào thân
Cũng đừng trách lẫn trời gần trời xa.”*

Mình còn sống hay mình chết là do nghiệp quyết định; mình giàu hay mình nghèo cũng là do nghiệp quyết định; mình trường thọ hay yếu thọ là do nghiệp quyết định; mình thông minh hay không thông minh cũng là do nghiệp quyết định; mình đẹp hay mình xấu là do nghiệp quyết định; mình bệnh hoạn hay khỏe mạnh cũng là do nghiệp quyết định; mà mình không cãi nghiệp được, mình không cãi cái nghiệp quá khứ, nhưng mình chuyển nghiệp hiện tại được.

Chuyển nghiệp hiện tại tức là mình tạo các việc lành cho thật nhiều để cho nghiệp ác đừng có tấn công, nhưng mình không thể trốn được quả báo của nghiệp cũ.

*“Cho dù bay vút lưng trời
Cho dù đáy biển trốn thời được đâu
Cho dù núi thẳm hang sâu
Không nơi nào thoát quả sâu đã gieo.”*

Dẫu cho lên núi hay xuống biển hay trong hang sâu thì cũng không thoát được quả báo của nghiệp. Cái hạnh phúc của thế gian là sự vi tế của đau khổ.

Hạnh phúc thế gian là gì?

Là được lợi, được quyền, được khen, nhưng nó lại là vi tế của đau khổ. Ở ví dụ vừa rồi, mình cưới chồng là hạnh phúc thế gian, nhưng nó cũng lại là đau khổ khi nó quay lại cắn mình. Cô này nói sư cho cô vô chùa ở, mà sư không dám cho, vì ông chồng còn đó, nhưng người này tự giác ngộ thấy được đời là bể khổ rồi. Tôi nói điều này để cho quý vị ghi nhận, để thấy được cái hạnh phúc mà mình đang có. Nhiều khi mình tưởng mình đau khổ mà không ngờ mình đang hạnh phúc. Mình

thấy mình không có nên mình tưởng mình đau khổ, mà không ngờ rằng mình đang hạnh phúc

Mình cứ nghĩ người ta có tiền là hạnh phúc, mà trong trường hợp này mình không có tiền là mình hạnh phúc. Quý vị có nhớ câu chuyện về ông Bà la môn? Hàng ngày Đức Phật đi bát ngang nhà của ông, ông ấy nói: *"Ta hạnh phúc vì ta có vợ, ta hạnh phúc vì ta có nhà cửa, ta hạnh phúc vì ta có tài sản, ta hạnh phúc vì ta có con"*. Hôm đó, Đức Phật đi ngang, nghe ông nói xong Đức Phật đứng lại và nói *"Ta không đau khổ vì ta không có vợ, ta không đau khổ vì ta không có nhà, ta không đau khổ vì ta không có tài sản, ta không đau khổ vì ta không có con"*. Ngài không nói Ngài hạnh phúc vì Ngài không có, mà Ngài nói Ngài không đau khổ vì Ngài không có cái đó.

Bài pháp này muốn gửi đến quý vị một nội dung là ta đang có hạnh phúc, hạnh phúc đó là hạnh phúc *không có*, hạnh phúc của ta là cái *không có*, hạnh phúc của ta là cái *không sinh ra ta*. Tôi có giảng bài pháp mang tên *đi tìm cái không*, nếu mà còn đầy đủ duyên lành thì sẽ giảng quý vị nghe bài *đi tìm cái không*.

Đi tìm cái không thì nó có, mà đi tìm cái có thì không có gì hết. Đi tìm một ông giảng sư giảng không vừa ý mình thì có ngay, đi tìm một đệ tử không nghe mình thì có ngay, đi tìm ông sự phụ không thương mình thì có ngay, đi tìm ngôi chùa không vừa ý mình thì có ngay. Tôi muốn cái chùa tôi nằm ở mặt tiền để tôi hoằng pháp cho dễ, mình muốn vậy, nhưng không có. *Đi tìm cái không thì nó có, đi tìm cái có thì nó không* là như vậy đó.

Đó là phần thứ nhất *"Tại sao nói hy vọng đồng nghĩa với tuyệt vọng"* của bài thuyết pháp *"Hy vọng đồng nghĩa với tuyệt vọng"*.

Phần thứ hai: **Hy vọng là hy vọng cái gì? Tuyệt vọng là tuyệt vọng cái gì?** Thường mình hy vọng cái tục đế, cái chế định; mình tưởng tượng về cái tục đế, mình suy nghĩ cái tục đế; còn mình tuyệt vọng vì mình tiếp xúc với cái thực tế của các pháp, tức là chân đế.

Tục đế là gì? Là khái niệm cái sự thật của thế gian như: chùa chiền, chồng, vợ, con cái, đệ tử, sư phụ, v.v...

Chân đế là gì? là sự thật của sự thật, đó là đất, nước, lửa, gió; đó là sắc, thọ, tưởng, hành, thức; đó là danh, đó là sắc, đó là các pháp hữu vi.

Mình hy vọng cái tục đế là mình hy vọng các khái niệm như chùa chiền, chồng, vợ, con cái, đệ tử, sư phụ, v.v...; nhưng đó là cái tục đế được đặt vậy thôi. Đây là sư phụ của tôi, đây là chồng của tôi, đây là vợ của tôi, đây là con của tôi, đây là đệ tử của tôi, đây là chùa của tôi, đây là đạo tràng của tôi, v.v..., đó là cái tục đế.

Còn *chân đế* ở đây là *đất, nước, lửa, gió*; đây là sắc uẩn, thọ uẩn, tưởng uẩn, hành uẩn, thức uẩn, đây là danh, đây là sắc, đây là tâm vương, đây là tâm sở, là sắc pháp.

Ví dụ hôm nay tôi nhận *một đệ tử vào chùa* đó là tục đế, nhưng nếu nói tôi nhận *năm uẩn vào chùa* đó là chân đế. Hôm nay tôi cưới chồng - không phải. Hôm nay tôi cưới năm uẩn: tôi cưới sắc uẩn, tưởng uẩn, thọ uẩn, hành uẩn, thức uẩn. Hôm nay tôi đón một vị giảng sư đó là tục đế, nhưng nếu nói tôi đón một khối năm uẩn đó là chân đế. Cho nên khi mình nhìn các pháp, nhìn chúng sanh, nhìn các hiện tượng là là chân đế, là năm uẩn thì lúc bấy giờ mình thấy được pháp; còn nếu mình nhìn tục đế không thì mình không thấy pháp.

Đây là chồng của tôi, đây là vợ của tôi, đây là con của tôi đây là chùa của tôi, v.v...; đó là tục đế.

Nếu cái nhà này mình rã ra, đây là gạch, đây là cát, đây là ngói, đây là xi măng, đây là sắt thép, v.v...; tất cả những cái này gom lại gọi là cái nhà, nhưng thực sự đây không phải là cái nhà, mà nó là tổng hợp từ nhiều thành phần tạo nên.

Cũng giống như con người, mình được tạo ra từ đất, nước, lửa, gió, chứ không có con người nào. Đó là sắc uẩn, tướng uẩn, thọ uẩn, hành uẩn, thức uẩn; nó tổng hợp lại gọi là ta và tôi, chứ thật sự không có.

Tại sao mình hy vọng? Tại sao mình tuyệt vọng? Minh hi vọng cái tục để còn mình tuyệt vọng do mình tiếp xúc với các chân đế hữu vi. Đức Phật dạy:

*“Sabbe Sankhārā Aniccāti - Các pháp hữu vi là vô thường
Sabbe Sankhārā Dukkhatti - Các pháp hữu vi là đau khổ
Sabbe Dhammā Anattāti - Các pháp là vô ngã”*

*

*“Con tôi tài sản tôi,
Nghĩ quấy người ngu khổ
Thân ta còn không có,
Con đâu tài sản đâu?”*

*“Con ta tài sản đây là,
Phàm phu nghĩ thế nhưng mà có chi
Chính thân còn chẳng ra gì,
Hướng là sự nghiệp còn chi của mình.”*

*

*“Nhất thiết hữu vi pháp
Như mộng, huyễn, bào, ảnh.”*

Cho nên nhất thiết hữu vi pháp là tất cả các pháp hữu vi, tất cả các pháp hữu vi là vô thường, là đau khổ, là vô ngã.

Cuộc đời này là gì? Cuộc đời là các pháp hữu vi, mà các pháp hữu vi là vô thường, là khổ, là vô ngã. Khi mà đưa tay tiếp xúc cuộc đời là đưa tay tiếp xúc vô thường, khổ, vô ngã. Đi tìm bất cứ cái gì là đi tìm cái vô thường, khổ, vô ngã. Hy vọng bất cứ cái gì là hy vọng cái vô thường, hy vọng cái đau khổ, hy vọng cái vô ngã.

Có ai mà hy vọng cái đau khổ, đi tìm cái đau khổ không quý vị? Có, mình đã đi tìm rồi mà. Tôi đi tìm chồng, tôi đi tìm vợ, tôi đi tìm con, tôi đi tìm học trò, tôi đi tìm sư phụ, tôi đi tìm đệ tử, v.v...; chứ đâu có đi tìm vô thường, khổ, vô ngã; nhưng vô thường, khổ, vô ngã gắn liền với những cái đó. Cho nên *hy vọng đồng nghĩa tuyệt vọng* là vậy.

Tóm lại, hôm nay tôi giảng cho quý vị bài pháp mang tên "*Hy vọng đồng nghĩa với tuyệt vọng*" với mục đích là để cho quý vị không nên hy vọng những điều mà hồi giờ mình nghĩ, mình hy vọng, để rồi đi đến tuyệt vọng; và tôi đã giải thích cho quý vị tại sao mình lại không hy vọng vào những cái đó, bởi vì những cái đó là vô thường, khổ, vô ngã, nên mình hy vọng làm chi, tìm làm chi, mà nếu nó mất đi rồi mình có khổ không? Cái gì vô thường, cái gì đau khổ, cái gì vô ngã mà nó mất đi, thì mình có khổ không? Mình có khổ! Có khổ bởi vì mình si mê, chứ nếu mình có trí tuệ thì khi nó mất đi mình không đau khổ. Tại sao mình không đau khổ? Tại vì mình biết bản chất của nó là vô thường, là khổ, là vô ngã. Nếu nó còn thì mình vận dụng nó để mình sử dụng trong một phương tiện thiện xảo, nhưng khi nó mất đi thì mình không có gì đau khổ.

Quý vị nhớ lại cuộc đời Đức Phật Thích Ca Mâu Ni. Ngài có tất cả, Ngài bỏ tất cả. Chúng ta không có thì tìm, tìm không có thì đau khổ, trong khi Đức Phật có thì Ngài bỏ hết, kể cả tiếng khen, quyền lực, của cải, vợ con, v.v..., Ngài bỏ hết. Còn

chúng ta thì sao? Chúng ta lại đi tìm, tìm không có thì chúng ta đau khổ. Chúng ta đi ngược lại với Đức Phật.

Xin báo tin buồn cho quý vị, người nào đau khổ người đó tự tố cáo rằng mình đi tìm cái vô thường, khổ, vô ngã; người đó còn si mê, còn dính mắc vào vô thường, khổ, vô ngã. Nếu một người bị người khác nói nặng, nói nhẹ mà cứ buồn, cứ khổ hoài, người đó tự tố cáo rằng bản thân còn dính mắc vào cái vô thường, khổ, vô ngã; vẫn còn hy vọng, vẫn còn có ta, có tôi.

Cho nên, khi hiểu bài này rồi tự nhiên mình thay đổi đi. Khi tôi hiểu bài này rồi tôi mừng lắm, vì thoát được những cái mà hồi giờ bị dính mắc. Tôi cứ nghĩ rằng phải làm cho cái chùa của mình ngon lành, làm cho đệ tử của mình ngon lành, làm cho tôi ngon lành, nhưng cuối cùng không có gì hết, tất cả là vô thường, khổ, vô ngã mà. Nó không phải của mình giữ làm chi?

“Sabbe Dhammā Anattāti - Các pháp là vô ngã”; nó không phải của mình, vô ngã là không có gì, vô là không, ngã là tôi. Vô ngã là không phải tôi, không phải của tôi, không phải linh hồn tự ngã của tôi. Vô ngã nó có ba nghĩa:

Netam mama - Cái này không phải của tôi

Nesohamasmi - Cái này không phải là tôi

Na meso attā’ti - Cái này không phải linh hồn tự ngã của tôi.

Netam mama - Cái này không phải của tôi, nên khi nó mất tôi không buồn.

Nesohamasmi - Cái này không phải là tôi, nên ai chửi tôi, tôi không buồn.

Điều này tôi nói có sách, mách có chứng, thưa quý vị, đây không phải là ý của tôi đâu, tôi giảng pháp không bao giờ tôi

nói theo ý của mình, vì nói theo ý của mình là tôi mang tội, nói sai thì tội nặng dữ lắm.

Khi mình hiểu được lời dạy này thì tự nhiên cái tâm mình nó khác, nó thay đổi liền, nó không như trước đây nữa. Trước đây ai nói nặng, nói nhẹ mình chút xíu thôi, đừng tới mình là có chuyện. Tôi đi tôi mách sư trụ trì mới được, tôi đi tôi trình báo làm cho ra chuyện mới được, tôi vô can, vô cớ, mà tự nhiên người này đi gây chuyện với tôi. Nhưng khi mình hiểu được rằng *cái này không phải là tôi*, thì họ có chửi mắng mình, nói nặng, nói nhẹ mình thì cũng không buồn, mà nhiều khi còn mừng nữa.

Tại sao mừng? Mừng vì mình trả được quả, mình thấp nhang lay Phật, tạ ơn Đức Phật cho con trả quả! Chứ không phải người ta chưa kịp chửi mình, mình đã chửi chặn đầu rồi. Mình thường có một cái bệnh rất nặng đó là ăn miếng trả miếng, nhưng khi tu rồi thì mình chấp nhận trả quả. Cái này không phải là tôi, họ chửi tôi không có, mà cái quả có, cái nhân có, thọ uẩn có. Thọ uẩn là tiếp nhận cái cảm thọ, cái quả báo từ cái nghiệp, cái hành uẩn.

Thọ uẩn là gì? Trong năm uẩn, *thọ uẩn làm chức năng là tiếp nhận quả báo, và hành uẩn thực hiện chức năng tạo nghiệp.* Cho nên, khi mình bị người ta chửi tức là cái thọ uẩn làm việc chứ tôi đây không có, không có tôi, mà chỉ có thọ uẩn làm việc. Quý vị tìm đọc trong quyển "Đức Phật và Phật pháp" rồi cuốn "Thanh Tịnh Đạo" thì sẽ có đoạn này. Nếu không có tôi thì ai tạo nghiệp, ai gặt quả? *Thọ uẩn là gặt quả mà hành uẩn là tạo nghiệp.* Cái này không phải là tôi; *nếu người nào chửi tôi không phải là chửi tôi, mà là hành uẩn của người kia đang tạo nghiệp, thọ uẩn của tôi đang gặt quả.* Khi hiểu như vậy tự nhiên cái tâm mình khác, thay đổi liền. *Thọ uẩn gặt quả, mà cái quả này là do cái nghiệp trong đời trước, kiếp trước, ngày trước, tháng trước, năm trước tạo nên. Cái này không phải là tôi,*

không phải linh hồn tự ngã của tôi. Phật giáo dạy chúng ta không có linh hồn tự ngã, không có!

Hôm nay tôi giảng bài pháp "*Hỷ vọng đồng nghĩa với tuyệt vọng*", mong rằng quý vị tiếp nhận bài pháp này như một pháp môn tu tập hàng ngày, pháp môn này sẽ giúp cho chúng ta bớt đi khổ đau. Bây giờ đã 4 giờ, xin kết thúc bài thuyết pháp, cầu chúc cho quý vị được nhiều sự an lạc!

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Vấn Đáp

Sư cô hỏi: Bài dạy chúng con đã rõ, nhưng có một vấn đề là ở đây có những chú tiểu hoặc những đệ tử còn đang nhỏ, nếu cuộc đời không hy vọng vì hy vọng sẽ thất vọng, hay là tám ngọn gió đời sẽ thổi. Nhưng trong đạo pháp những chú nhỏ mà không hy vọng để mà vươn lên thì làm thế nào đây, xin sư hoan hỷ giải thích để các chúng nhỏ thường tập. Nam Mô A Di Đà Phật.

Sư Bửu Chánh trả lời: Hy vọng khác với sự tinh tấn. Hy vọng đồng nghĩa với sự tham vọng, để cầu mong lợi lộc, cầu mong quyền chức, cầu mong tiếng khen. Còn sự tinh tấn của chúng ta đây là khác, không chỉ mấy chú nhỏ mà mấy chú lớn cũng phải tinh tấn. Sự học hành, sự tụng kinh niệm Phật, đó là sự tinh tấn, đó là sự tinh cần, đó là chánh tinh tấn, là khác với sự hy vọng. Nếu tôi hy vọng tôi học để sau này tôi làm trụ trì chùa Kiều Đàm Ni Viện thì khác với chánh tinh tấn. Chú nào ở đây có suy nghĩ như vậy là phải bỏ ngay. Việc học là phải học, tinh tấn là phải tinh tấn. Tôi đi thuyết pháp thì phải tinh tấn thuyết pháp. Tôi ngồi thiền là phải tinh tấn ngồi thiền. Tôi nghe pháp là phải tinh tấn nghe pháp. Nhưng, tôi hy vọng hôm nay ông giảng sư này ông thuyết

hay thì không nên hy vọng, vì nó còn tùy thuộc vào hoàn cảnh nữa, ví dụ như có điện hay không có điện, ông khỏe hay ông bệnh, v.v... Minh hy vọng cũng không được, còn mình tinh tấn nghe thuyết pháp là mình phải làm. Không nên lấy râu ông nọ cắm cằm bà kia.

Có những điều tôi trình bày theo ý tôi, nhưng nhiều khi quý vị lại hiểu theo ý khác, nên quý vị hỏi lại là đúng, để tôi biết được quý vị nắm được đến đâu, tôi sẽ điều chỉnh lại cho đúng, nếu không thì mình hiểu theo ý nghĩa giống như đi bài xích cái chuyện hy vọng của mấy chú nhỏ nhỏ ở đây. Thôi, hy vọng chỉ cho mệt! Ngủ-ngủ!

Ăn rồi đi ngủ, ngủ rồi ăn, ngủ đã rồi dậy ăn, ăn hoài, ăn hủy, ngủ li bì li bì, hy vọng chỉ cho mệt. Không phải như vậy.

Ví dụ: chú này chú hy vọng rằng trưa mai có một bữa cơm ngon, đồ ăn ngon thiết ngon, thì không nên hy vọng cái đó. Ngày mai ăn cơm thì ăn thôi, nhưng mình không nên hy vọng mai có cơm ngon để mình ăn, không nên hy vọng điều đó. Nếu mình có phước thì mai có người thí chủ đến cúng.

Trong chùa báo là hôm nay thí chủ từ Sài Gòn lên cúng dường trai tăng, có nhiều ông sư trong chùa, trời ối thấy mặt mây sáng sủa, y áo mặc chỉnh tề, nhiều ông bàn nhau trưa nay thí chủ từ Sài Gòn lên thế nào cũng có bao thơ. Chờ hoài mà không thấy bao thơ nào hết rồi tuyệt vọng, mà tuyệt vọng là đau khổ, hy vọng là tham, muốn có bao thơ là *tham*, không có bao thơ thì *sân*. Đó, cái ý nghĩa của hy vọng là như vậy đó.

Không hy vọng ở đây không có nghĩa là triệt tiêu sự tinh tấn, triệt tiêu sự cố gắng của mình, mà không hy vọng ở đây là đừng có nên hy vọng về sắc, thanh, hương, vị, xúc, pháp, đừng có nên hy vọng về lợi lộc, về quyền chức. Chẳng hạn như bây giờ ở đây có một chú nhỏ ở trong chùa này, ráng học kinh cho giỏi, tinh tấn dữ lắm. Thay vì các chú kia học có một

bài, chú này tinh tấn học hai bài, rồi hy vọng; hy vọng thế nào sư phụ cũng khen mình, tại mình học hai bài, còn các chú kia học có một bài thôi, nhưng cuối cùng không ai khen hết nên chú thấy khổ, cho nên không nên hy vọng những chuyện như vậy. Còn học kinh thì cứ học kinh thôi, vì đi tu không học kinh thì đi tu làm chi, thầy chùa không thuộc kinh thì làm thầy chùa sao được? Thầy tu không biết ngồi thiền làm sao làm thầy tu? Nếu mà mình chỉ tu mà không học thì giống như tu mù, biết sao mà tu, còn học mà không tu thì giống như cái thư viện. Đó, ý tôi nói hy vọng là như vậy đó.

Nhưng cũng phải công nhận quý vị là những người siêng nghe Pháp, có lời khen vậy đó. Nghe Pháp mà mặt mày tươi vui. Bữa đầu tôi thấy quý vị mặt mày có vẻ bình thường, sau khi nghe hai, ba bài rồi mặt mày người nào cũng có vẻ sáng sủa, đã rũ bỏ lo lắng, rũ bỏ những cái gánh nặng. Đó! Ý đồ của tôi là vậy. Ý đồ của tôi là muốn cho quý vị khi nghe Pháp xong, cái tâm mình buông đi, xả bỏ đi, dẫu người ta chửi mình thì mình cũng xả bỏ đi, người ta chửi mình thì còn cảm ơn người ta nữa chứ, *thank you!* Nhớ nghe, tôi đã chỉ hai pháp rồi nghe.

*Thứ nhất là gì, là cho em xin;
Thứ hai là gì, là niệm sự chết;
Thứ ba là gì, là thank you;
Thứ tư là gì, là hy vọng đồng nghĩa với tuyệt vọng
Không hy vọng gì hết.*

-2-

Cát bụi

*Giảng tại khóa tu Phật Thất lần thứ 56,
Chùa Hoàng Pháp, ngày 15/04/2009*

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Kính bạch chư tôn thiên đức.

Kính thưa toàn thể chư Phật tử.

Sáng hôm nay ngày 15 tháng 4 năm 2009, tức ngày 21 tháng 3 âm lịch năm Kỷ Sửu. Chúng tôi được ban tổ chức khóa tu Phật Thất lần thứ 56 tại chùa Hoàng Pháp yêu cầu đảm trách bài thuyết pháp cho đạo tràng Phật tử.

Trước nhất, xin kính chúc Thượng toạ trụ trì, chư tôn thiên đức, cùng toàn thể quý Phật tử, pháp thể khinh an, thân tâm thường lạc!

Kính thưa quý vị, đạo Phật ra đời tại đất nước Ấn Độ xa xôi, có dòng sông Hằng linh thiêng huyền bí, cách đây hơn 2500 năm về trước. Ngày nay, lời dạy trí tuệ, từ bi, khoan dung, quảng đại của Đức Phật cao cả, được truyền bá khắp năm châu bốn biển, đem lại nhiều an lành hạnh phúc cho chư Thiên và loài người.

*“Phật đem chân lý cao sâu
Từ trung Ấn Độ năm châu hóa truyền
Niềm tin thấp sáng muôn miền
Nắm tay an lạc, nhân thiên đề huề.”*

– “*Hoa Vàng Trên Đỉnh Non Không*”,
Thơ Ngài Minh Đức Triều Tâm Ảnh

Phật giáo được du nhập vào Việt Nam bằng đường bộ và đường thủy, còn gọi là con đường tơ lụa hơn 2000 năm về trước. Từ đó, những lời dạy của Đức Phật được dân tộc Việt Nam đón nhận nhiệt tình, kính trọng, hoan hỉ như nắng hạn gặp mưa rào.

*“Tích Lan, Thái, Miến, Ai Lao
Việt Nam, Cầm Bốt dồi dào đạo tâm
Lòng người mở hội hoa vân
Rừng rừng đất chuyển, dấu chân cội nguồn.”*

Khoá tu Phật Thất 56 này có một nhân duyên đặc biệt, Thượng toạ Thích Chân Tính trụ trì chùa Hoằng Pháp đã dày công cung thỉnh tượng Phật Ngọc bích Hoà bình Thế giới từ nước Úc xa xôi về Việt Nam để tặng, ni, Phật tử, có duyên lành chiêm bái cúng dường. Sau khi pho tượng Phật vô giá này đi chu du ở các chùa, tại Ngũ Hành Sơn - Đà Nẵng, tại Tùng Lâm - Bà Rịa Vũng Tàu, chùa Phổ Quang quận Tân Bình, hiện nay đã được an vị, tôn trí tại chùa Hoằng Pháp của chúng ta. Trong khoá tu Phật Thất 56 này, quý vị là những người có nhân duyên vô cùng to lớn, không những dự khoá tu Phật Thất, mà còn có cơ hội rất dài được chiêm bái, cung kính đánh lễ pho tượng Phật Ngọc bích vô giá này. Những người khác chỉ được chiêm bái một ngày, hai ngày, một lần, hai lần; còn quý vị được chiêm bái hàng chục lần; chúng tôi nghĩ rằng quý vị tự chúc mừng mình bằng một tràng pháo tay.

*“Hoằng Pháp nay mở hội vàng
Cỏ cây trở biếc hai hàng đón đưa,
Cờ treo hoa kết đón chào
Mừng vui Phật ngọc dạt dào nước mây*

*Trầm hoa Ấn Độ còn đây
Đạo tràng nghiêm tịnh hương đầy thiên môn
Mai sau còn biết chi còn
Mang theo phước báu sắt son để lòng.”*

Tất cả mọi người chúng ta đều thành tâm cung kính dâng
lễ Đức Phật!

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa
Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa
Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa
*Thành kính dâng lễ đức Thế Tôn, bậc Ứng Cúng, đấng Chánh
Biến Tri*
*Thành kính dâng lễ đức Thế Tôn, bậc Ứng Cúng, đấng Chánh
Biến Tri*
*Thành kính dâng lễ đức Thế Tôn, bậc Ứng Cúng, đấng Chánh
Biến Tri*

*“Giọt sương, giọt nước trong lành
Cúng dường Tam Bảo hóa sanh người hiền
Lung linh tâm cảnh vườn thiền
Cành hoa, cọng cỏ nhân duyên nhiệm mầu.”*

Chúng tôi và quý vị vô cùng may mắn, vô cùng hạnh phúc
được có mặt tại khoá tu 56 lịch sử này. Song song với khoá tu
là lễ hội triển lãm, chiêm bái Phật ngọc Hoà bình Thế giới,
đem lại niềm vui, niềm hoan hỷ, lòng từ bi, trí tuệ cho tất cả
mọi người.

*“Hóc Môn nay mở hội về
Tháng tư lễ hội triển mê cho đời
Cho nhân gian nở nụ cười
Cho người đau khổ một đời thanh lương
Cho trần gian hết sương mù,
Cho người biết sống yêu thương,
Đem tâm phàm, gửi đạo trường tinh tu*

*Cho trần gian hết sương mù,
Cho hình Phật ngọc nghìn thu giữa đời
Nhân duyên đại lễ tương phù
Mây lành phơi phới vui mừng ghé qua.
Con chim dừng cánh ta bà,
Đậu trên cành trúc hót ra giọng vàng
Tiếng chuông điệu vơi ngân vang
Thở tinh giọt máu râm ran tiếng lời
Chư thiên tung nắm hoa trời,
Lành thay Phật ngọc rạng ngời niềm vui.”*

Ánh sáng chánh pháp soi sáng tâm hồn của người Việt Nam, của dân tộc Việt Nam hàng ngàn năm nay, đã triển mênh khai ngộ, ly khổ đặc lạc.

*“Ánh trăng soi sáng chiêm bao
Cho con tỉnh lặng, ngọt ngào lời kinh.
Pháp âm vang vọng đời mình,
Giọt chuông cam lộ, khơi bình minh hoa.”*

Ngày nay, những lời dạy giá trị, những lời dạy vàng ngọc của Đức Phật không chỉ được thể hiện trong những câu ca dao, tục ngữ, trong kho tàng văn học dân gian Việt nam như:

*“Ở hiền thì lại gặp lành,
Nếu ai ở ác tan tành ra tro”
“Ai ơi cố gắng làm lành,
Kiếp này chưa được, để dành kiếp sau.”*

Những lời dạy Đức Phật còn được trình bày trong nội dung các bài hát Việt Nam; đặc biệt trong những bài hát của cố nhạc sĩ tài hoa Trịnh Công Sơn.

Đề tài bài pháp hôm nay, chúng tôi chọn mang tên **“Cát bụi”**, là một trong những bài hát nổi tiếng của tác giả. Nội dung bài pháp, chúng tôi phân tích tư tưởng Phật học,

tư tưởng Phật giáo, và sự ứng dụng những lời dạy của Đức Phật trong đời sống hàng ngày.

Bài hát này có tất cả năm khổ, mỗi khổ là bốn câu. Câu đầu tiên *“Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi”*, nghĩa là chúng ta được sinh ra từ hạt bụi, hay là từ đất, từ nước, từ lửa, từ gió; trong kinh Phật gọi là tứ đại, mà tứ đại thì giai không, tứ đại là không có gì hết.

Chúng ta đi lên từ tứ đại, từ năm uẩn: sắc uẩn, thọ uẩn, tưởng uẩn, hành uẩn, thức uẩn; hay nói cách khác, chúng sinh sanh ra từ tinh cha, huyết mẹ, và từ thức tái sanh *patisandhi-viññāna*; tinh cha huyết mẹ thuộc về vật chất, còn *patisandhi-viññāna*, thức tái sanh thuộc về tinh thần.

Trong A-tỳ-đàm Pali dạy rằng chúng sanh sinh ra là do *thức tái sanh* và do *sắc nghiệp tái sanh*, tức là sắc pháp do nghiệp tạo và nghiệp tạo ra thức tái sanh. Đoạn kinh này sẽ mô tả cái đất, nước, lửa, gió ban đầu:

*“Khi nghiệp đến pháp hành cấu tạo,
Thác sanh vào lòng mẹ thành phôi,
Nguyên tố nhỏ nhút vô hồi,
Vốn là chất lỏng, giống dầu mà trong.
Giọt dầu ấy dính lông con thú,
Ta cầm lên rảy giũ bảy lần,
Chỉ còn chút ít dính gân,
Đó nguyên chất khởi nên thân con người.”*

Cái đầu tiên của chúng ta cũng giống như là người ta lấy một cái que nhúng một miếng nước người ta rảy bảy lần, cái còn lại đó là cái đầu tiên của chúng ta.

*“Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi,
Để một mai vươn hình hài lớn dậy”*

Câu thứ nhất là xác định đất, nước, lửa, gió. Câu thứ hai là đất, nước, lửa, gió từ ban đầu đó bắt đầu tiến triển, phát triển lên.

*“Bảy ngày đầu còn tươi trong vất
Rồi dần dần biến sắc đổi màu,
Đến tuần thứ bảy về sau,
Biến thành một chất trông vào đáng ghê.
Đỏ dợt dợt, mỡ pha lẫn máu,
Bởi nguyên Hành cứ tạo thêm ra,
Lại đến bảy bữa thứ ba,
Hóa thành chất đặc như là thịt dư.”*

Như vậy hai câu đầu “Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi. Để một mai vươn hình hài lớn dậy”, cho chúng ta hiểu được chúng ta là ai, chúng ta đi lên từ cái gì?

Câu thứ ba: “Ôi cát bụi tuyệt vời”. Tại sao nhạc sĩ nói rằng cát bụi là tuyệt vời? Nếu người nào thấy đây là cát bụi mà không thấy ta, thấy tôi, thì tâm người đó tuyệt vời, tâm người đó giải thoát, tâm người đó không đau khổ. Trong kinh, Đức Phật Ngài cũng dạy:

“Như ta nhìn bọt nước, như ta nhìn ảo ảnh, nếu người kia nhìn thế gian này như vậy, tứ thân không bao giờ đến với họ nữa.”

*“Nhìn ta bọt nước cành sương
Lầu sò, chợ bể, vô thường biến thôi.
Mắt kia nhìn thấu lẽ đời
Tứ thân khỏi sợ, sống vui nếp hiền.”*

Nếu người nào nhìn cái thân này là bọt nước, là cành sương, thì người đó giải thoát, người đó không sợ chết, người đó không sợ tứ thân.

Thưa quý vị, Đức Phật Ngài dạy, chúng ta nhìn các pháp đúng như thực tướng của nó: *yathābhūtam pajānāti* - nhìn các pháp như thật như chân, đừng có đeo cặp kính màu vào. Khi chúng ta đeo cặp kính màu vào, mình thấy nó khác đi, sự vật nó khác đi, còn mở cặp kính màu ra sẽ thấy thực chất của nó. Giống như trời nắng chang chang chúng ta không đeo cặp kính màu chúng ta thấy trời nắng, nhưng đeo cặp kính màu vào thì chúng ta thấy trời mát. Chúng ta thấy đây là cát bụi, nghĩa là chúng ta không đeo cặp kính màu, tức là thấy đây là đất, đây là nước, đây là lửa, đây là gió. Nếu thấy đây là chồng, đây là vợ, đây là con, đây là chùa chiền, đây là sư phụ, đây là đệ tử, thì chúng ta thấy qua cặp kính màu, tức là thấy tục đế. Còn nếu thấy đây là đất, đây là nước, đây là lửa, đây là gió, đây là cát bụi, thì chúng ta thấy chân đế, thấy sự thật. Do đó, “*Ồi cát bụi tuyệt vời*” nói rằng chúng ta phải thấy đây là cát bụi mà thôi.

Khi thấy cát bụi, tự nhiên tâm mình nó khác, cái sự dính mắc của mình bớt đi, mà nếu mình thấy mình là cát bụi thì mình bớt cái phiền não. Nếu có ai chửi, có nói nặng, nói nhẹ mình, họ chửi ai? Chửi cát bụi, chứ không phải chửi mình,

*“Nó mắng tôi đánh tôi.
Nó thắng tôi, cúp tôi
Ai ôm niềm hận ấy,
Hận thù không thể nguôi.”*

Nếu người nào nghĩ là tôi, mình bị người này mắng, người này chửi, người này hại, người này nói nặng, nói nhẹ, thì mình sẽ buồn; nhưng nếu nghĩ mình là cát bụi sẽ không thấy buồn. Chẳng hạn nói, tôi mập hay tôi ốm “*tôi mập quá, tôi ốm quá*”, đúng ra là đất, nước, lửa, gió, mập hay ốm, cát bụi nó mập hay ốm, chứ không phải tôi mập hay ốm. Tôi mập hay tôi ốm, có nghĩa là có cái tôi trong đó. *Tôi nhớ nhà* - không được; *cái tướng nó nhớ nhà*. *Tôi biết* - cái tâm nó biết. *Tôi buồn* -

cái cảm thọ nó buồn; nhưng mình lầm tưởng có cái tôi trong đó. Nếu chúng ta thấy được rằng không có cái tôi, cái ta ở trong tám thân tứ đại cát bụi này, tâm sẽ được giải thoát, được an lạc.

*“Nhìn ta thân thể mỹ miều
Đống xương chồng chất bao nhiêu khổ sâu.
Bạn tâm trang điểm, dồi trau,
Thật không bền vững bấy lâu tưởng lầm.”*

Người nào thấy cát bụi thì người đó bớt khổ đau. Cái chính không phải nói cát bụi để người ta bi quan, yếm thế, để người ta nản lòng, thối chí, mà nói cát bụi để cho người ta giải thoát. Giá trị ở chỗ là hiểu được cát bụi thì tâm mình được giải thoát, còn cát bụi vẫn là cát bụi. Cát bụi không quan trọng, mà quan trọng là cái tâm được giải thoát, tâm không phiền não, đó là quan trọng.

Xin giảng tiếp câu tiếp theo:

*“Òi cát bụi tuyệt vời
Mặt trời soi một kiếp rong chơi.”*

Mặt trời này ví như trí tuệ soi sáng con người chúng ta. Nếu có trí tuệ, chúng ta sẽ thấy rằng kiếp người này giống như đi chơi vậy.

*“Danh vọng ấy còn chẳng mãi mãi,
Cỏ mùa thu dần úa bên đường,
Rồi một mai cây khô đời rụng
Hãy xem như mình ghé thế gian này.
Như ánh nắng lên rồi xế bóng
Âm thầm qua và tắt chân mây.”*

Mình đến cuộc đời này giống như là ghé thăm mà thôi, không phải đến đây để mà tiếp nhận hay nắm bắt nó, hay giữ nó, mà đến thăm thôi, “ghé thăm” ở đây là không dính

mắc. *“Hãy xem như mình ghé thế gian này”*. Mình về nhà của mình, mình nghĩ mình ghé thăm thì mình sẽ không đau khổ, nếu mình nghĩ là nhà của mình thì mình sẽ đau khổ.

Có thể quý vị quên hết bài pháp này, nhưng hãy nhớ chữ *ghé thăm*. Hết khoá tu về thăm ông chồng, ghé thăm mà thôi. *Ghé thăm* nghĩa là phải đi chứ không ở, ở thì lâu, khi cảm giác ghé thăm tự nhiên tâm mình nó khác. Nếu mình nghĩ đây là của tôi, đây là chồng tôi, đây là vợ tôi, đây là con tôi, đây là nhà tôi, thì sự dính mắc nó nặng nề, đạo Phật là đạo giải thoát. Đức Phật dạy chúng ta:

*“Từ bỏ ít, bình an ít,
Từ bỏ nhiều, bình an nhiều,
Từ bỏ hoàn toàn, bình an hoàn toàn.”*

Đức Phật là một người mà thể hiện một sự từ bỏ vĩ đại, Ngài có tất cả và từ bỏ tất cả, vì Ngài từ bỏ tất cả nên Ngài thành Phật. Chúng ta là Phật tử, chúng ta cũng có và chúng ta cũng theo Phật, chúng ta phải từ bỏ. Con nhà tông không giống lông cũng giống cánh, cha nào con nấy, thầy nào trò nấy. Chúng ta bắt chước Đức Phật, chúng ta bỏ từ từ, bỏ từ từ, thì cuối cùng khi lên đường chúng ta sẽ được an lạc. Đừng có dính mắc vào thế gian này giống như nước dính vô bông gòn. Nước dính lá sen thì dính chút nó đi luôn, còn nước dính bông gòn thì nó ở lại. Tâm quý vị hãy giống như nước dính lá sen, không được giống như nước dính bông gòn. Người nào có tâm đối với cuộc đời này giống như nước dính lá sen thì xin chúc mừng người đó, còn người nào có tâm giống như nước dính vô bông gòn thì xin chia buồn.

*“Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi
Để một mai tôi về làm cát bụi”.*

“Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi” là khởi đầu, *“để một mai tôi về làm cát bụi”* là kết thúc. Cái đầu là cát bụi, cái cuối cùng là

cát bụi, thì cái chính giữa cũng là cát bụi, chắc chắn vậy. Không phải là mình mới sinh ra là cát bụi, rồi khi mình chết đi mới là cát bụi, còn cái giữa không phải là cát bụi. Cái đầu là cát bụi, cái cuối là cát bụi, thì cái giữa quý vị đang ngồi đây cũng là cát bụi mà thôi, cho nên ai nói nặng nhẹ mình: *“Mô Phật, cát bụi mà thôi!”* không có giận mà cũng đừng có buồn.

Ngài Ajahn Chah một vị Thiền sư người Thái Lan dạy rằng: *“Sinh và tử là một, bạn không thể có cái này mà chẳng có cái kia.”* Đầu tiên là hạt bụi, cuối cùng là hạt bụi, chính giữa cũng là hạt bụi. Cái sinh và cái tử chỉ là một mà thôi.

“Người ta buồn rầu than khóc khi có ai chết, và vui cười hớn hở khi thấy một đứa trẻ sinh ra đời. Thật si mê và khô hạn làm sao! Nếu muốn khóc, hãy khóc lúc có ai sinh ra. Hãy khóc cái nguyên nhân, khóc cái gốc, vì không sinh ra thì sẽ không chết.”

Sinh và tử là một, cũng giống như là một khúc cây, sinh là một đầu khúc cây, tử là một đầu khác của khúc cây. Có sinh là có tử, mà sinh tử nằm trên một khúc cây, bạn đưa tay nắm lấy khúc cây tức là nắm lấy luôn hai đầu khúc cây. Đưa tay nắm lấy cái sinh là cũng nắm lấy luôn cái tử.

*“Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi
Để một mai tôi về làm cát bụi
Ôi cát bụi mệt nhoài,
Tiếng động nào gõ nhịp không nguôi.”*

Hữu thân là hữu khổ, có thân là có khổ đau, chắc chắn như vậy. Có tứ đại, có ngũ uẩn là có khổ đau.

Có thân là có sự xáo trộn trong thân. Cái đau khổ trong cuộc đời này nó luôn luôn gắn với tấm thân này, cũng giống như màu trắng nó gắn với cái bông này, bạn đưa tay nắm lấy cái bông này, là bạn nắm lấy luôn cái màu trắng của bông.

Bạn cưới chồng là bạn cưới khổ đau, bạn cưới vợ là bạn cưới khổ đau. Có nhiều người chưa có gia đình thì thấy ít đau khổ, có gia đình rồi gặp chúng tôi nói *khổ quá sư ơi, thầy ơi khổ quá*, chúng tôi trả lời *minh cưới về mà sao than, minh cưới khổ đau về mà*. Một người có một cái khổ, cưới thêm một người nữa, thêm một cái khổ nữa, để thêm vài đứa, thêm vài cái khổ nữa, đời là bể khổ vậy đó, nhiều cái khổ kết thành râu chuỗi khổ. Cho nên chúng tôi khuyên người đó: *Chấp nhận thương đau đừng hỏi tại sao*.

Minh rước về mà, mình đem dù, đem lọng, đem xe hơi, mình trang trí bông hoa, mình rước khổ đau về thì phải *chấp nhận thương đau, đừng hỏi tại sao*.

Đức Phật dạy Ngài La Hầu La:

– Đây La Hầu La, sắc là thường hay vô thường? *Rūpaṃ niccaṃ vā aniccaṃ vāti*

– Bạch Thế Tôn, sắc là vô thường.

– Đây La Hầu La, cái gì vô thường cái đó khổ hay vui? *Yampanāniccaṃ dukkhaṃ vā taṃ sukhaṃ vā 'ti*

– *Dukkhaṃ Bhante*. Bạch Thế Tôn, cái gì vô thường cái đó khổ.

– Đây La Hầu La, cái gì vô thường khổ, cái đó có nên gọi là của ta; *etaṃ mama* - cái này là của tôi; *esohamasmi* - cái này là tôi; *eso me attā 'ti* - cái này là linh hồn tự ngã của tôi hay không?

– Bạch Thế Tôn, không nên gọi như vậy.

Đức Phật Ngài dạy: Sắc, thọ, tưởng, hành, thức là vô thường, mà cái gì vô thường cái đó khổ, cái gì vô thường khổ, thì cái đó không phải của mình. Nếu là của mình, mình mới giữ, nếu không phải của mình thì giữ làm chi? Giống như

tiền của người ta, mình giữ làm chi cho mệt. Xin tặng quý vị câu đối này:

*“Đường sanh tử hôn ai nấy giữ
Vòng tử sanh đại chịu khôn nhờ.”*

Mình phải giữ cái hôn của mình tức là giữ cái tâm, cái nghiệp của mình là quan trọng nhất, giữ của cải tài sản không quan trọng, giữ vợ chồng, con cái không quan trọng, giữ tâm quan trọng nhất. Trong tâm có cái nghiệp cũng giống như trên bàn thờ có lư hương.

*Sư rằng: phúc họa đạo trời
Cội nguồn cũng bởi lòng người mà ra.*

Trong truyện Kiều, Nguyễn Du có nói câu này

*“Cố trời mà cũng có ta
Tu là cội phúc tình là dây oan
Đã mang lấy nghiệp vào thân
Cũng đừng trách lẫn trời gần trời xa.
Thiện căn ở tại lòng ta,
Chữ tâm kia mới bằng ba chữ tài.”*

Chúng tôi nói điều này không có nghĩa là xui đại quý vị sau khoá tu này về li dị chồng, li dị vợ của mình, không có, không có chuyện đó; mà muốn trong tâm của mình phải có suy nghĩ như vậy, để bớt khổ đau. Mình phục vụ người chồng, lo lắng cho người con, lo lắng cho người vợ, thì xin thưa quý vị đó là bình thường. Trong kinh Bắc Tông có câu rất hay: *“Phục vụ chúng sinh là cúng dường chư Phật”*. Nếu quý vị lo cho người chồng của mình bằng cái tâm Bồ Tát, lo cho người con của mình bằng cái tâm Bồ Tát, thì quý vị không đau khổ. Còn nếu quý vị lo cho người chồng, người vợ, người con của mình bằng cái tâm dính mắc thì xin chia buồn, quý vị sẽ đau khổ, chắc chắn đau khổ.

Từ nay về sau chúng ta lo cho người chồng, người vợ, người con mình bằng cái tâm Bồ Tát thì quý vị sẽ an lạc, không dính mắc nữa. Ý nghĩa của bài pháp trong đoạn này chúng tôi muốn gửi gắm đến quý vị là như vậy.

Như vậy, đau khổ trong cuộc đời này nó không tách khỏi cuộc đời này được, mà nó luôn luôn gắn với cuộc đời như bóng, như hình. bạn nắm lấy cuộc đời là nắm luôn đau khổ cuộc đời.

Có hai đứa trẻ, một đứa nếu biết đây là cục than đỏ và một đứa không biết đây là cục than đỏ, cả hai đứa cùng nắm cục than đỏ này thì đứa nào bỏng nhiều hơn. Đứa biết thì bỏng nhiều hơn hay đứa không biết thì bỏng nhiều hơn? *Đứa không biết sẽ bỏng nhiều hơn.*

Tại sao? *Vì nó không biết nên nó nắm chặt.* Mình biết cuộc đời này đau khổ thì mình nắm nhẹ thôi. Ông bà mình có câu:

*“Lênh đênh qua cửa Thần Phù,
Khéo tu thì nổi, vụng tu thì chìm.”*

hay

*“Trần gian là chốn là chốn lao lung,
Kẻ cười người khóc, nào nùng lăm thay
Hận thù tranh chấp bao ngày,
Miếng cơm manh áo, đọa đầy chẳng an.”*

Cuộc đời là vậy, *tam giới như hoả trạch, tam giới như nhà lửa*, dục giới, sắc giới, vô sắc giới giống như nhà lửa. Chúng ta biết đây là lửa chúng ta có thái độ khác: Cảnh giác. Chúng ta không biết đây là lửa, chúng ta sẽ bị bỏng.

*“Bao nhiêu năm làm kiếp con người
Chợt một chiều tóc trắng như vôi.
Lá úa trên cao rụng đầy.
Cho trăm năm vào chết một ngày”*

“Chợt một chiều tóc trắng như vôi” đó là già. Bốn câu này diễn tả sinh, lão, bệnh, tử.

*“Già lụm cụm mắt lơ tai điếc
Thời tráng niên oanh liệt còn đâu
Có ai kêu thử ông bà
Dầu không oán giận cũng là không vui.”*

Già là khổ - *jara 'pi dukkha*, không có người già nào mà tự hào già là hạnh phúc, già là khổ.

Đức Phật Ngài dạy chúng ta phải ý thức rằng, sanh là khổ, già là khổ, thấy được khổ thì mới lo tu hành niệm Phật, còn không thấy được khổ thì sẽ không lo tu hành niệm Phật.

Yo dukkham passati - người nào thấy khổ,
So dukkha-nirodham passati - người đó thấy được sự diệt tận khổ đau.

Người nào thấy khổ, người đó thấy được sự diệt khổ. Cho nên mình thấy khổ, không phải để mình khổ, mà thấy khổ để mình diệt tận khổ đau.

*“Phù dung sớm nở tối tàn,
Đời người ngấm lại một làn gió qua
Ai ơi phước huệ đôi nhà,
Thời gian bóng ngựa trôi xa khó tìm.”*

Cho nên:

*“Bao nhiêu năm làm kiếp con người
Chợt một chiều tóc trắng như vôi.”*

*“Áng mây vẳng tiếng chuông chiều
Khách trần tuổi xế cô liêu bạc đầu.
Về đi thôi kiếp cơ cầu,
Ngày xanh chi mấy, đạo màu chờ ta.”*

Cái tuổi xanh của mình nó không có bao lâu, và cái đạo đang chờ chúng ta. Tại chùa Hoàng Pháp này, Thượng tọa trụ trì đã mở ra đạo tràng, chờ quý vị đến đây để tu hành, chào đón quý vị đến đây để tu hành, đó là một cái may mắn rất lớn.

*“Tài danh nào khác cánh diều
Lên cao ngược gió muôn điều đắng cay
Trăm năm giữa cuộc vẫn xoay
Tĩnh cơn hoàng mộng mới hay tuổi già.”*

Bài pháp hôm nay nhắc cho chúng ta thấy rằng chúng ta già, nhắc cho chúng ta biết là chúng ta già, thấy được sanh, già, đau, chết, thì đó là cái may mắn.

*“Chăn trâu với gậy lừa trâu
Tan sương mỗi sớm vào sâu giữa đồng
Tuổi già cái chết vừa mong
Đưa con người đến tử vong đời đời.”*

Ở trong kinh Đức Phật dạy chúng ta nên thường quán tưởng về sự chết:

Maranam bhavissati - tôi sẽ chết.

Ông bà mình có nói đi đường gặp đám ma là hên, gặp đám cưới là xui. Hôm nay quý vị hên lắm mới được nghe câu *“Tôi sẽ chết”*. Khi niệm sự chết như vậy tự nhiên mình tha thứ được, mình sẽ chết và mọi người sẽ chết nên mình tha thứ được, đạo Phật là đạo tha thứ. *Tha thứ thì thư thái*, có tha thứ thì tâm thư thái, mà đây nghiền thì nó đau khổ. Một người khi thấy được *sanh, già, đau, chết* thì sẽ an lạc giải thoát. Sẵn đây chúng tôi kể cho quý vị câu chuyện của ba ông lão uống trà, nói về sự sanh, già, đau, chết.

Một hôm có ba ông lão ngồi uống trà dưới ánh trăng, có đưa ra một đề tài là mỗi người làm một bài thơ ngắn, có ý nghĩa về sanh, già, đau, chết, ai mà làm hay thì được thưởng.

Ông lão thứ nhất nói như sau: *Tôi có bài thơ hai câu xin gửi tặng hai anh:*

*“Năm nay ăn uống còn ba đứa
Chẳng biết sang năm vắng mặt nào?”*

Ông thứ hai nói: *Bài thơ của anh hay nhưng mà lâu quá, sự vô thường thay đổi này chậm quá, nó còn những một năm lâu quá, của tôi thì nó nhanh hơn, tôi xin tặng hai anh bài thơ này:*

*“Đêm nay giày dép để nơi đất
Chẳng biết sáng ngày có xỏ vô được không?”*

Ông thứ ba nói:

*“Hơi thở này đây ra khỏi miệng
Biết còn trở lại hay đi luôn?”*

Khi mình quán tưởng là cái hơi thở ra mà không vào thì mình lên đường. Nếu lên đường mà tiền bạc của mình còn nhiều quá, thì mình đi không đành. Khi mình quán tưởng sự chết, sự vô thường, sự sanh diệt, thì mình phải chuẩn bị, giống như quý vị có một trăm cây vàng, hai trăm cây vàng, mình thấy sự chết đến rồi thì mình làm tờ di chúc, cho đứa con trai mười cây, con gái mười cây, con rể năm cây, con dâu ba cây, chùa Hoàng Pháp năm chục cây chẳng hạn.

Khổ thơ tiếp theo:

*“Mặt trời nào soi sáng tim tôi
Để tình yêu xây mòn thành đá cuội
Xin úp mặt bụi ngùi
Từng ngày qua mỗi ngóng tin vui”*

Nếu người nào có mặt trời trí tuệ soi sáng cái tâm của mình thì xin chúc mừng, có trí tuệ thì mới soi sáng được cái tâm. Cũng giống như ly nước này, nếu chúng tôi bỏ vào đây sữa hay cà phê thì nó ra ly sữa hay ly cà phê, còn nếu chúng tôi bỏ vào đây thuốc độc thì nó ra thuốc độc, do vậy cái tâm của mình phải bỏ trí tuệ vào để cho nó sáng.

“Mặt trời nào soi sáng tim tôi”.

Cái tâm cũng giống như căn phòng này, trí tuệ giống như ánh sáng, còn vô minh ái dục giống như bóng tối. Khi mình bật đèn lên thì bóng tối tan biến đi, ánh sáng xuất hiện; khi mình không bật đèn lên thì bóng tối nó ào tới. Hôm nay quý vị ngồi đây nghe pháp, là ánh sáng tới, trí tuệ có. Trong bài Kinh Niệm Xứ, Đức Phật dạy như sau:

*“Và đây chín giai đoạn
Khi thân đã ra ma.
Một là thân trương phình
Còn đâu vẻ đẹp xinh?
Hai, côn trùng đục khoét
Không còn ra dáng hình
Ba, bộ xương dính thịt
Với đường gân liên kết
Bốn, còn máu và gân
Sâu kiến lại tranh phần
Năm là xương hết máu
Nhưng còn dính liên gân
Sáu, bộ xương rời rã
Rải rác khắp mộ phần
Bảy, xương màu vỏ ốc
Theo gió bụi thời gian
Tám, một đồng xương tàn
Trên đường về cát bụi
Tung bay giữa không gian*

Đây là giai đoạn cuối."

Thân mình như vậy đó, nó diễn tiến, diễn tiến. Khi hiểu được điều đó, tâm mình thấy được chân lý, thấy được sự thật

"Tình yêu xay mòn thành đá cuội". Giống như viên đá cuội ngoài biển, nó tròn, nó nhẵn, nó đều, vì nó được nước biển bào mòn. Lòng từ, bi, hỷ, xả, của mình phải được tu tập, khi mình được tu tập như vậy thì giống như ánh sáng mặt trời toả xuống trần gian, nó đều hết, nó không phân biệt người thân, kẻ sơ. Nhờ hiểu được đặc tính vô thường, thay đổi của các pháp hữu vi mà chúng ta thấy dễ thông cảm, dễ tha thứ và từ bi hỷ xả hơn.

"Từng ngày qua mỗi ngóng tin vui". Một người có tu, làm việc lành, việc thiện, giống như quý vị dự khoa tu niệm Phật, chiêm bái tượng Phật ngọc bích hoà bình thế giới, thì quý vị tạo được việc lành, việc thiện, tự nhiên cái việc lành, việc thiện nó sẽ đến, mình có một niềm hi vọng, mình có niềm tin tưởng rằng quả lành sẽ đến.

"Ai ơi cố gắng làm lành

Kiếp này chưa được để dành kiếp sau."

Người làm việc lành sẽ hưởng quả lành:

"Nay vui đời sau vui,

Làm thiện hai đời vui,

Vui thấy mình làm thiện,

Sanh thiện thú vui hơn."

Người làm việc lành, việc thiện, chắc chắn sẽ nhận được quả lành, quả thiện. Người làm việc ác thì người đó bị quả báo khổ đau. Tục ngữ có câu nói về cái quả báo của việc ác:

"Quả báo ăn cháo gây răng,

Ăn cơm gây đũa, xía răng gây chày."

Trong bài kinh “Tiểu Nghiệp Phân Biệt”, Đức Phật Ngài dạy về nhân lành – quả lành và nhân ác – quả ác.

“Chết yếu do giết hại
Không có tâm từ bi
Sống lâu do tâm từ
Và không ưa giết hại
Không nào hại chúng sanh
Là nguyên nhân ít bệnh
Thường nào hại chúng sanh
Đưa đến nhiều bệnh tật
Người tướng mạo xinh đẹp
Do không hận không sân
Người tướng mạo xấu xí
Là do nhiều phần nộ
Nguyên nhân có uy quyền
Là không lòng ganh tỵ
Ít uy quyền là do
Cái thói ưa ganh tỵ
Giàu có do bố thí
Nghèo do không cúng dường
Sanh dòng họ cao quý
Do kính người đáng kính
Sanh dòng họ hạ liệt
Do ngạo mạn kiêu căng
Làm người có trí tuệ
Do thường gần bậc trí
Làm người mà ngu đần
Là do không học hỏi
Thân cận các sa môn.”

Khổ thơ cuối:

“Cụm rừng nào lá xác xơ cây
Từ vực sâu nghe lời mời đã dậy

*Ôi cát bụi phận này
Vết mực nào xóa bỏ không hay."*

"Cụm rừng nào lá xác xơ cây". Tất cả chúng ta đang ngồi đây, năm mươi năm nữa tất cả đều phải lên đường hết. Quý vị có sợ chết không? *"Cái chết không đáng sợ, chỉ sợ là mình sợ chết"*. Nếu người nào quán tưởng, thì người đó không sợ chết, giống như người đi trong đêm có cây gậy, không sợ rần rần. Nếu biết thực hành Chánh Pháp thì sẽ không sợ hãi mỗi khi bị bệnh, mỗi khi bị chết. Nếu vào bệnh viện trị bệnh, lành bệnh cũng tốt mà không lành bệnh thì cũng không sao. Bác sĩ có thể thông báo cho chúng ta là chúng ta bị bệnh ung thư gì đó chúng ta sẽ chết; nhưng mình cũng thông báo cho bác sĩ rằng, bác sĩ trước sau gì cũng chết.

"Từ vực sâu nghe lời mời đã dậy". Từ tận cùng của khổ đau, từ vực sâu của vòng sanh, tử, luân hồi, chúng ta có duyên lành được mời dậy, đến đây để dự khoá tu Phật Thất, để nghe chánh pháp. Quý vị được Thượng toạ trụ trì mời về đây để tu, mà người tu thì được an lạc hạnh phúc:

*"Lên đênh qua cửa Thân Phù,
Khéo tu thì nổi vụng tu thì chìm."*

"Ôi cát bụi phận này". Cái thân phận của chúng ta là cát bụi. Người hành giả biết như vậy, chánh niệm như vậy, thì mới tẩy rửa được cái tham, sân của mình.

"Vết mực nào xóa bỏ không hay". Cái thân phận chúng ta giống như là vết mực, không phải là cát bụi, thì cũng chỉ là một vết mực thôi, và vết mực này cũng không còn nữa.

Trên chùa chúng tôi có bà cụ chín mươi tuổi, trước đây bà rất giàu có, khi đến tuổi già thì con cháu gửi vô chùa ở để tu theo mấy thầy, kinh kệ sớm chiều. Khi bà từ trần, con cháu hoá táng còn tro cốt để trong một cái hũ. Sau bảy tuần thất cầu siêu thì con cháu đem hũ cốt ra rải biển Vũng Tàu, bây

giờ cũng không còn gì nữa; tìm một dấu vết nào, một hạt bụi nào của cụ cũng không còn nữa. “*Ồi cát bụi phận này. Vết mực nào xoá bỏ không hay*” - cuối cùng không còn gì hết.

Chúng ta cũng vậy, nếu chúng ta mất đi, người ta chôn chúng ta, người ta thiêu chúng ta, một trăm năm sau, hai trăm năm sau, ba trăm năm sau, năm trăm năm sau, chúng ta đâu còn gì nữa “*Ồi cát bụi phận này. Vết mực nào xoá bỏ không hay*”.

Thưa quý vị, được sanh làm người là rất khó, chúng ta có duyên lành gặp Phật pháp, chúng ta được dự khoá tu, đặc biệt trong dịp này chúng ta được chiêm bái Phật ngọc xá lợi, tượng Phật ngọc bích hoà bình thế giới, đây là một điều vô cùng phước báu, một hạnh phúc mà chúng ta đang có trong tâm tay; mong quý vị hãy giữ nó đừng cho mất.

*“Để đâu có được thân người
Không tu thì đọa, vạn đời khó lên
Duyên may gặp Pháp chơn truyền
Còn lưu Tam Tạng, uyên nguyên thưở nào
Đạo giải thoát, không phân nam nữ
Cửa vô sanh, chẳng lựa giàu nghèo
Lệ cùng mặn, máu cùng màu
Muôn sông rồi cũng chảy vào đại dương.”*

Một lần nữa xin cảm ơn Thượng toạ trụ trì chùa Hoàng Pháp, chư tôn đức trong ban tổ chức khoá tu, cùng toàn thể đạo tràng Phật tử đã hoan hỷ trong bài thuyết pháp này.

Cuối cùng xin kính chúc Thượng toạ trụ trì, chư tôn đức, cùng toàn thể quý vị được rồi dào sức khoẻ, thân tâm thường lạc, bồ đề tâm viên đắc!

Nam Mô Bổn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

-3-

Cây gai nhọn

*Giảng tại khóa tu Phật thất lần thứ 18
Chùa Long Vân, ngày 31/07/2010*

Kính thưa toàn thể quý vị!

Sáng hôm nay ngày 31 tháng 7 năm 2010, tức ngày 20 tháng 6 Âm lịch năm Canh Dần, chúng tôi có hứa với quý vị sẽ giảng kinh trong bộ Kinh Trung Bộ, nhưng khi đi trên xe, chúng tôi có đọc được một bài pháp ngắn của ngài Ajahn Chah, chúng tôi thấy bài pháp này rất hay, cho nên bài Kinh Trung Bộ xin hẹn kỳ sau. Hôm nay xin giảng bài mang tên là “Gai Nhọn”.

Thưa quý vị, cái gai nhọn bình thường nằm xa xa, cách khoảng một gang tay, nếu mình không đụng tới nó thì mình không bị đau, không bị chảy máu. Nếu mình đụng tới nó thì mình bị đau, bị chảy máu.

Trên trái đất này, trên cuộc đời này, cây có gai thì nhiều, gai góc thì bao la, nghĩa là nó không phải không có, đừng có nghĩ là nó không có, đó là sai lầm.

Cây gai này không phải cây có gai bình thường ở trong tự nhiên, mà là cây gai người. Chẳng hạn gặp ai đó mình không thích họ thì mình nói: “*Thấy gai mắt quá*”. Thấy người đó mà mình gai mắt! Như vậy mình gai chứ không phải người kia có gai. Nếu như người kia có gai mà mình đừng thấy gai mắt

thì mắt mình không có bị gai. Ý nghĩa của bài pháp là như vậy đó.

Ngài Ajahn Chah dạy rất hay: *"Tất cả sự vật chỉ là sự vật, đơn giản thế thôi, chúng chẳng gây ra đau khổ cho một ai cả, cũng giống như một cây gai nhọn."*

Thứ nhất, bản thân cây gai nhọn là cây gai nhọn, nó không có hại mình, không có gây sự với mình. Mình tới đó, mình đưa tay vô thì mình chảy máu, chứ bản thân cây gai đó không có ý đồ nào gây sự với mình.

"Cái gai nhọn có làm cho bạn đau khổ không?"

Bản thân cây gai nhọn không cố tình làm cho mình đau khổ. Nếu người nào chửi mắng chúng ta thì họ là gai nhọn, nếu mình im lặng thì mình đẹp, họ xấu, *"cái nét đánh chết cái đẹp"* là vậy, nhờ họ mà người ta tôn vinh mình *"lừa thử vàng, gian nan thử sức"*, nhờ họ mà người ta biết mình là vàng thiệt, nếu không có họ, người ta nghi ngờ không biết mình là vàng thiệt hay giả, nhờ họ nói nặng, nói nhẹ mình, chửi mắng mình, gây phiền toái cho mình mà mình được tôn vinh, được mọi người kính trọng về sự tu hành của mình.

Cho nên, cây gai nhọn trở thành cái duyên, nó trở thành sự trợ duyên tích cực cho chúng ta. Nhờ cây gai nhọn đó mà mình khẳng định được chính mình, khẳng định được mình có tu, mình có từ, bi, hỷ, xả, mình có vô ngã vị tha, mình có sự khoan dung, lòng quảng đại. Lòng quảng đại mình có ở đâu, làm sao thấy? Sự khoan dung ở đâu, làm sao mà thấy? Bình thường thì không thấy được lòng khoan dung, nhưng nếu có ai nói nặng nói nhẹ mình, xúc phạm mình mà mình tha thứ cho họ thì lòng khoan dung xuất hiện. Cho nên, nhiều khi cần có cây gai nhọn.

Thứ hai, cây gai nhọn có mặt trong cuộc đời này, mình không thể phủ nhận được.

*"Ở đâu cũng có anh hùng,
Ở đâu cũng có thằng khùng, con điên".*

Cây gai nhọn ở đâu cũng có, bắt buộc phải có. Lúc tôi giảng khoá bồi dưỡng trụ trì ở tỉnh Long An cho bốn trăm tăng, ni và sáu trăm Phật tử, tôi có nói rằng có nhiều vị trụ trì cứ nghĩ chùa mình toàn người tốt và muốn chùa mình toàn người tốt ở, nên giới thiệu chùa mình là chùa tốt, toàn người tốt. Vậy người xấu ở đâu? Ai cũng khoe chùa mình là số một La Mã (I) thì số mười (X) nằm ở đâu? Phải có số mười. Có *number one* và cũng có *number ten* nữa. Nghĩa là cây gai nhọn phải có, người tốt có, người xấu có. Đó là nhận xét thứ hai.

Thứ ba, nhiều lúc cây gai nhọn nó thành vật trang điểm cho chúng ta, giúp cho chúng ta. Có câu:

*"Vị phòng cuộc đời bằng phẳng cả,
Anh hùng hào kiệt có hơn ai?"*

Nếu như cuộc đời này bằng phẳng hết thì không có anh hùng hào kiệt. Nếu như không có những người quậy phá chúng ta, gây cho chúng ta phiền não, thì chúng ta không biết mình tu tới đâu, chùa cũng không biết mình tu thế nào, im lặng, im lặng, cuối cùng mình không biết cái khả năng tu tập của mình đến đâu. Cho nên, nhiều lúc cũng cần cây gai nhọn. Bản thân chúng tôi cũng cần cây gai nhọn đó để chúng tôi biết được những người trong chùa ở như thế nào?

Thứ tư, cây gai nhọn phải xuất hiện để mình thấy nó là cây gai nhọn, để mình tránh nó.

Nếu trường hợp mình chơi thân với người đó, mình chưa thấy điểm nào mình bất mãn với họ nên mình tin tưởng tuyệt đối, bao nhiêu tiền bạc mình gửi cho người đó, cuối cùng họ

ôm hết, mình mất hết, vì khi gửi tiền cho họ mình không có làm giấy nên không có gì làm bằng chứng. Do đó, cây gai nhọn cũng cần xuất hiện để mình nhận thấy.

Trong những điều nhận xét đó, có một điều chúng tôi muốn nhấn mạnh với quý vị *cây gai nhọn có mặt, chắc chắn có mặt, không thể nào không có cây gai nhọn*. Có lá mà không có sâu là chuyện lạ, lá có sâu là chuyện bình thường. Cây gai nhọn là chuyện bình thường. Trong bài pháp này ngài Ajahn Chah dạy mình cách để đừng bị gai nhọn đâm.

"*Nhưng nếu bạn đập phải gai bạn sẽ đau khổ*". Cây gai nhọn chỉ là cây gai nhọn, nhưng nếu mình đập nó thì mình đau khổ, đừng có đập nó thôi.

"*Tại sao bạn đau khổ? Tại vì bạn đập phải cây gai nhọn*". Như vậy, cái đau khổ này do mình tạo nên, chứ không phải do cây gai nhọn tạo nên. Tại mình đập nó, mình đi không thấy nó, mình bất cẩn, mình không thận trọng, mình đập nó thì chảy máu, mình đau khổ. Chẳng hạn mình gặp một người là cây gai nhọn, tức là người nhiều chuyện, nhiều phiền não, tại vì mình không học Phật pháp cho nên mình không hiểu, mình không thực hành đúng theo lời Phật dạy.

Đức Phật dạy trong bài kinh "Nhất Thiết Lậu Hoặc" (Trung Bộ) có bảy phương pháp để diệt trừ phiền não, lậu hoặc, trong đó có hai phương pháp:

- Có những lậu hoặc phải do tri kiến đoạn trừ (chánh kiến đoạn trừ).
- Có những lậu hoặc phải do tránh né đoạn trừ.

"(Bhikkhave) này các tỳ kheo, (sabbāsava) tất cả lậu hoặc (pahātabbā) được trừ diệt (parivajjanā) là do tránh né."

Cho nên bây giờ mình đi đường, mình gặp cây gai nhọn thì phải tránh nó ra, để không bị chảy máu.

Cây gai nhọn chắc chắn có. Ở trong chùa có những người này, người kia, những người đó được hình tượng hoá là cây gai nhọn, bây giờ họ là cây gai nhọn, mình tới mình đạp họ, thì mình chảy máu. Nếu họ là cây gai nhọn, mình né họ, mình đi chỗ khác, đừng đi ngang qua cây gai nhọn nữa, như trong kinh Đức Phật dạy "*Có những phiền não phải do tránh né đoạn trừ*".

Chẳng hạn như voi dữ, bò dữ, thú dữ, rắn độc, người hung dữ, tất cả những thứ đó phải *tránh né* mới đoạn trừ được, nếu không sẽ bị cây gai nhọn đâm.

Một câu nữa mà ngài Ajahn Chah dạy rất hay "*Gai chỉ làm công việc của gai*". Cây gai làm công việc của gai, cây gai nó có công việc của nó, đừng có chê nó là "*Tại sao lại xuất hiện làm chi mấy cái đồ gai nhọn?*", "*Tại sao trường hạ này lại có những người nhiều chuyện như vậy?*", "*Tại sao trong chúng này lại có những người có tính tình như vậy?*"

"*Gai chỉ làm công việc của gai*". Nếu trong chúng, trong tập thể, có những người như vậy, phiền não như gai vậy, thì những người đó làm công việc của họ; đó là công việc nhân quả của họ, đó là công việc oan trái của họ, họ sanh ra trong kiếp này để mà giải quyết cái oan trái. Không phải tự nhiên họ sanh ra, đó là nghiệp dẫn họ đi, nhân quả dẫn họ đi, oan trái dẫn họ đi.

Chẳng hạn trong gia đình mình có chồng, có vợ, có con, v.v... "*Tại sao mày là con tao mà mày như vậy?*" là không được. Nó là cái gai, cái gai nó xuất hiện, nó sanh ra, để nó giải quyết oan trái với mình, trong tiền kiếp mắc nợ nó, mắc nợ người chồng đó, người vợ đó, người con đó, người cháu đó, người giúp việc đó. Có nhiều người giúp việc được người chủ tin tưởng, giao hết chia khoá, cuối cùng họ lấy mấy chục cây vàng họ ôm đi luôn. Minh đâu có muốn chuyện đó, nhưng

mà cái nghiệp nó muốn chuyện đó, cái nhân quả nó muốn chuyện đó, chứ không phải mình muốn. Mình đâu có muốn mất mấy chục cây vàng dưới bàn tay của người giúp việc mà mình tin tưởng, mình đâu có muốn họ trở thành kẻ phản bội, mình đâu có muốn học trò trong chùa của mình nó quậy phá để làm mất uy tín chùa của mình, nhưng nó là cây gai, nó xuất hiện. Nếu mình biết thì mình tránh được, mình không biết thì mình sẽ bị chảy máu. Mình cũng không thể nào nói nó là cây gai, đừng có mặt ở đây. Nó vẫn có mặt và chắc chắn nó có mặt, vì nó đến với tư cách nhân quả - tội phước, luân hồi - tái sinh, nó đến với tư cách đó, chứ không phải đến với tư cách bình thường. Có cây gai oan trái với người đó nhiều đời nhiều kiếp, người đó vô đây nhập hạ, nó cũng vô đây nhập hạ để theo người đó, còn vị trụ trì hay người khác chỉ bị ảnh hưởng thôi, mục đích chính là nó đến để giải quyết nhân quả với người đó, nhưng một phần nó cộng nghiệp với mình nên mình bị ảnh hưởng. Đứa con mình, người chồng mình hoặc người vợ của mình xuất hiện trong ngôi nhà của mình với tư cách nghiệp báo - nhân quả, luân hồi - tái sinh chứ không phải đến với tư cách chồng, vợ, con cái, cho nên "*Gai chỉ làm công việc của gai*". Nếu mình biết được, mình tránh né, mình khéo léo, thì mình thoát được, mình giải được cái oan trái, cây gai trở nên vô nghĩa; còn nếu mình không khéo léo thì mình bị chảy máu.

Muốn giải được oan trái, phải lấy giáo lý của Phật giáo, lấy lời dạy của Đức Phật. Chẳng hạn, Đức Phật dạy:

"Lấy tình thương chinh phục tâm sân.

Lấy cái tốt chinh phục điều xấu.

Lấy tâm bố thí thắng người san tham, bòn sẻn.

Lấy sự chân thật thắng sự giả dối."

Hoặc là:

*"Hận thù diệt hận thù
Đời này không thể có
Từ bi diệt hận thù,
Là định luật thiên thu."*

Nếu có cây gai, quý vị dùng tay để bẻ nó thì chảy máu, nếu quý vị dùng kéo cắt cây gai đó thì không bị chảy máu. Cái tay mình dùng cái kéo không bị ảnh hưởng gì và cái kéo cắt cây gai thì không có ảnh hưởng tới mình, giống như người ta đi làm điện, người ta dùng cái kim cách ly điện, cái kim ở ngoài có bao nhựa, dù cho họ đụng vào điện thì họ cũng không bị giật. Cũng vậy, nếu như người đó là cây gai, họ oan trái với mình, nhưng mình dùng từ, bi, hỷ, xả, mình dùng chánh niệm trí tuệ, thì làm sao mình oan trái với họ được. Tại mình không có cái đó, họ là gai mình cũng gai nên thành ra chướng tai, gai mắt. Nếu họ là gai, mình là cái kéo thì đổ mà gai nào dám đụng tới. Nếu họ là oan trái, họ là hận thù, mình là từ, bi, hỷ, xả thì làm sao mà mình oan trái với họ được.

"*Gai chỉ làm công việc của gai*", cây gai chỉ làm chức năng của nó, nhiều khi chúng tôi thấy người ta đem gai xương rồng trưng ở phòng khách, hoặc trưng bông hồng có gai ở chỗ đẹp nhất trong nhà.

Thưa quý vị, bông hồng đi đâu thì gai bông hồng ở đó, không thể tách cái gai ra khỏi bông hồng được. Cho nên, chấp nhận như vậy, *chấp nhận thương đau, đừng hỏi tại sao*.

Chấp nhận cái gai của bông hồng mà không thể nói tôi lấy bông hồng thôi còn cái gai thì bỏ đi. Không được! Người ta bán bông hồng người ta bán luôn cành bông hồng, trên cành có gai. Bán cho tôi bông hồng, họ đưa luôn cái gai chứ làm sao chỉ tính tiền bông mà không tính tiền gai, cái gai phải có mặt, *gai làm chức năng của gai*.

Những người họ tu ở đây, kể cả xuất gia và cư sĩ, có người mình không vừa ý và nghĩ thầm "*thấy gai mắt quá à, phải chi mà người này không nhập hạ ở đây thì hay cho mình biết mấy ta*". Nhưng, sự xuất hiện của người đó ở đây có chức năng quan trọng, họ có công việc của họ, công việc đó là "*lừa thử vàng, gian nan thử sức*", công việc đó là "*cân bằng phương trình*". Nếu chùa này toàn là người tốt, không có người có gai, thì tự nhiên cái uy tín tăng vùn vụt, tất cả mọi người đổ về đây hết, chùa khác không có ai tới, một lon gạo cũng không có. Khi chỉ là một ngôi chùa làm sao gọi là Phật giáo được, phải có nhiều chùa. Tôi nói "*cân bằng phương trình*" là vậy đó.

Cân bằng phương trình là phải có cái này, có cái kia, nên phải chấp nhận là có gai, chứ không thể nào không chấp nhận. *Gai làm chức năng của gai*, tôi nghĩ một chức năng của gai là *cân bằng phương trình*, nghĩa là nó cũng có thể này, có thể khác, trừ trường hợp Đức Phật, các vị Thánh Tăng, ở cõi Dục giới này, những người phạm phu này thì đương nhiên có gai rồi.

Thái độ của mình đối với gai như thế nào? Đó là điều quan trọng, đó là phần tu của mình, còn gai có mặt ngoài tầm kiểm soát, ngoài ý muốn của mình. Sự tồn tại khách quan của nó là nó phải có mặt, yếu tố chủ quan là suy nghĩ của mình, thái độ của mình, điều này quan trọng hơn.

"*Gai làm công việc của gai, nó không làm hại ai cả*", câu này của Ngài khẳng định như vậy. Bản thân gai không làm hại ai, nó đứng im vậy thôi, ai mà rờ tới nó thì mới chảy máu, còn không rờ tới nó thì thôi, ai mà tới gặp người đó kiếm chuyện thì mới phiền não, còn nếu ở xa thì đâu có phiền não.

"*Chúng ta đau khổ là do lỗi của chúng ta. Vật chất, cảm giác, tri giác, phản ứng của tâm và sự biết của tâm. Tất cả sự vật trên thế gian chỉ là sự vật đơn giản thế thôi. Chúng sao, chúng vậy,*

chúng chẳng đụng chạm gì đến ta. Chỉ do ta tìm đến chúng mà thôi".

Do ta tìm đến chúng mà ta đau khổ. Gai chỉ là cái gai, mình tìm đến mình nắm nó, mình đụng vào nó thì mình bị chảy máu. Chẳng hạn như trong chùa mình có người phiền não, có người nhiều chuyện, nhưng mình đừng có tìm đến họ, gặp họ, thì mình đâu có phiền não. Vì mình đến gặp họ, mình tâm sự với họ, mình nói chuyện với họ, mình bàn luận với họ, thì mình mới phiền não. Như vậy, cái phiền não này, cái đau khổ này, do mình tự tìm đến.

"Nếu đánh chúng thì chúng đánh lại". Chẳng hạn như trong chùa mình có người quậy lắm, nhưng mình không tìm đến họ, không đánh họ, không nói xấu họ, không chửi họ, thì họ cũng im lặng với mình, nhưng khi mình đánh họ thì họ đánh lại. Nếu mình tu, mình ngồi thiền, mình niệm Phật, mình đi kinh hành thì những người đó họ không dám động tới mình. Họ đâu dám động đến người tu, gọi là *"đức trọng quý thân kinh"*, đức độ mình mà cao thì quý thân mới kính sợ. Do mình nghĩ rằng họ hại mình nên mình mới đau khổ, nếu mình tu được, mình có sự tu hành, thì tôi nghĩ rằng người đó không đụng tới mình. Vì mình có phiền não, mình tìm đến họ, cho nên cái gai đó nó đâm mình.

"Nếu cứ để chúng yên thì chúng chẳng làm phiền ai cả, chỉ có kẻ ngu ngốc mới gây ra phiền lụy với chúng". Đó, nếu mình biết nó là gai, rồi mình đến mình gây phiền lụy với nó thì mình bị ảnh hưởng. Nếu như mình để yên nó, để nó nằm một chỗ, thì mình không bị ảnh hưởng. Đó là nội dung Ngài Ajahn Chah dạy bài **Gai Nhọn** mà tôi lấy tựa đề ngày hôm nay làm bài pháp. Tôi nghĩ bài pháp này quý vị nghe xong mình áp dụng được, mình tu được. Mình chấp nhận.

Thứ nhất là mình chấp nhận cây gai, gai nhọn, vì mình không chấp nhận cũng không được, mình bắt buộc phải chấp nhận. Nó là một sự tồn tại thực tế mình không thể bỏ được, nó là một phần của cơ thể chúng ta, một phần trong người chúng ta.

Chẳng hạn như bây giờ trên người mình nó có một cái mụn nhọt, một cái bثور, hoặc là một cái mụn ghẻ, ví như trên tay chúng tôi bây giờ có một cái mụn nhọt nằm ở đây, nó ăn lan ra, bây giờ tôi lấy cái dao tôi chặt cái tay này bỏ đi để cho phần còn lại nó an ổn, hay là tôi phải băng bó cho nó, tôi sờ sờ nó, mỗi ngày tôi phải quan tâm nó, tôi phải thương nó?

Chỉ có người khùng mới lấy dao chặt tay bỏ đi khi trên tay có cái mụn nhọt. Chỉ có người khùng mới đuổi một người ở trong chùa khi mà người này có một lỗi lầm nào đó. Cho nên khi giảng khoá bồi dưỡng trụ trì, tôi nói rằng vị trụ trì phải biết nữa, chứ không thể giải quyết theo cách như quân đội được. Quân đội là quân đội, mà chùa là chùa. Chùa không thể giải quyết như quân đội được.

Thưa quý vị, trong chùa của mình có cái nhân duyên, có cái tiền kiếp, có kiếp trước, kiếp này và kiếp sau. Mình hiểu được điều đó, mình giải quyết theo tinh thần của Đức Phật. Nếu trường hợp mà ở trong chúng của mình, ở trong tập thể của mình có người giống như gai nhọn, giống như mụn ghẻ thì quý vị đối xử với mụn ghẻ trên người của mình như thế nào? Quan tâm tới nó, sờ sờ nó, xức thuốc cho nó, mua thuốc uống, tốn tiền về nó, hay là quý vị làm theo ý của quý vị, dẹp hết?

Nếu như có một cái gai nhọn hoặc có một oan trái mình với ai đó, thì mình phải cởi bỏ oan trái bằng cách chạy ra tiệm bánh mua một hộp bánh về tặng cho họ, cũng giống như mua

một chai thuốc về xúc cho mụn ghẻ đó hết. Vị nào có oan trái với ai nhớ lời tôi hướng dẫn, chiều nay nhờ mấy người đi chợ mua hộ hộp bánh, mình ngại đối diện với họ thì gói vào tờ giấy ghi vài chữ "*em xin kính dâng chị, chị ăn một miếng cho lấy thảo*". Chị nào khó tính nhất, vị sư cô nào mà khó tính nhất khi nhìn tờ giấy đó cũng hoan hỉ, nếu không hoan hỉ thì là quý sứ chứ tu hành gì nữa. Đó là sự thể hiện hối lỗi, gọi là "*khiêm hạ, khiêm cung*". Mình giận bạn bè với nhau mà mình làm được như vậy thì người ta sẽ ghi nhận sự tiến bộ của mình, và cái oan trái sẽ được cởi bỏ liền, gai nhọn cũng không còn nữa, toàn hoa hồng thôi chứ gai không có nữa. Nếu như mình không làm được điều đó, thì bông hồng này nó không có bông mà chỉ có gai.

Khi mình chấp nhận được gai nhọn thì mình mới tha thứ được. Mình không chấp nhận sự tồn tại của gai nhọn, thì mình không tha thứ được. Mình là phàm phu mà sao không chấp nhận cái phàm phu của người ta? Khi mình chấp nhận cái phàm phu của họ, thì mình tha thứ được. Mà phàm tức là gai nhọn, cho nên mình chấp nhận cái phàm, mình chấp nhận cái gai nhọn, mình chấp nhận cái phàm phu, mình chấp nhận cái phiền não, mình chấp nhận cái tật đố, cái ganh tị, cái bòn xén, cái khó chịu của họ.

Trong các loại tâm sở thì có bốn loại tâm sở là *sân, tật, lận, hối*. Sân là sân hận, tật là ganh tị, lận là bòn xén, hối là hối tiếc. Mình chấp nhận cái *sân, tật, lận, hối*, như là những gai nhọn có mặt trong cuộc đời, đó là những phiền não có mặt trong cuộc đời. Mình không thể thối mắc tại sao sư cô mà tâm còn nhỏ mọn quá hay là bòn xén quá. Đừng nghĩ vậy! Tại mình ghép cái chữ *sư cô* vào, *sư thầy* vào, nên mình bị kẹt cái chữ đó, nên mình không chấp nhận, còn mình nghĩ đây là người phàm, thì mình chấp nhận được. Hãy đánh giá đúng! Ở trên truyền hình có chương trình *hãy chọn giá đúng*,

ở đây chúng tôi muốn nói là *hãy đánh giá đúng sự vật*, thí dụ đây là chén sành thì nói chén sành, không thể chén sành mà mình gọi là chén kiêu được. Cũng vậy, đây là người phạm thì đánh giá đây là người phạm, còn nếu mình nói đây là người giải thoát hay đây là bậc thánh thì không được. Nếu nói đây là hoà thượng, đây là thượng toạ, đây là ni trưởng, v.v...; đó là danh từ tục đế, danh từ chế định, nhưng nói đây là người phạm, đó là chân đế, hãy đánh giá đúng là như vậy. Khi mình thấy đây là người phạm thì chấp nhận được, còn nếu đây là hoà thượng đây là ni trưởng, tại sao hoà thượng mà tâm còn bồn xén vậy? Tại sao ni trưởng mà tâm còn bồn xén vậy? Tại sao thượng toạ mà tâm còn bồn xén vậy? Tại sao ni sư mà tâm còn bồn xén vậy? Tại sao đại đức mà tâm còn bồn xén vậy? Tại sao sư cô mà tâm còn bồn xén vậy? Mình kẹt vào những chữ hoà thượng, ni trưởng, thượng toạ, ni sư, đại đức, sư cô, mình kẹt vào những từ đó. Còn nếu mình thấy đây là người phạm thì người phạm người ta phải có cái đó, người phạm mà, nếu họ là thánh thì họ có cái đó là chuyện lạ. Nếu đây là thánh tăng, thánh ni, A la hán mà họ còn cái phiền não đó, còn cái tham, sân, si, đó mới là chuyện lạ đời. Còn đây là người phạm thì là chuyện bình thường.

Chúng tôi có nói câu "*Trong ta cũng có anh hùng. Trong ta cũng có lúc khùng lúc điên*" là vậy. Có lúc thì mình tốt, mình thiện, có lúc mình cũng bất thiện, có lúc mình cũng dễ dãi, có lúc mình cũng phiền não, mình là người phạm, mình là gai nhọn.

Cho nên, khi mình hiểu bài pháp này mình sẽ chấp nhận được, chúng tôi muốn hướng dẫn cho quý vị thái độ chấp nhận. Linh hồn của bài pháp này là ***chấp nhận gai nhọn***. Nếu trong chùa này, trong mùa an cư này, quý vị gặp những trường hợp nào mà nó mai mai giống như gai nhọn thì nhớ, hãy niệm đó là gai nhọn.

Bây giờ một người mà họ gây phiền não với mình, họ nói lời vô ích, nói đâm thọc, mắng nhiếc, độc ác, họ nói xấu mình, thậm chí họ nguyên rửa mình, thì lúc đó mình quán đó là gai nhọn. Mình không đụng nó thì mình không bị chảy máu, còn nếu mình đụng nó, thì mình bị chảy máu. Một thái độ nữa đối với gai nhọn là *tam thập lục kế dĩ đào vi thượng*. Nếu quý vị là gai nhọn chúa thì đến gặp gai nhọn con, còn mình không phải gai nhọn, mình là da thịt, mình đâu có đụng tới gai nhọn được, cho nên mình phải rút ra khỏi gai nhọn. Khi người đó là gai nhọn rồi, mình phải chấp nhận gai nhọn, khi chấp nhận gai nhọn rồi, mình phải lùi ngay, chấp tay "*Mô Phật! xin chào gai nhọn!*", còn nếu mà quý vị chạy tới thì chảy máu ráng chịu, đau khổ ráng chịu.

Ở đây gặp sư cô nào mà phiền não *mặt hầm hầm như thịt bầm nấu cháo*; "*Mô Phật! xin chào gai nhọn*". Gặp một vị nào đang nóng, sân si, phiền não, thì mình phải niệm *gai nhọn, gai nhọn, gai nhọn*. Khi thấy gai nhọn thì mình không thể nói *sư cô gì mà nóng nảy vậy?* Nói như vậy là không được. Nói câu đó là mình không hiểu gai nhọn, không hiểu phàm phu. *Tu hành gì mà sân si vậy?* Mình sẽ nói câu đó, khi mình nói câu đó thì mình không hiểu gì hết. Khôn cũng chết, dại cũng chết, biết thì sống là vậy. Mình biết thì mình sẽ sống. Khi mình thấy gai nhọn, tự nhiên mình làm sao? Mình đâu có ghét chi vì bản thân nó là gai nhọn rồi, cho nên mình không có ghét. Nếu mình sân si lại, mình phiền não lại, thì gai nhọn gặp gai nhọn.

Từ đây về sau, nếu quý vị gặp gai nhọn thì thái độ sao? Thì chạy lẹ. Chạy nhưng mà mình thương nó, chứ mình không ghét nó. Bông hồng có gai nhọn. Bông hồng đó là bông hồng thực vật, bông hồng động vật gai nhọn nó nhọn hơn nữa, bông hồng người cái gai nó còn nhọn hơn nữa, nó đâm tới đâu là đau tới đó. Một lời nói của một người phiền não nó

làm cho chúng ta đau khổ cả tuần, cả tháng, gai có nhọn không? Mình đụng vào một cái gai nhọn nó chảy máu chút xíu là hết, chừng khoảng một tiếng đồng hồ sau là mình thấy bình thường lại, mà gặp một người họ nói mình một câu, câu đó họ xúc phạm mình, họ nói nặng nói nhẹ mình, một tháng mình chưa hết đau trong lòng. Nhưng mình tới gần làm chi cho họ đâm? Tới gần làm chi cho họ nói? Biết họ là gai nhọn rồi tới gần làm chi? Có nhiều người vì không biết gai nhọn nên mới tới gần, biết gai nhọn rồi không dám tới gần. Nếu quý vị thấy hai người mà một người đang là gai nhọn, người kia tới thì người thứ ba nói sao? *Gai nhọn gặp gai nhọn! Xin chia buồn!*

Khi mình biết gai nhọn rồi, mình không dám tới. Đừng có dùng suy nghĩ của mình, cũng đừng có dùng quyền lực của mình để mà dẹp cây gai nhọn, vì không phải muốn dẹp là được, cây gai nhọn đó tự nó dẹp chứ mình dẹp không được. Phiền não của người nào, người đó tự dẹp, tự giải quyết, chứ mình không giải quyết được.

Có một lần chúng tôi có xem một câu chuyện ở trên truyền hình, tôi nghe một người trong câu chuyện nói một câu, câu thành ngữ, tục ngữ thôi, nghe xong tôi ngộ, họ nói rằng "*Mỗi cây mỗi hoa, mỗi nhà mỗi cảnh*". Nhiều khi mình thấy chùa đó có những chuyện gì đó, hoặc là chùa đó có nhiều gai nhọn, nhiều phiền não, thì mình nhớ câu đó, tự nhiên mình chấp nhận, *mỗi cây mỗi hoa, mỗi chùa mỗi cảnh*. Cây nào thì hoa đó, cây bông hồng ra hoa hồng mà cây bông cúc ra hoa cúc, không thể đòi cây bông hồng nó ra bông cúc được, mỗi cây mỗi hoa; làm sao mà cây cúc ra bông hồng được, làm sao mà cây hồng ra bông cúc được, không có. Mỗi nhà mỗi cảnh ngộ, mỗi nhà mỗi hoàn cảnh, mỗi chùa mỗi cảnh ngộ, mỗi chùa mỗi hoàn cảnh. Không thể bắt chùa người ta giống như chùa mình được, không thể bắt người khác giống như mình được.

Một người đầy oan trái mình không thể bắt họ bớt oan trái giống như mình được.

Bây giờ mình từ trên thiên giới mới xuống sanh làm người, vào tu trong chùa này ba tháng an cư kiết hạ, một người từ địa ngục cũng sanh lên làm người, vô đây nhập hạ, một người từ kiếp người mới qua, chẳng hạn người đổ theo đạo Bà la môn, cũng sanh làm người, cũng có nhân duyên tu theo Phật giáo. Một người tiền kiếp có thể họ là đạo Thiên Chúa, nhưng họ có cảm tình với Phật giáo, họ đi học thiền, kiếp này sanh lên làm người, họ theo Phật giáo, nhưng cái gốc của họ vẫn là Thiên Chúa trong tiền kiếp. Hoặc là một người theo đạo Bà la môn trong tiền kiếp, rồi họ sanh làm người theo Phật giáo, thì những suy nghĩ, những niềm tin của họ trong tiền kiếp vẫn còn ít nhiều, cho nên nhiều khi niềm tin về Phật như một vị thần linh, hay niềm tin về Phật như một vị ban phước, tha tội của người đó vẫn còn mặc dù họ theo Phật, mà Phật tử thì không nên tin chuyện đó, nhưng mà người đó tin như vậy nên người đó chuyên cầu nguyện thôi.

Tôi thấy có nhiều vị sư thầy, Phật tử ít ngôi thiền, ít niệm Phật, mà chỉ chuyên cầu nguyện; cho nên, *mỗi cây mỗi hoa mỗi nhà mỗi cảnh* là vậy, đó là cái gien di truyền, đó là cái nghiệp, cái chủng tử, hay là cái nghiệp tiền kiếp của họ. Trong bài Kinh Trung Bộ Đức Phật Ngài dạy:

“(Bhikkhave) Nay các tỳ kheo (cetanaaḥam kammam vadaami) ta nói chính tác ý là nghiệp. Nghiệp là thai tạng, nghiệp là thừa tự, nghiệp là quyến thuộc.”

Trong kinh, Đức Phật Ngài dạy rõ ràng như vậy, kiếp trước của mình nghiệp gì, kiếp này mình phải thừa kế nó, nó là quyến thuộc của mình, nên mình cũng đừng áp đặt bắt người khác phải suy nghĩ giống mình, vì cái nghiệp của họ

khác mình; dẫn đến những suy nghĩ, những việc làm, những hành động của họ khác mình.

Bây giờ tôi có một ông đệ tử, tôi dặn ông đệ tử này *khi đi đâu ít nói là tốt nhất, nhất là có những vị lớn thì ông không nên nói*. Ông đệ tử này cũng *dạ, con xin nghe, con xin sám hối, con nghe*. Nhưng khi tụng chuyện ông nói mình cảm không nổi, cảm không kịp. Cái nghiệp của họ như vậy, mình muốn họ làm theo ý mình không được thì mình phiền não, nhưng mà cái nghiệp của họ như vậy. Bây giờ cách duy nhất là gì? Đuổi ông này ra khỏi chùa chẳng hạn, mình đuổi khỏi chùa này thì ông qua chùa khác ông ở, sang chùa khác ông vẫn nói, chứ không phải mình đuổi ông đi thì ông làm thính không nói nữa. Tôi nói cái đó để quý vị hiểu thêm.

Câu chuyện này tôi kể rồi, tôi kể lại để minh họa bài pháp. Câu chuyện là có một vị trụ trì có mười chú tiểu, trong đó có một chú tiểu có tật ăn trộm cắp vật. Nói chung đồ trong chùa thính thoảng mất, nhưng chưa bắt quả tang ai. Chín chú tiểu kia nghi chú tiểu này rồi, nên nói với sư phụ là *"Sư phụ ơi, ông chú tiểu này không có căn tu đâu, sư phụ cho về đi, đừng cho ở đây nữa, mang tiếng, ảnh hưởng."* Ông thầy nói *"Chùa, phải nói có sách, mách có chứng, quan tòa muốn xét ai phải có chứng cứ, chứ giờ mới nghe mà mình đuổi người ta là không được."* Chín ông chú tiểu kia đuối lý, vì muốn buộc tội ai thì phải có chứng cứ đàng hoàng chứ, quan tòa phán xét tội người khác mà không có chứng cứ sao được. Chín ông này bắt đầu lên kế hoạch để bắt tại trận chú tiểu này, thì đúng là bắt đúng, bắt tại trận ông này ăn trộm vật đồ trong chùa. Chín ông chú tiểu này mới dẫn chú tiểu kia lên bái kiến sư phụ, quỳ xuống đàng hoàng *"Bạch sư phụ, bây giờ chuyện đã rõ ràng rồi, xin sư phụ giải quyết, một là sư phụ phải đuổi chú này đi, chín đứa con ở lại chùa này tu dưới sự dắt dẫn của sư phụ, còn nếu như sư phụ không đuổi chú này, thì chín tụi con đi."* Áp lực mạnh vậy đó.

Bây giờ nếu quý vị là sư phụ, quý vị giải quyết làm sao? Ông thầy nói “*Chín đứa con đứa nào cũng tốt, ở chùa nào cũng được, chùa nào các con ở người ta cũng chấp nhận hết, vì các con là người tốt. Còn cái thằng này đâu có chùa nào cho nó ở đâu? Nếu mà thầy đuổi nó đi thì nó biết ở đâu? Nên thôi chín con đi đi, để cho chú này ở đây.*” Ông sư phụ này lạ phải không? Có lạ! Nhưng mình lại thấy quý ông ấy.

Có thể có nhiều vị nói tôi bảo vệ ông sư phụ này nó không đúng. Nhưng tôi nói cho quý vị nghe:

Thời xưa trong thời Đức Phật, Đề Bà Đạt Đa là người hại Đức Phật, làm cho Đức Phật chảy máu, chia rẽ Tăng già. Đức Phật trước đó cho Đề Bà Đạt Đa tu, Ngài có biết rằng trong tương lai Đề Bà Đạt Đa sẽ làm hại Phật pháp không? Biết! Ngài biết nhưng tại sao Ngài cho tu? Quý vị suy nghĩ đi! Tôi nói câu chuyện này để cho quý vị suy nghĩ. Nếu nói rằng Đức Phật Ngài biết, nhưng Ngài vẫn cho tu, như vậy Ngài từ bi và có trí tuệ. Còn nói rằng Ngài không biết, Ngài không biết chuyện sau này Đề Bà Đạt Đa là người hại Phật pháp, làm cho Đức Phật chảy máu, chia rẽ Tăng già, nếu nói Ngài không biết thì làm sao gọi là Phật được? Tại sao gọi là bậc Toàn Giác, Toàn Giác là *Sabbaññū*; *Sabbaññū* là bậc Toàn Giác, Chánh Đẳng Chánh Giác.

Đức Phật có trí tuệ và Đức Phật cũng có từ bi. Ngài không sợ khi Đề Bà Đạt Đa vô tu làm giảm uy tín của Ngài. Đức Phật cho Đề Bà Đạt Đa tu là Đức Phật gián tiếp (*theo người đời hiểu, theo chúng ta hiểu*) làm hại Phật pháp. Đức Phật vẫn biết cho Đề Bà Đạt Đa tu một thời gian thì Đề Bà Đạt Đa sẽ tạo ác nghiệp như vậy. Nhưng Đức Phật nói, nếu không cho Đề Bà Đạt Đa tu thì sau này Đề Bà Đạt Đa không có cơ hội để mà gặp được Phật pháp. Đề Bà Đạt Đa tu một thời gian tinh tấn, siêng năng, rồi sau này mới dễ đuổi, chứ không phải vô tu là dễ đuổi liền. Nhờ có sự tinh tấn siêng năng mà Đề Bà Đạt Đa

có tin nhân quả, nghiệp báo. Nhờ cái nhân duyên đó mà sau này Đề Bà Đạt Đa sau khi trả hết quả địa ngục, sanh lên làm người, xuất gia, cuối cùng cũng trở thành vị Phật Độc Giác gọi là Bích Chi Phật.

Quý vị thấy không? Đúng là trong chùa có gai đó, Đề Bà Đạt Đa là cái gai. Người mà hại Đức Phật, người mà làm cho Phật pháp suy tàn, người mà góp phần làm cho Đức Phật mất uy tín, nhưng mà Đức Phật đâu cần uy tín nên Ngài không sợ mất uy tín. Chúng ta cần uy tín, chúng ta sợ mất uy tín. Nếu chúng ta không cần uy tín, chúng ta sẽ không sợ mất uy tín. Có uy tín đâu mà mất, mình cần mới sợ, không cần đâu có sợ. Mình cần tiền mình mới sợ không có tiền, mình không cần tiền, mình đâu có sợ không có tiền. Mình cần danh thì mới sợ mất danh, mình không cần danh thì không sợ mất danh.

Người tu cần cái gì? Cần trí tuệ, cần từ bi, cần hỷ xả, cần sự khoan dung, cần lòng quảng đại, vô ngã, vị tha, cần sự bác ái, chứ đâu cần uy tín.

Bởi vì từ, bi, hỷ, xả, chánh niệm, trí tuệ có mặt thì nghiệp thiện có mặt, nghiệp lành có mặt. Còn uy tín có mặt, thanh danh có mặt, chưa chắc là nghiệp lành có mặt.

Nếu mình tạo một ngôi chùa to lớn, đẹp đẽ, nhưng hàng ngày mình làm việc đó bằng tâm phiền não, thì nghiệp lành không có, nghiệp phiền não không à, như vậy mình cần chùa chứ không cần nghiệp, trong khi đó người tu cần nghiệp trắng chứ không cần chùa đẹp.

Quý vị cần nghiệp hay cần chùa? Chùa thì để lại mà nghiệp thì mang đi, đúng không?

Quý vị cần uy tín hay cần nghiệp lành? Cần nghiệp lành! Uy tín thì để lại, nghiệp lành thì mang đi.

Cái thân này là không có, vậy thì cái uy tín, cái thanh danh dựa vào đâu để mà nó có, để mà nó tồn tại? Cái tôi này không có, thì cái uy tín dựa vào cái nào để mà tồn tại?

Nếu có ai đó, họ gây cho mình chuyện gì đó, thì hử xả đi, đâu có tôi ta gì đâu mà sợ, mà ngại. Nhưng nếu mà mình khởi lên cái tâm phiền não thì cái nghiệp mình có. Nghiệp phiền não là có, nếu có chuyện gì đó nó gây cho mình phiền não, mình khởi lên tâm phiền não, thì mình có nghiệp phiền não.

*“Đã mang lấy nghiệp vào thân
Cũng đừng trách lẫn trời gần, trời xa.”*

Chúng ta tu trong ba tháng hạ này, chúng ta cần nghiệp lành, chúng ta cần nghiệp thiện, chúng ta cần nghiệp trắng, chứ chúng ta không cần uy tín, chúng ta không cần thanh danh.

Nếu nghiệp lành có, thì uy tín tự nhiên có, nghiệp lành có, thì tiếng thơm có, thanh danh có. Nếu mình tạo được nghiệp thiện, nghiệp lành, thì tự nhiên quý vị sẽ được người ta quý trọng. Còn mình coi cái nghiệp không quan trọng, mình quan trọng cái uy tín, mình quan trọng cái thanh danh, rồi mình bằng mọi cách để mình tạo thanh danh thì cái đó là không có.

Khi mình gặp cái gai nhọn thì mình phải đối xử như thế nào để cái nghiệp của mình nó trắng, nghiệp của mình nó thiện, nghiệp của mình nó lành, để mình được an lạc trong đời này, đời sau.

Thưa quý vị, như vậy chúng tôi đã thuyết xong bài pháp này, khoảng một tiếng rưỡi, bài pháp mang tên là “*Gai nhọn*”. Bài pháp này chúng tôi nghĩ sẽ giúp ích cho quý vị rất nhiều trong mùa an cư kiết hạ. Gần một tháng nữa thì quý vị sẽ kết

thúc mùa an cư, nhờ những bài pháp của các vị Thiên Sư mà chúng tôi trích giảng ở đây, sẽ giúp cho quý vị được đời sống an lạc, tu tập trong ba tháng.

Cầu chúc chư Thiên hằng gia hộ cho quý vị được nhiều sự an lành, tiến hoá trên con đường Phật đạo

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Tại sao tôi phải tu?

*Giảng tại khóa tu Phật Thất lần thứ 19,
Chùa Pháp Thường, ngày 21/04/2012*

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Kính bạch chư tôn đức.

Kính thưa toàn thể chư Phật tử.

Sáng hôm nay ngày mùng 1 tháng 4 Âm lịch năm Nhâm Thìn, tức ngày 21 tháng 04 năm 2012, tại chùa Pháp Thường, huyện Nhơn Trạch, tỉnh Đồng Nai, có khóa tu lần thứ 19 cho các Phật tử. Chúng tôi được Hòa thượng trụ trì yêu cầu đến đây để sinh hoạt cùng đạo tràng Phật tử chúng ta, và có một bài pháp thoại để gửi đến toàn thể quý vị, với thời gian khoảng sáu mươi phút.

Kính thưa quý vị, đề tài của bài thuyết pháp sáng hôm nay mang tên là "*Tại sao tôi phải tu*". Bài pháp này được dựa vào một bài kinh ở trong kinh tạng Pali, bài kinh mang tên *Ratthapala* là bài kinh số 82 trong số 152 bài kinh của Trung Bộ mà Đức Phật đã dạy.

Nội dung bài kinh đề cập đến một chàng thanh niên sau khi nghe Đức Phật thuyết pháp đã phát tâm đi tu, nhưng cha mẹ không đồng ý vì chàng trai này là con một. Tuy nhiên, chàng trai tuyệt thực và nói rằng nếu cha mẹ không cho mình đi tu thì sẽ nhịn ăn đến chết. Vì sợ con chết nên người cha, người mẹ đồng ý cho con đi tu, nhưng trong lòng không vui.

Sau một thời gian, chàng thanh niên Ratthapala đắc đạo, đắc quả, rồi xin về thăm nhà. Khi mang bình bát đến trước nhà của cha mẹ mình khát thực, lúc bấy giờ người cha không nhận ra người con cho nên mới xua đuổi người con vì trong lòng còn oán hận do những người tu này, do những người xuất gia này đã làm cho con ông bỏ nhà đi tu. Tỳ kheo Ratthapala mang bình bát rời khỏi căn nhà, đúng lúc cô gái giúp việc trong gia đình mang một tô cháo cũ từ hôm qua đi đổ. Vị Tỳ kheo nói: *"Cô mang cháo đi đổ, thay vì cô đổ xuống hố, bây giờ cô hãy đổ vào bình bát của tôi."* Cô gái đổ tô cháo cũ vào bình bát của nhà sư. Trong lúc cho cháo vào bình bát, cô nhận ra đây là cậu chủ của mình nên cô vào nhà báo cho người cha rằng vị Tỳ kheo chính là cậu chủ. Người cha ra hỏi tại sao về nhà lại không vào? Tại sao không nói? Rồi người cha mời người con hôm sau đến để gia đình ông cúng dường.

Thưa quý vị, người cha suy nghĩ làm thế nào để cho người con hoàn tục, nên ông chất đầy vàng bạc, của cải ở giữa nhà để hấp dẫn người con, đồng thời ông cũng báo tin cho những người vợ cũ của vị Tỳ kheo này tập trung về ngôi nhà của mình, bởi vì trước khi đi tu, người thanh niên này cũng đã có vợ rất trẻ, đẹp.

Khi nhà sư đến khát thực, người cha đem vàng bạc ra và nói: *"Đây là tài sản cha dành cho con, bây giờ con phải bảo vệ gìn giữ nó"*, rồi mấy người vợ cũ từ trong buồng chạy ra, nói những lời thân thiện, thương tiếc, để cho người chồng cũ của mình là vị Tỳ kheo hiện nay thay đổi suy nghĩ và trở về gia đình. Tuy nhiên, tất cả những điều đó đều không làm lay chuyển được một vị Tỳ kheo đã đắc được đạo, quả. Vị Tỳ kheo nói: *"Nếu gia đình có làm phước thức ăn thì mang ra đây, nếu không hẳn tăng sẽ rời khỏi nhà"*. Nghe vậy, người cha cùng gia quyến mang thức ăn ra cúng dường cho vị Tỳ kheo.

Sau khi thọ thực xong, vị Tỳ kheo đi về một ngôi vườn của nhà vua và nghỉ trưa ở đó. Nghe tin có Tỳ kheo Ratthapala đến khu vườn của mình nhà vua liền tới thăm và hỏi:

- "Trẫm thấy những người đi tu đa phần là nghèo, không có cơm ăn, áo mặc mới phải đi tu, còn trưởng lão là gia đình giàu có, sang trọng, *tại sao đi tu?*"

Trẫm thấy những người đi tu thường già yếu, nghĩ rằng cái già, cái chết, nó sẽ đến, cho nên phải đi tu để tạo công đức, phước báu. *Tại sao* nhà sư chưa già, mà lại *đi tu?*

Thường trẫm thấy, những người đi tu đa số là thiếu ăn, thiếu mặc, nên vào chùa ở để nương tựa cửa chùa, để mà sống qua ngày, để được sự làm phước cúng dường của bá tánh. *Tại sao* ngài lại *đi tu?*

Rồi trẫm thấy thỉnh thoảng có người bệnh, khi bị bệnh rồi họ sợ, nên họ mới đi tu để ở chùa được ngày nào hay ngày đó. *Tại sao* nhà sư lại *đi tu* trong khi nhà sư còn trai trẻ, mạnh khỏe, giàu có, sang trọng?"

Vị sư trả lời *tại sao ngài đi tu*, và đó là mở đầu của bài pháp, là duyên khởi tại sao có đề tài "*Tại sao tôi phải tu?*" Phần sau sẽ trình bày cho quý vị thấy nội dung chính của bài thuyết pháp "*Tại sao phải đi tu?*"

Thưa quý vị, câu trả lời của Tỳ kheo Ratthapala được viết lại thành bài thơ mười ba khổ, mỗi khổ là bốn câu, tổng cộng là năm mươi hai câu. Thầy sẽ giảng cho quý vị năm mươi hai câu này.

Năm mươi hai câu mà giảng trong sáu chục phút, phần giới thiệu duyên khởi đã hết mười phút rồi, còn lại là năm chục phút, như vậy mỗi câu không tới một phút, cho nên quý vị phải tập trung cao độ mới nghe hết năm mươi hai câu này.

Bốn câu đầu:

*"Tôi đã thấy biết bao người giàu có
Chưa bao giờ từ bỏ tánh tham lam
Vẫn mãi mê theo của cải bạc vàng
Vẫn khao khát chạy dài theo dục lạc."*

Tại sao tôi phải tu? Ông vua nói sư là người giàu có, sang trọng, tại sao phải tu, nhà sư này đã trả lời như vậy.

"Tôi đã thấy biết bao người giàu có". Đây là hiện tượng, hiện tượng là người giàu có, nhưng "*Chưa bao giờ từ bỏ tính tham lam*", càng giàu càng tham, càng giàu càng tham. Nếu quý vị nói rằng, thôi bây giờ tôi không đến chùa Pháp Thường dự khoá tu, tôi ở ngoài tôi lo làm ăn, khi nào có nhiều tiền rồi tôi mới tu. Tuy nhiên, khi mình làm được càng nhiều tiền thì lòng tham của mình càng tăng trưởng lên, mình không dừng lại được, và sẽ không tu được. Không phải làm có tiền nhiều sẽ hết tham, mà càng có nhiều thì càng tham nhiều, đừng nghĩ rằng mình làm thật nhiều tiền mình sẽ bớt tham, không có.

"Vẫn khao khát chạy dài theo dục lạc". Chẳng hạn mình đeo đuổi theo ngũ trần dục lạc (*sắc, thanh, hương, vị, xúc, pháp*), giống như mình uống nước biển mặn, thì càng uống càng khát, càng uống càng khát, nên càng có càng tham. Có mới tham, không có lấy gì mà tham. Bản thân tôi cũng vậy, tôi có cái này, tôi muốn cái khác, người khác cũng vậy. Cho nên mình phải dừng lại để mà tu.

Tại sao tôi phải tu? Bởi vì lòng tham không đáy, lòng tham không dừng lại, và tôi dừng lại thì tôi tu. Tôi tu tức là tôi chặn lòng tham lại. Nếu tôi không tu mà tôi chạy theo của cải, bạc vàng thì lòng tham của tôi không dừng lại được.

Tu là gì? Tu là để từ bỏ lòng tham. Nếu không dừng lại được thì không từ bỏ được lòng tham. Cho nên quý vị là những người dừng lại, bởi vì mình thấy lòng tham không

dừng lại nên mình phải chủ động dừng lại, để tìm sự thanh thản, sự an lạc. Không phải chỉ riêng mình, mà tất cả mọi người trên thế gian đều nằm trên quỹ đạo như vậy, trong vòng xoáy như vậy; cho nên quyết định của quý vị là quyết định đúng đắn, quyết định “mình dừng lại”.

Thà mình nghèo mà không tham còn hơn giàu mà tham. Thí dụ quý vị giàu mà lòng tham nó liên tục, liên tục, còn nghèo mà lòng tham không có nên không đau khổ. Mình nghèo mà không đau khổ là mình giàu. Người ta giàu mà đau khổ thành ra nghèo.

Hạnh phúc là mẫu số chung, tất cả mọi người đều đi tìm hạnh phúc, nhưng: *“Tôi đã thấy biết bao người giàu có. Chưa bao giờ từ bỏ tính tham lam.”* Tham nhiều thì khổ nhiều. Trong kinh đức Phật Ngài dạy:

*“Tanhaya jayati soko
Tanhaya jayati bhayam.
Tanhaya vippamuttassa
Natthi soko kuto bhayam.*

*Tham ái sanh lo âu
Tham ái sanh sầu khổ
Người không còn tham ái
Không còn lo âu, không còn sầu khổ.”*

Quý vị nhớ câu này *“Có đức mặc sức mà ăn”*, có đức là giàu, thất đức là nghèo. Người giàu mà thất đức thì người đó là người nghèo, còn người nghèo mà có đức thì người đó giàu. Tôi cần hạnh phúc, cần sự an lạc, chứ tôi không cần tiền, có tiền mà không an lạc tôi không cần.

Sự giàu, nghèo không phải mình muốn mà được, *“Muôn sự tại nhân, thành sự tại nghiệp”*. *“Giàu có do bố thí. Nghèo do không cúng dường”*. Trong tiền kiếp nếu mình có bố thí thì kiếp

này mình giàu. Trong tiền kiếp nếu mình không bố thí thì kiếp này mình nghèo. Giàu hay nghèo do nghiệp báo nhân quả quyết định, còn hạnh phúc hay đau khổ mình muốn là sẽ có.

Quý vị muốn có hạnh phúc thì đến đây tu một khóa tu bảy ngày. Hạnh phúc vì không có gì phải lo. Giường của chùa, đất của chùa, chén đĩa cũng của chùa, nếu nó có bể thì mình không đau khổ. Cái chén của mình bể thì mình đau khổ, cái giường của mình gãy thì mình đau khổ, cái giường của chùa gãy mình không đau khổ. Của người ta mắc mớ gì mình phải đau khổ. Mình xài điện, mình không đau khổ vì không phải trả tiền điện, có ông thầy trụ trì ông trả rồi. Hạnh phúc là vậy đó. Quý vị đang có hạnh phúc mà nhiều khi không biết, hãy giữ lấy nó đừng cho nó mất.

Cho nên bốn câu đầu đề cập đến lòng tham. Lòng tham không có giới hạn nên những người trong thế gian này chịu sự chi phối của nó. Chúng ta là những người vượt ra ngoài nó, không bị nó chi phối là chúng ta được hạnh phúc.

Bốn câu tiếp theo:

*"Tôi đã thấy biết bao là vua chúa
Chưa bao giờ an phận với giang san
Dù biên cương giáp bốn biển ngút ngàn
Vẫn muốn nữa, muốn biên thuỳ rộng mở."*

Nói chuyện vua chúa, hay nói chuyện biên thuỳ, chuyện quốc gia thì rộng quá nên thầy nói chuyện đơn giản là cái chùa. Thầy nói kinh nghiệm của thầy: Cái chùa của mình càng rộng, càng lớn thì cái lòng tham của mình càng nhiều, cái đau khổ của mình càng nhiều hơn nữa.

Thí dụ như thế này, chùa chính của thầy rất rộng, tới 30 hecta tức 300.000 m². Nó rộng như vậy thì cái lòng tham của

thầy cũng rộng 300.000 m². Minh thấy đất này là của mình, vì mình là trụ trì mà, đất này của mình! Thầy cho trồng tre tầm vòng xung quanh chùa để lấy măng và tạo cảnh đẹp cho chùa. Do chùa quá rộng nên tre măng cách xa chỗ thầy ở. Vào mùa mưa, mùa măng, mấy người hàng xóm họ tới, họ cắt măng đi, thế là thầy bắt đầu đau khổ: *"Tại sao lấy măng tre của tôi?"*. Nếu như măng tre đó nằm ngoài đất của thầy, người ta có ăn trộm, ăn cắp thì thầy đâu có đau khổ; nó nằm trên đất của mình nên mình mới đau khổ. Tham là khổ vậy đó. Có thì mới tham, mà có tham thì dẫn đến đau khổ. Có chồng phải giữ chồng, có vợ phải giữ vợ, có tiền phải giữ tiền, có chùa phải giữ chùa, có đệ tử phải giữ đệ tử. Bây giờ thầy có đệ tử gọi thầy bằng sư phụ, mà chùa thầy không cúng, cứ đi cúng chùa Pháp Thường thì thầy có khổ không?

Nếu nghĩ đó là đệ tử của mình, mình cho họ quy y, mình dạy họ Phật pháp, mà bây giờ họ không giúp đỡ cho mình, họ đi giúp đỡ chùa khác, cái tâm của mình phiền não đau khổ. Nếu nghĩ đó không phải là của mình, thì mình sẽ không đau khổ. Khi hiểu được rồi, mình phải chúc mừng họ vì họ đi cúng chùa khác nhiều khi phước của họ nhiều hơn. Khi họ cúng chùa mình họ bị ràng buộc thầy trò, nhưng khi cúng chùa khác tâm của họ trong sạch hơn, vô tư hơn, khách quan hơn. Còn sư phụ của tôi, tôi mới cúng, chùa tôi quy y, tôi mới cúng, chùa khác tôi không cúng, thì cái tâm đó là tâm phân biệt, làm sao phước nhiều? Trong kinh Đức Phật Ngài dạy:

*"Con tôi, tài sản tôi
Nghĩ quấy người ngu khổ
Thân ta còn không có
Con đâu, tài sản đâu?"*

Ai nghĩ đây là con của mình, đây là chồng của mình, đây là vợ của mình, đây là chùa của mình, đây là đệ tử của mình,

thì người đó sẽ đau khổ; vì thật sự những người đó khi mình nhắm mắt xuôi tay thì họ cũng không giúp được gì cho mình.

*“Một khi thân chết hiện về
Nào ai có thể chở che cho mình,
Vợ con đâu có chí tình
Ngậm ngùi chỉ biết làm thinh đứng nhìn.”*

Cho nên, khi cái tâm của mình tham về tài sản, về của cải, về đất đai, về biên thủy, biên giới, thì nó đau khổ dữ lắm. Mỗi người có một cái duyên, chẳng hạn như thầy, tự nhiên cái duyên đưa đẩy thầy về thiền viện Phước Sơn, đồi Lá Giang. Chùa thầy đông lắm, khoảng ba trăm người ở thường xuyên. Nếu thầy dính mắc vô cái chùa thầy khổ lắm. Bữa nay người này lên méc chuyện này, bữa sau người kia lên méc chuyện khác, có người chạy lên gọi:

- Sư cả ơi sư cả.
 - Làm sao?
 - Sư cả phải la cái người đó, người đó làm cái chuyện đó mất uy tín của sư cả, mất uy tín của chùa hết.
- Thầy nói sao biết không?
- Có uy tín đâu mà mất?

Nếu thầy nghe xong mà nghĩ: *trời ơi, mấy người này hại mình, mấy người này làm giảm uy tín của mình, mấy người này làm hư bột, hư đường hết, làm mất uy tín, người ta không ai cúng kiếng gì hết, thì lúc đó mình phiền não, mình phiền não thì mình khổ, vậy thì phiền não làm chi.*

Rồi họ nói *“làm như vậy mà sư cả không la, không rầy, không mắng, không nhể họ để họ làm mất uy tín họ kia”*; thì thầy nói *“bây giờ có uy tín để người ta mang cúng nhiều, mình ăn mình mắc nợ cho chết hả?”*

Thà mình không có uy tín, người ta không cúng, mình khỏi mắc nợ, còn nếu mình cố tạo uy tín, người ta tin mình, người ta đến cúng dường cho mình, mà mình không làm tròn, cuối cùng mình mắc nợ, kiếp sau trả đến chết luôn. Quý vị có ai nợ ngân hàng không? Một tháng trả bao nhiêu? Một năm trả bao nhiêu? Mười năm trả bao nhiêu? Một trăm năm trả bao nhiêu? Một ngàn năm trả bao nhiêu? Nếu mắc nợ người ta tới một ngàn năm sau mới trả thì phải trả lãi nhiều lắm; tức là phải hai chục kiếp hoặc mười lăm kiếp phải trả, mình đi trong luân hồi nên cái nợ còn đó chưa trả thì kiếp sau trả tiếp thôi. Tại sao có nhiều người cho người ta mượn tiền mà người ta không trả. Kiếp trước mình mượn người ta, kiếp này người ta mượn lại, như vậy đó. Cho nên, người ta mượn người ta không trả, đòi cũng không được, nên thôi cúng cho họ, xong vô chùa Pháp Thường ăn chục cơm chùa cho khoẻ, khỏi mất công đòi chi cho mệt, kiện tụng tới lui khổ dữ lắm. *Tại sao tôi phải tu* là như vậy đó.

Cái nghiệp báo nhân quả thì mình không tự giải thích để mà hiểu được, giải thích không nổi, hiểu không nổi, gọi là *quả của nghiệp bất khả tư nghi – acinteyya*; là không nên suy nghĩ, không suy nghĩ tới được. Thầy chỉ bật mí chút đỉnh vậy thôi, quý vị lo niệm Phật, lo tu là khoẻ. Sáng tập thể dục rồi niệm Phật lấy tinh thần, trưa ăn cơm cho nhiều, chiều lại tụng kinh niệm Phật, cho khoẻ; *sống qua ngày chờ qua đời*, vậy thôi – *sống qua ngày, chờ vô hòm*, vậy đó.

Mình nghĩ *sống qua ngày, chờ qua đời* nó khoẻ liền. Mình nghĩ *sống qua ngày, chờ vô hòm* nó cũng khoẻ liền. Còn mình nghĩ sống để sau này mình làm cái gì to lớn, có uy tín, mọi người quý ngưỡng mình, v.v..., thì cái đó mệt lắm.

Bốn câu tiếp theo:

“Người thế gian từ bản dân, vua chúa

*Trước tử thân tâm vẫn còn tham
Tiếc công danh, tiếc sự nghiệp chưa thành
Nhưng phải bỏ, tay buông xuôi, nhắm mắt."*

Trước khi chết tâm vẫn còn tham. Quý vị biết không? Lúc đó thầy làm trên chùa của thầy, thầy muốn một cái xe cẩu, cái xe cuốc đất để trồng cây, để làm cái hồ nước cho chùa. Chùa thầy có hai cái hồ đẹp lắm, rồi có giếng tràn (*thầy quảng cáo chút xíu để mời quý vị lên thăm quan*), có thác nước, có rừng nguyên sinh, nói chung có đủ thứ. Khi nào có dịp quý vị lên thăm chùa, nhưng nhớ khi gặp thầy thì nói là con cố tu ở chùa Pháp Thường, sư đến thuyết pháp thì thầy sẽ miễn phí toàn bộ cho, còn có thể cho tiền xe về nữa.

Hồi xưa thầy có suy nghĩ như thế này: Mình đi mở đạo, đi tiếp xúc người này người kia, đi thuyết pháp giảng kinh để có tiền xây dựng, tu bổ chùa chiền của mình hay làm công việc Phật sự. Bây giờ thì thầy nghĩ ngược lại là phải bỏ tiền ra mở đạo, cho nên quý vị lên chùa thầy tham quan còn có tiền mang về nữa. Cũng như đạo Tin Lành người ta bỏ tiền ra mở đạo, cho nên một trăm năm đạo Tin Lành xuất hiện thì tín đồ Tin Lành tăng trưởng rất nhanh. Quý vị cũng vậy, quý vị có con cái thì bỏ tiền ra mở đạo cho con cái của mình. Bây giờ quý vị đòi mở đạo mà trong nhà quý vị, quý vị mở không được, thì mở cho ai? Nhiều khi quý vị mở đủ chỗ hết, nhưng trong nhà mở không nổi. Quý vị phải mở đạo trong nhà mình, chồng mình cũng biết đạo, vợ mình cũng biết đạo, con mình cũng biết đạo, cháu nội, cháu ngoại mình cũng biết đạo mới được. Có nhiều cách để mình mở đạo và đây là một cách mà thầy chỉ cho quý vị. Bây giờ quý vị dụ mấy con cháu mình thì quý vị nói, "*giờ này chùa này có niệm Phật, chùa này có sám hối, các con theo cha, theo mẹ lên chùa này sám hối tụng kinh, thấp nhang lạy Phật cho có phước.*" Nhiều khi nó dùng dằng không đi, nhưng mình cho nó năm chục ngàn, một trăm

ngàn, năm trăm ngàn, một triệu đồng coi nó có đi không? Cho năm chục ngàn nó chưa đi, cho một triệu là nó đi ẹ à, bỏ tiền ra mở đạo là như vậy.

Ví dụ mình nói có chùa đó họ tổ chức sám hối, họ tổ chức tu một ngày chủ nhật, mình bao một chiếc xe mười lăm chỗ, hai chục chỗ, ba chục chỗ gì đó, ai đi mình cho không, thậm chí còn mua bánh bao cho họ ăn nữa, thì tự nhiên họ vui, họ đi. Biết đâu họ đi vô đó, họ nghe, họ mê, mà bản thân họ có phước, họ có phước vật, phước đức, phước trí. Phước vật là cái phước về vật chất, phước đức là cái tu, phước trí là trí tuệ. Nhiều khi mình không có cái phước vật, mình chỉ có phước đức và phước trí, nhưng người đó họ lại có cái phước về vật chất; phước đức họ thua mình, phước trí họ thua mình, nhưng phước vật họ hơn mình do cái người đó kiếp trước họ có bố thí, cho nên kiếp này sanh lên họ giàu có, sang trọng, hoặc là họ chưa giàu, nhưng sau đó họ giàu; mà nếu họ có niềm tin với Phật pháp rồi, khi họ giàu có thì họ trợ duyên được cho mình. Cho nên mỗi người chúng ta là một thành viên để mà phát triển Phật pháp, Đạo pháp.

Trở lại chuyện thầy chưa kể xong. Lúc đó thầy mượn cái xe cuốc để cuốc đất, thầy tiếc cái cây xà cừ nhỏ bị ngã ngay sát với đuôi của cái xe cuốc đó, thầy mới khom người xuống dựng cây xà cừ đó lên, khi thầy đứng lên cái đuôi xe nó đụng vào đầu thầy cái *rầm*, lúc đó thì chẳng biết trời trăng gì hết, tự nhiên người nó thay đổi nghĩ chắc mình chết, rồi nghĩ trong bụng: "*Chà, mình chết rồi cái chùa này sẽ ra sao?*" Đó, "*Trước từ thân tâm vẫn còn tham*", mặc dù là tu từ nhỏ tới lớn mà vẫn còn tham, còn quý vị mới tu đây, chắc tham còn nặng hơn thầy.

Trước khi chết: "*Chà! Không biết cái ông chồng của mình có cưới vợ bé không?*". Sợ như vậy đó, còn tham ông chồng. Trước khi chết vẫn còn nghĩ ông chồng của mình ông có đi bước

nữa không? Ông có cưới bà nào không? Rồi tiền mình làm ra bà đó có lấy xài không? Mình nghĩ vậy đó, chết không lo chết mà lo chuyện kia, quý vị thấy không? Tác hại như vậy "*Trước tử thân tâm vẫn còn tham*".

Khi thầy bị như vậy, mấy người trong chùa chờ thầy đến bệnh viện chụp citi, cũng may là chưa nứt cái não, nếu mà nó nứt thì là chết rồi, hoặc là bị ói vì nó đập vào đầu mà. Nhưng có một điều tác hại là sau khi thầy bị cái đó nó đập vào đầu, tâm của thầy nó mau nóng nảy lắm.

Ở trong chùa cũng thấy thầy lạ, vì trước đây thầy kiểm chế được cơn giận của mình, nhưng sau khi bị cái đó rồi thì nó thay đổi chút xíu. Nhưng cũng may nó chỉ đổi chừng một hoặc hai phần trăm thôi, chứ nó đổi vài chục phần trăm thì chết rồi. Cho nên:

*"Trước tử thân tâm vẫn còn tham
Tiếc công danh, tiếc sự nghiệp chưa thành
Nhưng phải bỏ, tay buông xuôi, nhắm mắt.
Quanh người chết bao người than, kẻ khóc
Hỡi người thân sao vội bỏ ra đi
Trong áo quan người nằm đó im lìm
Lửa thiêu đốt xác thân thành tro bụi."*

Bản thân bốn câu này cũng dễ hiểu rồi, nhưng thầy có cái này kể cho quý vị nghe.

Thầy có cái phước là lâu lâu thầy thấy mình chết, thầy tặng cái phước này cho quý vị. Khi thấy mình chết như vậy, thì cái vía của mình biết là mình đang chết, mình nằm một chỗ. Khi mình nằm một chỗ như vậy thì thấy người trong chùa của mình đi tới, đi lui, đi qua, đi lại, nói chuyện này kia, có nhiều người nói chuyện lớn tiếng, có nhiều người cự lộn với nhau, có nhiều người thấy rác mà không quét, không chịu hốt.

Khi thầy nằm đó, thầy nói “đi hốt rác đi”, nhưng cái vía của mình đang chết nên đâu có nói được. Khi thầy nằm đó, thầy thấy hai người lờ qua tiếng lại lớn chuyện với nhau; thầy nói “*im lặng đi, lo đi tu hành đi*”, nhưng cái vía của thầy đâu nó nói được nữa. Thầy thấy đóng rác, thầy tính đứng dậy đi hốt, nhưng cái vía nó chết rồi làm sao hốt được.

"*Trong áo quan người nằm đó im lìm*", bất động rồi không cử động được, muốn cũng không được. Bây giờ mình còn khoẻ, mình còn nói được, mình ham nói; khi mình chết, mình đâu có nói được, cho nên tập im lặng cho nó quen, tập đừng sai khiến người khác cho nó quen; nếu không, khi mình nằm đó mình nói họ không chịu nghe, thì mình tức dữ lắm. Ở chùa nguyên đóng rác mà không ai chịu hốt, chẳng hạn như vậy, mình còn sống mình nói thì người ta hốt, nếu mình là trụ trì, nếu mình là chủ nhà, nhưng mình chết rồi, mình nói người ta đâu có nghe, cho nên rác vẫn cứ rác, người ta vẫn cứ nói chuyện, người ta vẫn cứ cãi lộn, mà mình chết rồi mình đâu có nói được; ngày đó không còn xa nữa đâu. "*Trong áo quan người nằm đó im lìm. Lửa thiêu đốt xác thân thành tro bụi.*"

Tại sao tôi phải tu? Đó! Tương lai huy hoàng của tôi là vậy đó, cho nên tôi phải tu.

Tương lai của tôi là gì? "*Trong áo quan người nằm đó im lìm. Lửa thiêu đốt xác thân thành tro bụi*". Tương lai của tôi là vậy đó, chứ không phải tương lai của tôi là tôi xây căn nhà năm tầng, bảy tầng, hay là tôi có một tài sản lớn, hay tôi có chức vụ cao, mà tương lai của tôi là một người nằm trong quan tài, và quan tài sẽ được đưa đến lò hỏa táng; đó là tương lai của mình. Ông Tỳ kheo này, ông sư này, ông trả lời cho nhà vua như vậy. Thế gian là vô thường, thế gian là vô hội, vô chủ, thế gian là vô sở hữu, và thế gian bị cái lòng tham chi phối, bị cái lòng khao khát chi phối.

*“Đem theo gì trên mình mạnh vải liệm
Còn lại chi bia mộ khắc đôi hàng
Dù muốn về, trở lại cõi trần gian
Nhưng phải chịu tái sinh theo nghiệp lực.”*

“Đem theo gì trên mình mạnh vải liệm”. Cuối cùng mình chỉ còn mạnh vải liệm thôi, chẳng hạn như thầy là trụ trì chùa của thầy, sau khi thầy chết, thầy muốn về ở lại chùa này đâu có được, khó lắm. *Nếu muốn về trở lại cõi trần gian*, nhưng mà không được, *nên phải chịu tái sinh theo nghiệp lực*. Nghiệp lực của mình thế nào, thì nó dẫn mình đi tới đó.

*“Ta đi với nghiệp của ta
Dầu cho tốt xấu tạo ra tự mình
Theo ta như bóng theo hình
Ta tạo quả báo phân minh kiết tường.”*

“Ta đi với nghiệp của ta”, mình muốn trở lại cái chùa mình xây dựng lên, cả đời công sức. Cái nhà này, cả đời mình làm lên; v.v...; mình muốn sanh lại vào cái nhà này, ở lại cái nhà này lần nữa, đâu có được, ai cho? Khi thầy chết, thầy tiếc ngôi chùa này, thì thầy sanh lại làm chim chóc, làm thần lẩn, làm sâu, làm bọ, v.v..., trên cành cây, trên cái đui mè, kèo cột của chùa mà thôi, chứ không thể sanh lại làm trụ trì ngôi chùa này được, vì nó không phải của mình, vô sở hữu. Cho nên, bây giờ mình nghĩ nó là của mình thì mình đau khổ, nhưng trong tương lai thực sự nó không phải của mình, nên thôi tập nghĩ từ từ “nó không phải là của mình”. Đọc theo thầy câu này:

*Netam mama - Cái này không phải của tôi
Nesohamasmi - Cái này không phải là tôi
Nesomeattā’ti - Cái này không phải linh hồn tự ngã của tôi.*

Mình thường xuyên quán tưởng vô sở hữu, vô sở hữu là không phải của mình *“cái này không phải của tôi”*, cho nên:

*“Dù muốn về trở lại cõi trần gian
Nhưng phải chịu tái sinh theo nghiệp lực.”*

Mình muốn trở lại với người chồng của mình, người vợ của mình, người con của mình, đệ tử của mình, ngôi nhà đó, ngôi chùa đó, cũng không được; mình phải đi theo cái nghiệp của mình. *“Ta đi với nghiệp của ta. Dẫu cho tốt xấu tạo ra tự mình.”*

Khi mình hiểu như vậy, tự nhiên cái tâm của mình nó xả ra, mình không đau khổ nữa, mình hỷ xả được, mình tha thứ được, mình không quan trọng nữa.

Mục đích những lời dạy của Đức Phật là *chuyển mê khai ngộ, ly khổ đắc lạc*. Là chuyển mê thành ngộ, xa lìa đau khổ và thành tựu được sự an lạc. Nếu quý vị nghe những bài pháp nào, những lời dạy nào mà đưa đến sự an lạc, và bỏ đi sự đau khổ thì đó là chánh Pháp, còn nghe những lời nào mà sân si, phiền não, tham ái, dục vọng, thì đó là tà pháp, không phải chánh pháp, không phải Phật Pháp.

*“Kẻ còn sống đang tranh giành thừa kế
Người chết này chỉ có nghiệp đem theo
Khi ra đi tay trắng chẳng mang gì
Bỏ con cái, bạn đời cùng của cải.”*

“Kẻ còn sống đang tranh giành thừa kế” là câu hay nhất trong bốn câu trên. Trong khi mình dính mắc ngôi chùa, mình nghĩ đây là chùa của mình, mình làm nhiều cách để xây dựng ngôi chùa, để phát triển bờ cõi, phát triển đất đai; nhưng khi mình chết thì những người tiếp theo họ đang tranh giành ngôi chùa đó, họ đang tranh giành ngôi nhà của mình, họ đang tranh giành người chồng của mình, họ đang tranh giành người vợ của mình, họ đang tranh giành tài sản của mình. Cho nên:

“Kẻ còn sống đang tranh giành thừa kế”

Người chết này chỉ có nghiệp mang theo."

Tất cả những tài sản mình tạo ra, chùa chiền hay là nhà cửa do mình tạo ra, khi mình chết thì người khác tranh giành thừa kế; trong khi đó nghiệp mình phải mang. Ví dụ bây giờ quý vị làm ra thật nhiều tiền bằng tà nghiệp, bằng tà mạng, như mua mười bán hai mươi (là tà mạng, tà nghiệp vì mình phải nói láo), trộm cắp, tham nhũng, v.v..., để tạo ra một số tiền lớn thật lớn cho gia đình. Nhưng khi mình chết thì tà nghiệp do mình tạo mình phải mang, còn người sống thì người ta đang tranh giành quyền thừa kế tài sản mà mình để lại. Câu này thấm thía dữ lắm:

*"Kẻ còn sống đang tranh giành thừa kế
Người chết này chỉ có nghiệp đem theo."*

Ví dụ, thầy tạo cái chùa của thầy cho hoành tráng bằng nhiều cách khác nhau, bằng phiền não, bằng đau khổ. Gặp ai thầy cũng nói cho thầy năm triệu, mười triệu để thầy xây chùa. Khi gặp người quen, thầy hy vọng người đó sẽ cúng cho một số tiền, nhưng thầy với họ không có duyên, mặc dù họ có thể cúng cho ngôi chùa khác cả tỷ bạc, nhưng họ chỉ cúng cho chùa của thầy chừng năm, bảy triệu, thấy dễ giận không?

Họ quen với thầy mấy chục năm rồi, họ đi chùa khác cúng cả tỷ thì không sao, chùa thầy đang xây, thầy vận động họ, kêu gọi họ mà họ chỉ cúng chùa tối đa năm, mười triệu, nếu thầy không hiểu Phật pháp thì thầy đau khổ lắm, thầy sẽ giận, sẽ buồn. Khi thầy hiểu rồi, thầy không giận, không buồn, tại vì cái duyên, "*ép dầu ép mỡ, ai nỡ ép cúng*".

Có duyên người ta mới cúng, vô duyên làm sao người ta cúng. Tại sao người này quen thân với mình họ chỉ cúng cho mình có năm triệu, mười triệu, trong khi họ không quen thân với ông thầy đó mà lại cúng cho ông một tỷ? Tại vì tiền kiếp

ông thầy chùa kia gieo duyên với người đó, còn mình mặc dù có duyên tiếp độ cho họ trong kiếp này, nhưng kiếp trước mình không gieo duyên, nên kiếp này không thể nhờ họ được. Khi thầy hiểu rồi thầy thấy hoan hỷ, không buồn, không phiền mà còn chúc mừng cho ông thầy đó, cho ngôi chùa đó. Nếu mình không hiểu thì mình buồn dữ lắm, mình sẽ đau khổ dữ lắm.

Thêm nữa, bây giờ mình muốn làm cái chùa cho nhanh, cho hoành tráng để làm gì? Để sau này người thừa kế người ta tranh giành nhau hay sao? *Phước Như Lai* tới tay ai nấy hưởng, chùa chiến là của chung, ai có duyên có phước thì tới mà cúng, mà làm, không ép được, không nên ép. Quý vị đi vận động Phật tử làm phước cúng dường thì nhớ lời nói của thầy ngày hôm nay, đừng để người ta thiếu sự hoan hỷ. Người ta phát tâm thì được, không nên ép họ, tuy nhiên cũng gợi ý, nhưng gợi ý rồi thấy không xong thì thôi, rút lui có trật tự, không nên ép, ép quá người ta sợ, người ta không đi nữa, gặp mặt bảo cúng, gặp mặt lấy sổ ra “*chị bao nhiêu, nói tôi ghi vô*”. Đừng có sợ là người ta không cúng chùa mình không sống nổi, đừng sợ cái đó. Làm cái gì mà mình hoan hỷ, người khác hoan hỷ thì hãy làm, nhưng mình hoan hỷ người khác không hoan hỷ thì đừng có làm. Làm cái gì mà người ta hoan hỷ nhưng mình không hoan hỷ cũng đừng có làm. Cái gì mà người ta không hoan hỷ, mình cũng không hoan hỷ thì càng không làm.

*“Bách niên, đại thọ tiền nào mua nổi
Biển ngọc, rừng vàng sao tránh nổi già nua
Lời thánh nhân nhắc nhở lẽ vô thường
Ngẩn ngủi lắm người ơi nên ghi nhớ.”*

Người mà sống một trăm năm khó lắm, không dễ đâu. Vậy nên có câu:

*"Sáu mươi tính năm,
Bảy mươi tính tháng,
Tám mươi tính ngày,
Chín mươi tính giờ,
Một trăm thì khởi tính."*

"Biển ngọc rừng vàng sao tránh nổi già nua". Quý vị làm ra rất nhiều tiền, cả đồng tiền, nhưng làm sao chạy khỏi cái già nua, bởi vì:

*"Già lụm cùm mắt lờ tai điếc,
Thời tráng niên oanh liệt còn đâu.
Có ai kêu thử ông bà
Rằng không oán giận cũng là không vui."*

Một khi già nua tới thì nhiều tiền cũng chịu thua, không thể làm gì được.

*"Đưa xác chết, người đi đông đúc
Kẻ thân nhân uất ức khóc than
Hình hài ba khúc rã tan
Thanh danh tiêu diệt họ hàng cách xa."*

Khi mình chết đi thì tiền không còn giá trị gì, trong khi tiền có mà phước không có.

Có tiền không bảo đảm nhưng có phước thì sẽ bảo đảm hơn. Phước có thì tiền sẽ có, mà phước thì chuyển từ kiếp này sang kiếp khác được, còn tiền từ kiếp này chuyển sang kiếp khác không được. Cho nên phải tạo phước báu.

*"Bậc có trí quán tưởng luôn sự chết
Phút lâm chung tâm bình thản an nhiên
Kẻ phạm phu không quán tưởng thường xuyên
Nên phút cuối tâm luôn đầy sợ hãi."*

Người quán sự chết thì chết rất an lạc, giống như người đi trong đêm có cây gậy, cây đèn pin sẽ không sợ rần rần, người nào quán sự chết người đó sẽ không sợ chết khi cái chết đến.

Quán sự chết không phải để chết, mà quán sự chết để sống, sống khoẻ, sống an lạc. Vì mình nói mình sắp chết rồi mình đâu có lo gì nữa. Khi không lo thì nó khoẻ, mà lo thì nó mệt.

*“Trí tuệ quý hơn tiền tài của cải
Trí tuệ giúp người đạt đạo vô sanh
Kẻ si mê biết bao kiếp đạt thành
Trôi nổi mãi trong luân hồi vô tận.”*

“Trí tuệ quý hơn tiền tài của cải”, thầy xin chúc mừng quý vị vì quý vị dự khoá tu bảy ngày này là quý vị đã đầu tư được trí tuệ, tu tập được trí tuệ, phát triển được trí tuệ. Trí tuệ có ba là **trí văn** là trí do nghe, **trí tư** là trí do suy nghĩ và **trí tu** là trí do tu tập; quý vị có đầy đủ ba trí này. Bảy ngày quý vị nghe được bảy bài thuyết pháp là trí văn. Trí tư là mình suy nghĩ trên những điều mà mình nghe. Chẳng hạn hôm nay thầy giảng bài pháp này là quý vị có trí văn, đồng thời quý vị suy nghĩ những điều thầy nói ra đây là quý vị có trí tư, và quý vị tu tập theo là có trí tu. Bây giờ quý vị thấy cuộc đời nó vô thường, nó vô ngã, nó đau khổ, nó vô sở hữu, nó vô hội, vô chủ, thì mình lo tu, mà tu thì mình có trí tuệ.

*“Ai sống một trăm năm,
Không thấy pháp sanh diệt
Không bằng sống một ngày,
Thấy rõ pháp diệt sanh.”*

Trí tuệ là thấy được sanh diệt, thấy được vô thường, thấy đau khổ. Thầy giảng bài này là mặt lý thuyết, quý vị thấy được vô thường, đau khổ về mặt lý thuyết, quý vị phải tu, quý vị nhìn lại mình quý vị thấy được cái tâm nó thay đổi,

nó vô thường, thân nó vô thường, pháp nó vô thường, v.v..., thì quý vị có trí tu là trí tuệ phát sanh do tu tập.

*“Từ bào thai người sanh về cõi khác
Tiếp tục hành trình đi mãi không thôi
Còn vô minh nghiệp quả trói thân mình
Hết sinh tử tái sanh vòng luân quần.”*

Nếu mình còn tham, sân, si, mình còn phiền não, thì mình cứ tiếp tục luân quần trong vòng sanh tử luân hồi.

*“Như kẻ cướp chịu luật đời phân xử
Nghiệp chúng sinh, nghiệp nhân quả vô minh
Để đời sau nghiệp cũ bước theo mình
Trở quả dữ, khổ người gây nghiệp ác.”*

Ở đây nói cái nghiệp, giống như người ăn trộm, ăn cướp thì bị luật pháp phân xử. Người tạo nghiệp đen thì kết quả đen, nghiệp trắng thì kết quả trắng, nghiệp có trắng có đen thì kết quả có trắng có đen, nghiệp không đen không trắng thì kết quả không đen không trắng. Tạo nghiệp rồi thì mình phải chịu quả, *“nghiệp báo nhân quả”*. Tạo nhân rồi thì mình bị quả, mà tạo nghiệp rồi thì nghiệp nó báo. Mà nghiệp ở đâu?

*“Đã mang lấy nghiệp vào thân
Cũng đừng trách lẫn trời gần trời xa.”*

Cái nghiệp nằm ở trong người mình, thân nghiệp là cái thân mình cử động, chấp tay lên lạy Phật là thân nghiệp thiện, mà lấy tay đánh người khác là thân nghiệp bất thiện. Lời nói mình nói ra để niệm Phật, hay đọc kinh, hay đọc pháp thì đó là khẩu nghiệp thiện. Nhưng lời nói mình nói ra mà:

*“Lời nói không là dao
Sao cắt lòng đau nhói,
Lời nói không là khói
Sao mắt thấy cay cay,*

*Lời nói không là mây
Sao đưa ta xa mãi..."*

thì lời nói đó là khẩu nghiệp bất thiện. Nếu mình suy nghĩ hướng về những điều lành, suy nghĩ giúp đỡ người, suy nghĩ không tham dục, suy nghĩ không sân hận, suy nghĩ không oan trái thì đó là ý nghiệp thiện; ngược lại là ý nghiệp bất thiện. Nghiệp nằm ở ba cái đó thân, khẩu, ý.

*"Dục lạc ngũ trần vị ngọt ngon thơm ngát
Làm động lòng, làm xao xuyến tâm can
Thấy hiểm nguy trong vị ngọt ẩn tàng
Làm ẩn sĩ, tôi sống đời thanh thản."*

Trong câu nói của nhà sư này, vị ngọt ngũ trần là *sắc, thanh, hương, vị, xúc, pháp* làm động lòng cái tâm của mình và nó hiểm nguy vô cùng. Người ta có thể hơn thua, người ta có thể chém giết, người ta có thể mất mạng vì cái dục lạc ngũ trần.

"Làm ẩn sĩ, tôi sống đời thanh thản".

Thưa quý vị, hôm nay trong khoá tu này, quý vị đến đây là ẩn sĩ rồi. Bỏ hết chồng, vợ, con cái, công việc, nhà cửa, quý vị đến đây làm người ẩn sĩ, không tiếp xúc bên ngoài để sống đời thanh thản. Quý vị thấy việc mình dự khoá tu so với thời gian bảy ngày mình ở nhà, thời gian nào mình thanh thản hơn? Cho nên *"Làm ẩn sĩ, tôi sống đời thanh thản"*.

Quý vị là những người, những Phật tử, chưa xuất gia, chưa từ bỏ gia đình, nhưng quý vị là những người xuất gia gieo duyên trong thời gian bảy ngày, mặc dù chưa cạo tóc, nhưng quý vị đã tập làm người xuất gia. Xuất gia là gì? *Xuất* là ra; *gia* là nhà; *xuất gia* là ra khỏi nhà, nhà thế gian, và *xuất gia* là ra khỏi ngôi nhà tham, sân, si. Như vậy, trong bảy ngày này quý vị là người xuất gia.

Hồi nhỏ thầy xin gia đình đi tu nhưng gia đình không cho. Thầy mê xuất gia lắm, lúc nhỏ đi học ở trường của chùa, nghe mấy ông sư kể chuyện địa ngục, chuyện cõi chư thiên, chuyện cõi trời, chuyện tiền thân Đức Phật là mê lắm. Trước năm 1975 thầy học trường Bồ Đề có giờ giáo lý Phật giáo. Trường Bồ Đề vừa có các thầy, vừa có các sư dạy, khi thầy học lớp một, hai, ba, nghe các vị sư dạy về Phật giáo thầy mê lắm, muốn đi tu nên xin cha mẹ thì cha mẹ không cho đi tu. Thầy mê tu quá, tối thầy về nhà lấy cái màn đắp lên, quần như cái y cà sa, đi tới, đi lui, giống như mình là ông sư vậy đó. Cho nên thầy đề nghị quý vị khi dự khóa tu mặc áo tràng thì về nhà cũng mặc áo tràng. Nếu vị nào còn tóc, thì thỉnh cái mũ len để dấu tóc vào trong, kéo xuống giống như mấy người nghệ sĩ hát cải lương trên ti vi. Khi nào ông chồng có nói gì thì chấp tay *"Mô Phật"*, người tu mà.

Quý vị thấy nghệ sĩ cải lương trên ti vi đó, mấy vị ni cô hát cải lương, mấy ông thầy hát cải lương thì họ đi chậm chậm, nói chậm chậm, làm chậm chậm, vì họ đang diễn tuồng, quý vị cũng tập như vậy đó. Sau khóa tu này về nhà ông chồng có la cái gì đó thì *"Mô Phật"*, nhớ mình là người tu *"làm ẩn sĩ, tôi sống đời thanh thân"*.

Bốn câu cuối cùng:

*"Kiếp người mong manh như nhánh cây đầy trái
Gió rung cành, trái xanh, chín rụng rơi."*

Đừng tưởng trái chín mới rụng mà trái xanh không rụng, đừng tưởng như vậy. Câu này nói rằng *"kiếp người mong manh như nhánh cây đầy trái"*, cả trái xanh và cả trái chín, *"gió rung cành trái xanh, trái chín rụng rơi"*. Khi vô thường tới, khi tử thần tới, thì tóc đen cũng rụng mà tóc bạc cũng rụng, chứ không phải tóc bạc mới rụng mà tóc đen không rụng. Vì thế, người tóc đen cũng nên chuẩn bị tư thế là nó sẽ rụng. Rụng

tức là chết, chứ không phải rụng tóc. Người tóc bạc cũng rụng, tức là cũng chết.

*“Kiếp người mong manh như nhánh cây đầy trái
Gió rung cành, trái xanh, chín rụng rơi.”*

Vi lý do đó mà tôi phải tu, không biết là gió lúc nào, rụng lúc nào, tôi chết lúc nào, nên tôi phải tích cực tôi tu, tinh tấn tu, tu mau kẻo trễ là như vậy.

*“Bởi hiểu thế tôi phát tâm niệm Phật
Dự khoá tu, vui đạo, sống thanh bần.”*

Quý vị vô đây dự khoá tu, quý vị phải sống thanh bần chứ, đâu có như ăn tiệc nhà hàng được. Vô đây ở mỗi người cái giường, tấm đệm, cái chiếu vậy thôi, chứ làm sao cho vừa ý mình được, có muốn cũng không được, cho nên:

*“Bởi hiểu thế tôi phát tâm niệm Phật.
Dự khoá tu vui đạo sống thanh bần.”*

Thầy đã giảng cho quý vị một bài pháp, dựa theo bài câu trả lời của trưởng lão Ratthapala và được chuyển thành một bài thơ, bài kệ rất hay. Thầy đem ra trình bày cho quý vị với đề tài là **“Tại sao tôi phải tu?”**. Cầu chúc cho quý vị được nhiều sự an lành, tinh tấn trên con đường tu Phật.

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Giận hờn vu vơ

*Giảng tại khóa tu Một Ngày An Lạc lần thứ 47,
Tu viện Tường Vân, ngày 09/11/2014*

Nam Mô Bổn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Kính bạch chư tôn đức.

Kính thưa toàn thể quý Phật tử.

Sáng hôm nay, chủ nhật ngày 17 tháng 9 Âm lịch nhuận, năm Giáp Ngọ, tức ngày 9 tháng 11 năm 2014, tại chùa Tường Vân, huyện Bình Chánh, theo thông lệ hàng tháng có tổ chức khóa tu một ngày, chúng tôi được Thượng tọa trụ trì cùng ban tổ chức yêu cầu đến đây để chia sẻ những lời dạy của Đức Phật cho các Phật tử, nhất là các Phật tử phương xa đã dành thời gian quý báu, sức khỏe, tiền bạc, để về đây cùng tu học với các bạn đạo tại ngôi chùa được xây dựng làm trung tâm hoàng pháp của Phật giáo.

Kính thưa quý vị, đề tài của bài thuyết pháp sáng hôm nay chúng tôi phân vân nên chọn từ nào cho thích hợp với tên đề tài. Tên đề tài thứ nhất là “*Giận hờn trách móc*”, và tên đề tài thứ hai là “*Giận hờn vu vơ*”. Khi chúng tôi ngồi đây, chúng tôi suy nghĩ là chọn đề tài “*giận hờn vu vơ*” hay hơn, vì chữ *vu vơ* này có ý nghĩa triết lý rất cao. Trước đây thì cũng ngại không dám chọn cái tên “*giận hờn vu vơ*”, vì chữ *vu vơ* là từ người ta nói để vui, để hoan hỉ, nhưng khi nghe đại đức dẫn chương trình giới thiệu thì tự nhiên chúng tôi nghĩ dùng cái tên “*giận*

hơn vu vơ” sẽ hay hơn, nếu quý vị đồng ý chúng tôi sẽ thuyết bài pháp **“Giận hờn vu vơ”**.

Thưa quý vị, giận là gì? Một định nghĩa được trình bày mà chúng tôi thấy rất tâm đắc, hôm nay xin gửi tới quý vị: *“Giận là đem lỗi lầm của người khác trừng phạt chính bản thân mình”*. Như vậy thì đúng là *giận hờn vu vơ*, tại vì lỗi lầm của người khác không phải của mình mà tự nhiên mình mang về cho mình, mình trừng phạt mình, nên giận hờn này gọi là *giận hờn vu vơ*. Chữ *vu vơ* có nhiều nghĩa, trong quá trình thuyết pháp sáng hôm nay chúng tôi sẽ phân tích tại sao gọi là *giận hờn vu vơ*?

Trước khi bắt đầu vào nội dung chính, chúng tôi xin hỏi quý vị từ nhỏ tới bây giờ quý vị giận bao nhiêu lần rồi?

Có vị nói là *giận nhiều quá không nhớ*, như vậy chúng ta đã nhiều lần tự trừng phạt mình, tự đem lỗi lầm của người khác trừng phạt mình.

Khi mình giận ai đó, mình đau khổ hay người ta đau khổ?

Mình đau khổ là *giận hờn vu vơ*!

Phải chi mình giận người ta mà mình hạnh phúc và người ta đau khổ thì mình giận, còn mình giận người ta mà mình đau khổ, người ta không đau khổ, thậm chí người ta hạnh phúc, như vậy là *giận hờn vu vơ*.

Một câu hỏi nữa là quý vị giận ai? Người thân hay người lạ?

Giận người thân là *giận hờn vu vơ*, vì người mình giận là người con của mình, người chồng của mình, người vợ của mình, là anh em của mình, là cha mẹ mình, chứ phải chi người xa lạ. Người ở đâu mình giận thì cũng có thể chấp nhận được, nhưng người mình giận là người thân của mình, từng cưu mang mình, từng đẻ mình ra, từng nuôi dưỡng mình,

từng lo lắng cho mình khi mình bệnh hoạn, mà bây giờ mình giận họ, như vậy là *giận hờn vu vơ*.

*“Đừng trách mẹ, đừng trách cha,
Đừng trách người ta sao thay lòng đổi dạ,
Đừng trách cuộc đời không đủ rộng bao la
Đừng trách gió mùa xa
Đừng trách lá nơi này sao cứ hoài rớt vội,
Đừng trách những con người đã một thời lầm lỗi
Mà hãy tự trách mình không đủ thứ tha.”*

Nếu mình trách mình thì không gọi là *giận hờn vu vơ*, nếu mình giận người khác thì gọi là *giận hờn vu vơ*.

“Đừng trách mẹ, đừng trách cha”. Mình giận ai? Giận cha mẹ mình, trong khi đó:

*“Mang thân vào cũi Ta Bà,
Ơn cha, nghĩa mẹ bao la ngút ngàn.”*

Ơn nghĩa đối với cha mẹ chúng ta, chúng ta chưa trả hết, người cha, người mẹ là người sanh mình ra, nuôi dưỡng mình, nhưng mình giận. Có vị nào giận cha mẹ của người hàng xóm không? Mình giận cha mẹ ruột của mình mà thôi, cha mẹ ghé cũng không rảnh để mà giận, cha mẹ người ta mình giận làm chi. Mình giận cha mẹ của mình, gọi là *giận hờn vu vơ*.

Kính thưa quý vị, như vậy *giận hờn trách móc* là đem lại đau khổ cho mình. Đức Phật dạy, người nào giận hờn trách móc thì người đó là người chết chứ không phải người sống, vì *phiền não* sanh ra trong tâm người nào thì người đó là người đang chết chứ không phải là người đang sống.

***“Appamādo amatapadaṃ
Pamādo maccuno padaṃ
Appamattā na mīyanti***

Ye pamattā yathā matā.

*Chuyên cần chánh niệm là con đường bất diệt
Phóng dật đưa đến diệt vong,
Người chánh niệm không chết,
Kẻ phóng dật phiền não cũng như chết.”*

Nhưng Đức Phật cũng dạy: nếu người chết biết mình chết thì người đó là người sống. Người điên biết mình điên, thì người đó là tỉnh. Người có lỗi lầm, người có giận hờn biết mình giận hờn thì người đó hết giận hờn.

Người xưa có nói: “khôn cũng chết, dại cũng chết, biết là sống”, mình biết mình giận hờn vu vơ là mình sống, còn mình giận mà không biết mình giận là mình chết.

Thưa quý vị, mình thấy mình già, mình thấy mình bệnh, mình thấy mình chết, thì mình sẽ sống. Người già tưởng mình trẻ thì người đó thực sự già. Người già thấy mình già thì người đó trẻ. Nên, muốn trẻ thì mỗi ngày phải niệm “Tôi già rồi, tôi già rồi, tôi già rồi”. Khi bệnh đến “Tôi bệnh rồi, tôi bệnh rồi, tôi chết rồi, tôi chết rồi” tự nhiên giận hờn vu vơ không còn nữa. Mình già rồi, mình bệnh rồi, mình sắp chết rồi còn giận hờn vu vơ làm chi. Người ta có nói nặng, nói nhẹ mình, người ta có rầy rà mình, người ta có xuyên tạc mình, người ta nói xấu mình, cũng không quan trọng nữa, cái quan trọng đối với mình là già, bệnh và chết. Khi mình nghĩ mình bệnh, mình già, mình chết thì mình sống và mình không còn giận hờn vu vơ nữa.

Mỗi ngày chúng ta già, từng giây già, từng phút già, từng ngày già, trong kinh gọi là từng sát-na già; ba sát-na là sanh, trụ, diệt.

Cái sanh, cái già, cái đau, cái chết, mỗi người chúng ta đều sở hữu bốn cái này, đây là bốn tài sản mà đa phần không ai

muốn, nhất là tài sản già, bệnh và chết, khi nghĩ tới đó chúng ta không *giận hờn vu vơ* nữa. Đức Phật nói:

Jati'pi dukkha – Sanh là khổ;

Jara'pi dukkha – Già là khổ;

Vyadhi'pi dukkham – Bệnh là khổ;

Maranam'pi dukkham – Chết là khổ

“Nhiều lần lặp đi lặp lại, người thiếu trí tái sinh

Nhiều lần lặp đi lặp lại, sanh rồi đến tử

Nhiều lần lặp đi lặp lại, kẻ khác đưa ta xuống mồ.”

Không phải một lần người ta khiêng quan tài, mà nhiều lần, nhiều lần, chúng ta được kiêng quan tài của mình. Suy nghĩ về điều này, tự nhiên *giận hờn vu vơ* của mình không còn nữa. Mình có sanh, lão, bệnh, tử, bạn mình cũng có sanh, lão, bệnh, tử, người nhà của mình cũng có sanh, lão, bệnh, tử, người quen của mình cũng có sanh, lão, bệnh, tử. Tất cả chúng ta đều chịu sự thống khổ về sanh, lão, bệnh, tử. Chúng ta thông cảm nhau, thương nhau không hết, *giận hờn vu vơ* làm chi. Tất cả chúng ta đều phải chịu áp lực của sanh, già, đau, chết, người nào thấy được sanh, già, đau, chết, thì người đó giải thoát phiền não.

Thưa quý vị, tu hành để thành Phật hay là tu hành để giải thoát. Giải thoát cái gì? Giải thoát cái tham, sân, si, giải thoát cái *giận hờn vu vơ*.

Quý vị đi chùa nhiều, dự khoá tu nhiều, nhưng về nhà vẫn *giận, vẫn hờn, vẫn trách móc*, thì quý vị chưa giải thoát được ngay trong kiếp sống này. Phải giải thoát từng phần, từng phần, để giải thoát toàn phần. Ngày hôm nay bao nhiêu lần mình *giận hờn vu vơ*, bao nhiêu lần mình giải thoát, mình cộng lại. Ngày mai cũng vậy, ngày mốt cũng vậy, mình cộng lại thì mình sẽ được giải thoát hoàn toàn. Muốn vậy, phải có lộ trình, có phương pháp, có kỹ thuật. Một trong những

phương pháp đó là phải nhìn cái sanh, già, đau, chết, nhìn cái tâm của mình. “*Khôn cũng chết, dại cũng chết, biết là sống*”. Vừa rồi quý vị nói quý vị biết từ nhỏ tới lớn giận nhiều lần rồi, mình biết mình giận thì mình sẽ hết giận, còn nếu mình không biết mình giận thì sẽ không bao giờ hết giận được.

Trong Kinh Tăng Chi (*Anguttara Nikàya*), pháp Ba Chi, Đức Phật Ngài dạy có ba pháp để dẫn dắt chúng sanh tái sanh vào khổ cảnh: súc sanh, ngạ quỷ, a tu la, địa ngục; đó là tham lam, sân hận, si mê. Người nào tham lam, người nào sân hận, người nào si mê thì người đó sẽ sa vào khổ cảnh, vào bốn đường ác đạo. Tại sao tôi không *giận hờn vu vơ*? Vì, nếu tôi *giận hờn vu vơ* thứ nhất là ngay trong kiếp sống này tôi sẽ đau khổ, thứ hai khi tôi chết tôi sẽ sa vào khổ cảnh, người nào *giận hờn vu vơ* thì đời sau mặt mày xấu xí lắm, dung nhan không phải là mùa hạ mà là mùa đông.

*“Người tướng mạo xinh đẹp,
Do không hận không sân
Người tướng mạo xấu xí,
Là do nhiều phần nộ.”*

“*Đừng trách mẹ, đừng trách cha*”. Nếu người nào trong tâm còn trách mẹ, trách cha hãy tự hỏi tại sao mình lại trách mẹ, trách cha? Vì mình nghĩ cha mẹ chia gia tài cho mình ít hơn chia cho người anh, người em của mình, v.v... Không phải cha mẹ muốn chia cho mình ít, mà cái nghiệp nó bảo rằng cha mẹ phải chia cho mình ít hơn:

*“Đã mang lấy nghiệp vào thân
Cũng đừng trách lẫn trời gần trời xa
Con đừng trách mẹ hờn cha
Trách cho duyên nghiệp sanh ra đời này.”*

Cái duyên nghiệp mình không có, trong tiền kiếp mình không biết bố thí, cho nên kiếp này mình được sanh ra, mặc

dù cha mẹ mình giàu có, nhưng tài sản nó không đến tay mình, mà đến một người khác. Người anh mình, người em mình, trong tiền kiếp bố thí rất nhiều, cho nên kiếp này sanh ra có cái quả trắng vì trong tiền kiếp có nghiệp trắng. Còn mình tiền kiếp không có nghiệp trắng, toàn nghiệp đen, nên sanh ra mình bị quả đen. Vì vậy, mình không trách cha mẹ, tại sao cha mẹ chia cho mình ít hơn, mà lại chia cho người anh, người em mình nhiều hơn, mà phải trách cái nghiệp của mình.

*“Giàu có do bố thí
Nghèo do không cúng dường.”*

“Đừng trách người ta sao thay lòng đổi dạ”. Mình trách người ta thay lòng đổi dạ, nhưng mình phải hiểu vì sao người ta thay lòng đổi dạ? Thầy xin hỏi nhỏ quý vị là quý vị đã thay lòng đổi dạ bao nhiêu lần rồi? Tại sao mình được quyền có thay lòng đổi dạ, trong khi đó mình không cho phép bất cứ người nào được thay lòng đổi dạ với mình. Vậy thì không công bằng!

Hồi xưa quý vị thương chồng nhiều hơn, bây giờ đổi dạ rồi, thương ít hơn rồi, giờ thương chùa nhiều hơn, tự nhiên là mình có cái thay lòng đổi dạ rồi đó. Cho nên, mình phải thông cảm, mình có thay lòng đổi dạ, người ta cũng thay lòng đổi dạ. Mình với họ bà con, người quen không phải người lạ, thông cảm được.

“Đừng trách người ta sao thay lòng đổi dạ”. Nhờ người ta thay lòng đổi dạ mà quý vị mới đi chùa dễ hơn, cho nên phải cảm ơn cái ông chồng phản bội của mình. Nhờ ông mà mình khoẻ, mặc áo tràng hoài cũng không sao.

*“Đi với Bụt mặc áo cà sa,
Đi với ma mặc áo giấy,
Đi với chồng mặc áo đầm,*

Đi với thầy mặc áo tràng.”

Quý vị ngày xưa mặc áo đầm, giờ thay lòng đổi dạ chuyển sang mặc áo tràng. Vậy, tại sao phải buồn? Phải mừng, tự chúc mừng mình và chúc mừng người khác. Chúc mừng người khác vì họ đã có chân trời mới để họ tới. Chúc mừng mình vì mình có chân trời riêng của mình, chân trời của mình là chân trời giải thoát, nên phải chúc mừng mình.

Quý vị biết thái tử Sĩ Đạt Ta (Siddhattha), muốn bỏ cung vàng điện ngọc, bỏ Da Du Đà La (Yasodharā) và La Hâu La (Rāhula) rất khó khăn, khó khăn trăm bề. Cái cảnh lúc Ngài đi từ giả người vợ và người con mới sanh khó khăn vô cùng, những người đó họ không phản bội Thái tử, nhưng Ngài bắt buộc phải ra đi, từ bỏ mà đi. Bây giờ thay vì mình phải bỏ họ để mình đi, thì họ bỏ mình sẵn rồi, mình phải cảm ơn họ. Chiều nay về mua một món quà thật to, thật lớn, tặng cho người thay lòng đổi dạ đó.

“Đừng trách người ta sao thay lòng đổi dạ”. Đừng có trách, không nên trách. Mình trách người ta mình khổ thì mình trách làm chi? Mình có trách hay không trách thì cái duyên nghiệp đã quyết định thay lòng đổi dạ rồi. Thực sự người chồng, người vợ của mình họ không muốn thay lòng đổi dạ đâu, nhưng vì duyên nghiệp luân hồi, duyên nghiệp tiền kiếp, cho nên đến giai đoạn đó họ bắt buộc phải thay lòng đổi dạ.

Ví dụ, trong tiền kiếp mình gặp người chồng đó, người vợ đó, người thân đó, hai người thương nhau hẹn kiếp sau gặp lại; thì gặp lại. Nhưng kiếp trước nữa ông chồng của mình, người vợ của mình, cũng gặp một người khác và cũng hẹn kiếp sau gặp lại. Mà lâu lâu cũng xảy ra trùng kiếp chứ, cho nên nửa đường của mình gãy gánh, ông phải chia sẻ ra.

Ở chùa thầy cũng vậy, thầy có đệ tử nuôi nấng từ nhỏ đến lớn, mười lăm năm sau nó đội nón ra đi, dễ gì quên không? Lúc đầu chưa quen ai, nó vô chùa thầy ở, nó tu, nó học hành, quen biết chùa này, chùa kia, rồi nó bị ông trụ trì của chùa kế bên dụ dỗ nên qua chùa kia ở. Nó tới xin thầy ba lần: *“Thưa sư phụ cho con đi, con muốn qua chùa bên kia con ở, để con có tiền con đi học”*, nhiều lý do. Thầy thương nên bảo nó *“Thôi con ở đây tu hành với thầy đi.”* Lần thứ nhì nó xin, lần thứ ba nó lại lên xin nữa, thầy không cho đi, lần thứ tư nó đội nón ra đi. Theo luật xin ba lần không cho đi thì lần thứ tư cũng có thể đi được. Nếu thầy là một người bình thường thầy buồn lắm, nhưng nếu thầy biết tu thầy mừng lắm, mày đi sớm chừng nào tốt chừng nấy, bởi vì sao *“ép dầu ép mỡ ai nỡ ép đệ tử”* hết duyên rồi thì phải tiền vong sớm chừng nào tốt chừng ấy.

Người ta nói *thầy pháp nào âm binh đó*, ở giai đoạn một, mình nói nó nghe, giai đoạn hai mình nói nó hết nghe rồi nên nó đi chỗ khác thì tốt cho mình hơn.

Hồi xưa quý vị quen ai đó, người chồng của mình, người vợ của mình, lúc mới quen quý vị nói gì người ta nghe nấy, cái đầu nó mềm lắm, về sau cái đầu nó cứng ngắc, nói không nghe. Tới giai đoạn này thì phải tiền vong sớm ngày nào tốt ngày đấy. Nếu vị nào có phước báu tiền kiếp thì rước vong mới về.

“Đừng trách người ta sao thay lòng đổi dạ”. Nhờ người ta thay lòng đổi dạ mình mới có được một cái vong mới. Hoặc là nhờ người ta thay lòng đổi dạ mà mình mới tự do muốn tu đâu thì tu, ở chùa nào cũng được, nếu không mình muốn đi chùa này, chùa kia, khó khăn lắm. Có nhiều người chồng, người vợ, người ta không cho đi, người ta muốn mình ở nhà nấu cơm cho người ta ăn, người ta không muốn mình nấu cơm cho mấy ông thầy chùa ăn. Có nhiều người khó chịu lắm, vợ của người ta, chồng của người ta, vào chùa làm công

quả nấu cơm cho mấy thầy chùa ăn là người ta *mặt hầm hầm giống thịt bằm nấu cháo*. Đi chùa về mà thấy ông chồng *hầm hầm như thịt bằm nấu cháo* cũng mệt chứ, còn đi chùa về thấy có một mình mình thì khoẻ re. Trong kinh Đức Phật Ngài dạy:

*“Một mình ta sống khoẻ ru
Tội chi chung với kẻ ngu bạn đàn.”*

“Một mình ta sống khoẻ ru”. Thầy xin chúc mừng những người đang sống một mình khoẻ ru. Người ta nổi nóng người ta đi, đừng có giận mà phải mừng, bởi vì *“một mình ta sống khoẻ ru”*. Hơn nữa, trước sau gì chúng ta cũng phải đi một mình, cho nên chuẩn bị tư thế sẵn sàng để ra đi một mình.

*“Một mình ta sống khoẻ ru
Tội chi chung với kẻ ngu bạn đàn.
Xa điều ác, sống rảnh rang,
Rừng sâu voi sống thênh thang một mình.”*

Xa điều ác, xa phiền não, sống rảnh rang. Nếu mình sống gần điều ác, gần điều bất thiện thì mình mệt, mình đau khổ, đau khổ đời này, đau khổ đời sau. Có những cái mình tưởng là đau khổ nhưng thực sự nó là hạnh phúc, có những cái mình tưởng hạnh phúc nhưng thực ra nó là đau khổ.

Phật giáo hay lắm, nhiều món ăn lắm, món nào cũng ngon, cũng dễ thương hết. Phật giáo như là những món ăn được bày ra trên một cái bàn, vị nào muốn món nào ăn món đó. Món ăn của thầy là gì? Mặc áo cà sa, cạo đầu mỗi tháng, và thầy thấy hạnh phúc, đi một mình - hạnh phúc. Món ăn của người khác đi hai người là hạnh phúc. Cho nên, mình biết được, mình tu được, mình biết Phật pháp thì cái nào cũng hạnh phúc hết. Có chồng được chồng thương, chồng mến; có vợ được vợ thương, vợ mến; có con được con hiếu thảo; sống trong ánh hào quang của chư Phật đó cũng là

hạnh phúc. Nhưng không có chồng, không có vợ, không có con cũng là hạnh phúc, đừng nghĩ mình hẩm hiu hay nghĩ mình bạc phước, vì phước báu có hai loại: một loại *phước báu vô lậu* và một loại *phước báu hữu lậu*. *Phước báu hữu lậu* là phước báu có tài sản, có nhà cửa, có danh vọng, có quyền lực, có chồng, có vợ, có con. *Phước báu vô lậu* là không có gì hết “*một mình ta sống khoẻ ru*”. Nếu có phước báu hữu lậu cũng tốt, nếu không thì có phước báu vô lậu; mà vô lậu thù thắng hơn, đặc biệt hơn, cho nên:

*“Đừng trách mẹ, đừng trách cha,
Đừng trách người ta sao thay lòng đổi dạ.”*

Bây giờ quý vị nghe câu này khoẻ rồi phải không? Có ai thay lòng, đổi dạ thì kệ họ, tu cái pháp môn *Mackeno – Mặc kệ nó*. Nó có thay lòng đổi dạ *mặc kệ nó! Kechano*, nó có thay lòng đổi dạ, *kệ cha nó!*

Người tu mình hay chỗ đó, hạnh phúc lắm. Cho nên quý vị theo được Phật pháp thầy mừng lắm, thầy xin chúc mừng quý vị! Quý vị mặc cái áo tràng này thầy cũng chúc mừng nữa. Thầy cũng tự chúc mừng mình được mặc áo cà sa này. Năm nay đúng bốn mươi năm thầy mặc áo cà sa này. Nếu người đời làm lễ kỷ niệm bốn mươi năm xuất giá, thì thầy cũng xuất gia bốn mươi năm. Thầy đi chùa từ nhỏ, cạo đầu thì lâu rồi, nhưng được đắp áo cà sa, mang bình bát đi khất thực thì chính xác bốn mươi năm. Thầy xuất gia, thọ giới từ năm 1974 đến nay 2014 là đúng bốn mươi năm. Mấy ông bạn cùng đi tu một lượt với thầy, khoảng chục người nửa đường gãy gánh, giờ lâu lâu các ông ấy dẫn cháu nội, cháu ngoại, vô thăm thầy, xin thầy cho mấy đứa cháu quy y. Quý vị biết hồi những năm 1972, 1973, 1974 họ đi tu nhiều lắm, vì hồi đó chiến tranh, đa số người ta vô chùa tu để tránh bom đạn, trốn đi lính, đến năm 1975 thì đến 99% hoàn tục.

*“Đừng trách mẹ, đừng trách cha,
Đừng trách người ta sao thay lòng đổi dạ.”*

Cái tâm của mình lúc này, lúc khác, nó cũng không chính chuyên lắm đâu, lúc mình thương người này, lúc lại ghét người kia. Cái tâm của mình thay đổi liên tục. Cái tâm của người khác cũng thay đổi như vậy. Cho nên Đức Phật Ngài dạy:

*“Sắc uẩn là vô thường
Thọ uẩn là vô thường
Tưởng uẩn là vô thường
Hành uẩn là vô thường
Thức uẩn là vô thường.”*

Thức uẩn là cái tâm. *Hành uẩn* là nó liên quan đến tình cảm, cái thiện và cái ác. *Sắc uẩn* là sắc pháp này. Hồi mới đi tu, thầy đẹp dữ lắm, thầy mang bình bát đi khất thực, mấy cô sắp hàng để dòm cái mặt thầy đó, bây giờ họ chạy làng hết rồi, bây giờ là dung nhan mùa đông, còn hồi đó là dung nhan mùa xuân.

Cái vô thường nó thay đổi liên tục, bốn mươi năm mà thấy một trời một vực. Khi nào quý vị lên chùa, thầy cho xem cái hình thầy cách đây bốn mươi năm đẹp cực kỳ luôn.

Bây giờ thì xin báo tin cho quý vị là sắp lên đường rồi, thầy lên bàn mổ một lần ở bệnh viện Chợ Rẫy nằm hết mười lăm ngày. Trước khi lên bàn mổ thầy nghi chắc 50/50 rồi, một ăn, một thua rồi, một là mổ xong là sống, hai là mổ ra là chết, nhưng mà may sao vẫn sống. Năm nay bệnh một lần nữa, cái men gan nó tăng lên gấp mười lần, nhìn đồ ăn là ói, không ăn được, không uống được, nó tấn công thầy khoảng mười ngày như vậy, thầy nghi chắc sắp lên đường rồi, cho nên sự lên đường nó nhanh lắm, Đức Phật dạy niệm sự chết là như vậy. Niệm sự chết là *“Tôi sẽ chết, tôi sẽ chết, tôi sẽ chết”*.

Đọc theo thầy: “**Maranam bhavissati me** - Má rá năng phá vít sa mí – Tôi sẽ chết”. Nếu chúng ta tu cái pháp môn “Tôi sẽ chết” thì tự nhiên cái giận hờn vu vơ sẽ không còn nữa, chắc chắn vậy. Mình sắp chết rồi, người ta cũng sắp chết rồi còn giận hờn chi nữa.

Cho nên, khi nào quý vị giận ai đó, nhớ lời thầy, “tôi sẽ chết, tôi sẽ chết, tôi sẽ chết”. Giận ông chồng của mình, giận người vợ của mình, “ông chồng phản bội tôi sẽ chết”, thì sẽ hết giận ngay.

Muốn điều trị bệnh phải có thuốc, còn nếu không là không được. Quý vị đang bị bệnh huyết áp cao phải uống thuốc hạ huyết áp, bệnh đau bụng phải uống thuốc đau bụng, bệnh nhức đầu phải uống thuốc nhức đầu Panadol chẳng hạn, bệnh đau bao tử phải uống thuốc đau bao tử, bệnh tham, sân, si, cũng phải uống thuốc để trị. Bài pháp này thầy muốn nói là một pháp thuốc trị nhiều pháp, trong đó có một pháp, một viên thuốc trị là “niệm sự chết”, mà người nào niệm sự chết người đó sẽ sống lâu, người nào không niệm sự chết người đó chết sớm.

Khi niệm sự chết “Tôi sẽ chết”, tự nhiên mình thấy là mình không giận hờn trách móc nữa, ăn ngon ngủ ngon, mà nếu người nào ăn ngon ngủ ngon thì người đó sống lâu. Còn người nào giận hờn vu vơ thì người đó chết sớm, vì người đó giận nên ăn không được, tức nên ngủ không được. Cái vong nó đi rồi mà còn tức là sao? Giận hờn vu vơ là vậy đó. Người ta đã đội nón ra đi rồi còn đâu nữa mà giận? Cái thân người ta đang ở đây, nhưng cái tâm người ta đã rời khỏi mình rồi, mình giận là giận hờn vu vơ rồi, nó không còn là của mình nữa thì giận làm chi cho mệt. Trong kinh Đức Phật Ngài dạy:

Sabbe sankhara anicca’ti - Các pháp hữu vi là vô thường
Sabbe sankhara dukkha’ti - Các pháp hữu vi là đau khổ

Sabbe dhamma anatta'ti - Các pháp là vô ngã

Vô ngã là gì? Vô thường và khổ quý vị biết rồi. Vô thường là thay đổi: hoa nở lại tàn, trăng tròn rồi khuyết, hợp rồi tan, gần rồi ly biệt, v.v..., quý vị hiểu rồi. Đau khổ quý vị cũng biết rồi, nhưng vô ngã là khó. Các pháp là vô ngã - ***Sabbe dhamma anatta'ti***. Vô ngã là gì?

Netam mama - Cái này không phải của tôi

Nesohamasmi - Cái này không phải là tôi

Na meso attā'ti - Cái này không phải linh hồn tự ngã của tôi.

Vô ngã là cái này không phải của mình, chính bản thân mình cũng không phải là của mình. Trong kinh Đức Phật Ngài dạy:

"Puttaa matthi dhanammatthi iti baalo vihaññinati

Attaa hi attano natthi kuto puttaa kuto dhanam

Con cái ta có, sự nghiệp ta có, đó là mối lo âu của hạng cuồng si."

Người nào suy nghĩ đây là con tôi, tài sản tôi, đó là suy nghĩ của người si mê. Đúng ra họ không phải là của họ, con cái nào là của họ, sự nghiệp nào là của họ? Vô ngã là gì?

Netam mama - Cái này không phải của tôi

Nesohamasmi - Cái này không phải là tôi

Na meso attā'ti - Cái này không phải linh hồn tự ngã của tôi.

Vô là không, ngã là tôi là của tôi, vô ngã là không phải tôi mà cũng không phải của tôi. Cho nên, ***Netam mama - Cái này không phải của tôi.***

Cái này mình tự hiểu là: chồng này không phải của tôi, vợ này không phải của tôi, con này không phải của tôi, chùa này không phải của tôi, đệ tử này không phải của tôi, sư phụ này không phải của tôi. Cho nên, đệ tử mình đội nón ra đi là chuyện bình thường, nó ở lại với mình mới là chuyện lạ. Ông

chồng mình ông bỏ mình đi là chuyện bình thường, vì ông không phải của mình, ông ở lại với mình mới là chuyện lạ. Vô ngã là vậy, nó hay ở chỗ đó.

Như vậy, *giận hờn vu vơ* là gì? *Giận hờn vu vơ* là giận hờn cái không phải của mình. *Vu vơ* là cái không phải là của mình thì mình giận làm chi. Thầy xin hỏi nhỏ quý vị, sau khi chết đi mình đi đâu? Ông chồng mình đi đâu? Vợ mình đi đâu? Con mình đi đâu? Sư phụ mình đi đâu? Học trò mình đi đâu? Sau khi chết những người này đi chung một chỗ hay khác chỗ? Khác chỗ thì bây giờ chia tay từ từ là vừa.

Nếu sau khi chết mà tất cả đi đến một chỗ thì ráng mà giữ, chịu đấm ăn xôi. Còn sau khi chết mỗi người mỗi ngã, người thì lên làm chư thiên, người thì qua làm người, người thì sanh làm ngạ quỷ, người thì xuống a tu la, người đi vào địa ngục. Bây giờ mình cố chấp là của mình, mình oan trái với họ thì khi họ chết họ đi đâu mình theo đó.

*“Sư rằng phúc họa đạo trời
Cội nguồn cũng ở lòng người mà ra
Có trời mà cũng có ta
Tu là cội phúc, tình là dây oan.”*

Họ phản bội mình, họ mang cái nghiệp đen, nên khi chết họ sẽ bị đọa mà mình muốn theo họ nên họ bị đọa mình cũng bị đọa theo. Cho nên thôi!

*“Đường anh, anh đi, anh đi
Đường em, em đi, em đi
Tình nghĩa đôi ta có thể thôi.”*

Nếu quý vị ràng buộc níu kéo, mà người đó không đủ tiêu chuẩn để sanh làm chư thiên, không đủ tiêu chuẩn để sanh làm người, họ bị đọa, thì chúng ta là người đòi nợ họ phải đi theo họ. Cho nên hãy giải thoát cho họ đi, giải thoát cho họ

là giải thoát cho mình. Từ sáng đến giờ quý vị niệm Phật, mục đích của mình chết mình theo Phật chứ không phải theo ông chồng phản bội này, người vợ phản bội này nên *giận hờn vu vơ* làm chi. Hễ *giận hờn vu vơ* là phải theo, vậy nên:

*“Đừng trách mẹ, đừng trách cha,
Đừng trách người ta sao thay lòng đổi dạ,
Đừng trách cuộc đời không đủ rộng bao la.”*

Mình trách cuộc đời này là không đúng, mình nghi cuộc đời này sao không giúp đỡ cho mình, không dung chứa mình, không bao la để ôm ấp mình vào lòng, mình trách cuộc đời vậy đó. Nhưng mà quý vị có biết cuộc đời này là gì không? Đời là bể khổ! Như vậy, *Đừng trách cuộc đời không đủ rộng bao la*” khuyên mình đừng trách cuộc đời này, cuộc đời là đau khổ, là vô thường, vô ngã. Tam giới như hoả trạch, tam giới như lò lửa, mình chấp nhận cuộc đời này là mình chấp nhận đau khổ, không trách móc ai cả. Giận hờn trách móc là phiền não, còn cuộc đời nó là cuộc đời.

Bây giờ mình trồng một cái cây, cái cây này có nhiều sâu ăn lá, mình trồng cái cây đương nhiên phải có lá, mà có lá thì phải có sâu. Tại sao có sâu? Vì mình trồng cái cây này lên. Tại sao mình đau khổ? Tại vì mình cưới chồng mình, mình cưới vợ mình, mình sanh con mình, tại vì mình kết nạp đệ tử vào làm đệ tử của mình, mình nhận người đó làm sư phụ của mình thì mình sẽ đau khổ. Có ai hỏi quý vị là đệ tử của ai? Trả lời đệ tử của Tam Bảo, đệ tử của Phật cho khoẻ. Người nào quy y với thầy, thầy đều nói như vậy, chứ không nói đệ tử của thầy. Nhiều khi hoan hỷ với nhau thì còn hoan hỷ, sau này có những éo le, những rắc rối, những trục trặc kỹ thuật, thì nó phiền não, nên cứ đệ tử của Phật là khoẻ, không ai dám trách móc Phật hết. Người ta có thể trách móc sư phụ của người ta, chứ người ta không trách móc Đức Phật được. Mà khi quý vị quy y Phật, quý vị nói:

Buddham saraṇaṃ gacchāmi - Con xin quy y Phật
Dhammam saraṇaṃ gacchāmi - Con xin quy y Pháp
Sangham saraṇaṃ gacchāmi - Con xin quy y Tăng

Con xin quy y Phật, con xin quy y Pháp, con xin quy y Tăng.

Cho nên quý vị là đệ tử của Tam Bảo. Các Phật tử mà thầy có duyên hướng dẫn thầy đều nói như vậy, đừng có dính mắc vào một ông sư phụ, đừng dính mắc vào một ông thầy, rồi nhiều khi phiền não khởi lên. Ở ngoài đời cũng vậy, đừng có dính mắc vào một cái nhân duyên khi gặp nhau. Người chồng mình, người vợ mình, người con mình, cha mẹ mình, chỉ có nhân duyên với mình ở kiếp này, kiếp sau lại thay đổi rồi. Trong kiếp này nó cũng sẽ thay đổi, khi mình suy nghĩ như vậy thì mình sẽ không đau khổ, cái tâm mình an lạc, đương nhiên, mình cũng sẽ không *giận hờn vu vơ* nữa, không trách móc nữa.

“Đừng trách cuộc đời không đủ rộng bao la
Đừng trách gió mùa xa
Đừng trách lá nơi này sao cứ hoài rớt vội.”

“Đừng trách gió mùa xa” là gì? Tức là mình đến nơi nào đó ở, đến Việt Nam chẳng hạn, ở miền Bắc hoặc ở miền Nam, đương nhiên cái khí hậu tới mùa nào thì gió mùa đó, nhưng khi gió đến mà mình trách móc là không được, vì đó là uy lực của thiên nhiên; khi mình trách móc là mình sai, không đúng.

Trước đây thầy đi học ở Ấn Độ tám năm, quý vị biết ở Delhi miền Bắc Ấn Độ lạnh lắm, thầy nhớ tháng mười hai thầy đi theo phái đoàn đến khánh thành chùa Việt Nam xây gần sông Hằng ở Ấn Độ, tháng đó lạnh không chịu nổi, có khi chỉ còn một độ. Năm 1996 thầy đi từ Delhi xuống đền Taj Mahal, sương mù dày đặc, cách nhau chừng hai mét không thấy đường. Thầy đang ở Việt Nam, ở Sài Gòn không có tình

trạng lạnh như vậy, khi qua bên đó, thầy lạnh muốn chết đi được, mặc năm lớp áo mà vẫn còn lạnh, chịu không nổi. Tới mùa thi lạnh mà mình phải học bài, học bằng tiếng Anh, tiếng Phạn, học ngày, học đêm, học ngấu, học nghiền, để làm bài cho đủ điểm, nếu không rớt, phải ở lại mất công tốn tiền, mà ở lại nó lạnh nữa. Cho nên vừa lạnh vừa học bài vậy đó, mà mình trách móc, trách móc. Tại sao mình trách móc? Tại mình qua đó mình ở, có ai bắt mình qua đó ở đâu? Mà tại sao mình qua đó ở? Tại mình muốn có bằng tiến sĩ, cho nên mình qua đó mình học, chứ có ai bắt mình đi học đâu, mình trách móc làm chi. Cho nên không cần trách móc nữa, mà phải trách cái thân mình. Tại sao? Tại tôi muốn cái học vị đó, tôi muốn cái bằng tiến sĩ đó, để mọi người kính trọng tôi, tôi cần sự kính trọng, tôi cần cái danh vọng thì tôi phải chấp nhận chứ sao, trách móc ai nữa.

Có nhiều vị lên gặp thầy nói *khổ quá thầy ơi chồng con nó rầy con, nó đánh con, vợ con nó la, con khổ quá*, trách móc, trách móc, v.v... Thầy hỏi thế hồi xưa cưới họ về làm chi vậy? Cưới chồng về phải cưới luôn cái phiên nào về, sao cưới chồng mà không chịu cưới phiên nào? Vì vậy, sau này ai cưới chồng, cưới vợ nhớ thay cái bằng "*lễ cưới chồng, lễ cưới vợ*" bằng cái bằng "*lễ cưới phiên nào, lễ cưới nghiệp chương*". Tôi cần cái người chồng thì tôi phải bị người chồng đánh. Giờ không trách móc nữa, một là chấp nhận, hai là dứt khoát, thế thôi. Mà chấp nhận thì hay hơn, dứt khoát thì không được, khó dứt khoát lắm, cái tâm phàm của mình khó dứt khoát lắm. Bây giờ thầy bảo quý vị chiều nay về nhà dứt khoát với người chồng, người vợ của mình, quý vị có dứt khoát được không? Không! Vậy thì phải chấp nhận. Thầy sẽ cung cấp quý vị cách để chấp nhận, phương pháp để chấp nhận.

*"Đừng trách, đừng buồn, đừng thờ than,
Đừng hờn, đừng giận, đừng ngờ ngàng."*

Hồi xưa mình cưới ông chồng về, cưới bà vợ về, mình thấy hạnh phúc quá, bây giờ sao mình ngỡ ngàng quá. “*Đừng ngỡ ngàng*”. Hồi xưa mình nghĩ mình hạnh phúc khi cưới ông chồng về, bây giờ xuất hiện phiền não, xuất hiện tham, sân, si, cũng đừng có ngỡ ngàng. Lúc ban đầu của mình, mình không nhận thức được điều đó, cho nên mình mới ngỡ ngàng, còn bây giờ mình nhận thức được rồi, mình không ngỡ ngàng.

“Đừng trách, đừng buồn, đừng thở than”.

Lúc mà thầy qua bên Ấn Độ học, trách, buồn, thở than làm chi? Không muốn ở thì mua vé mà về, ở đó tám năm làm gì cho mệt.

Trước khi thầy đi học, người thầy ngon lành, ít có bệnh, mặt mày đẹp dữ lắm. Tám năm học xong, về giống như ông già tám mươi tuổi, đủ thứ bệnh, nhờ cái phước đi thuyết pháp cho nên được ở lại, chứ không là mệt lắm. Có nhiều vị học xong về là chết luôn, thầy có mấy người bạn học chung khoá, học xong về là chết luôn.

Ấn Độ lạnh, đồ ăn không ăn nổi, toàn cà ri rất khó ăn. Mình nghèo mình ở trong ký túc xá, họ nấu đồ ăn mình ăn không nổi. Đồ ăn của họ không dở, họ ăn thì họ thấy ngon, nhưng mình ăn không hợp khẩu vị nên thấy dở. Cũng giống như họ sang Việt Nam, họ ăn đồ ăn của mình họ thấy dở, còn mình ăn thì thấy ngon, chứ không phải mình chê đồ ăn của họ dở.

Cho nên “*Đừng trách, đừng buồn, đừng thở than*”. Mà mình trách, mình buồn, thì mình khổ. Mình khổ thì mình trách làm chi, buồn làm chi?

“Đừng hờn, đừng giận, đừng ngỡ ngàng” chữ ngỡ ngàng này hay lắm, ngỡ ngàng là có những cái bất ngờ. Có nhiều vị lâu

lâu đến chùa tu mấy ngày, thấy cái gì cũng đẹp, nhưng ở chùa rồi thấy phiền não, ngỡ ngàng luôn, nên nhiều người bất mãn bỏ chùa, bỏ đạo, thấy tội nghiệp họ ghê, vì suy nghĩ ban đầu của họ, họ tưởng tưởng vậy nhưng rồi thực tế nó khác. Ở chùa thầy có tới ba trăm người, nhiều vị tướng ở chùa này ngon, chùa ở trên đồi Lá Giang, chùa đông người, chùa rộng ba chục hecta lận, ở tận những ba trăm người, ngày nào cũng có gây lộn, cho nên thầy ra chỉ tiêu mỗi ngày gây lộn năm lần. Những người tu đó là ai? Họ là những người bình thường ở ngoài đời, là những người phạm mà là phạm nặng vĩa vô tu chứ có phải thánh thần đến tu đâu, mà thánh thần rồi tu chi nữa. Có sáu hạng người tu, người trốn nợ vô tu cũng có, mà lúc họ tu mình đâu có biết họ trốn nợ, tu thời gian mới té ra họ trốn nợ, mượn tiền người ta mất khả năng chi trả, chạy vô chùa để ở.

Khi họ vô chùa đi đứng trang nghiêm dễ thương lắm, thấy ngỡ bậc chân tu, nhưng mà dùng cái biết họ trốn nợ, lỡ cho họ tu rồi, giờ đuổi không dễ, *nhất lý, nhì li, tam i, tứ ấu*. Cho nên họ ở lì mình cũng chịu thua.

Có nhiều người ở ngoài đời họ đau khổ nhiều rồi, họ dần vật, họ uốn khúc nhiều, họ vô chùa cái tính khí của họ vẫn còn, chứ không phải tu bữa trước bữa sau là họ giải thoát đâu. Cho nên, các vị thiền sư ở Miến Điện, Thái Lan, nhất là ở Myanmar (Miến Điện) họ bảo chùa là cái bệnh viện để trị bệnh, cái chùa nào mà người ta vô đông, chữa bệnh nhiều, thì cái chùa đó có uy tín. Bệnh viện nào mà bệnh nhân đông, thì bệnh viện đó có uy tín, bệnh viện nào mà không có bệnh nhân, thì bệnh viện đó sạt nghiệp. Cái chùa nào người ta tu, người ta bớt được phiền não thì chùa đó có uy tín.

Có nhiều vị rầy thầy “*sao thầy nhận nhiều người vô tu vậy, người ta quậy thì chết.*” Thầy trả lời thế này: “*Chùa nhiều người,*

phiền não nhiều, chùa ít người, ít phiền não, chùa không có người, không có phiền não."

Muốn chọn cái chùa không phiền não dễ ợt à, xây cái chùa đóng cửa để đấy, lâu lâu mở cửa một lần là xong. Nếu như chùa không tổ chức khoá tu thì phiền não ít, chùa tổ chức khoá tu thì đủ thứ phiền não. Cơm thiếu, cơm đủ, cơm chay, cơm mặn, rồi tính khí mỗi người mỗi ý, chín người mười ý, *mỗi cây mỗi hoa mỗi nhà mỗi cảnh*, họ đến chùa tu, họ mang cái *tiền khiên tật* của họ từ kiếp trước, rồi kiếp này nữa. Hôm qua mới bị chồng đánh mệt quá, hôm nay đến đây tu, nên cái gien hôm qua nó di truyền tới hôm nay, sự bực bội sự khó chịu vẫn còn đó, nên thấy mặt ai cũng ghét, cũng khó chịu.

Có những người từ dưới địa ngục mới lên, họ mới được tái sanh làm người, mặt lúc nào cũng hầm giống như quỷ sứ. Có những người từ chư thiên xuống, rồi cũng nhập vô đây dự khoá tu, đi đứng nhẹ nhàng giống như tiên trên trời mới rớt xuống vậy. Còn có người từ ngã quỷ mới sanh ra, *ngạ* là đói, *quỷ* là người chết rồi, những người đó trong tiền kiếp đói lắm, nên thấy đồ ăn là ăn lẹ lắm, khi mình ngồi chung với họ mình mới ăn có một muỗng họ đã làm tới năm muỗng rồi, thông cảm, nên đừng có *giận hờn vu vơ*.

Thông cảm cho họ, vì họ từ ngã quỷ mới lên, từ chư thiên mới xuống, từ địa ngục mới qua, từ cõi người mới tới, những người này gặp nhau trong một ngôi nhà mười người, mà mười người này có nguồn gốc tái sanh khác nhau; có người sân nhiều, có người tham nhiều, có người oan trái nhiều, có người đi đứng nhẹ nhàng, có người đi đứng nặng nề: Thông cảm! Không muốn *giận hờn vu vơ* thì phải hiểu Phật pháp:

*"Đừng trách, đừng buồn, đừng thờ than
Đừng hờn, đừng giận, đừng ngờ ngàng
Nhẹ nhàng chấp nhận điều ngang trái,*

Oán hận làm chi chuyện bể bàng."

Như vậy chuyện oan trái là có, chuyện bể bàng là có. Chuyện đời mà, đời là *C'est La Vie*, cuộc đời là bể khổ, cuộc đời là lò lửa, cho nên trong cuộc đời này nó xảy ra chuyện ngõ ngang, chuyện ngang trái và chuyện bể bàng; nhưng cái thái độ của mình đối với cuộc đời nó quan trọng hơn. Cuộc đời là cuộc đời nhưng cái thái độ của mình đối với cuộc đời nó quan trọng hơn. Chính cái thái độ của mình đối với cuộc đời chứng minh trình độ tu chứng của mình, trình độ tu tập của mình đến đâu. Thầy rất mừng là quý vị hàng tháng không những tu chùa này mà còn tu chùa khác, chùa khác nữa, tự nhiên nó huân tập, nó rèn luyện, *nhiều hành động thành thói quen, nhiều thói quen thành tính cách, nhiều tính cách thành số phận*, gọi là kiến tha lâu đầy tổ, có công mài sắt có ngày nên kim; hoặc là đi trong đêm sương rơi vào áo, để lâu thì ướt lạnh.

Con người mình cũng vậy, mỗi ngày quý vị tích lũy một chút thiện lành, thì tự nhiên cái điều thiện lành này nó sẽ hoá giải tất cả, nó sẽ giúp mình. Cũng giống như một giọt nước rơi xuống cái bình, từng giọt, từng giọt rơi xuống, thì đến một lúc nào đó nó sẽ đầy cái bình.

*"Chớ khinh thiện nhỏ không hành
Rằng không kết quả như mình ước mơ
Nước kia từng giọt nhỏ hờ
Bình kia tràn chảy đâu ngờ hôm nay
Trí nhân đức hạnh tròn đầy
Cũng do tạo trử lâu ngày mà nên."*

Một ngày chưa đủ, phải nhiều ngày. Một khoá tu, một lần chưa đủ, phải nhiều lần. Một chùa chưa đủ, phải nhiều chùa. Cứ chùa nào có khoá tu thì mình tới đó mình tu, giờ quý vị rảnh rỗi rồi, không bận rộn chuyện vợ chồng, con cái thì tự

nhiên mình tu được. Đi xuất gia luôn thì khó, nhưng mà tu như vậy là chấp nhận được.

*“Nhẹ nhàng chấp nhận chuyện ngang trái
Oán hận làm chi chuyện bề bàng.
Sự đời sóng gió chuyện thường thôi.”*

Sự đời sóng gió là chuyện thường, cuộc đời mà không có sóng gió mới là chuyện lạ. Ở trong nhà, chồng vợ, con cái, không sóng gió mới là chuyện lạ còn có sóng gió là chuyện bình thường. Mình chấp nhận được thì mình giải thoát, mình không chấp nhận được thì mình đau khổ. Chạy trốn nó không được đâu, phải đối diện với nó.

*“Sự đời sóng gió chuyện thường thôi,
Phật pháp ít nhiều đã hiểu rồi.”*

Quý vị đã hiểu Phật pháp chưa? Hồi trước mình nhìn, mình sân si lắm, oan trái lắm, bây giờ mình là con của Phật, là đệ tử của Phật, phải bắt chước Phật, bởi vì *cha nào con đấy, thầy nào trò nấy*. Cha của mình là Đức Phật nhìn cuộc đời này với cái nhìn từ, bi, hỷ, xả; mình là con Phật, mình cũng nhìn cuộc đời này như vậy thì mình mới hạnh phúc được. Nếu mình nhìn cuộc đời với cái nhìn oan trái, cái nhìn oan nghiệt thì mình sẽ đau khổ thôi.

Có một bà, bà thương chồng quá đi, bà cũng sáu mươi mấy rồi, bà thương chồng hi sinh cả cuộc đời cho chồng, cuối cùng bà phát hiện ra một bất ngờ là người chồng có một người vợ khác. Bất ngờ thứ nhất là ông chồng có một người khác, bất ngờ thứ hai là có một người con lớn rồi, thế là người này bị bệnh luôn. Thầy đến, thầy giải thích, thầy giảng đạo xong, bà khoẻ lại, nếu không là chết luôn, cho nên:

*“Đời ta gương vỡ lại lành,
Cây khô, cây lại đâm cành nở hoa.”*

Minh đau khổ nhiều rồi, giống như cái cây nó khô héo rồi, bây giờ gặp Phật Pháp giống như cây nó tươi lại.

*“Trời còn để có hôm nay
Tan sương đầu ngõ vén mây giữa trời
Hoa tàn rồi lại thêm tươi
Trăng tàn rồi lại hơn mười rằm xưa.”*

Trăng tàn rồi, nhưng nó lại sáng lại. Phật Pháp rất nhiệm mầu và huyền diệu. Người có duyên lành rất lớn mới gặp được Phật Pháp, vì thế phải gìn giữ Phật Pháp.

*“Sanh làm người là khó,
Được làm người sống lâu là khó,
Được nghe Pháp là khó,
Được gặp Phật ở đời là khó.”*

Chúng ta được sanh làm người; chúng ta được được sống lâu; chúng ta được nghe Pháp, chúng ta được gặp Phật ở đời; đó là điều hạnh phúc. Nếu có ai đến gặp thầy, họ nói rằng một là ông bỏ Phật Pháp, hai là tôi bắn ông chết, thì thầy chấp nhận chịu chết chứ không bỏ Phật Pháp. Phật Pháp giúp cho mình thoát khỏi đau khổ, đang chết mà sống lại, tùy theo mỗi người chúng ta thường thức được, hưởng thụ được Phật Pháp.

Phật Pháp giống như món ăn, như là sữa, như thức ăn, người nào biết ăn người đó sẽ khoẻ, Phật Pháp phục vụ chúng ta, chứ không phải chúng ta phục vụ cho Phật Pháp.

Những lời dạy của Đức Phật giúp chúng ta được hạnh phúc, được giải thoát, được an lạc, chứ không phải chúng ta đi nô lệ cho một ngôi chùa nào đó, nô lệ ông thầy nào đó, nô lệ Đức Phật, hay chúng ta nô lệ Phật Pháp, không phải. Chính Phật Pháp giúp chúng ta, nghi như vậy chúng ta mới tích cực hơn. Quý vị biết tích cực hơn đến với khoa tu, để quý vị được

hạnh phúc, được an lạc, chứ không phải quý vị đến khoá tu để ngôi chùa được an lạc, không phải! Ngôi chùa không có cảm giác, xi măng, gạch, cát, ngói, không có cảm giác, mà chính bản thân mỗi người chúng ta có cảm giác hạnh phúc.

*“Sự đời sóng gió chuyện thường thôi
Phật pháp ít nhiều đã hiểu rồi
Chứa chấp trong lòng chi để khổ
Xả đi quá khứ việc xa xôi.”*

Chứa chấp trong lòng khổ dữ lắm, xả đi, bỏ đi. Quá khứ là chuyện qua rồi, chết rồi, chôn đi; chôn rồi thì đừng có đào mồ lên lại nữa. Những cái phiền não, những cái oan trái nó sanh ra, nó chết rồi, mà khi chết thì phải chôn, mà chôn rồi đừng có quật mồ lên, để yên đó, ý nghĩa là vậy.

*“Kém phước hết duyên vậy đó mà
Tạo thêm duyên phước đừng lo xa.”*

Nếu vị nào cảm giác là mình thiếu duyên, thiếu phước nên gặp những éo le, những nghịch cảnh như vậy thì không lo, hãy “tạo thêm duyên phước đừng lo xa”. Hôm nay quý vị tạo rất nhiều phước nên không phải lo gì nữa, phước báu đầy mình rồi, không phải lo gì hết, chỉ lo tạo thêm phước báu thôi, còn những cái khác không cần lo gì nữa.

*“Đâu ai rảnh rồi ban và giáng
Nghiệp quả chính mình nên nhận ra.”*

Mình hiểu cái nhân quả là do mình tạo ra. Nghiệp là thai tạng, nghiệp là thừa tự, nghiệp là quyến thuộc, nghiệp là phân biệt chúng sinh. Nghiệp là của mình, đi đâu, ở đâu cũng mang kè kè cái nghiệp đi theo. Vì vậy, mỗi người phải tạo nghiệp trắng đừng tạo nghiệp đen. Những khoá tu như thế này là chúng ta tạo được nghiệp trắng, nghiệp lành không những trong ngày hôm nay mà ngày mai, ngày mốt, luôn luôn giữ

được cái tâm an lạc, luôn luôn giữ được cái tâm không phiền não, đặc biệt là giữ được cái tâm không *giận hờn vu vơ*, không giận hờn trách móc.

*“Đủ duyên, đủ phước, đủ tài tình
Đủ đức, đủ từ, đủ trí mình
Tự tại thân nhiên chấp nhận hết
Khổ đau hạnh phúc tự nơi mình.”*

Mình sanh trong cuộc đời mình chấp nhận hết. Cái khổ đau hay cái hạnh phúc là do mình quyết định chứ không phải người khác quyết định.

*“Đừng trách mẹ, đừng trách cha
Đừng trách người ta sao thay lòng đổi dạ,
Đừng trách cuộc đời không đủ rộng bao la
Đừng trách gió mùa xa
Đừng trách lá nơi này sao cứ hoài rớt vội,
Đừng trách những con người đã một thời lầm lỗi.”*

“Đừng trách những con người đã một thời lầm lỗi”. Chồng mình, vợ mình, con mình, sư phụ mình, học trò mình, đệ tử mình, tất cả những người này là người phạm hết, cho nên họ được phép lầm lỗi. Có con người là có lỗi lầm, có lá là phải có sâu, bây giờ mình càng tìm lỗi lầm của họ, mình càng phiền não, mà đã là con người thì có lầm lỗi, cho nên:

*“Đừng trách những con người đã một thời lầm lỗi,
Mà hãy tự trách mình không đủ thứ tha.”*

Nếu trách thì trách chính bản thân mình không đủ tâm từ, tâm bi, tâm hỷ, tâm xả, để có thể tha thứ cho tất cả mọi người. Có con người là có lỗi lầm, chắc chắn là như vậy. Tam giới là hỏa ngục, tam giới bao gồm *dục giới, sắc giới, vô sắc giới*, đặc biệt mình đang sống trong môi trường dục giới, cõi này là cõi dục, là cõi tham sân si, là cõi lửa đang cháy.

*“Lửa tham ghê lắm ai ơi,
Hận sân cũng vậy, đốt người đốt ta.”*

Cõi này là cõi sân si, là cõi phiền não, cho nên chúng ta hiểu được, chúng ta chấp nhận được, thì chúng ta mới giải thoát được.

Kính thưa toàn thể quý vị!

Thời thuyết pháp của chúng tôi đến đây cũng là hết giờ, chúng tôi xin được kết thúc bài thuyết pháp ở đây. Bài thuyết pháp mang tên là *“Giận hờn vu vơ”*. Khi nghe xong bài pháp này, quý vị hiểu thế nào là *giận hờn vu vơ* rồi; mình giận không đúng chỗ, thứ nhất cơn giận nổi lên là sai rồi, thứ hai đối tượng mình giận không đúng, nên *vu vơ* là vậy. Những người mình giận là người nhà của mình, người chồng của mình, người vợ của mình, cha mẹ của mình, thầy tổ của mình, anh em của mình, đệ tử của mình, v.v...; đó là những người thân của mình. Mình giận họ là *giận hờn vu vơ*. Sân xa hơn nữa, Đức Phật đã dạy không có gì là của mình, *vô thường, khổ, vô ngã*, cho nên mình giận hờn là không đúng.

Linh hồn của bài pháp này là để mong cho toàn thể chúng ta nhìn được cái tâm phiền não của mình, nhìn được cái tâm sân si của mình, để giải thoát được sân si. Ngài thiên sư Ajahn Chah Ngài dạy: *“Nếu có người gây cho mình phiền não, đừng nhìn người gây cho mình phiền não, mà phải nhìn cái tâm phiền não của mình.”*

Nhìn được cái tâm của mình thì mình mới hết phiền não, hết *giận hờn vu vơ*. Khi nào quý vị khởi lên cái tâm phiền não, cái tâm giận hờn, thì một cái pháp môn niệm tâm gọi là ***Cittānupassī*** đó là *nhìn cái tâm của mình*. Trong kinh Tứ Niệm Xứ, Đức Phật Ngài dạy:

“Sadosaṃ vā cittaṃ - Khi tâm có sân,

Sadosaṃ cittan'ti pajānāti - vị ấy biết rằng tâm có sân

Vītaḍosaṃ vā cittam - Khi tâm không sân

Vītaḍosaṃ cittan'ti pajānāti - vị ấy biết rằng tâm không sân."

Khi nào tâm sân hận khởi lên, vị ấy biết nhìn cái tâm sân hận đó. Khi cái tâm không sân hận khởi lên, vị ấy biết cái tâm không sân hận khởi lên. Muốn diệt trừ được cái *giận hờn vu vơ* này có nhiều cách khác nhau mà trong bài pháp đã trình bày; ý cuối cùng là phải nhìn cái tâm giận hờn trách móc đó.

Thời giảng pháp xin được kết thúc. Trước khi dứt lời, xin chú nguyện, thành tâm nguyện cầu hồng ân Tam Bảo, chư Thiên, hàng gia hộ đến cho Thượng tọa trụ trì, chư tôn đức tại chùa Tường Vân, cùng toàn thể chư Phật tử và gia quyến được pháp thể khinh an, thân tâm thường lạc, vạn sự kiết tường, như ý.

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Mặc kệ nó – Mackeno

*Giảng trong mùa Vu Lan báo hiếu,
Chùa Xá Lợi, ngày 26/08/2015*

Nam Mô Bổn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Kính thưa toàn thể quý vị!

Tối hôm nay ngày 13 tháng 7 Âm lịch năm Ất Mùi, tức ngày 26 tháng 8 năm 2015, tại chùa Xá Lợi, Quận 3, theo lịch trình thuyết giảng của tuần pháp hội nhân mùa Vu Lan báo hiếu, chúng tôi được Thượng toạ trụ trì, cùng ban tổ chức yêu cầu đến đây để có bài pháp thoại đến toàn thể chư Phật tử.

Theo ý kiến của Thượng toạ trụ trì là muốn nhân mùa Vu Lan để các Phật tử đến nghe Pháp hiếu thêm về những lời dạy của Đức Phật. Trong mùa này thì thuyết giảng cũng khá nhiều, nên không nhất thiết phải thuyết về Vu Lan. Mục đích là mượn lễ Vu Lan để thuyết pháp cho Phật tử nghe, để hiểu, để biết, để tu. Tu được tức là báo hiếu được, mình trả ơn cha mẹ bằng sự tu hành của mình.

Người cha, người mẹ nào cũng muốn cho con được đầy đủ, được sung sướng, được hạnh phúc. Muốn được điều này không phải cha mẹ ban cho mình được, không phải trời Phật ban cho mình được, mà tự mình quyết định mình có được hay không. Do đó, bài pháp hôm nay chúng tôi nói đến một pháp môn tu, pháp môn tu này chúng tôi xin được nói bằng

một từ, mà từ này cũng là từ nói tắt, đề tài bài pháp mang tên là “*Mackeno*”.

Mackeno đọc theo kiểu ngoại quốc là *mắc-kê-nô*. *Mackeno* được giải thích là *Mặc kệ nó*. Như vậy, đề tài bài pháp mang tên là “*Mặc kệ nó*”.

Thưa quý vị, *mặc kệ nó* là sự từ bỏ, sự từ bỏ của Đức Phật là sự từ bỏ vĩ đại, cho nên các học giả phương Tây người ta gọi sự từ bỏ đó là “*the great renunciation - sự từ bỏ vĩ đại*”. Nếu Ngài không *mặc kệ nó* thì Ngài không đi tu được. Trước khi tu Ngài có công chúa Da Du Đà La (Yasodhara), Ngài có La Hâu La (Rāhula) mới sanh, Ngài có vua Tịnh Phạn, Ngài có bà dì mẫu là Mahaprajapati Gotami, nhưng Ngài cũng phải tu pháp môn là *mặc kệ nó*. Nếu Ngài tội nghiệp, Ngài thương tình, Ngài không bỏ nổi, Ngài không đành ra đi để bỏ công chúa Da Du Đà La là người thương Ngài hết mực, bỏ La Hâu La là đứa con mới sanh, không *mặc kệ nó* thì làm sao Ngài thành Phật được. Theo người đời, đó là sự từ bỏ dã man, nhưng theo Phật giáo, theo các nhà nghiên cứu Phật học, theo những người tu hành thì đây là *sự từ bỏ vĩ đại*.

Nói vậy không có nghĩa là tối nay quý vị về làm đơn li dị từ bỏ ông chồng của mình, bà vợ của mình, nhưng mà mình phải hiểu là mình từ bỏ thì mình mới tu được, mình từ bỏ từ trong cái tâm của mình mới là quan trọng, chứ không phải mình làm tờ giấy xin li dị là quan trọng, mà mình phải bỏ trong tâm.

Chúng ta phải bỏ từ từ, bỏ từng phần, từng phần, cuối cùng chúng ta mới có thể bỏ toàn phần một cách bình an được. Nếu bây giờ chúng ta không bỏ từng phần, thì khi chúng ta chết chúng ta không thể bỏ toàn phần được, cho dù mình không từ bỏ người ta thì trước sau người ta cũng từ bỏ mình.

*"Một khi thân chết hiện về
Nào ai có thể chở che cho mình,
Vợ con đâu có chí tình
Ngậm ngùi chỉ biết làm thinh đứng nhìn."*

Người đó dù họ thương mình đến cỡ nào đi nữa, khi mình chết thì họ cũng chỉ biết đứng nhìn chứ không có khả năng làm gì khác hơn. Do đó, mình bỏ thì mới tu được, không bỏ thì không tu được "*Tu là cội phúc, tình là dây oan*", "*Khéo tu thì nổi, vụng tu thì chìm*". Tu thì mới có phước, có đức, mà có đức mặc sức mà ăn. Tu phải đi đầu.

Thầy vô chùa từ nhỏ, chính thức mặc y cà sa tính đến nay là bốn mươi mốt năm. Khi thầy học lớp bảy thì thầy bỏ cha của mình đi, bỏ mẹ của mình đi, bỏ người anh, người chị, người em mà đi. Chị của thầy khi thấy thầy cạo đầu, mặc y cà sa thì khóc, bà sợ thầy ở chùa khổ, "*Con vua thì lại làm vua, con sãi ở chùa lại quét lá đũa*". Người chị thương người em, thấy người em đi tu thì khóc ròng, nếu người em này mà luyến tiếc người chị, thì không bỏ được, do đó phải bỏ. Bà chị khóc một hồi rồi cũng hết khóc, hôm sau bà cũng cười bình thường, có phải bà khóc cả đời đâu. Nếu có thì bà khóc cho con của bà, cho chồng của bà, còn người em thì đâu có gì quan trọng. Những người quen, người thân, thấy thầy đi tu họ cũng khóc, bạn bè cũng khóc, mặc dù lúc đó còn nhỏ; nhưng rồi nó cũng quên, cho nên:

*"Thương mình tu tập là khôn
Thương mình phóng đảng tự chôn lấy mình."*

Ai mà có hứa thương quý vị thì quý vị chỉ ghi nhận, còn đặt trọn niềm tin vào họ thì không bảo đảm được, bởi vì:

*"Hoa đẹp, hoa thơm, hoa vẫn tàn
Tình nặng, tình sâu, tình vẫn tan
Rượu đắng, rượu cay, rượu vẫn hết*

Người hứa, người thề, người vẫn quên."

Có một anh, anh hứa với chị đó khi hai người bắt đầu quen nhau là *"anh sẽ chờ em hết cuộc đời này"*, nhưng khi cưới xong, anh chờ đâu được một tháng là hết chờ luôn. *"Người hứa, người thề, người vẫn quên"*, *"Hoa đẹp, hoa thơm, hoa vẫn tàn"*, *"Hoa nở, hoa rơi, hoa lại tàn"*, *"Trăng tròn rồi khuyết"*, *"Bèo hợp rồi tan"*, *"Người gần ly biệt"*, v.v...; đó là quy luật. Hứa là hứa, thề là thề, nhưng quên vẫn quên. Nếu mình tin vào lời hứa đó là mình hiểu sai, chứ không phải người hứa sai. Bởi vì lúc đó họ thấy như vậy, họ hoan hỉ như vậy, họ vui như vậy nên họ hứa như vậy thôi. Cho nên, ai hứa ai thề với mình thì mình vẫn tu pháp *mackeno* - *mặc kệ nó*; nó hứa sao *mặc kệ nó*.

*"Trăng lên, trăng tròn, trăng lại khuyết
Tuyết rơi, tuyết phủ, tuyết lại tan
Hoa nở, hoa rơi, hoa lại tàn
Tình đẹp, tình sâu, tình lại tan."*

"Người đẹp, người xấu, rồi cũng hết". Người đẹp rồi cũng hết đẹp, người xấu rồi cũng hết xấu, cho nên vị nào xấu yên tâm mà xấu, rồi cũng hết xấu.

"Người giàu, người nghèo, rồi cũng chết". Cho nên vị nào nghèo thì yên tâm mà nghèo, rồi cũng hết nghèo.

Nếu mình không yên tâm được thì mình sẽ đau khổ. Yên tâm trong cái hoàn cảnh của mình, trong cái môi trường của mình, trong cái điều kiện của mình, trong cái phước báu của mình, trong cái nghiệp duyên của mình, thì mình sẽ được hạnh phúc an lạc.

Thưa quý vị, khi chúng ta hiểu được điều này thì chúng ta sẽ an lạc, muốn vậy phải tu cái pháp gọi là *mackeno* - *mặc kệ nó*. Có những điều chúng ta không nên quan trọng hóa, vì khi quan trọng hoá vấn đề thì sẽ mệt, còn khi thấy nó bình

thường, không quan trọng thì sẽ khoẻ. Sinh tử là đại sự, sinh tử mới là quan trọng, còn tất cả các việc khác không quan trọng. Ngày hôm nay quý vị quên hết đi, chỉ cần nhớ *mackeno* là đủ, *mặc kệ nó* là xong. Tối nay về nằm ngủ, nhớ chuyện gì đó, ngủ không được, thì nhớ bài pháp này, *mặc kệ nó* rồi ngủ.

Lời dạy này cũng là lời dạy của Ngài Thiền sư Ajahn Chah, Ngài là một Thiền sư nổi tiếng ở Thái Lan cũng như các nước Phật giáo trên thế giới. Chúng tôi lấy ý tưởng từ bài pháp của Ngài là "*Mặc kệ nó*" để giảng tối hôm nay. Chúng tôi nói có sách, mách có chứng chứ không nói theo ý riêng của mình. Ngài Ajahn Chah được xem là Thiền sư đặc đạo của Thái Lan. Ngài ở trong rừng rất nhiều năm, và Ngài dạy nhiều pháp môn trong đó có một pháp môn là *mặc kệ nó*. Các hành giả, thiền sinh, các đệ tử của Ngài hành trì theo lời dạy của Ngài Thiền sư Ajahn Chah hưởng rất nhiều lợi lạc. Hôm nay chúng ta cũng là người hưởng một ít lá trong một rừng cây giá trị của Ngài Thiền sư Ajahn Chah.

Thưa quý vị, chúng tôi xin được vào nội dung chính của bài thuyết pháp. Chúng tôi đã giải thích linh hồn của bài pháp *mặc kệ nó* tức là từ bỏ, người nào có sự từ bỏ thì người đó sẽ hạnh phúc, người nào không từ bỏ thì người đó đau khổ. Những người họ thương mình, mình còn phải từ bỏ giống như Đức Phật, hướng hồ những người phản bội mình tại sao mình không từ bỏ họ.

*"Yêu thương quá có khi thành đau đớn
Bởi tình đời như nắng sớm sương tan
Trong hội ngộ đã ôm sâu chia biệt
Nợ người đương, sao lệ nhỏ hai hàng?"*

Người đó xa lạ rồi tình cờ mình quen họ, để rồi cả cuộc đời mình khóc vì họ. Người này không phải cha mình, không phải mẹ mình, họ chỉ là người đương mình kết hợp với họ,

mình đau khổ vì họ, mình oan trái với họ, mình thù hận họ, như vậy mình sai. Nếu còn duyên thì trân trọng, nếu hết duyên thì thôi. Chúng tôi xin bắt đầu bài pháp này dựa theo bài thơ đạo mang tên là "**Thôi kệ**"; *thôi kệ* ở đây là *mackeno* – *mặc kệ nó*.

*"Thôi kệ, buồn chi những tiếng đời
Chỉ là âm điệu thoảng đầu môi."*

"Thôi kệ, buồn chi những tiếng đời", tức là *mặc kệ nó*, buồn làm chi những tiếng đời. Những tiếng đời phát ra, nói lên một cái gì đó, dù mình không vừa lòng, vừa ý, thì cái âm thanh đó vừa phát ra thì nó chấm hết liền. Cũng giống như người chết đi, chết rồi thì chôn đi là xong, nếu không chôn sẽ gây ô nhiễm môi trường. Vì vậy, cái âm thanh nào phát ra mình cũng nên nghĩ là xong rồi, thôi hết. Người nào thấy được điều đó, thì người đó tối thiểu cũng thành Phật tử là con của Phật. Bởi vì cha nào con đấy, thầy nào trò nấy, Đức Phật thấy được cái sanh diệt của nó, chúng ta cũng thấy cái sanh diệt của nó.

*"Ai sống một trăm năm,
Không thấy pháp sanh diệt
Không bằng sống một ngày
Thấy rõ pháp diệt sanh."*

Âm thanh phát ra rồi mất đi. Thí dụ ngày hôm qua có một người nào đó chửi mắng chúng ta, mà hôm nay chúng ta vẫn giữ trong lòng, chúng ta buồn, chúng ta khổ, còn người chửi chúng ta ngày hôm qua thì hôm nay đã xong rồi, họ cũng đã đi rồi, họ đi Thái Lan, đi Singapore, họ đi chơi rồi còn mình ở đây mình khổ, như vậy mình đã sai.

"Thôi kệ buồn chi những tiếng đời". Buồn là của mình, tiếng đời ở bên ngoài, chúng ta *mặc kệ nó*, *mặc kệ* những tiếng đời đó, đừng có buồn làm chi. Thầy xin hỏi quý vị, những âm

thanh, những tiếng nói mà đến với Đức Phật dù tốt hay dù xấu, thái độ của Đức Phật thế nào? Ứng xử của Ngài thế nào? Chúng ta là con Phật, chúng ta phải giống Đức Phật, chúng ta phải cùng tần số rung động như Đức Phật thì chúng ta mới được gọi là Phật tử. Nếu người ta chửi mắng Đức Phật, Ngài cũng thôi kệ, *mặc kệ nó*.

Một hôm, có người đến chửi mắng Đức Phật, Ngài hỏi người Bà la môn đó:

- Nếu như ông tặng cho ai món quà nào đó, mà người đó không nhận thì ông xử lý thế nào?

- Thưa Gotama Cồ Đàm, nếu như tôi tặng cho người ta mà người ta không nhận thì tôi lấy về.

- Ông tặng tôi những tiếng chửi rửa đó, Như Lai không nhận, Như Lai trả lại ông.

Mình không nhận giống như mình không nghe, người tu hành chúng ta nhiều lúc giống như bị điếc, hay giống như người không thấy đường.

*“Muốn được yên tu phải biết ngu
Dù cho có mắt cũng như mù
Có tai như điếc thường câm lặng
Chỉ nhớ trong đầu một chữ tu.”*

Có lúc quý vị phải *thôi kệ* là vậy đó, *mặc kệ nó*, giống như tôi không có nghe gì hết.

*“Ai nói gì thì mình chả nghe
Nghe chi phiên nào thêm nhiều
Buồn chi ba bốn bữa
Cho tâm tư héo sâu.”*

Càng nghe nhiều càng *phiên* nào, càng *phiên* nào càng muốn nghe nhiều. Bệnh của mình là nghe nhiều. Chuyện của chùa

này, chùa kia, không có liên quan tới mình, chuyện không phải của mình, mình cứ muốn nghe, càng nghe càng phiền não, càng nghe càng khó chịu, mà lại càng muốn nghe. Bây giờ người tu phải *mackeno* - *mặc kệ nó*, ông tu ông đắc, bà tu bà đắc, ai tu nấy đắc, bất tu bất đắc. Người ta không tu tại sao mình lại khó chịu.

Quý vị tu không nổi, thì người ta cũng không tu nổi. Đừng có đưa mấy ông thầy lên làm thánh, người ta còn phàm, đừng có tưởng tượng người ta là thánh. Quý vị mà cạo đầu thì cũng là ông thầy, bà thầy, đừng nghĩ là thầy tức là thánh rồi. Trong tăng già có phàm tăng, thánh tăng, chưa nói có ác tăng nữa. Gặp Phật thì tu, gặp quỷ càng tu hơn nữa.

Nếu gặp quỷ mà khó chịu với nó, hay tìm cách giết nó thì mình chưa kịp giết, nó đã giết mình rồi, vì nó là quỷ. Ở trong nhà quý vị mà gặp dạng chúa quỷ thì quý vị im lặng, không có nói. Gặp ông chồng là *ngạ quỷ* mới sanh lên làm chồng mình thì *Mô Phật, dạ con vô duyên gặp ông chồng là ngạ quỷ mới sanh. Con không có duyên, con vô duyên quá, con gặp bà vợ A tu la mới lên*. Bà vợ A tu la nhiều chuyện lắm, hết chuyện này tới chuyện kia, từ đầu xóm đến cuối xóm, bà đi chia rẽ người này, chia rẽ người kia, đó là dạng của A tu la. Cho nên, trong kinh nói có khi chồng là chư Thiên vợ là A tu la, có khi vợ là chư Thiên chồng là *ngạ quỷ*. Vừa dọn cơm lên, bà vợ mới ăn có một chén, chồng làm bốn chén rồi, vì ông chồng là *ngạ quỷ* mới sanh, ông đói, nên thấy cơm là ông ăn cho nhanh, cho lẹ, vì ông sợ hết. *Ngạ* là đói, *quỷ* là người chết rồi, *ngạ quỷ* là người chết rồi mà đói khổ.

Kiếp trước là *ngạ quỷ*, kiếp này sanh lên làm người cái gien di truyền *ngạ quỷ* vẫn còn. Nếu quý vị sanh ra mười đứa con, đứa nào nó ham ăn quá, *Mô Phật! Tội nghiệp ngạ quỷ mới sinh!* Thông cảm cho nó. Nó mượn cái bào thai của mình,

nó mượn cái bụng của mình để ra đời, chứ nó không phải con của mình. Đức Phật Ngài dạy:

***Puttā matthi dhanammatthi,
Iti bālo vihaññati,
Attā hi attano natthi,
Kuto puttā kuto dhanam.***

*Con tôi, tài sản tôi
Nghĩ quấy người ngu khổ
Thân ta còn không có
Con đâu, tài sản đâu?*

Con không phải của mình, chồng không phải của mình, vợ không phải của mình, sư phụ không phải của mình, đệ tử không phải của mình. Khi người nào tu được điều đó thì quý vị sẽ thấy hạnh phúc, an lạc.

"*Thôi kệ, buồn chi những tiếng đời*". Tiếng đời ở đây là sắc âm thanh, mà trong kinh Đức Phật nói *nāmarūpaṃ aniccā - danh sắc là vô thường*. Danh là vô thường, sắc là vô thường, hay năm uẩn là vô thường. Sắc uẩn là vô thường; thọ uẩn là vô thường; tưởng uẩn là vô thường; hành uẩn là vô thường; thức uẩn là vô thường. Nếu vị nào học giáo lý thì vị đó hiểu. Hoặc là, sắc uẩn là đau khổ; thọ uẩn là đau khổ; tưởng uẩn là đau khổ; hành uẩn là đau khổ; thức uẩn là đau khổ. Hoặc là, sắc uẩn là vô ngã; thọ uẩn là vô ngã; tưởng uẩn là vô ngã; hành uẩn là vô ngã; thức uẩn là vô ngã.

Như vậy, cuộc đời là vô thường, cuộc đời là đau khổ, cuộc đời là vô ngã thì mình buồn nó làm chi, mình đau khổ làm gì. Cuộc đời di chuyển tới đâu thì cái vô thường, khổ, vô ngã nó theo tới đó.

*"Thân như điện ảnh hữu hoàn vô,
Vạn mộc xuân vinh, thu hựu khô.*

*Nhậm vận thịnh suy vô bố úy,
Thịnh suy như lộ thảo đầu phô."*

Dịch nghĩa:

*"Thân như bóng chớp chiều tà
Xuân sang tươi tốt thu qua rụng rời
Sá chi hưng thịnh cuộc đời
Cuộc đời như giọt sương rơi đầu cành."*

Cuộc đời là ai? Đó là chồng của mình, là vợ của mình, là con của mình, là chùa chiền của mình, là sư phụ của mình, là đệ tử của mình, tất cả những cái đó được gọi là cuộc đời.

Bạn đưa tay nắm lấy cuộc đời này, thì nắm lấy luôn cái đau khổ của nó. Cho nên người có trí tuệ nắm như thế nào? Nắm làm sao? Nếu biết đây là cục than đỏ, quý vị nắm như thế nào? Hai đứa bé, một đứa bé biết đó là cục than đỏ, một đứa không biết đó là cục than đỏ, thì đứa nào bồng nhiều hơn? Chắc chắn là đứa không biết, vì nó tưởng đồ chơi, tưởng đồ quý, nên nó nắm chặt. Nếu biết cuộc đời là cục than đỏ thì quý vị phải thả nó ra, thả bằng cái tâm chứ không thả bằng cái tay. Có thể cái tay quý vị chưa thả, nhưng cái tâm quý vị phải thả thì quý vị mới hạnh phúc được. Hạnh phúc và đau khổ nằm trong cái tâm chứ không phải ở cái tay. Hạnh phúc và đau khổ là trạng thái tâm lý nên phải tu *mackeno* là vậy đó.

Ngài Thiên sư Ajahn Chah dạy một câu nổi tiếng là:

*"Từ bỏ ít, bình an ít,
Từ bỏ nhiều, bình an nhiều,
Từ bỏ hoàn toàn, bình an hoàn toàn."*

Câu này là câu gối đầu giường của thầy. Mỗi lần gặp chuyện gì mà thầy không vừa ý, thầy đều đọc câu này, tu theo câu này. Từ bỏ là khoẻ vì cuộc đời là cục than đỏ, cuộc

đời là lò lửa đang cháy, cuộc đời là bó rơm đang phừng phực cháy. Người mà dính mắc cuộc đời này cũng giống như nắm lấy bó rơm đang cháy, nắm cục than đỏ đang cháy, nắm cục sắt đang cháy. Người có trí tuệ sẽ buông từ từ, buông liên thì không buông nổi, nên sẽ buông từ từ, buông bỏ trong tâm.

Quý vị áp dụng pháp môn *makeno* này quý vị sẽ được hạnh phúc. Đặc biệt là trước giờ phút lâm chung, vì từ bỏ rồi còn gì đâu mà dính mắc. Trước khi nhắm mắt, người ta có chồng người ta mới nhớ chồng, mình không có chồng, lấy đâu ra chồng mà nhớ. Người ta có tiền, có tài sản, người ta mới nhớ, mình không có tiền, không có tài sản, chỉ có bàn tay trắng lấy gì đâu mà nhớ. Chúng ta đến đây bằng hai bàn tay trắng, và chúng ta cũng ra đi bằng hai bàn tay trắng, như vậy là công bằng.

*“Ra đời hai tay trắng
Lìa đời trắng hai tay
Sao mãi nhất cho đầy
Túi đời như mây bay.”*

Có ông chồng rất thương vợ, hai vợ chồng là Phật tử đã quy y với một ông sư phụ. Người chồng bị bệnh chết, mặc dù chết nhưng vẫn nhớ và thương người vợ, nên chết sanh làm con sâu trong mũi bà vợ. Mũi bà vợ mỗi ngày lại đỏ và sưng lên. Một hôm ông sư phụ đi hóa duyên ở nơi khác về, ngang qua nhà hai vợ chồng đệ tử này ông ghé thăm. Người đệ tử vợ chạy ra, mừng *“thưa sư phụ, mời sư phụ vào nhà”*. Ông sư phụ hỏi *“chồng con đâu rồi?”* Người vợ vừa nói, vừa khóc, rồi nháy mũi và con sâu rớt ra. Người vợ thấy con sâu nhỏ xíu rớt ra định lấy chân đạp con sâu cho nó chết, thì sư phụ nói *“Con đừng có đạp nó, nó là chồng của con đó, nó thương con quá nên nó không tái sanh làm người, làm trời được, mà nó tái sanh làm súc sanh để được ở gần con; nên con đừng có đạp nó, để cho nó chết theo quy luật tự nhiên của nó, nếu con đạp nó chết con*

sẽ mang nghiệp, và nó sẽ bị đau đớn khi chết, còn cái chết tự nhiên thì không sao."

Cho nên, quý vị phải ráng tu, nếu không thì làm sâu trong mũi thôi.

"Thôi kệ, buồn chi những tiếng đời". Thôi kệ, bỏ đi, ai nói gì kệ họ, thậm chí bịt lỗ tai lại. Mình có bệnh là mở lỗ tai lớn ra nghe, còn người tu thì bịt lỗ tai lại. Quý vị có thấy người ta làm mấy con khỉ bịt mắt, bịt tai, bịt miệng không? Bịt miệng là đừng có nói. *Càng nói nhiều càng phiền não, càng phiền não càng muốn nói nhiều.*

*"Bệnh tông khẩu nhập, họa tông khẩu xuất
Bệnh từ miệng mà vào, họa từ miệng mà ra."*

Có những lúc phải im lặng, *im lặng là vàng*. Trong nhà của mình có những người nói lớn tiếng, nên mình phải im lặng, im lặng và nghĩ thâm trong bụng: *"Tội nghiệp quý sứ mới sanh!"*.

Có người từ chư Thiên mới xuống, cưới một người vợ, người vợ đó từ địa ngục mới lên, cho nên trong kinh nói chồng như tiên nam mà vợ giống như quỷ sứ. Cũng có khi vợ là tiên nữ mà chồng là quỷ sứ. Tại vì cái duyên của họ trong nhiều đời, nhiều kiếp, họ thương nhau, thề nguyện với nhau, nên họ gặp nhau và chấp nhận cuộc sống đau khổ đó.

Có nhiều người thắc mắc hỏi thầy, tại sao những người như vậy họ lại không bứt ra được? Tại vì lời nguyện trong tiền kiếp của họ. Họ là vợ chồng trong tiền kiếp, hoặc có thể do họ thương nhau nhưng họ không đến được với nhau nên họ nguyện kiếp sau gặp lại thành vợ chồng của nhau; nhưng một người làm việc lành được sanh làm chư Thiên, một người làm việc ác phải đọa xuống địa ngục. Rồi người ở cõi chư Thiên hết tuổi thọ sanh xuống làm người; người đọa địa ngục

hết kiếp quả báo địa ngục, được sanh lại làm người, hai người này gặp nhau vì lời nguyện trước đó, còn lời nguyện chính giữa thì không có, vì đường ai nấy đi rồi. Gặp lại trong tình huống là một người tính tình giống như tiên, ăn nói dịu dàng dễ nghe, đi đứng từ tốn; còn một người từ ngạ quỷ mới lên, từ địa ngục mới tới, tính tình nóng nảy, sân hận khó chịu. Trong trường hợp này người tu phải ứng xử thế nào để diệt tắt được sự oan trái này? Đức Phật dạy

*“Hận thù diệt hận thù,
Đời này không thể có
Từ bi diệt hận thù,
Là định luật thiên thu.”*

Nghĩa là người chồng hoặc người vợ này phải nhẫn nại với người người vợ hoặc người chồng kia, phải nhẫn nhục, phải từ bi, phải thương họ, tội nghiệp họ. Quý vị nghe sư nói *"tội nghiệp, địa ngục mới lên"* là thương họ đó. Phải dùng tình thương thực sự của mình mới cảm hoá họ được; nếu không mình sẽ đau khổ và họ cũng đau khổ.

“Nghe khen càng thích, chê càng khổ”. Nghe khen thì mình thích, chê thì mình khổ. Nhưng tiếng khen này và tiếng chê này là âm thanh bên ngoài, là yếu tố bên ngoài, còn cái thích và cái đau khổ này thì nó nằm bên trong, là yếu tố bên trong. Như vậy mình bị cái yếu tố bên ngoài nó tác động vào yếu tố bên trong. Trong khi tu là tu cái tâm, mà lại bị ảnh hưởng bởi cái điều kiện khách quan bên ngoài, cái môi trường xung quanh làm cho đau khổ thì mình đại lầm.

“Nghe khen càng thích, chê càng khổ”. Tiếng khen, tiếng chê là vô thường, thay đổi, nó như bong bóng, như giọt sương trên đầu ngọn cỏ, nắng lên là tan biến đi, thậm chí không cần nắng, nó vừa phát ra là mất rồi.

Ví dụ quý vị lên chùa, quý vị thấy mấy ông sư ở đây tu hành không đang hoàng, quý vị để trong tâm, về nhà cả năm trời không xả được thì mình đau khổ hay mấy ông sư ấy đau khổ? Người nào tu người đó khổ, người nào không tu người đó đoạ, nếu họ không tu thì họ phải đoạ, họ phải đoạ thì mình tội nghiệp họ chứ sao lại ghét họ. Bởi vì họ tu không nổi chứ không phải họ không muốn tu. Cũng giống như quý vị, nếu thầy kêu quý vị mặc áo cà sa rồi thầy cạo đầu chắc ai cũng chạy làng hết, tu là khó. *Sanh làm người là khó, được làm người sống lâu là khó, được nghe pháp là khó, được gặp Phật ra đời là khó.* Mình suy nghĩ như vậy mình mới thông cảm được. Ai cũng muốn tu, tất cả những người đang ngồi đây đều muốn tu, nhưng tu không nổi. Những người thầy kia, những người sư cô kia, những phạm tăng kia, những ác tăng kia, họ tu cũng không nổi, vậy thôi.

Thời kỳ mạt pháp, không có người tu, có ít người họ nhớ đời sống tu hành họ chỉ lấy vải vàng quấn lên cổ, nếu người nào mà có tâm muốn cúng dường đến tăng già, thấy những người đó và nghĩ đến tăng già mà cúng dường thì cũng có được phước báu vô lượng. Bây giờ mấy người bán nhang, mấy người đi xin ăn mà họ vẫn còn hình thức tu hành, nếu gặp trường hợp này mình nghĩ là họ còn nghĩ đến Phật Pháp. Chuyện họ lợi dụng hay gì đó là chuyện của họ, còn chuyện của mình là chuyện của mình, đừng lấy chuyện của họ làm hại cái tâm từ, bi, hỷ, xả, của mình. Có nhiều người khó chịu lắm, day nghiêng lắm, thấy người khác tu không được mà mình ngủ không được. Thật sự theo thầy hiểu những người đó họ cũng muốn tu, nhưng họ tu không nổi thôi; hoặc là họ đang tu thì cái nghiệp chướng tới, nó tấn công họ, nửa đường gãy gánh, mình tội nghiệp họ, thương xót họ không hết, ghét làm chi.

Quý vị thấy Đức Phật có ghét ai không? Kể cả cái người chửi mắng Đức Phật, hại Đức Phật, Đức Phật có ghét không? Người ta vu oan giá họa cho Ngài là Ngài quan hệ tình cảm, có mang thai với nàng Cinda, biết bao nhiêu người chửi rủa Đức Phật, nói tu hành gì kỳ vậy? Rồi có người xúi voi giết Đức Phật, có người lăn đá cho Đức Phật chảy máu, nhưng Đức Phật có ghét mấy người đó không? Không! Mình là đệ tử Phật, mình hơn Phật ở chỗ là mình ghét họ dữ lắm.

Mình phải theo Phật mới được, phải cùng một tần số rung động như Đức Phật thì mình mới là Phật tử, còn nếu mình đem cái tham, sân, si, của mình ra để ứng xử với cuộc đời này thì mình không phải là Phật tử mà là ma tử. Ma tử là con của ma, tham là ma, sân là ma, si là ma; tham, sân, si, là ma, gọi là *phiền não ma vương*. **Kilesa mara** gọi là *phiền não ma*; cho nên phải nhìn cái tâm của mình.

Ngài Thiên sư Ajahn Chah dạy “Nếu có người gây cho mình phiền não, đừng nhìn người gây cho mình phiền não mà phải nhìn cái tâm phiền não của mình”.

“Nếu có người gây cho mình phiền não”. Một người có tu hành đang hoàng còn gây cho mình phiền não, tôi muốn Phật giáo lúc nào cũng thanh tịnh giống như là nước suối Lavie mới được, chứ không được đục; mà tôi thấy mấy hiện tượng này, tôi thấy Phật giáo đục quá đi, không có trong trẻo gì hết, làm tôi khó chịu, tôi bực bội.

Trong thiên định, các thiên sư dạy là: “Nếu nhìn những người đó thì tâm mình càng nơ đục, nếu nhìn cái tâm phiền não của mình thì mình sẽ thanh tịnh”. Người ta không thanh tịnh mà mình nhìn họ bằng cái tâm phiền não thì mình cũng không thanh tịnh. Người ta tham, sân, si, và mình nhìn họ bực bội, khó chịu thì mình cũng tham, sân, si; mình với họ là bà con, mà bà con phải thương nhau chứ sao ghét nhau được,

một giọt máu đào hơn ao nước lã mà. Minh với họ là bà con, cùng dòng họ tham, dòng họ sân, dòng họ si, dòng họ bất thiện; nên phải tu cái pháp môn *mặc kệ nó*.

*“Một người làm tốt cả bộ được nhờ
Một người làm xấu cả bộ mang nhờ.”*

Nghĩa là mình tu được, mình an lạc được, mình thanh tịnh được, thì mình mới cứu người khác được. Nếu quý vị sân, si, phiền não, làm sao quý vị cứu người ta được. Mình muốn cứu người khác, thì mình phải thanh tịnh, mình phải từ bi, mình phải hỉ xả, mình phải tha thứ, thì mình mới cứu người ta được. Người ta tham lam mà mình cũng sân si, phiền não thì làm sao mà mình cứu người ta được.

*“Nghe khen càng thích, chê càng khổ
Thế sự muôn trùng, vẫn cứ trôi.”*

Thế sự này vẫn cứ trôi trôi, đó là quy luật, *sanh, lão, bệnh, tử, tham, sân, si, vô tham, vô sân, vô si*. Mỗi người đến trong cuộc đời này đều mang theo cái nghiệp chướng, mang theo cái nhân quả, mang theo cái nghiệp báo, mang theo cái phiền não. Ở trong nhà của mình có mười người thì mười cái nghiệp chướng, mười cái phiền não, mười cái nhân quả. Ở trong chùa có một trăm người, thì một trăm cái nghiệp chướng, một trăm cái phiền não, một trăm cái nhân quả. Nhìn chúng sanh bằng cái cặp mắt nhân quả, nghiệp báo, luân hồi tái sanh, thì mình sẽ tha thứ được, sẽ bỏ qua được. *Mặc kệ nó* là *tha thứ* cho nó chứ không phải bỏ mặc, vô trách nhiệm với nó.

Trong *Thanh Tịnh đạo - Visuddhimagga* có dạy rằng:

*“Tâm sân buộc tội chúng sinh.
Trí tuệ buộc tội nhân quả, nghiệp báo, luân hồi tái sinh.”*

Quý vị hiểu câu này không? *"Tâm sân buộc tội chúng sinh"* là buộc tội người này, người kia, bằng cái tâm sân hận, khó chịu của mình. Nhưng nhìn cái nhân quả, nhìn cái nghiệp báo, thì trí tuệ xuất hiện, trí tuệ xuất hiện để nhìn các pháp như lời của người xưa *"Y pháp bất y nhân"*.

"Y pháp bất y nhân" là dựa theo Pháp không dựa theo người. Dựa theo người chúng ta phiền não, chúng ta đau khổ. Dựa theo Pháp chúng ta sẽ hạnh phúc an lạc.

Nếu nhìn người đó bằng cái nhìn nhân quả, tại sao họ tham ăn vậy? Tại luân hồi! Kiếp trước họ là ngạ quỷ, mới sanh làm người, nên bây giờ họ ham ăn. Không phải họ muốn tham ăn, mà nghiệp của họ, cái luân hồi nó quyết định họ phải tham ăn, cho nên mình thông cảm, tha thứ. Khi mình nhìn cái chiều dài luân hồi sanh tử, thì mình mới tha thứ được, còn nếu chỉ nhìn họ là họ, mình không tha thứ được.

Trên bàn ăn có mười người đi ăn đám cưới, nếu ăn buffet thì đỡ, hoặc ăn theo khẩu phần cũng đỡ, nhưng ngồi ăn chung một bàn là nhiều chuyện rắc rối. Mình thì mệnh phụ phu nhân thuộc dạng người học cao hiểu rộng, có trình độ, có văn hoá, đi đứng tử tế, ăn cũng gấp từng miếng, gấp cái ông ngồi kế bên, mình mới có một miếng mà ông đã làm mười miếng rồi, mình tính ăn từ từ mà ông này ăn nhanh quá cho nên mình cũng bị ảnh hưởng. Khi nhìn ông này làm như vậy mình thấy khó chịu, nhưng mà nhìn cái tiền kiếp của ông đó một chút xíu, thì mình sẽ thấy dễ chịu liền. *"Chà, ông nội này kiếp trước là ngạ quỷ mới lên, đói hay sao mà ăn dữ quá!"*, nghĩ vậy mình sẽ tha thứ liền, *thôi tôi xin nhường phần ăn của tôi cho ông, tôi áp dụng theo cách của người Nhật, ăn ít sống dai, ăn nhiều thì chết sớm. Người Nhật họ dạy ăn ít nhai nhiều thì sống lâu, ăn nhiều nhai ít thì chết sớm. Cho nên, tội nghiệp ông này ông ăn nhiều nhai ít thì ông chết sớm, còn mình ăn ít nhai nhiều thì sống lâu.*

Mình chỉ cần gọi là *yoniso manasikāra* tức là *khéo tác ý, khéo suy nghĩ* thì mình tha thứ được, và mình chấp nhận cái ăn ít này, thực sự mà nói mình không ăn ít cũng không được vì ông ấy ăn gần hết rồi.

Người Nhật có câu:

“Ăn đường ít, ăn quả nhiều

Ăn mặn ít, ăn chua nhiều

Mặc ít, tắm nhiều

Lo ít, ngủ nhiều

Giận ít, cười nhiều.”

"*Giận ít, cười nhiều*". Giã gạo khỏi bông em, bông em khỏi giã gạo, Cười thì không có giận mà giận thì không có cười, đơn giản vậy thôi. Cho nên thầy đề nghị quý vị mỗi ngày nhớ cười tối thiểu mười lần, nhưng mười hai giờ đêm đứng cười có một mình là không được, cái đó là kẻ bị điên rồi.

Có hai ông bà, bà vợ mới phát hiện ra ông chồng có đứa con rơi mười tuổi mà mười năm qua bà không biết. Bà lên chùa khóc lóc, kể lể với thầy.

Hỏi: *Sao?*

Nói: *Con khổ quá thầy ơi.*

Hỏi: *Sao nữa?*

Nói: *Con mới phát hiện ra chồng con có đứa con riêng đã mười tuổi rồi.*

Bây giờ tối nào bà cũng cười lúc mười hai giờ đêm, bà điên rồi.

“Yêu thương quá có khi thành đau đớn

Bởi tình đời như nắng sớm sương tan

Trong hội ngộ đã ôm sâu chia biệt

Nợ người đương, sao lẹ đổ hai hàng?”

Ông đó là người đứng, sao khóc chỉ cho nhiều? Bà đó là người đứng, khóc bả chỉ cho nhiều? Khóc cho Phật Pháp không chịu khóc, lại đi khóc cho người đứng.

Quý vị nghe Phật Pháp, quý vị hiểu, quý vị xúc động, quý vị khóc, nước mắt đó là nước mắt Phật Pháp, nước mắt chuyển hoá. Còn nước mắt khóc vì chồng, vì vợ, vì con, vì tài sản, vì sự nghiệp, thì nước mắt đó là nước mắt luân hồi. Cho nên, nếu quý vị có khóc thì hãy khóc vì sự xúc động khi gặp chánh Pháp.

*"Nghe khen càng thích, chê càng khổ
Thế sự muôn trùng, vẫn cứ trôi
Thôi kệ, sâu chi chuyện được thua."*

Chuyện được thua là chuyện bên ngoài, được hay là mất, là chuyện bên ngoài, *thôi kệ nó, mặc kệ nó*, được cũng tốt mà mất cũng không sao.

*"Được thua rồi cũng hư vô
Dưới ba tấc đất nắm mồ ai hơn
Vàng son đổ oán gây hờn
Phế hưng bao lớp sóng cồn bể dâu."*

"Được thua rồi cũng hư vô. Dưới ba tấc đất nắm mồ ai hơn"; cho nên "*thôi kệ, sâu chi chuyện được thua*", chuyện được, chuyện thua, không phải là do mình muốn mà là nghiệp báo nhân quả nó muốn. Nó muốn cái này được, cái này thua, đó là nghiệp báo nhân quả. Bây giờ mình đau khổ. Mình là ai mà dám thay đổi nghiệp báo nhân quả? Quý vị nên nhớ câu nói này: "*mình là ai mà dám thay đổi nghiệp báo nhân quả*", trong khi Đức Phật không có quyền thay đổi nghiệp báo nhân quả.

Đức Phật là toàn chi, Ngài biết tất cả, toàn là *hoàn toàn - sabbannū*, toàn chi là biết hoàn toàn, nhưng Ngài không thay

đổi được. "*Phước ai nấy hưởng, tội ai nấy mang, nghiệp ai nấy chịu*". Truyện Kiều - Nguyễn Du có nói:

*"Đã mang lấy nghiệp vào thân
Cũng đừng trách lẫn trời gần trời xa
Thiện căn ở tại lòng ta
Chữ tâm kia mới bằng ba chữ tài."*

Quý vị ngồi đây một trăm người thì quý vị cũng mang vào giảng đường này một trăm cái nghiệp báo nhân quả. Mỗi người chúng ta đều mang một cái nghiệp, chúng ta cưới một người chồng, là cưới thêm một cái nghiệp nữa, cưới một người vợ là cưới thêm một cái nghiệp nữa, sanh mười người con là sanh thêm mười cái nghiệp nữa. Cho nên "*từ bỏ ít bình an ít, từ bỏ nhiều bình an nhiều, từ bỏ hoàn toàn bình an hoàn toàn*."

Trên chùa của thầy chỉ có năm chục cái cốc vừa đủ cho năm chục đệ tử đến xin tu. Có hai chục người lên xin thầy rời khỏi chùa, thầy tiễn hai chục người này đi rồi rước hai chục người mới về, và thầy có thêm hai chục đệ tử nữa. Năm chục đệ tử cũ, trong đó hai chục đi rồi, cộng thêm hai chục mới thì thầy có bảy chục đệ tử. Trong vòng sanh tử luân hồi, bảy chục đệ tử này sẽ theo hộ trì thầy, vì thầy giúp đỡ cho họ, nhân nào thì quả đấy.

*"Ai ơi cố gắng làm lành
Kiếp này chưa được để dành kiếp sau."*

Đời sau thầy sanh ra, thầy nói một tiếng có bảy chục người ủng hộ thầy, nếu thầy không gieo duyên với họ thì làm sao họ ủng hộ thầy?

Có một làng chài đánh cá có một ngàn người, một ngàn người này làm đệ tử của Ngài Xá Lợi Phất. Khi Ngài Xá Lợi Phất thuyết pháp thì một ngàn người này im lặng tuyệt đối,

không ai nói chuyện riêng. Ngài Xá Lợi Phất thấy vậy thì hoan hỉ quá, Ngài mới bạch Đức Phật: "*Bạch Thế Tôn, thỉnh Thế Tôn quang lâm đạo tràng này để thuyết pháp cho họ nghe*". Nhưng khi Đức Phật quang lâm đạo tràng một ngàn người này để thuyết pháp, thì một ngàn người này nói chuyện không nghe. Ngài Xá Lợi Phất thấy làm lạ, mới hỏi Đức Phật, Đức Phật trả lời: "*Trong tiền kiếp ông là người đã cứu một ngàn con kiến không bị chết dưới dòng sông. Khi một ổ kiến có một ngàn con bị rơi xuống dòng sông, ông lấy một cây khô ông đưa ra, ông cầu nguyện cho một ngàn con kiến nó bò theo cây khô đó vô trong bờ. Một ngàn con kiến này được sanh làm một ngàn người trong làng này, vì nó đi theo nhóm mà. Trong tiền kiếp ông có gieo duyên, kiếp này ông đến, thì một ngàn người này xin làm đệ tử của ông, và một ngàn người này ông nói gì cũng nghe vì ơn cứu tử. Còn Như Lai không có duyên với một ngàn người này, nên Như Lai nói người ta không nghe.*"

Trường hợp khác nữa về cái duyên nghiệp chúng sanh. Đức Phật thuyết pháp có năm người: một người lăn ra ngủ, một người cào đất chơi, một người nhìn bầu trời, một người rung cây và một người chú tâm nghe Pháp. Ngài A Nan Đa thấy vậy thắc mắc hỏi Đức Phật, Đức Phật trả lời: Người lăn ra ngủ do năm trăm kiếp trước làm rắn, bây giờ mới sanh làm người, mà rắn thì thường nó khoanh bụng ngủ, kiếp này sanh lên làm người, muốn thức nghe Pháp mà thức không nổi, muốn tu mà không tu nổi. Tội nghiệp rắn mới sinh!

Quý vị cười một ông chồng, mà ông chồng ngủ li bì, nhìn ông thương lắm chứ, tội nghiệp rắn mới sinh! Ông chồng của mình tiền kiếp là rắn, kiếp này sanh lên là ngủ. Bà vợ của mình tiền kiếp là rắn, kiếp này sanh lên ngủ là bình thường, không ngủ mới là chuyện lạ. Năm trăm kiếp trước ngủ, thì kiếp này vẫn tiếp tục ngủ. Giống như cái quạt, tắt điện rồi nó vẫn quay một chút rồi mới tắt. Phải qua nhiều kiếp nữa mới

hết ngủ, giống như khi mình uống thuốc ngủ, mình ngủ cả đêm rồi, sáng hôm sau vẫn còn dật dờ, vẫn còn muốn ngủ nữa, mặc dù thuốc ngủ đã gần hết rồi; ý nghĩa như vậy đó, khi mình gieo duyên, tự nhiên có cái duyên.

*“Đừng trách mẹ, đừng trách cha,
Đừng trách người ta sao thay lòng đổi dạ.”*

Nhờ người ta thay lòng đổi dạ, mình mới có cơ hội đi tu, nếu họ không thay lòng đổi dạ, họ quản lý mình suốt cuộc đời thì làm sao mình đi tu được. Có nhiều người muốn đi tu mà vợ không cho, chồng không cho, làm sao đi tu được. Nhờ người vợ đó, người chồng đó không còn thương mình nữa thì mình mới đi tu được chứ. Cho nên quý vị nhớ ngày mai mua tặng cho những người phản bội đó một hộp bánh trung thu loại lớn nhất, và nói lời cảm ơn họ.

Phật Pháp đặc biệt lắm, giống như một bàn tiệc có đủ món ăn, món nào cũng có, chay, mặn có đủ, nước tương, xì dầu, nước mắm, đều có đủ hết; rau cũng có mà thịt thà cũng có, đồ chiên, đồ xào, đồ luộc cũng có, ai muốn ăn món nào thì lấy món đó.

Phật Pháp là món ăn, *Phật Pháp phục vụ cho chúng ta, chứ không phải chúng ta phục vụ Phật Pháp*, nhớ câu này! Chúng ta đến với Phật Pháp để chúng ta *chuyển mê, khai ngộ, ly khổ, đắc lạc*, để chuyển cái mê lầm, cái si mê, để mở sự giác ngộ, để mà ly khổ là xa lìa cái đau khổ và đắc lạc là được cái an lạc. Phật Pháp là món ăn, hôm nay chúng tôi bày món ăn ra đó, quý vị thích món nào thì ăn món đó. Còn không thích thì trả lại chúng tôi, chúng tôi đi tặng cho người khác.

Quý vị có phước rất lớn mới gặp được Phật Pháp, mình xem trong Phật Pháp có cái nào hợp với mình, thì mình sử dụng, giống như thuốc, uống vào cho hết bệnh. Món ăn thì ăn vào cho bổ khỏe, cái nào nó thích hợp với mình thì mình

ăn, vậy thôi. Ai ngồi thiền được cứ ngồi, ai niệm Phật được cứ niệm, ai nghe Pháp cứ nghe, ai đi làm từ thiện cứ làm, ai bố thí cứ bố thí, ai trì giới cứ trì giới, ai cúng bông hoa cứ cúng bông hoa, ai làm thỉnh chiêm nghiệm cuộc đời vô thường, đau khổ, cứ chiêm nghiệm, Phật Pháp là những món ăn!

*“Thôi kệ, sâu chi chuyện được thua
Tuồng đời thăng giáng lúc tôi, vua.”*

Lúc làm vua, lúc làm quan, lúc làm quân sĩ, lúc làm cận vệ, v.v...

*“Ai khôn mà chẳng dẫm lân dại
Rồi cũng phù vân, ngọn gió đùa!”*

Phù vân là gì? Phù là trôi nổi, vân là mây, cuộc đời này giống như mây trôi, bồng bềnh, bồng bềnh, vậy thôi. Gió thổi là mây tan, ngọn gió vô thường, đau khổ và vô ngã này nó thổi chúng ta và chúng ta tan biến theo luôn.

*“Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi
Để một mai tôi về làm cát bụi.”*

Nó thổi một cái thì mình thành cát bụi. Từ cát bụi đi lên rồi cuối cùng trở về cát bụi.

*“Chăn trâu với gậy lừa trâu
Tan sương mỗi sớm vào sâu giữa đồng
Tuổi già cái chết vừa mong
Đưa con người đến tử vong đời đời.”*

Cái già, cái chết sống sộc tới tim mình, và mình phải theo nó, sanh, lão, bệnh, tử. “Bao nhiêu năm làm kiếp con người” là sanh ra. “Chợt một chiều tóc trắng như vôi” là già. “Lá úa trên cao rụng đầy” là bệnh. “Cho trăm năm vào chết một ngày” là chết. Sanh, lão, bệnh, tử, lừa mình đi. Mình đang sống trong

sự tiến gần đến cái chết, đang từng bước, từng bước, đến cái chết, nhớ vậy đó.

Đức Phật dạy một pháp môn nữa là *niệm sự chết*. Đọc theo thầy: **Maranam bhavissami** - *Tôi sẽ chết*". Đọc lớn lên "*Tôi sẽ chết, Tôi sẽ chết, Tôi sẽ chết*", "*Ông chồng phản bội tôi sẽ chết*".

Niệm sự chết là khoẻ liền, khi niệm "*tôi sẽ chết, tôi sẽ chết*", thì không sợ chết, mà nếu không sợ chết thì tôi khoẻ, ăn ngon, ngủ yên, tôi không sợ chết thì tôi sống lâu. Người nào sợ chết thì buồn, buồn mà sợ chết thì chết sớm. Cho nên mỗi ngày, buổi sáng sớm khi thức dậy, quý vị niệm cho thầy "*tôi sẽ chết, tôi sẽ chết, tôi sẽ chết*".

Cái chết không đáng sợ, chỉ sợ là mình sợ chết. Cái chết là cái thực, cái sống là cái giả, cái chết nó sẽ đến gần lắm. Đúng ra phải niệm "*Tôi sắp chết*" thì đúng hơn. *Tôi sẽ chết* thì còn lâu, *tôi sắp chết* thì nó tới rồi.

Buổi tối niệm thêm ba câu nữa "*tôi sẽ chết, tôi sẽ chết, tôi sẽ chết*". Ai niệm sáu câu cũng được, chín câu cũng được; thầy bảo đảm quý vị rằng sau một thời gian chừng vài tháng, quý vị sẽ trẻ, đẹp ra, xinh xắn hơn, tại vì ăn được ngủ được là tiên mà; quý vị không sợ chết nữa, ăn được ngủ được - khoẻ, còn muốn chết lúc nào thì nó chết. **Kamma karo** - *Nghiệp tận; Āyu karo* - *Thọ tận*.

Kamma karo là *ngiệp tận*. **Kamma** là *ngiệp*, **Kamma karo** là *ngiệp tận*, là *ngiệp* nó tới rồi chết.

Āyu karo là *thọ tận*, tuổi thọ hết là chết vậy thôi.

*"Hãy tập làm câu thủ,
Chụp quả banh cuộc đời."*

Giống như người câu thủ, thủ môn, banh nó chạy tới chụp lại. Cái chết khi nó đến với mình, mình chụp lấy nó. Mình

chuẩn bị đón nhận quả banh chết chóc đó. Khi mình có tư thế chuẩn bị thì mình chết rất bình an, rất an lạc và điều chắc chắn là mình sẽ chết.

"Muôn sự trên đời do nghiệp, duyên". Chỉ có chữ *Duyên* trong Phật giáo là mình giải toả hết. Khi có chuyện gì đó nói *"à cái duyên nó vậy, cái nghiệp nó vậy"* là xong, là chấp nhận được.

"Hiểu ra, thanh thoát mọi ưu phiền". Khi mình hiểu ra mình thanh thản dữ lắm. Người sống mà thanh thản mới là sống, còn sống mà đau khổ thì sống làm chi. *Sống một kiếp người bình an là được.*

*"Hiểu ra, thanh thoát mọi ưu phiền
Trong mơ ai biết đời hư ảo."*

Mình đang sống trong mơ mà, cho nên có biết là đời hư ảo đâu.

*"Trong mơ, ai biết, đời hư ảo
Thả môi bắt bóng tự truyên chuyên
Thôi kệ, đừng than trách thế nhân.
Đừng nhìn lỗi họ để... băng khuâng"*

Mình nhìn lỗi của họ thì lòng mình băng khuâng dữ lắm. Trong kinh Đức Phật dạy là *"không tìm lỗi người"*. Mình càng tìm cái lỗi của người khác thì mình càng thấy khó chịu, càng thấy bức bối, mà lỗi của người ta thì nó bao la. Người phạm thì phải có lỗi, phạm phu thì phải có lỗi, người còn tham, sân, si, thì vẫn có lỗi lắm. Giống như có lá thì phải có sâu, mình vạch lá tìm sâu, tìm chưa hết sâu thì mình đã chết rồi.

Cũng vậy, mình tìm lỗi lầm của họ, không tìm thì không thấy, mình tìm thì phát hiện ra. Phát hiện ra mà chưa tìm hết lỗi của họ thì mình đã chết rồi.

Thầy hỏi quý vị, khi mình tìm lỗi lầm của người khác thì mình đau khổ hay người ta đau khổ? Mình đau khổ! Như vậy tìm làm chi?

Cho nên *thôi kệ* là như vậy, *mặc kệ* nó là như vậy đó. Trừ trường hợp họ có yêu cầu "anh ơi, chị ơi nếu tôi có gì đó sơ sót, lỗi lầm thì nhắc dùm tôi nhé" thì mình mới nói với người ta. Người ta không yêu cầu, người ta đâu muốn chết, giờ mình lại đi phơi ra, có ngày người ta giết mình chết.

Có những cái mình phải im lặng "*nghiệp ai nấy mang, phước ai nấy hưởng, tội ai nấy mang*" không mắc mớ gì phải đi rước cái họa vào thân.

*"Bệnh tòng khẩu nhập, họa tòng khẩu xuất
Bệnh từ miệng mà vào, họa từ miệng mà ra"*

Cho nên, nhiều khi nói nhiều mang họa, "*giáo đa thành oán*" giải nhiều quá thành oan trái.

*"Thôi kệ, đừng than trách thế nhân
Đừng nhìn lỗi họ để... bâng khuâng
Nhân tình thế thái xưa nay vậy
Thánh thiện thì ai ở dưới trần."*

"Thánh thiện thì ai ở dưới trần". Người ta thành thánh người ta bay đi rồi, còn ở đây làm chi nữa? Đây toàn người phạm, người tham, sân, si; cho nên mình bà con với nhau. Về nhà, tay bắt mặt mừng gặp ông chồng phản bội đó, người con trời đánh đó, mình là phạm với nhau nha. Phục vụ cho ai? Phục vụ những người phạm, phục vụ những người trần, phục vụ những người tội lỗi, vậy thôi.

Hồi xưa tiền thân Đức Phật Thích Ca Mâu Ni với người em ruột, hai anh em đi ngang qua một cái hố trong rừng, thấy dưới hố có một con cạp mẹ và một bầy cạp con bị sụp hố sâu, đang đói và sắp chết. Ngài tiền thân Đức Phật Thích Ca Mâu

Ni thấy như vậy mới phát nguyện bố thí *Ba la mật - pāramitā*, đây là Ba la mật bậc thượng.

(Bố thí Ba la mật có ba loại là bậc hạ, bậc trung và bậc thượng. Bố thí bậc hạ là bố thí cơm nước, y phục, bánh trái, tiền bạc, nhà cửa, đất đai. Bố thí bậc trung là bố thí tay, chân, tim, gan, phèo phổi, máu. Bố thí bậc thượng là bố thí sanh mạng.)

Người muốn thành Phật thì phải tu gọi là *thập độ* theo kinh điển nguyên thủy.

Tu thập độ là bố thí Ba la mật, trì giới Ba la mật, xuất gia Ba la mật, tinh tấn Ba la mật, nhẫn nại Ba la mật, trí tuệ Ba la mật, chân thật Ba la mật, quyết định Ba la mật, xả Ba la mật.

Như vậy, muốn thành Phật phải bố thí bậc thượng.

Tiền thân Đức Phật Thích Ca nhảy xuống cho cọp ăn. Người em đi theo thấy vậy cũng nhảy xuống luôn cho cọp ăn, nguyện thành Phật do sự bố thí Ba la mật này "*Tôi xin phát nguyện đời sau tôi thành Phật chánh đẳng chánh giác*". Trước khi Ngài nhảy Ngài nguyện vậy đó. Trong kinh ghi lại câu chuyện đó, ông anh sau này thành Phật Thích Ca Mâu Ni, ông em là Phật Di Lặc. Sau thời đức Phật Thích Ca là Đức Phật Di Lặc. Muốn thành Phật thì phải bố thí Ba la mật, mà cọp có gì xứng đáng mà phải bố thí? Cọp mà còn bố thí hướng chi người tội lỗi, người tội lỗi cũng đáng để cho mình bố thí lắm chứ.

Cho nên, thưa quý vị "*thánh thiện thì ai ở dưới trần*", nếu người ta thành thánh rồi thì người ta không ở đây đâu, mà người ta cũng không muốn mình phục vụ cho họ đâu. Chỉ những người đang đói khổ, những người tội lỗi họ mới cần sự phục vụ của mình. Bữa nay quý vị suy nghĩ ngược lại chút xíu, hồi giờ quý vị suy nghĩ xuôi chiều, bây giờ thầy hướng

dẫn quý vị suy nghĩ ngược lại. Mà, điều ngược lại này nó nhan nhản trước mặt chúng ta trong cuộc đời này, còn cái điều xuôi này tìm khó lắm, tìm không ra. Minh tu thì phải làm việc đó, mình phải hành pháp Ba la mật đó, *pāramī* đó, thì mới thành Phật được.

*“Thôi kệ, chi rồi cũng sẽ qua
Giận, hờn, ân, oán, nặng riêng ta.”*

Nếu mình giận hờn trách móc thì nặng nề lắm. Thầy xin báo tin buồn cho quý vị, người nào nóng nảy, sân hận, thì kiếp sau xấu dữ lắm. Người nào vui vẻ, hoan hỷ, thì kiếp sau đẹp lắm. Quý vị muốn đẹp hay muốn xấu? Trong kinh Đức Phật dạy:

*“Người tướng mạo xinh đẹp
Do không hận không sân
Người tướng mạo xấu xí
Là do nhiều phần nộ.”*

Anh phần nộ ai tôi không biết, nhưng anh phần nộ là anh xấu rồi, còn chuyện đối tượng anh phần nộ là đáng phần nộ hay không đáng phần nộ, chuyện đó tôi không cần biết tới, tôi chỉ đọc cái tâm của anh thôi.

Trong cái tâm của mỗi người đều có cái nghiệp, giống như trên bàn thờ có cái lư hương. Nếu anh phần nộ thì đó là nghiệp đen, nghiệp sân hận. Anh mát mẻ, anh hỷ xả, anh từ bi, đó là nghiệp trắng. Tôi chỉ nhìn cái tâm anh thôi, tôi không nhìn tại sao anh phần nộ. Tòa án nhân quả nó không nhìn cái đối tượng phần nộ, mà nhìn cái tâm phần nộ để quyết định rằng cái tâm phần nộ thì xấu xí, vậy thôi.

Cho nên, quý vị nào muốn đẹp thì từ nay về sau nhớ chỉ cười, lúc nào cũng hoan hỷ, tha thứ. Đọc theo thầy câu này:
“Tha thứ thì thư thái, thông thả, thanh thản, thanh thơi, thanh tao,

thánh thiện, thanh thiên". Minh tha thứ thì nhiều tính từ nó đi theo vậy đó. *Tha thứ thì mình thư thái*, còn không tha thứ thì mình đau khổ. Quý vị muốn thư thái thì phải tha thứ.

Bốn câu cuối cùng:

*"Thôi kệ, chi rồi cũng sẽ qua
Giận, hờn, ân, oán, nặng riêng ta
Gỡ cặp kính màu cho bớt khổ
Mất nhăm trông đời vạn đốm hoa."*

Minh đeo cặp kính màu vào thấy nó toàn màu đen, toàn màu xanh, toàn màu hồng, gỡ cặp kính màu ra mình thấy bản chất sự thật cuộc đời này.

Bản chất cuộc đời là vô thường, đau khổ và vô ngã. Bản chất cuộc đời này là thay đổi, là sanh diệt. *Hoa nở rồi tàn, trăng tròn rồi khuyết, bèo hợp rồi tan, người gần ly biệt.* Bản chất cuộc đời là *sanh, lão, bệnh, tử*. Bạn đưa tay nắm lấy cái sanh, là bạn nắm lấy luôn cái già, cái đau và cái chết. Bạn đưa tay nắm lấy cái tình cảm là bạn nắm luôn cái sự phản bội của tình cảm đó. Cái sanh của tình cảm phải có cái già, cái đau và cái chết của tình cảm đó.

*"Sống giữa nhân hoàn mấy chục năm
Nói năng thì dễ, khó là tâm!"*

Thường chúng ta nói bằng cái tâm phiền não, nói bằng tâm đay nghiến, nói bằng tâm khó chịu, nói bằng cái tâm chi chiết, ít khi nói bằng cái tâm từ bi, tâm hỷ xả, tha thứ, cái lời nói đó là khẩu nghiệp đen.

*"Sống giữa nhân hoàn mấy chục năm
Nói năng thì dễ, khó là tâm!
Đời trôi, ta nhọc vì ôm giữ."*

Câm là khó, bởi vì tập tu tịnh khẩu một tuần thôi, bắt đầu từ tối nay về nhà im lặng, ai nói gì mình cũng im lặng hết,

chồng nói cũng im lặng, vợ nói cũng im lặng, con nói cũng im lặng, im lặng khoảng một tuần lễ coi sức mạnh của im lặng. Khi mình im lặng mình mới tu được, mình mới nhìn được cái tâm của mình, mình nhìn được cái hơi thở của mình, còn mình nói nhiều quá thì mình quên đi, "*càng nói nhiều càng phiên não*" mà.

"*Nói năng thì dễ, khó là câm!*" Quý vị ráng tập, thử im lặng một tuần. Và cũng xin báo tin cho quý vị biết là quý vị phải tập im lặng từ từ để cuối cùng rồi chúng ta cũng sẽ im lặng hoàn toàn. Một ngày không xa tất cả chúng ta đều phải im lặng hoàn toàn, im lặng tuyệt đối. Dầu có người có chữ mình, có người mắng mình, rồi người ta có đốt mình, mình cũng im lặng, không có nói gì hết.

Cho nên, bây giờ quý vị tập im lặng, ai nói gì mình cũng im lặng. Mình tập từng phần, từng phần, cũng giống như mình tập chạy xe đạp, mình tập thì mình mới chạy được. Tập chạy xe hơi, tập mới chạy được. Tập chạy xe Honda, tập mới chạy được. Tập lái máy bay, tập mới lái được. Tập im lặng rồi chúng ta mới im lặng hoàn toàn được một cách bình an. Còn chúng ta không im lặng được, chúng ta sẽ bực tức, chúng ta sẽ khó chịu, nhưng chúng ta không nói được, chúng ta sẽ chết trong sự khó chịu đó, trong cái ân oán giang hồ đó, trong cái oan trái đó. Cho nên bây giờ phải tập im lặng, ý nghĩa triết lý nó cao như vậy đó.

"*Nói năng thì dễ, khó là câm!*" Một ngày không xa thì tử thần nó bảo câm, im, là phải im ngay. Bây giờ ông chồng mình bảo im, mình phải la lại. Sau này tử thần bảo im là phải im thôi. Hãy xem ông chồng của mình, người vợ của mình giống như tử thần vậy, hay là đại diện của tử thần, hay là sứ giả của tử thần, hay là đại sứ của tử thần, vậy là được rồi.

"*Đời trôi, ta nhọc vì ôm giữ*". Đời thì nó trôi, ta thì ta ôm nó, nên ta mệt. Ta buông ra để cho nó trôi luôn, *mackeno - mặc kệ nó* cho nó trôi đi. *Đời trôi ta nhọc* là gì? Mình có đệ tử - nó đến với mình. Mình có chồng - nó đến với mình. Mình có vợ - nó đến với mình. Mình có con - nó đến với mình. Bây giờ nó đội nón ra đi, nó trôi đi mà ta còn giữ nó làm chi cho ta mệt.

Bây giờ thầy có đệ tử, nó không muốn ở chùa thầy nữa, nó muốn qua chùa khác ở, thì thầy phải cho nó đi, thầy mới khỏe được. Còn thầy ôm nó lại, giữ nó lại, thì thầy mệt, nó cũng mệt, nó mệt, thầy cũng mệt; nếu thầy cho nó đi thì thầy khỏe, nó cũng khỏe, ý nghĩa là như vậy.

*"Đời trôi, ta nhọc vì ôm giữ
Vui, buồn, sướng, khổ, tại nơi tâm."*

"*Thiện căn ở tại lòng ta. Chữ tâm kia mới bằng ba chữ tài*" là vậy. "*Vui, buồn, sướng, khổ, tại nơi tâm*", hạnh phúc hay đau khổ là do cái tâm.

Hôm nay quý vị nghe bài kệ này, bài pháp này, quý vị hiểu rồi quý vị điều chỉnh cái tâm lại. Điều chỉnh cái tâm lại để quý vị hạnh phúc hơn, an lạc hơn, mạnh khỏe hơn, an vui hơn. Còn nếu quý vị nghe bài pháp rồi mà quý vị không điều chỉnh cái tâm này thì quý vị tiếp tục đau khổ với cuộc đời này.

"*Đời là bể khổ*"! Nếu mình tiếp tục đau khổ với nó thì mình và cuộc đời là một. Nếu mình tách ra khỏi cuộc đời, cuộc đời là cuộc đời, tâm ta là tâm ta, mình nhìn cuộc đời thì mình sẽ an lạc, hạnh phúc hơn. Chúng ta hoà nhập vào cuộc đời thì chúng ta sẽ đau khổ, còn chúng ta đứng, chúng ta nhìn cuộc đời vô thường, sanh diệt, đổi thay này thì chúng ta sẽ hạnh phúc, chúng ta sẽ an lạc.

Bài pháp có giá trị triết lý cao siêu của Phật giáo. Tuy nhiên với thời gian cũng gần một tiếng năm mươi phút thì thầy muốn chuyển tải triết lý Phật giáo thông qua một bài thơ rất hay để quý vị hiểu thêm về Phật Pháp. Và, đây chỉ là một trong số những pháp môn ít ỏi trong số tám mươi bốn ngàn pháp môn, hay là pháp uẩn, mà chúng ta cần phải học, chúng ta cần phải tu tập, chúng ta cần phải hành trì, để mang lại hạnh phúc cho chính mình, cho gia đình, cho quê hương, cho xứ sở và cho chúng sanh vạn loại.

Thời giảng pháp xin được kết thúc, trước khi dứt lời, xin thành tâm chú nguyện phước lành đến tất cả chư Thiên, nhất là chư Thiên ngự quanh chùa Xá Lợi này, cầu xin các Ngài hoan hỷ dụng nạp. Sau khi thọ lãnh rồi, nhân mùa Vu Lan báo hiếu, xin mách bảo cho thân bằng quyến thuộc, cửu huyền thất tổ, ông, bà, cha, mẹ, nội ngoại hai bên, những người đã quá vãng, hôm nay về đây thọ lãnh phần phước báu thanh cao này và được siêu sanh về nơi nhàn cảnh, kết quả làm người, quả trời, quả Niết Bàn theo như ý nguyện.

Xin thành tâm kính chúc toàn thể quý vị cùng gia quyến được pháp thể khinh an, thân tâm thường lạc, vạn sự kiết tường như ý!

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Nói với tuổi 50

*Giảng tại khóa tu Phật Thất lần thứ 83,
Chùa Hoàng Pháp, ngày 26/08/2016*

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Kính thưa toàn thể chư Phật tử.

Hôm nay, ngày 26 tháng 8 năm 2016 tức ngày 24 tháng 7 Âm lịch năm Bính Thân, Phật lịch 2560, chúng tôi được ban tổ chức khóa tu Phật Thất lần thứ 83 tại chùa Hoàng Pháp yêu cầu đến đây để cùng tu tập và chia sẻ những lời Đức Phật dạy, ngõ hầu để ứng dụng trong cuộc sống hàng ngày, mang lại niềm hạnh phúc, niềm an lạc, cho chúng ta và cho tất cả mọi người.

Trước nhất, xin kính chúc Thượng toạ trụ trì, chư tôn đức tăng, cùng toàn thể chư Phật tử và gia quyến được pháp thể khinh an, thân tâm thường lạc, vạn sự kiết tường, như ý.

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Trước khi vào đề thuyết pháp, thầy xin hỏi quý vị ở đây, vị nào từ 50 tuổi đến 60 tuổi trở lên giơ tay? Xin cảm ơn quý vị!

Trước đây trong một bài pháp cũng tại chùa này chúng tôi có nói là “60 tính năm, 70 tính tháng, 80 tính ngày, 90 tính giờ, 100 thì khỏi tính”, muốn đi lúc nào thì đi, nhưng hôm nay chúng tôi xin được điều chỉnh lại.

Trong một chuyến đi công tác được một vị thầy giỏi về chữ Nho nói rằng: “Ông bà xưa dạy 5 năm, 6 tháng, 7 ngày; nghĩa là 50 thì tính năm, mà 60 thì tính tháng, 70 tính ngày”. Đương nhiên, thưa quý vị, chúng tôi cũng tin chắc rằng những người ngồi ở đây, kể cả thầy vài chục năm nữa đều chết hết, nhưng quý vị yên tâm, vì trong kinh Đức Phật Ngài dạy:

“Yo dukkha ariyasaccaṃ pahātabba' nti, so dukkha-nirodhaṃ ariyasaccaṃ pahātabba' nti, so nibbānaṃ pahātabba' nti.

Người nào thấy khổ thánh đế thì người đó thấy diệt thánh đế, hay là người nào thấy khổ đau thì người đó thấy Niết Bàn.”

Mà “sinh là khổ, già là khổ, đau là khổ, chết là khổ”. Hôm nay nói chuyện với các vị tuổi 50 trở đi, là chỉ nói về cái già, cái bệnh và cái chết. Khi mình thấy được cái già, cái bệnh, cái chết, là mình sẽ thấy được Niết Bàn.

Quý vị già chưa? Nếu người nào chưa già thì xin mời nghe bài thơ này:

“Nghe mấy đứa cháu xúi bà
Lên phây (facebook) mọi chuyện gần xa biết liền
Nên nhờ nó lập nick name
Để đọc tin tức mọi miền gần xa.
Oái oăm mấy đứa hại bà.
Lại đăng hình ảnh bà già lên phây
Không đăng ảnh chụp mới đây.
Mà đăng cái ảnh những ngày còn son.
Vào phây mới được mấy hôm.
Mấy thằng trai trẻ ‘chat’ luôn với bà.
Khen em xinh thật là xinh.
Người ở trong hình thật giống cô tiên.
Vào phây chat cả ngày đêm

Buông lời tán tỉnh nên duyên sau này
U mê quá, lũ chúng mày
Cứ nhìn vào ảnh có ngày chết thôi.
Anh thích em ở nụ cười
Thật ra răng rụng hết rồi con ơi.
Anh thích đôi mắt bồ câu.
Thật ra thì đã nát nhàu chân chim.
Anh thích dáng vẻ thơ trinh
Ngoài đời nhìn thấy đứng tim con à.
Anh thích nét đẹp kiều sa
Tám mươi năm trước ta là hoa khôi
Thích em nói chuyện rất vui
Ta là cô giáo một thời dạy văn
Bà chat là bạn đã nhâm
Thì là nó bảo chẳng cần quan tâm
Nói chuyện với em mấy lần
Là anh đã thấy đời cần có em
Nó hỏi quê quán họ tên
Trả lời với nó nick name Mộng Đào
Quê quán thì giáp nước Lào
Cứ vào xứ Nghệ huyện nào phone sau
Nó say mình thật rồi sao?
Thế thì cho nó knock out nhớ đời
Có tim khắp cả đất trời
Mộng Đào không thấy trên đời đâu nha
Cháu ơi mau mở phây ra
Gỡ Mộng Đào xuống không bà thần kinh.
Khốn khổ cái thời văn minh
Yêu ảo, cái thật chinh ỉnh không yêu.”

Bài pháp hôm nay là nói với tuổi 50, 60, 70, 80, mà nói sự thật. Sự thật thì mất lòng, *thẳng mực tàu đau lòng gỗ, thuốc đắng già tật*. Thuốc đắng thì bệnh mới hết.

Hôm nay xin mời quý vị uống thuốc đắng và nghe sự thật. Đức Phật chúng ta nói sự thật về đau khổ, sự thật về nguyên nhân của đau khổ, sự thật về sự diệt khổ và sự thật về con đường đưa đến sự diệt khổ. Trong kinh Đức Phật cũng có dạy:

"Trong 45 năm hoàng pháp độ sanh, ta chỉ nói có hai điều; đó là sự khổ và sự diệt tận khổ đau".

Chúng tôi nói tuổi 50 là chỉ nói tới cái già, cái bệnh và cái chết. Nếu vị nào hoan hỷ thì nghe, còn không thì bịt lỗ tai lại, vì đây là sự thật.

Thưa quý vị, khi mình nghe bài thơ này mình thấy mình già

*"Già lụi cụp mắt mờ tai điếc,
Thời tráng niên oanh liệt còn đâu?
Có ai kêu thử ông bà
Rằng không oán giận cũng là không vui
Đầu xanh quá nửa bạc dần
Nghe trong cơ thể chín phần mỗi mê
Đường xa ngán nỗi đi về
Chiều thu cảm thấy tái tê cõi lòng."*

Thầy xin hỏi quý vị, chúng ta chết chưa? Chết rồi! Cái nét đẹp kiều sa của mình cách đây sáu, bảy chục năm bây giờ nó chết rồi. Cái hàm răng trắng nõn nà của mình trước đây nó cũng chết rồi. Những sợi tóc đen mun cũng chết rồi. Bây giờ nó thay bằng một chùm răng giả, một chùm tóc bạc. Những suy nghĩ nhạy bén của mình trước đây bây giờ nó cũng chết rồi. Cho nên, cái tuổi 50, 60, 70 chết rồi. Người nào thấy được cái sanh, cái già, cái chết, thì người đó giải thoát, người đó thành Phật, hay là ít nhất cũng được Phật rước.

Quý vị suy nghĩ về cuộc đời Đức Phật Thích Ca Mâu Ni của chúng ta, khi còn là thái tử Sĩ Đạt Ta (Siddhattha) đi viếng bốn cửa thành, Ngài gặp cái gì?

- Thứ nhất là gặp người già,
- Thứ hai là gặp người bệnh,
- Thứ ba là gặp người chết,
- Thứ tư là gặp người tu.

Nhờ gặp người già, người bệnh, người chết, người tu mà sau đó Thái tử trở về hoàng cung, xin phép vua Tịnh Phạn đi xuất gia.

Hôm nay chúng tôi nói đến cái già, cái bệnh, cái chết và nói chuyện tu hành để chúng ta *cha nào con nấy, thầy nào trò đấy, con nhà tông không giống lông cũng giống cánh*; bởi vì tu là *cội phúc, khéo tu thì nổi, vụng tu thì chìm*.

Chúng tôi không phải nói tới cái già để chúng ta bi quan, chúng ta đau buồn. Không phải nói tới cái bệnh và cái chết để chúng ta uống thuốc độc mà chết. Mà nói tới cái già để giác ngộ, nói cái bệnh để giác ngộ, nói cái chết để giác ngộ.

Không phải mình ta chết, ai cũng chết hết, yên tâm mà chết. Có những người không yên tâm mà chết, nên sau khi chết Phật không rước được. Không sanh làm người, không sanh làm trời, không sanh làm chư thiên được. Nếu người nào yên tâm mà chết thì người đó sẽ siêu thoát được. Cho nên chúng ta không nên sợ cái chết.

*“Cái chết không đáng sợ
Chỉ sợ mình sợ chết.”*

Hôm nay Thầy nói với tuổi 50, 60 để chúng ta không sợ chết. Nếu chúng ta sợ chết chúng ta sẽ khủng hoảng, chúng ta sẽ lo lắng, và chúng ta sẽ bị sa đoạ. Cuộc đời này có gì mà phải si mê với nó, phải đau khổ với nó, phải thăng trầm vì

nó? Trong khi đó, bốn câu đầu trong truyện Kiều, Nguyễn Du nói rằng:

*“Trăm năm trong cõi người ta
Chữ tài chữ mệnh khéo là ghét nhau
Trải qua một cuộc bể dâu
Những điều trông thấy mà đau đớn lòng.”*

Một trăm năm trong cuộc đời này toàn là những điều đau đớn lòng hết. Chúng ta sợ chết vì chúng ta không dám từ bỏ cuộc đời đau đớn lòng này. Hôm nay, những người tu chúng ta không sợ chết. Thường xuyên suy niệm về cái chết để tu.

*“Ngày chết đến ai chẳng thương đau
Một năm thêm nhan sắc nhẵn nhoe
Dù đi đâu ai cũng thế
Về chung quy trong nắm mô.”*

Chúng ta là những người bà con với nhau, chúng ta có cùng một dòng họ, có mẫu số chung là cùng một nắm mô. Và, chúng ta yên tâm ai cũng có như vậy hết, không phải một mình mình có, mà tất cả mọi người đều như vậy.

*“Được thua rồi cũng hư vô
Dưới ba tấc đất nắm mô ai hơn?
Vàng son đổ oán gây hờn
Phế hưng bao lớp sống còn bể dâu.”*

Do đó tu mau kéo trễ vì cái chết nó sông sộc nó đến tìm chúng ta, nhất là những người tuổi 50, 60, 70.

*“Ngày chết đến khu phố đông vui
Người đi thăm, đi viếng ai ơi
Người ta đâu lo cái chết
Người ta đâu lo đến phiên mình.”*

Thấy người ta chết, nhưng mình nghĩ người ta chết chứ mình không chết. Bây giờ thầy muốn chúng ta nghĩ rằng

chúng ta chết chứ không phải người khác chết. Chúng ta đi biết bao nhiêu đám tang rồi, chúng ta không bao giờ nghĩ rằng mình sẽ chết.

*“Thấy người chết, biết mình rồi cũng chết
Thấy người đau, mình khoẻ mãi hay sao?
Xe tang vừa khuất qua mau
Đưa người hôm trước, hôm sau đưa mình.”*

*

*“Giờ chết đến tang tóc thương đau
Một năm thêm năm uẩn eo sèo
Đời si mê bao than khóc
Còn bao lâu vô quan tài?”*

Gặp nhau mình hỏi: Chị khoẻ không? Chừng nào chị vô quan tài? Khi mình nghĩ như vậy, mình cần phải tu, *tu mau kéo trễ*.

*“Khéo tu thì nổi, vụng tu thì chìm
Tu là cội phúc, tình là dây oan.”*

Nhờ mình suy nghĩ như vậy, cho nên mình mới tu được. Người ta sợ chết mình không sợ chết, mình mạnh dạn mình bước tới cái chết bằng một tâm thế rất là dàng hoàng, rất thanh tịnh và tràn đầy phước báu. Quý vị tu như thế này là phước báu nhiều lắm, cho nên chết không sợ. Những người không tu thì mới sợ chết thôi, còn người tu thì không sợ chết.

Thầy có soạn khoảng chừng 26 điều mà Thầy muốn nói:

1. Khi chúng ta ở tuổi 50, 60, chúng ta không còn nhiều thời gian ở phía trước nữa.

Hết rồi, thời gian phía trước không còn nữa. “5 năm, 6 tháng, 7 ngày”; cho nên thời gian phía trước không còn nữa. Đó là điều thứ nhất thầy muốn nhấn gửi quý vị. Nếu mình đang ở tuổi 50, 60 thì thời gian hết rồi.

2. Chúng ta cũng không thể mang đi những gì chúng ta có được.

Những gì chúng ta tích lũy được trong 50 năm qua chúng ta cũng không thể mang đi được. Thầy xin báo tin cho quý vị biết là như vậy.

3. Sẽ là vô ích nếu chúng ta vẫn bận tâm đến việc kiếm tiền và dành dụm tiền.

Bởi vì 50 năm qua chúng ta đã kiếm rất nhiều tiền, và những cái đó chúng ta không mang đi được, mà chúng ta vẫn muốn kiếm tiền nữa, thì những đồng tiền này chúng ta cũng không mang đi được.

Thầy có đọc trên mạng người ta nói 70% tài sản của mình làm ra người khác xài. Nghiệp thì mình mang, tiền thì người khác xài. Nghiệp đen thì mình mang, nhưng tiền mình làm ra thì người khác xài, và có khi bà vợ bé của ông chồng mình nó xài, hoặc là những đứa con rơi của ông chồng mình nó xài, chứ không phải mình xài.

4. Chúng ta hãy tiêu xài những đồng tiền mà chúng ta đã có, đã cất giữ.

- Bỏ tiền thuê xe taxi đi tu Phật Thất ở chùa Hoàng Pháp, cúng dường để:

*“Xây chùa, tô tượng, đúc chuông
Ba công đức ấy thập phương nên làm.”*

Cả một kiếp người chúng ta mà không có gieo duyên xây một ngôi chùa nào thì thực sự thầy xin chia buồn. Bởi vì nếu ở đây chúng ta xây một ngôi chùa, một ngôi tịnh thất, một thiền viện, thì tức khắc ở trên cõi trời có một cung điện đang chờ chúng ta. Nếu ở đây chúng ta không có, thì trên kia cũng không có luôn. Trong nhiều câu truyện Phật giáo có nói rằng:

Ở dưới này, khi người này xây một ngôi chùa, từng viên gạch, thì ở trên kia, trên cõi trời, đã có một tòa lâu đài rồi.

- Đi hành hương, đi du lịch, đi thăm quan:

Hành hương bốn chỗ động tâm bên Ấn Độ nơi Đức Phật đản sanh, thành đạo, niết bàn và chuyển pháp luân.

Đi tham quan các chùa ở Myanmar như chùa vàng Shwedagon; chùa Vàng ở Thái Lan, ở Đài Loan, Nhật Bản, Trung Quốc. Đi thăm đền Angkor Wat ở Campuchia.

Thậm chí đi tham quan ở Mỹ, ở Pháp, trước khi vĩnh biệt cuộc đời.

Tối thiểu cũng đi du lịch nội địa, chẳng hạn như đi chùa Yên Tử, đi chùa Hương, đi chùa Thiên Mụ ở Huế, đi các tỉnh miền Trung dọc duyên hải, hoặc đi các tỉnh miền Tây.

Khi ra Yên Tử thì thầy có nghe người ta đọc câu này:

*“Dù cho quyết chí tu hành
Chưa về Yên Tử chưa đành lòng tu.”*

Cho nên phải đi một chuyến để thấy rằng hồi xưa vua Trần Nhân Tông là một ông vua đầy quyền lực, nhưng cuối cùng bỏ hết để lên trên một ngọn núi cao, đi bộ không biết bao nhiêu đường xa vạn dặm để mà tu hành.

Chúng ta đến đây, chúng ta tu tại ngôi chùa Hoàng Pháp này, chúng ta đi xe buýt hoặc đi xe hơi, hoặc đi xe honda. Còn muốn tu như vua Trần Nhân Tông, mà chúng ta biết trong lịch sử, thì phải đi bộ, đi lên núi cao. Ở đó không có ai cúng dường gì để ăn, chỉ dùng thức ăn thiên nhiên ở trong núi rừng thôi.

- Mua sắm những thứ mà chúng ta thích, ví dụ: mua áo tràng. Ở ngoài chúng ta có mười bộ đồ bình thường, áo dài, áo đầm. Trong chùa thì mua mười cái áo tràng để thay đổi,

mặc cho đẹp. Đây gọi là *tốt đời đẹp đạo*. Nếu quý vị mặc áo bình thường thì chỉ là tốt đời thôi chứ chưa đẹp đạo. Nếu quý vị mặc áo tràng đi tới, đi lui, thì là *tốt đời đẹp đạo*.

Nếu mình thích trong cảnh chùa thì mình thỉnh tượng Phật, thỉnh băng đĩa thuyết pháp để mình gián tiếp mình truyền bá Phật pháp cho nhiều người. Việc làm nhỏ nhưng ý nghĩa lớn. Một người người ta chỉ nghe một câu người ta thấm nhuần được, người ta giải thoát, người ta siêu thoát ngay trong kiếp sống hiện tại này, đó là mình cứu cuộc đời của người ta.

5. Cho đi những gì có thể cho.

Đừng quan tâm đến việc nhận lại trong kiếp này, mình cho rồi thì thôi, bởi vì:

*“Ai ơi cố gắng làm lành
Kiếp này chưa được để dành kiếp sau.”*

6. Đừng nghĩ phải để lại những gì chúng ta kiếm được cho con cháu.

Bởi vì nhân nào quả đấy, trồng đậu được đậu, trồng dưa được dưa.

*“Ở hiền thì lại gặp lành
Nếu ai ở ác tan tành ra tro.”*

Nếu con cháu của mình mà nó có bố thí thì nó sẽ giàu có, còn nó bòn xén thì nó sẽ nghèo khổ, mặc dù mình có để lại một tài sản kếch xù, nó cũng không giữ được. Trong kinh Đức Phật Ngài dạy: *“Giàu có do bố thí. Nghèo do không cúng dường.”* Cho nên đừng có bận tâm chuyện đó.

7. Chúng ta cũng không cần lo lắng những điều gì sẽ xảy ra cho con cháu của chúng ta.

Bởi vì:

“Ông tu ông đắc
Bà tu bà đắc
Ai tu nấy đắc
Bất tu bất đắc.”

Trong kinh Tiểu Nghiệp Phân Biệt - Kinh Trung Bộ Đức Phật có dạy:

“Kammassakā, māṇava, sattā kammadāyādā kamma-yonī kammabandhū kammāp-paṭi-saraṇā. Kammaṃ satte vibhajati yadidaṃ-hīnappaṇītatāyā’ ti.”

“*Này thanh niên (Đây là lời dạy của Đức Phật cho một thanh niên trong thời đại của Ngài) các loài chúng sinh là chủ nhân của nghiệp, là thừa tự của nghiệp. Nghiệp là thai tạng, nghiệp là quyến thuộc, nghiệp là điểm tựa, nghiệp phân chia các loài chúng sinh, nghĩa là có liệt và có ưu*”

Cho nên con cháu của mình nó có nghiệp đen thì có kết quả đen, nó có nghiệp trắng thì có kết quả trắng. Nếu có nghiệp vừa đen vừa trắng thì kết quả vừa trắng vừa đen. Mà nghiệp không đen không trắng thì kết quả không trắng không đen. Đừng có bận tâm.

Đừng bận tâm tới nghiệp của người khác, dù nó là con cháu của mình. Con cháu của mình cũng phải chịu trách nhiệm về cái nghiệp của nó. Nếu nó có nghiệp trắng thì hưởng quả trắng, nếu nó có nghiệp đen thì phải hưởng quả đen.

8. Chúng ta cũng đừng lo lắng về việc chúng ta sẽ bị đánh giá như thế nào.

Bởi vì khi mình chết đi, trở về với cát bụi, chúng ta không còn nghe thấy bất cứ lời khen hay tiếng chê nào. Thường chúng ta sợ người ta nói này, nói kia mình, nhưng mà khi chết đi, thiêu thành tro bụi rồi, thì mình đâu còn lỗi tai mà

nghe. Hoặc là chết đi người ta chôn dưới ba tấc đất rồi thì mình cũng không nghe được. Cho nên đừng bận tâm tới chuyện đó, mất thì giờ.

*“Giã gạo thì khỏi bông em
Bông em thì khỏi giã gạo.”*

Quý vị bận tâm tới chuyện đó quá làm sao mà tu được. Mà chuyện đó không cần thiết.

Bởi vì:

*“Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi
Để một mai vươn hình hài lớn dậy
Ôi cát bụi tuyệt vời,
Mặt trời soi một kiếp rong chơi
Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi
Để một mai tôi về làm cát bụi
Ôi cát bụi mệt nhoài
Tiếng động nào gõ nhịp không nguôi
Bao nhiêu năm làm kiếp con người
Chợt một chiều tóc trắng như vôi
Lá úa trên cao rụng đầy
Cho trăm năm vào chết một ngày
Mặt trời nào soi sáng tim tôi
Để tình yêu xây mòn thành đá cuội
Xin úp mặt bụi ngùi
Từng ngày qua mỗi ngóng tin vui
Cụm rừng nào lá xác xơ cây
Từ vực sâu nghe lời mời đá dậy
Ôi cát bụi phận này
Vết mực nào xoá bỏ không hay.”*

9. Tất cả đều là cát bụi hết.

Xin mời quý vị nghe bài này. Bài thơ này mang tên là “Mai Tôi Đi”; “mai tôi đi” tức là “mai tôi chết”. Có một người cháu xinh đẹp hai mươi mấy tuổi thôi, bị bệnh ung thư, nằm trong bệnh viện chỉ còn vài ngày nữa là chết. Có một người chú ruột đến thăm và cảm xúc quá nên đã làm bài thơ này, như là lời phát biểu của người cháu mình, như sau:

“Mai tôi đi chẳng có gì quan trọng,
Lẽ thường tình, như lá rụng công viên,
Như hoa rơi trước gió ở bên thềm,
Chuyện bé nhỏ giữa dòng đời động loạn...
Trên giường bệnh, tử thần về thấp thoáng,
Xin miễn bàn, thăm hỏi hoặc cầu an,
Khi xác thân thoi thóp trút hơi tàn,
Nằm hấp hối đợi chờ ngày vĩnh biệt.
Khoảnh khắc cuối... Đâu còn gì tha thiết...
Những tháng ngày lạnh nóng ở trần gian.
Dù giàu sang hay danh vọng đầy tràn,
Cũng buông bỏ trở về cùng cát bụi...
Sẽ dứt điểm đời phù du ngắn ngủi,
Để bước vào ranh giới của âm dương,
Không bàng hoàng trước ngưỡng cửa biên cương,
Bên trần tục, bên vô hình cõi lạ...
Chỉ ước nguyện tâm hồn luôn thư thả,
Với hành trang thanh nhẹ bước qua nhanh,
Quên đằng sau những níu kéo giằng dằng,
Kết thúc cuộc lữ hành trên dương thế...
Mất nhắm rồi... Xin đừng thương rơi lệ,
Đừng vòng hoa, phúng điếu hoặc phân ưu,
Đừng quay phim, chụp ảnh để dành lưu.
Gây phiền toái, nợ thêm người còn sống...
Ngóảnh nhìn lại, đời người như giấc mộng,

*Đến trần truồng và đi vắn tay không.
Bao thăng trầm, vui khổ đã chất chồng,
Nay rũ sạch... lên bờ, thuyền đến bến...
Nếu tưởng nhớ... Xin âm thầm cầu nguyện,
Nên xem như giải thoát một kiếp người,
Cứ bình tâm, thoải mái với vui tươi,
Kẻ đi trước, người đi sau rồi sẽ gặp..."*

Trong bài thơ này có nhiều câu hay lắm, mà thầy đã thuyết một bài pháp khoảng một tiếng rưỡi, hôm nay ở đây thầy chỉ nói câu cuối thôi. Câu cuối này người ta dịch sang tiếng Anh hay vô cùng.

*"Cứ bình tâm thoải mái với vui tươi
Kẻ đi trước, người đi sau rồi sẽ gặp."*

Tiếng Anh dịch là: *I go first (tôi đi trước), you follow behind me (bạn theo sau tôi), see you again.*

Khi quý vị nằm bệnh mà ông chồng tới thăm, hay người vợ tới đứng trước giường bệnh mình (*mình đang hấp hối mà*) thì quý vị phải nói: *I go first (em đi trước), anh theo sau em, see you again.* Chứ không phải mình chết mà người ta sống. Không phải mình chết mà ông chồng mình ông sống, hoặc con mình nó sống, nó không chết. Cho nên quý vị yên tâm mà chết.

10. Yên tâm mà chết.

Chúng ta yên tâm mà chết. Ý muốn nói như vậy, thường xuyên nghĩ về cái chết thì ta mới tu được. Đó là điều thứ 10.

11. Thời gian mà chúng ta sống vui vẻ trên đời, thời gian để tìm kiếm của cải bằng biết bao nhiêu gian khó, sẽ chấm dứt.

Cho nên bây giờ cứ vui đi, cứ cười đi, cứ hoan hỷ đi. Thời gian mà chúng ta có thể tiếp tục cười nữa đối với những

người 50, 60, 70, 80 không còn nhiều nữa, muốn cười cũng không cười được nữa, còn miệng đâu mà cười, tro bụi hết rồi. Cho nên bây giờ còn cười được cứ cười "Một nụ cười bằng mười thang thuốc bổ", nhưng nhớ đừng có 12 giờ đêm mà đứng cười một mình là không được.

Có một bài thơ của tác giả tên là Tôn Nữ Hỷ Khương rất hay, thầy cũng mới đọc tối hôm qua.

*"Còn gặp nhau thì hãy cứ vui
Chuyện đời như nước chảy hoa trôi
Lợi danh như bóng mây chìm nổi
Chỉ có tình thương để lại đời
Còn gặp nhau thì hãy cứ thương
Tình người muôn thuở vẫn còn vương
Chắt chiu một chút tình thương mến
Cho khắp muôn phương vạn nẻo đường."*

Gặp nhau thì cứ cười, gặp nhau thì cứ vui. Gặp nhau vui, gặp nhau thương. Hôm qua thầy có suy nghĩ như thế này, xin chia sẻ đến quý vị.

Tại sao con thú, con thú vật, như con chuột nó ăn đồ ăn của mình, nó cắn rách quần áo của mình, mình cũng thương, mình không dám giết? Con mèo, con chó nó sữa mình, cũng không dám động tới nó, mình không dám giết, mình thương vì mình tu mà. Cái giới đầu tiên của mình là:

"Pānātipātā veramani sikkhāpadam samādiyami

Con xin vâng giữ điều học là cố ý tránh xa sự sát sanh."

Giới đầu tiên của mình là không sát sanh, không những không sát sanh còn phóng sanh nữa. Con cá sống mình không dám ăn, mà người ăn chay trường thì cá chết cũng không dám ăn. Cho nên tại sao con thú mình thương, mà ông chồng phản bội mình, mình không thương? Con chuột nó

cần áo quần mình, nó cần đồ ăn của mình, mình vẫn thương nó, mà ông chồng của mình phản bội mình, mình không chịu thương. Tại sao?

Hãy thương cái ông chồng phản bội đi. Con thú mình còn thương được, con người tại sao không thương? Tiếng Anh *human being* là *con người*. Tại sao con người mình không thương? Mà con thú thì nó không có cơ hội làm việc lành. Con thú đâu có lạy Phật được, nó đâu có cơ hội nghe Pháp, tụng kinh hay ngồi thiền, niệm Phật. Còn ông chồng phản bội của mình, nhiều năm tháng trước đây ông từng lấy xe chở mình đi, ông quỳ gối trước mặt mình, ông dâng những đoá hoa hồng cho mình, vậy giờ tại sao lại không thương ông? Mặc dầu hiện nay ông phản bội mình rồi, nhưng mình vẫn thương ông như thường.

Tại sao người cha, người mẹ của mình, mình không thương, mặc dầu người cha, người mẹ đó chỉ chia gia tài cho mình ít hơn người anh của mình, người em của mình, vậy mà mình cũng không thương mà con thú mình lại thương? Quý vị suy nghĩ coi, vô lý, đúng không?

*“Đừng trách mẹ, đừng trách cha
Đừng trách người ta thay lòng đổi dạ
Đừng trách cuộc đời không đủ rộng bao la
Đừng trách gió mùa xa
Đừng trách lá nơi này sao cứ hoài rớt vội
Đừng trách những con người đã một thời lắm lỗi
Mà hãy tự trách mình không đủ thứ tha.”*

Mình trách mẹ, trách cha mình, trách người ta thay lòng đổi dạ, mà những người này có nhiều năm tháng họ là những ân nhân của mình, họ là những người giúp đỡ mình, họ cứu mạng mình, họ lo lắng cho mình. Chỉ một lần, hai lần họ làm cho mình buồn, mình ghét họ cả đời. Không được!

Nếu tâm chúng ta cùng một tần số rung động như tâm Đức Phật thì chúng ta đúng. Mà tâm chúng ta không cùng tần số rung động như tâm Đức Phật, chúng ta sai. Đức Phật thương tất cả mọi người như ánh sáng mặt trời toả xuống trần gian. Chúng ta còn phân biệt, chúng ta chưa phải có cùng tần số với tâm Đức Phật. Từ, bi, hỷ, xả, chúng ta chưa đủ, chưa có. Nếu có thì có nửa vơi, có chút đỉnh vậy thôi.

*"Còn gặp nhau thì hãy cứ chơi
Bao nhiêu thú vị ở trên đời
Vui chơi trong ý tình cao nhã
Cuộc sống càng thêm nét tuyệt vời."*

Mình đi tu cũng là một cách để mà thư giãn, đó cũng là một cách, đó là một cuộc đi chơi, mà đi chơi có ý nghĩa.

Quý vị đến đây có ngôi chùa này rộng rãi, có cây Sala to lớn, có cảnh đẹp, có màu xanh sạch, v.v...; thì mình đến đây giống như mình đi tham quan du lịch, mình kết hợp mình tu. Đi chơi nghĩa là như vậy đó.

"Còn gặp nhau thì hãy cứ cười", một nụ cười bằng mười thang thuốc bổ, từ sáng tới giờ quý vị cười khoảng năm, bảy chục nụ rồi đó. Thầy xin ra chỉ tiêu là trong bài pháp này một trăm nụ cười bằng một ngàn thang. Một ngàn thang thì một thang năm chục ngàn, một ngàn thang là năm chục triệu, thầy tặng cho mỗi người năm chục triệu.

Bạn có nhiều tiền nhưng bạn không thể mua được nụ cười. Bạn có nhiều tiền bạn có thể mua được ngôi nhà, nhưng không mua được hạnh phúc. Bạn có nhiều tiền bạn có thể mua được nhiều thuốc nhưng không thể mua được sức khoẻ. Mà cười là chứng tỏ mình còn khoẻ mới cười được chứ người sắp chết làm sao cười nổi.

"Còn gặp nhau thì hãy cứ cười"

*Cho tình thêm thắm, ý thêm tươi
Cho hương thêm ngát, đời thêm vị
Cho đẹp lòng nhau hết mọi người."*

Mình cười, mình vui, thì tất cả đều hoan hỉ hết, quý vị cười ở đây cả thế giới đều hoan hỷ. Bây giờ mạng truyền thông nhanh lẹ lắm. Chỉ cần đưa lên mạng online là tất cả những người trên thế giới đều cười theo mình luôn.

*"Còn gặp nhau thì hãy cứ chào
Giữa miền đất rộng với trời cao
Vui câu nhân nghĩa tròn sau trước
Lấy chữ chân tình gửi tặng nhau."*

Mình chào tức là mình tỏ sự cung kính, sự trân trọng người khác thì mình có phước, vì đó là tâm thiện, đó là nghiệp lành. Mình chờ người khác chào mình, thì người ta chào mình người ta có phước chứ mình không có phước. Còn nếu người ta chào mình mà mình tỏ vẻ dương dương tự đắc, thì mình có lòng tham, sự ngã mạn.

Trên đời này mình cần cái phước chứ không cần cái sự trọng vọng của người khác.

"Còn gặp nhau thì hãy cứ chào" - truyền thống của người Phật giáo gặp nhau thì chấp tay chào "Mô Phật" hay "A Di Đà Phật", hay "Nam Mô Bổn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật", v.v... Mình chào, đó là mình tạo phước báu. Mình trân trọng, mình cung kính người khác mình mới chào, mà cung kính là phước báu.

*"Giàu có do bố thí
Nghèo do không cúng dường
Sanh dòng họ cao quý,
Do kính người đáng kính
Sanh dòng họ hạ liệt,*

Do ngạo mạn kiêu căng."

Bây giờ mình chào một ông thầy là mình cung kính, mình có phước, kiếp sau mình sanh vào dòng họ cao sang. Mình chào người cha, người mẹ của mình, hay người bạn của mình thì cái phước đó mình sanh dòng họ cao sang.

"Còn gặp nhau thì hãy cứ say"

(say mê chứ không phải say rượu)

"Say tình say nghĩa bấy lâu nay

Say thơ, say nhạc, say bè bạn

Quên cả không gian lẫn tháng ngày."

Từ sáng tới giờ mình gặp nhau là mình say rồi đó, *say sưa*, thầy giảng say sưa và quý vị cũng nghe say sưa. "*Còn gặp nhau thì hãy cứ say*", say trong Phật Pháp, say trong tu hành.

"Còn gặp nhau thì hãy cứ đi

Đi tìm chân lý, lẽ huyền vi

An nhiên tự tại – lòng thanh thản

Đời sống tâm linh thật diệu kỳ!"

"*Còn gặp nhau thì hãy cứ đi*". Đi tu, rủ nhau đi tu Phật Thất. Nếu ở đây mà chỉ có năm người, ba người đăng ký khoá tu thì rất khó tổ chức. Phải có nhiều người đăng ký khoá tu, như hai ngàn người trong khoá tu này, thì người ta mới tổ chức khoá tu được.

"Còn gặp nhau thì hãy cứ đi

Đi tìm chân lý, lẽ huyền vi."

Quý vị đến đây không phải đi bình thường, đi tìm chân lý, đi tìm sự thật, đi nghe những bài kinh, bài pháp, mà ngộ ra nhiều điều. Trồng một cây mà hưởng nhiều quả. Ở bảy ngày mà giống như cả hàng ngàn năm.

*"Yo ca vassasatam jive
Dussilo asamahito
Ekaham jivitam seyyo
Silavantassa jhayino.*

*Ai sống một trăm năm
Ác giới không thiên định
Không bằng sống một ngày
Cố giới có thiên định."*

12. Chúng ta đừng lo lắng nhiều đến mối quan hệ với con cái. (Với những người nào có con, nhất là nhiều con).

Bởi vì chúng có số phận riêng. Mỗi đứa con của mình nó đều mang kè kè cái nghiệp của nó, nghiệp đen hoặc nghiệp trắng. Chắc chắn con cái sẽ tìm được con đường của chúng trong cuộc đời này. Cũng giống như chúng ta đi tìm con đường của chúng ta, con cái cũng đi tìm con đường của nó.

13. Chớ làm nô lệ cho con cái.

Tuổi 50, 60, 70 có nhiều con, nhiều cháu, đừng làm nô lệ cho con cháu. Hãy giữ mối quan hệ với con cái, yêu thương và giúp đỡ chúng khi cần. Hãy bằng lòng với số tài sản mà chúng ta đã dành dụm cho con cái.

14. Hãy nghỉ đến việc nghỉ hưu sớm nhất khi có thể và bằng lòng với cuộc sống.

Chữ *hưu* có nghĩa là gì? Chữ *hưu* 休 trong tiếng Hán 休致 (hưu trí) nó có bộ nhân (là người) ở bên có chữ mộc (là cây). Một người ngồi dưới gốc cây thư giãn là *hưu*, tiếng Hán phân tích như vậy. Một người ngồi dưới gốc cây thư giãn gọi là *hưu*, giống như quý vị ngồi dưới gốc cây Sala vậy đó, thì là *hưu*. Chữ *hưu* trong tiếng Hán có nghĩa là việc lành, việc thiện. Cho nên *hưu* để cho mình có cơ hội mình tu, mình tạo việc lành, việc thiện. *Hưu* có nghĩa là nghỉ ngơi. *Hưu* có

nghĩa là dừng lại, thôi dừng lại.

*“Tri túc thường túc, chung thân bất nhục
Tri chí thường chí, chung thân bất sỉ.
Biết đủ và thường biết đủ là không có gì là nhục nhã.
Biết dừng lại và thường dừng lại, không có gì sỉ nhục.”*

Chữ hưu túc là dừng lại. Chữ hưu túc là lui về. Bây giờ mình lui về chùa mình ở, mình lui về rừng mình ở. Mình lui về nơi thanh vắng để mình tu.

*“Ta dại ta tìm nơi vắng vẻ
Người khôn người đến chốn lao xao
Thu ăn măng trúc, đông ăn giá
Xuân tắm hồ sen, hạ tắm ao.”*

Người xưa nói vậy, và chữ hưu có nghĩa là vui mừng. Quý vị đến đây tu quý vị có mừng không? Mừng là hưu rồi đó.

15. Dừng kỳ vọng quá nhiều vào con cái hay đệ tử.

Đa phần con cái đều yêu quý cha mẹ, nhưng con của chúng ta quá bận rộn với những công việc của nó, và những ràng buộc khác cần chúng nó quan tâm nhiều hơn chúng ta. Có nhiều cha mẹ trách móc con cái *“tại sao tụi bay không đến thăm cha mẹ”*, v.v..., phiền não lắm, buồn phiền dữ lắm. Con cái nó vẫn thương mình, nhưng mà nó có việc khác nó phải lo, cho nên cả năm có khi nó không về thăm mình, cả năm nó chỉ điện thoại cho mình một, hai lần, nhưng trong lòng nó vẫn thương mình, đừng nghĩ là nó không thương mình, vì còn những việc khác mà nó phải quan tâm.

16. Cũng có những đứa con bất hiếu, chúng có thể cãi nhau về của cải, tài sản của chúng ta ngay cả khi chúng ta còn sống; và chúng cũng có thể muốn chúng ta sớm ra đi để thừa hưởng nhà cửa, tài sản của chúng ta.

Đây là sự thật phũ phàng. Quý vị nào gặp trường hợp này

thì hãy dùng tâm Phật để đối xử với nó, không dùng tâm bình thường, oan trái đối xử với nó.

*“Hận thù diệt hận thù,
Đời này không thể có
Từ bi diệt hận thù,
Là định luật thiên thu.”*

*“Hãy lấy tình thương tiêu diệt tâm sân
Lấy cái tốt chinh phục điều xấu.”*

Nếu trường hợp mình có con cái như vậy, thì mình cũng tha thứ cho nó

17. Nói chung con cái đều cho rằng chúng đương nhiên được thừa hưởng tất cả những gì chúng ta đang có, trong khi chúng ta không có quyền gì với tiền bạc của nó.

Tiền của cha mẹ thì con cái nó nghĩ nó được quyền hưởng, nhưng mà tiền của của nó thì không bao giờ có chuyện đó. Vì thế

18. Sau tuổi 50, 60 chúng ta không cần phí sức, không cần phải hao tổn thêm sức khoẻ, để đổi lấy số của cải nhiều hơn, mà phải làm việc đến lúc xuống mồ.

Tiền bạc của chúng ta không có một chút giá trị nào trước mặt thần chết. Mình đem tiền ra mình nói cho tôi thêm một ngày, hai ngày nữa, tôi sống thêm một năm, hai năm nữa thì tử thần không duyệt cho mình chuyện đó; dù mình có đưa cho nó cả tỷ tỷ thì nó cũng không duyệt.

Thưa quý vị, trong ý này thì thầy muốn đọc lời trăng trối của một đại gia cho quý vị nghe. Đại gia này tên là Steve Job, ông đã trăng trối như sau:

“Tôi đã đạt đến đỉnh giàu có và thành công, do vậy thành thân tượng trong con mắt đám đông. Tuy nhiên, ngoài công việc, tôi lại

có rất ít niềm vui đời thường.

Giờ đây, nằm trên giường bệnh với cái chết cận kề, và buộc phải đối mặt những suy nghĩ nặng nề rằng công danh tiền bạc gần như chẳng là gì; giá phải trả rất đắt mà chết chẳng mang đi.

Ngoài cửa sổ phòng bệnh là ánh sáng mặt trời, và cỏ cây hoa lá - đời vẫn luôn là đời; còn tôi thì sắp chết dù nằm trên núi tiên.

Bây giờ tôi biết, chúng ta nên theo đuổi những vấn đề khác mà không liên quan đến sự giàu có; có lẽ tình bạn, nghệ thuật và thơ ca, hay giấc mơ ngày bé, đẹp hơn tiền và nhà.

Nếu bạn cứ hăm hở thành giàu mãi không thôi, thì rốt cuộc đời bạn cũng chẳng hơn gì tôi. Ta được trời ban tặng trái tim để thương yêu. Đó mới là tài sản, hơn tiền bạc rất nhiều.

Dẫu rất giàu, khi chết tôi chỉ mang theo mình những kỷ niệm tốt đẹp, chút niềm vui, chút tình. Tình yêu khác tiền bạc, tình yêu có sức mạnh vô song, nó làm bạn hạnh phúc, còn tiền bạc thì không.

Có thể nhờ ai đó làm nhiều việc cho mình, không thể nhờ người khác chịu bệnh thay cho mình. Khi phải lên bàn mổ ta thấm thía điều này, và cũng chỉ lúc ấy, ta mới kịp hiểu ra; ta chưa biết trân trọng sức khỏe của chúng ta.

Tiền bạc mất có thể được tìm thấy. Nhưng có một điều mà không bao giờ có thể được tìm thấy khi nó bị mất – Cuộc đời bạn.

Tiền bạc cũng quan trọng, nhưng quan trọng hơn nhiều là gia đình bè bạn, là tình thương, là tình yêu.

Giờ chia tay các bạn, xin nói lời chân thành: Hãy cư xử tốt đẹp với người và với mình."

19. Phải cư xử đẹp, mình vì mọi người thì mọi người sẽ vì mình. Nếu mình chỉ vì mình thì mọi người sẽ quay lưng với mình ngay.

Sống trong một gia đình chúng ta cũng phải vì chồng, vì vợ, vì con, vì cha mẹ mình, vì cha mẹ chồng, vì cha mẹ vợ. Mình vì mọi người thì mọi người sẽ vì mình. Nếu mình chỉ vì mình, thì mọi người sẽ quay lưng với mình ngay.

*"Bạc vàng sẽ bị tiêu hao
Tu hành phước đức chẳng bao giờ mòn
Đức tuy không thấy mà còn
Tài tuy thấy đó mà mòn không hay."*

20. Minh tu để mình tạo phước đức và phước đức này nó còn hoài từ đời này sang đời khác.

*"Bây giờ an lạc sao vui
Làm lành hai kiếp sống đời lạc quan
Nay vui mình thiện hoàn toàn
Sau vui vì được thiên đàng tái sanh."*

Tài sản không mang theo được. Khi nào thì quý vị ngừng kiếm tiền. Bao nhiêu tiền thì đủ? Một tỷ? Năm tỷ? Mười tỷ? Một trăm tỷ? Một ngàn tỷ? Từ hàng ngàn hecta ruộng đất chúng ta cũng chỉ ăn một chút rau và vài ba chén cơm mỗi ngày. Nhiều căn nhà, nhiều biệt thự mà chúng ta xây dựng, trên thực tế chúng ta cũng chỉ ở vài mét vuông đất mà thôi. Một chỗ ngủ, một chỗ tắm, một chỗ làm bếp, hết.

*"Đại gia bất động sản
Chết nằm dưới cỏ xanh
Mới biết mình của đất
Đất không phải của mình."*

Đại gia bất động sản cuối cùng cũng nằm có ba thước đất thôi. Mà cuối cùng đất không phải của mình nữa, mà mình là của đất. Mình thuộc về đất, nước, lửa, gió, mình thuộc về cát bụi, mình trở về với đất mẹ.

21. Đừng quan tâm đến việc ai có nhiều của cải hơn, hoặc

con cái ai thành đạt hơn (nhiều người cha, người mẹ cứ bận tâm đến chuyện này), mà hãy đi du lịch nhiều, đi thăm quan mà đặc biệt là phải đi tu Phật Thất nhiều.

Tu thì mới sửa được, tu là cội phúc mà. “*Khéo tu thì nổi, vụng tu thì chìm*”, tu là sửa. Chữ **tu** trong tiếng Hán là sửa. Nhờ đi tu này mình sửa cái tâm phiền não thành tâm an tịnh. Sửa tâm tham, sân, si thành tâm vô tham, vô sân, vô si và trí tuệ. Tu là sửa, cái chùa là cái bệnh viện, chúng ta là bệnh nhân, người tu là bệnh nhân. Khi vô bệnh viện trị bệnh, ra hết bệnh, chứ còn vô đây, ra hồi bệnh thêm nữa là thất bại. Vô bệnh viện mình tốn tiền, tốn thời giờ, mà đi ra, bệnh nó càng trầm trọng hơn là mình tu không đúng pháp.

22. Hãy nhanh chóng đặt lên bàn cân để so sánh xem ai có nhiều thời gian nhàn rỗi hơn ai, ai hạnh phúc hơn ai, chứ đừng nói ai có tiền hơn ai.

23. Đừng bận tâm tới những điều mà chúng ta không thể thay đổi.

Nó chẳng giúp gì cho chúng ta, mà trạng thái tinh thần không tốt thì dẫn đến bệnh tật. “*Đừng mong muốn thay đổi bản tính người khác mà hãy cố gắng thay đổi cái tâm khó chịu của mình*” - Thiền sư Ajahn Chah nói như vậy. Có câu tiếng Anh rất hay: “*Yesterday I was clever, so I wanted to change the world. Today I am wise, so I only want to change myself.*” Quý vị có hiểu gì không? Thầy dịch nha: “*Hôm qua tôi rất thông minh, tôi muốn thay đổi cả thế giới này. Hôm nay tôi có trí tuệ, tôi chỉ muốn thay đổi chính tôi mà thôi*”. Đừng có bận tâm đến việc thay đổi cả thế giới này, đừng có bận tâm chuyện đó.

24. Hãy tạo cho mình một trạng thái thường xuyên ổn định và hãy xác định xem điều gì làm chúng ta hạnh phúc.

Tu là ổn định. Hôm nay quý vị ngồi đây một giờ, hơn một

giờ đồng hồ mà vẫn vui vẻ, trẻ trung thế này là chúc mừng rồi. Chúng ta đến đây được tu, được nghe kinh, được nghe Pháp, được niệm Phật, được đạo cảnh là chúng ta hạnh phúc rồi, chứ không phải một đồng tiền kia làm cho chúng ta hạnh phúc, hãy xác định như vậy đó.

Chúng ta phải được sống khoẻ mạnh và vui vẻ. Một ngày sống mà không có giây phút nào vui vẻ, an lạc, hạnh phúc là một ngày mất đi một cách uống phí. Một ngày dù chỉ có một giây phút vui vẻ cũng là một ngày có lợi ích và có giá trị. Một tâm hồn lạc quan giúp chữa lành bệnh tật nhanh chóng.

25. Một tâm hồn hạnh phúc thì không có căn bệnh nào phải chữa cả, bởi nó giúp đẩy lùi bệnh tật.

Thưa quý vị, thầy xin nhắc lại tại sao Thái tử Sĩ Đạt Ta đi tu? Tại Ngài thấy cái già, cái bệnh, cái chết, và một người tu, một người đang ngồi thiền. Nhờ thấy như vậy mà Thái tử Sĩ Đạt Ta mới đi tu và thành Phật.

Hôm nay, sau 25 thế kỷ chúng ta cũng bắt chước Ngài. Chúng ta cũng phải thấy cái già, cái bệnh và cái chết. Chúng ta cứ tưởng tượng mình là Thái tử đi, là công chúa, là vua đi. Chúng ta tự mình viếng bốn cửa thành thấy một người già, một người bệnh, một người chết và cảnh người ta đang ngồi thiền, đang niệm Phật tại chùa Hoàng Pháp này chẳng hạn. Cho nên

26. Mỗi ngày chúng ta phải thường xuyên suy niệm về cái sanh, già, đau, và chết trong chính mỗi người chúng ta.

Sanh, lão, bệnh, tử, trong mỗi con người chúng ta và khi như vậy chúng ta mới mạnh dạn phát tâm tu hành được.

Cuối cùng, bài kệ này dành cho tuổi 20, 30. Hồi này giờ mình nói cho tuổi 50, 60 mấy người 20, 30 họ buồn.

Buồn chớ, ngồi từ sáng tới giờ ông thầy này ông không

đếm xỉa gì tới mình hết. Chỉ để ý tới mấy người già, không đếm xỉa gì tới người trẻ. Tôi thấy ở đây có mấy người trẻ. Xin mời mấy người trẻ nghe bài kệ này:

*“Đâu phải già mới chết
Trẻ cũng vẫn vô thường
Trăm vạn muôn nẻo đường
Làm sao tránh cửa tử.
Cho nên đừng giận dữ
Làm đau khổ lòng người
Hãy san sẻ nụ cười
Mang cho người hạnh phúc.
Thị phi xin đừng lại
Đúng sai được gì đâu
Cãi vã mắng nhiếc nhau
Đừng gây thêm thù hận.
Có gì là vô tận
Trong cuộc sống vô thường
Hãy san sẻ yêu thương
Tùy duyên mà thanh thản.”*

Kính bạch chư tôn thiên đức. Kính thưa toàn thể chư Phật tử.

Chúng tôi đã trình bày bài thuyết pháp với đề tài là “Nói Với Tuổi 50”. Qua quá trình thuyết pháp nếu có điều chi sơ sót, kính mong quý vị hỷ xả cho!

Trước khi dứt lời, xin kính chúc Thượng toạ trụ trì, chư tôn thiên đức, tăng già và toàn thể chư Phật tử cùng gia quyến được năm điều phước báu, sống lâu, sống tốt, an vui, sức khoẻ và trí tuệ. Cầu mong năm điều phước báu này hằng phát sanh đến toàn thể quý vị.

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Nếu em nhớ

*Giảng cho khóa tu Chủ Nhật hàng tuần
Học viện Phật giáo Việt Nam,
Cơ sở Lê Minh Xuân, ngày 26/02/2017*

Nam Mô Bổn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Kính thưa toàn thể tăng, ni sinh cùng các Phật tử.

Sáng hôm nay ngày 26 tháng 2 năm 2017, tức ngày 1 tháng 2 Âm lịch năm Đinh Dậu, thừa lệnh Hoà thượng Viện trưởng, chúng tôi có buổi thuyết pháp trong khoá tu chủ nhật hàng tuần, tại học viện Phật giáo Việt Nam, cơ sở Lê Minh Xuân. Với thời gian khoảng hơn một tiếng đồng hồ, chúng ta có mười phút để hành thiền và nghe một bài thuyết pháp để tăng trưởng niềm tin, phát triển trí tuệ, dẫn đến một đời sống an lành, hạnh phúc của kiếp người.

Đề tài của bài thuyết pháp sáng hôm nay mang tên là "*Nếu Em Nhớ*". Bài này cũ, nhưng mà cũng mới. Đối với tăng, ni sinh thì chúng tôi sẽ phân tích ở một góc độ cao hơn, các Phật tử chúng ta thì nghe ở mức độ vừa phải. Đề tài chỉ có ba từ là: "*Nếu*", "*Em*", "*Nhớ*".

Như vậy, yêu cầu chúng ta là không được quên, phải thường xuyên nhớ. Chữ *nhớ*, *ngĩ* trong tiếng Pali gọi là *sati*, hay là *sammā-sati* là *chánh niệm*. Thường người ta dịch chữ *niệm* tức là *nhớ - nhớ nghĩ*. Nhưng mà chữ *niệm* ở trong chữ Hán có nghĩa là *biết ngay trong hiện tại*. Vì chữ *niệm* có bộ Kim

và chữ Tâm, Kim là nay và Tâm là biết. Tâm là thức, mà thức cũng là biết. Ý cũng là tâm, ý cũng là thức. Chữ *niệm* ở đây có nghĩa là *biết ngay trong hiện tại*. Nhớ, nghĩ ngay trong hiện tại mới gọi là *niệm*. Còn nếu mình nhớ, nghĩ về quá khứ thì người ta gọi là *tưởng* - *saññā*. Nhớ, nghĩ ngay trong hiện tại, biết ngay trong hiện tại gọi là *niệm*, cao hơn nữa là *sammā-sati* là chánh niệm. "*Nếu em nhớ*" có nghĩa là "*thường xuyên biết ngay trong hiện tại*", hay là thường xuyên nhớ, nghĩ ngay trong hiện tại mới gọi là *niệm*. *Nếu em nhớ* ở đây không phải là *nhớ thương*. Tiếng Anh có từ là "*I miss you*" - em nhớ anh, hay là con nhớ thầy, hay là con nhớ sư cô, thì cái nhớ đó là nhớ thương, không phải biết ngay trong hiện tại. "*Nhớ*" ở đây có nghĩa là "*chánh niệm*", hay là "*biết ngay trong hiện tại*" gọi là "*nhớ*" - "*Nếu em nhớ*". Chữ nhớ này trong Phật giáo thì nó thuộc về một pháp môn tu. Còn chữ nhớ bình thường, *nhớ thương* nó là một loại phiền não, tham nhớ. Nhớ trong bài thơ đạo này là tu, nhớ nghĩ về.

Bài pháp này dựa vào một bài thơ của thầy Tánh Tuệ, tức là Như Nhiên. Quý vị lên mạng tìm sẽ có, chỉ cần đánh chữ "*nếu em nhớ*" thì sẽ ra nguyên bài thơ. Chúng tôi xin được phép bỏ bốn câu đầu, như vậy chúng ta chỉ có năm khổ, mỗi khổ bốn câu, tổng số là hai chục câu. Mỗi câu chúng tôi sẽ giảng khoảng hai hoặc ba phút, thì hai chục câu khoảng sáu chục phút.

Bài pháp này tôi sẽ dùng phương pháp giảng văn để giảng. Dựa theo bài thơ này giảng bài pháp, nhưng mà phương pháp là giảng văn. Một phần nữa chúng tôi cũng muốn để cho quý vị, nhất là những người học về diễn giảng xướng ngôn, hay là học về khoa hoằng pháp thì cũng học lỏm được cách để thuyết một bài pháp. Cho nên có nhiều tác dụng ở trong bài giảng hôm nay. Chúng ta chú ý là sẽ có, còn nếu không chú ý thì sẽ không có.

*"Nếu em nhớ nhân gian là quán trọ
Một sớm nào trở gót bước đi xa
Em sẽ sống cõi lòng luôn rộng mở
Như bình minh trải nắng đẹp chan hòa."*

Điều này phải nhớ, lúc nào cũng phải suy nghĩ tới, lúc nào cũng suy nghĩ nhân gian là quán trọ, và một sớm nào đó mình sẽ ra đi. Nhớ ngay trong hiện tại, tức là ngay trong hiện tại này, ở đây và ngay bây giờ, *"Now and Here"*, chúng ta phải nhớ nghĩ như vậy. Nhớ nghĩ rằng đây chỉ là quán trọ, nhân gian là quán trọ, học viện cũng là quán trọ, chùa chiền cũng là quán trọ, cuộc đời này cũng là quán trọ, và quán trọ thì chúng ta phải đi. Chúng ta đến thuê ở một đêm, hai đêm, một tháng, hai tháng rồi chúng ta phải đi. Nó là nhà trọ mà.

*"Nếu em nhớ nhân gian là quán trọ
Một sớm nào trở gót bước đi xa"*

Nếu chỉ cần biết về điều này, suy nghĩ về điều này, niệm về điều này, ưu tư về điều này thì tâm hồn chúng ta sẽ thay đổi. Cho nên, khi mình nhớ được nội dung của hai câu đầu thì kết quả là hai câu sau.

*"Em sẽ sống cõi lòng luôn rộng mở
Như bình minh trải nắng đẹp chan hòa."*

Có nhiều khi mình muốn sống tâm hồn rộng mở, tâm hồn cao thượng. Mình muốn vậy nhưng mà không được bởi vì mình không có hai câu đầu. Nếu có hai câu đầu thì hai câu sau mới có. Nếu hai câu đầu không có thì hai câu sau không có. Hai câu đầu là sự tu tập, hai câu sau là kết quả của sự tu tập đó.

"Nếu em nhớ nhân gian là quán trọ", chỉ cần niệm cái đó thôi, suy nghĩ về cái đó thôi, rồi *"Một sớm nào trở gót bước đi xa"*, chỉ cần nhớ vậy thôi, là tấm lòng của mình nó trải rộng như

ánh sáng mặt trời toả xuống trần gian, không phân biệt đây là vườn cây, không phân biệt đây là nhà ở, không phân biệt đây là nhà vệ sinh, không phân biệt đây là đường hẻm, không phân biệt đây là đại lộ. Hai câu đầu là nhân, hai câu sau là quả. Hai câu đầu là tu, hai câu sau là kết quả của sự tu tập đó.

Theo Phật giáo Nguyên Thủy thì người thành Phật là người thấy được vô thường, khổ, vô ngã như trong bài kinh Tiểu kinh Giáo Giới La Hầu La:

- *Này La Hầu La, sắc là thường hay vô thường*
- *Bạch Thế Tôn là vô thường.*
- *Thọ, tưởng, hành, thức, là thường hay vô thường?*
- *Bạch Thế Tôn là vô thường.*
- *Con mắt là thường hay vô thường?*
- *Bạch Thế Tôn là vô thường, thay đổi."*

v.v...

- *Cái gì vô thường, cái đó khổ hay vui?*
- *Bạch Thế Tôn cái gì vô thường, cái đó khổ.*
- *Cái gì vô thường khổ, cái đó vô ngã.*

Quý vị học rồi, quý vị cũng thi rồi, nhưng cũng quên rồi. Chúng ta học cái vô thường, nhưng chúng ta không tu được cái vô thường. Chúng ta học cái đau khổ, nhưng chúng ta không tu được cái đau khổ. Chúng ta có câu thành ngữ nổi tiếng "Đời là bể khổ", nhưng mỗi ngày mình không nghĩ được chuyện đó, mình không tu được chuyện đó. Đặc biệt mình học được cái vô ngã, nhưng mình không tu được cái vô ngã. Học vô ngã là một chuyện, tu pháp vô ngã là chuyện khác.

Thưa quý vị, ở đây mà tu được cái pháp vô ngã thì thành Phật rồi, hay cũng gần Phật rồi. Có nhiều vị làm bài thi nói về vô ngã điểm cao lắm 50/50, nếu mà cho điểm rất hay, nhưng mà tu cái pháp vô ngã thì không thấy. Học vô ngã là một chuyện, tu cái pháp vô ngã là chuyện khác. Minh thấy còn ta còn tôi.

Etam mama - Cái này là của tôi

Esohamasmi - Cái này là tôi

Eso me attā'ti - Cái này là linh hồn tự ngã của tôi.

Thì mình chưa tu được cái pháp vô ngã

“Nó mắng tôi đánh tôi.

Nó thắng tôi, cúp tôi

Ai ôm niềm hận ấy,

Hận thù không thể nguôi.”

Nếu mình còn nghi là tôi, của tôi, thì mình chưa tu được pháp vô ngã. Nếu mình nghi là không có gì hết, thì tu được cái pháp vô ngã. Cho nên mỗi ngày phải niệm cái vô thường, niệm cái đau khổ, niệm cái vô ngã. Khi mình thấy được như vậy mình mới nhàm chán, mình mới xả ly, mình mới từ bỏ, mình mới ly tham, mới giải thoát, mới Niết Bàn.

Vậy nên:

“Nếu em nhớ nhân gian là quán trọ

Một sớm nào trở gót bước đi xa

Em sẽ sống cõi lòng luôn rộng mở

Như bình minh trải nắng đẹp chan hòa.”

Khi mình nhớ được điều đó thì mình sống với cõi lòng rộng mở. Tình thương của chúng ta như *tình mẹ bao la*, như *biển Thái Bình dạt dào*. Minh thấy người nào cũng dễ thương, kể cả chúng sanh mình còn thương huống chi là con người. Khi mình khởi tâm ghét ai đó là mình sai. Mặc dù người đó

là người sai, người không đúng, nhưng mình ghét họ là mình sai rồi. Con chim, con cá mình còn phóng sanh, con ruồi mình không dám đập, con kiến mình không dám giết, nhưng con người thì mình dám chửi. Cho nên, *chấy nhà ra mặt chuột, dẫu đầu lòi đuôi*, là như vậy đó.

Tôi thấy có nhiều vị tăng, ni, Phật tử chúng ta thể hiện lòng từ bi một cách tích cực, mua cả tấn cá để thả xuống sông, mua cả mấy ngàn con chim để phóng sanh, đi đường gặp con sâu, con bọ không dám đập, không dám giết, con muỗi cắn thì cũng không dám đập, vậy mà đùng chuyện là xắn áo ở trong chùa. Mà họ là con người, con người thì cao cấp hơn mấy con chim, con cá đó tại sao mình không thương? Mình thương con chim, con cá, mà không thương con người? Tại sao?

Có nhiều người nói "Tôi thà sống với chó chứ tôi không sống với anh, tôi không sống với chị". Con chó nó đi bốn chân, có người nào trong chúng ta mà đi bốn chân không? Trong tiếng Pali gọi là *tiracchānagata* tức là *đầu đuôi ngang nhau*. Cái người mà *đầu đuôi ngang nhau* thì gọi là *súc sanh*. Cho nên mặc dù con người đó họ có lỗi lầm, nhưng mà phải trân trọng, vì họ là con người.

"Kiccam manussapaṭilābho

Kiccam maccāna'jīvitam

Kiccam saddhammasavanam

Kiccho Buddhānam uppādo

Sanh làm người có dễ đâu.

Được làm người khó sống lâu trên đời

Được nghe giáo pháp tuyệt vời

Được vui gặp Phật ra đời khó thay."

Họ là con người, ông thầy này, bà sư cô này, người Phật tử này là con người, họ được sống lâu, họ được nghe Pháp,

họ được gặp Phật ra đời, người này đạt tiêu chuẩn là bốn điều khó, nhưng mà mình hận thù cái người này, mình ghét người này và mình nói xấu người này. Không nên!

Tôi thấy không có ai mà đi nói xấu con rắn, tôi cũng không nghe ai nói xấu con cạp, mà tôi chỉ nghe người ta nói xấu con người thôi. Mà con người là có phước báu mới sanh làm người, cái người có phước mới sanh làm người, người vô phước không bao giờ được sanh làm người, cho nên phải trân trọng. Mặc dù người đó chưa tốt, chưa tích cực giống như người khác, nhưng mà mình phải trân trọng. Khi mình thương họ, mặc dù họ chưa tốt, mình trân trọng họ, thì mình sẽ có phước. Họ có cái xấu nhưng mà họ cũng có cái tốt, mình tìm cái tốt của họ thì tâm mình an lạc.

Tôi thấy có những tăng, ni sinh, học dở lắm, tôi chấm bài cũng ráng cho đủ điểm trung bình để nó qua. Đọc cái bài này mà cho điểm trung bình lương tâm áy náy lắm, nhưng mà cho nó điểm thấp thì áy náy hơn, cho nên cuối cùng cũng ngậm ngùi cho điểm để mà nó qua. Còn những tăng, ni sinh mà học giỏi, điểm cao, v.v..., thì mình vui và hoan hỷ rồi. Nhưng trên thực tế chứng tỏ một điều là có những tăng, ni sinh học dở như vậy, khi ra trường lại có những vị trí vô cùng quan trọng, rồi lại được người ta cho tiền đi học nước ngoài. Còn tăng, ni sinh mà hiền hậu dễ thương, học hành ngon lành, ra trường rất cơ cực trong đời tu.

Quý vị thấy không, người ta có cái phước khác của người ta, phước về quyền lực. Cho nên, đánh giá về một con người chúng ta không thể đánh giá một khía cạnh mà còn nhiều khía cạnh. Đánh giá một con người chúng ta không thể đánh giá kiếp này mà còn kiếp trước và kiếp sau nữa. Phải hiểu Phật pháp thì mới lý giải được, còn không hiểu thì không lý giải được. Cho nên phải học, học nữa, học mãi là vậy đó.

*“Nếu em nhớ nhân gian là quán trọ
Một sớm nào trở gót bước đi xa.
Em sẽ sống cõi lòng luôn rộng mở
Như bình minh trải nắng đẹp chan hòa.”*

Nếu như mình nhớ được, mình chánh niệm được thì tâm từ xuất hiện, chánh niệm có, tâm từ có. Người nào thiên về vipassana, thiên tứ niệm xứ, thì quý vị hiểu được điều này. Quý vị chánh niệm được liên tục thì lòng thương yêu của mình, tâm từ bi của mình nó bao trùm luôn.

Trong A tỳ đàm cũng dạy rất rõ: Nếu như chánh niệm có, chánh niệm là *sati*, *sammā-sati* có, thì *adosa* - vô sân có. Vô sân tức là tâm từ, hai cái này đến cùng một lúc, cùng đến với nhau. Trong tiếng Anh nó gọi là *come together* tức là cùng đến một lúc, cùng đến chung với nhau. Tức là chánh niệm có thì tâm từ có. Tâm từ là lòng thương yêu bao la giống như ánh sáng mặt trời toả xuống trần gian vậy. Có nhiều người nói với tôi: “*Tánh con sân quá, con muốn tu cái pháp môn đừng có sân si, tu làm sao để tâm con đừng có sân*”. Muốn không sân thì đây:

*“Nếu em nhớ nhân gian là quán trọ
Một sớm nào trở gót bước đi xa.”*

Nếu tu được cái pháp này thì cái tâm sân si nó hết, tâm sân hận nó hết. Có quan trọng gì đâu, tôi sắp đi rồi, chấp nhất làm chi, tôi ở đây chỉ là ở tạm, chỉ tạm trú thôi chứ có thường trú đâu mà tôi chấp vào chỗ này. Cho nên khi mình niệm được điều này thì mình tu được, mà tu thì sửa được cái tâm của mình, từ cái tâm phiền não, sân hận thành cái tâm từ, bi, hỷ, xả.

Như vậy, hai câu đầu là tu, hai câu sau là chuyển hoá tâm. Cho nên mỗi ngày quý vị cứ nhớ như vậy “*Nếu em nhớ nhân gian là quán trọ*”. Đây chỉ là một quán trọ thôi, một sớm nào

tôi sẽ đi, đi xa, là lòng thay đổi ngay. Quý vị muốn lòng thay đổi thì phải có cái lộ trình, có phương pháp, kỹ thuật - *technic*, có cái *method* tức là có kỹ thuật và phương pháp chứ không phải muốn mà được.

Muốn cái tâm mình được rộng mở, muốn tâm mình được an lạc, muốn tâm mình được như ánh sáng mặt trời toả xuống trần gian thì phải tu được hai câu đầu. Hai câu đầu là luôn luôn chánh niệm *cuộc đời là quán trọ*, luôn luôn chánh niệm là *chúng ta sẽ ra đi*, vậy thôi.

Trong một bài thuyết pháp Đức Phật giảng cho một hội chúng, có một cô Phật tử, cô thâm nhập được Đức Phật dạy câu "*maranam bhavissati* - tôi sẽ chết". *Maranam* là sự chết, *bhavissati* là tôi sẽ là - *I will*; trong buổi thuyết pháp đó, Đức Phật Ngài dạy như vậy, cô Phật tử tu cái pháp đó luôn, tu liên tục ba năm liền, ngày nào cũng nhớ vậy, niệm như vậy.

"Nếu em nhớ ngày vui qua rất vội
Tắt nụ cười đêm tối chợt vầy quanh.
Sẽ nhìn lại, thôi sống đời nông nổi
Vén mây mù, ngược mặt phía trời xanh."

"Nếu em nhớ ngày vui qua rất vội. Tắt nụ cười đêm tối chợt vầy quanh". Bây giờ mình còn cười được, chứ mấy chục năm nữa là mình hết cười rồi. Có nhiều người bây giờ còn cười được mà không chịu cười, mặt mày lúc nào cũng đay nghiến, cũng khó chịu, cũng nhìn vào lỗi lầm của người khác để không có nụ cười. Mình tha thứ cho họ thì mình mới có nụ cười được chứ, mình không tha thứ cho họ thì sao mình có nụ cười? Người nào sống ở đây mà không có nụ cười tôi xin thành kính phân ưu, vô cùng thương tiếc, thành tâm cầu nguyện, cao đẳng Phật quốc.

Vì sao? Không có nụ cười! Mặt lúc nào cũng *hầm hầm như thịt bầm nấu cháo*. Không được! Phải có nụ cười. Kiếp này

mình cười, kiếp sau mới cười được, kiếp này không cười đố mà kiếp sau cười được, chắc chắn vậy đó. Kiếp này lúc nào cũng nghiêng răng, nghiêng răng, nghiêng răng, kiếp sau làm sao mà cười được. Có nhiều người tôi thấy họ khó chịu quá đi, cái gì họ cũng không chịu hết, không có cái gì mà họ vừa ý hết. Có những người sống trong cuộc đời này như vậy, không vừa ý cái gì hết. Mà không vừa ý làm sao có nụ cười. Cho nên, mình phải thấy cái gì cũng dễ chịu, thì mình mới có nụ cười được.

Sáng nay mới đọc một bài của Ngài Ajahn Chah: "*Phải học cách xả bỏ mọi chuyện thế gian, đừng tìm cách chống lại chúng*". Đây là lời nói của Ngài Ajahn Chah, Thiền sư nổi tiếng Thái Lan.

"Phải học cách xả bỏ mọi chuyện thế gian, đừng tìm cách chống lại chúng. Nhưng chúng ta lại muốn chúng thuận theo ý muốn của chúng ta."

Chúng ta muốn mọi chuyện thuận theo ý muốn của chúng ta mà nó lại diễn ra ngược lại, nên không có nụ cười, vậy thôi.

"Chúng ta tìm đủ mọi cách để xếp đặt hay đối phó với chúng. Khi thân này bị bệnh, đau nhức, ta không thích và tìm kinh để tụng. Ta muốn kiểm soát và điều khiển thân này, ta không muốn cơ thể này đau. Kinh trở thành một loại nghi lễ huyền bí khiến chúng ta rối rắm trong tham ái, dính mắc."

Đó là vì chúng ta tụng kinh để trừ khử bệnh tật, để được sống bền vững lâu dài. Thật ra, Đức Phật ban cho chúng ta giáo pháp là để chúng ta biết sự thật của cơ thể này, nhờ thế chúng ta có thể xả bỏ nó, nhưng chúng ta biến những lời dạy của Đức Phật thành kinh tụng để gia tăng thêm sự si mê của chúng ta."

Đoạn này có một ý mà khái quát lại là "*Chúng ta muốn kinh tụng để mà trừ khử bệnh tật của chúng ta*". Cho nên "*phải học*

cách xả bỏ mọi chuyện thế gian, đừng tìm cách chống lại chúng. Nhưng chúng ta lại muốn chúng thuận theo ý muốn của chúng ta.” Nó làm sao thuận theo ý chúng ta được, cho nên chúng ta không có nụ cười.

Yêu cầu của bài pháp này là gì? Là phải có nụ cười.

*“Nếu em nhớ ngày vui qua rất vội
Tắt nụ cười đêm tối chợt vầy quanh.
Sẽ nhìn lại, thôi sống đời nông nổi
Vén mây mù, ngược mặt phía trời xanh.”*

“Nếu em nhớ ngày vui qua rất vội. Tắt nụ cười đêm tối chợt vầy quanh.” Nếu như một ngày mà chúng ta không có nụ cười thì nó mất đi một ngày, chúng ta muốn lặp lại cái ngày này để có nụ cười thì cũng không có luôn. Cho nên mỗi ngày chúng ta phải cười, khẩn trương mà cười. Bây giờ còn răng, chúng ta cười ta còn tự tin, sau này răng rụng hết, chúng ta không muốn cười nữa, không dám cười vì cười người ta thấy mình không có cái răng nào hết.

Tôi có một cái răng bị trám, nó rớt cái phần trám ra. Bình thường tôi cười tươi như hoa, nhưng khi cái đoạn răng trám đó rớt ra rồi, tôi không dám cười nữa, vì tôi cười nó lòi ra cái răng rụng rồi, mà răng rụng tức là nó báo hiệu cho tuổi già đến, tuổi già sông sộc đến, mà tuổi già đến báo hiệu cái chết đến. Tôi che cái tuổi già đi bằng cách là tôi không dám cười, vì răng tôi rụng. Đó! Tôi phải khẩn trương tôi đi trám lại cái răng, sau đó tôi mới trở lại nụ cười. Cho nên bây giờ còn răng, quý vị ráng mà cười cho nhiều lên.

Ông bà mình nói một nụ cười bằng mười thang thuốc bổ. Có nhiều người tâm tánh khó chịu không bao giờ cười. Ở trong một nhà mà không có nụ cười thì giống như địa ngục, ở trong một ngôi chùa nhìn nhau mà không có nụ cười thì

cũng giống như địa ngục. Kiếp này không cười thì kiếp sau chắc chắn không cười được.

*“Bây giờ an lạc sao vui
Làm lành hai kiếp sống đời lạc quan
Nay vui mình thiện hoàn toàn
Sau vui vì được thiên đàng tái sinh.”*

“Idha nandati pecca nandati - Nay vui, đời sau vui”. Nay vui đời sau mới vui được, còn nay mà không vui đời sau không vui được.

Quý vị sống ba năm nội trú ở đây mà quý vị chỉ có khoảng một trăm nụ cười thì tôi xin thành kính phân ưu! Ba trăm sáu mươi lăm ngày một năm thì tối thiểu chúng ta phải có ba trăm sáu mươi lăm nụ cười một năm. Ba năm quý vị có một ngàn nụ cười. Một nụ cười bằng mười thang thuốc bổ, một ngàn nụ cười là bao nhiêu thang thuốc bổ? Mà nụ cười không cần tốn tiền, không cần đi xa. Chúng ta thấy hoan hỷ, an lạc chúng ta cười, chúng ta thương người chúng ta cười, chúng ta tha thứ cho người chúng ta cười, chúng ta hi xả cho người chúng ta cười

*“Trôi năm tháng, tàn canh đời trắng mộng
Lợi, danh, tình lơ lửng một làn hơi
Là thế đấy, đâu có gì quan trọng
Sống cho đi, ý nghĩa kiếp con người.”*

“Trôi năm tháng, tàn canh đời trắng mộng”. Trôi năm tháng, trôi, trôi, trôi, ngày này qua ngày kia trôi đi, trôi đi... Cuộc đời mình nó trôi nổi vậy đó!

*“Chăn trâu với gậy lừa trâu
Tan sương mỗi sớm vào sâu giữa đồng
Tuổi già cái chết vừa mong
Đưa con người đến tử vong đời đời.”*

Cái già và cái chết sống sộc đến tim mình, phải nhớ như vậy. Khi nhớ được như vậy thì mình sống có nụ cười. Nếu không nhớ được như vậy thì mình sống không có nụ cười.

*"Nhiều lần lặp đi lặp lại,
Người thiếu trí đi tái sanh.
Nhiều lần lặp đi lặp lại,
Sanh rồi đến tử.
Nhiều lần lặp đi lặp lại,
Kẻ khác đưa ta xuống mồ".*

Câu này tôi học cách đây bốn mươi ba năm, trong quyển "*Suy Niệm Về Hiện Tượng Chết*" của ngài Gunaratana, lúc đó tôi mới học lớp 8 trường phổ thông và đã thọ giới sa-di, khi đọc quyển "*Suy Niệm Về Hiện Tượng Chết*" có một câu mà tôi nhớ hoài, tôi học thuộc lòng ngay:

*"Nhiều lần lặp đi lặp lại,
Người thiếu trí đi tái sanh.
Nhiều lần lặp đi lặp lại,
Sanh rồi đến tử.
Nhiều lần lặp đi lặp lại,
Kẻ khác đưa ta xuống mồ".*

Quyển này in trước 1975, dịch giả là bác Phạm Kim Khánh. Lúc đó tôi còn nhỏ nên không hiểu nhiều. Triết lý về sự chết cao siêu lắm, lúc đó mới lớp 8 làm sao có thể tiếp nhận được cái quyển sách này. Nhưng trong đó có những đoạn mà tôi hiểu được, thấy hay và chép ra một tờ giấy nhỏ học thuộc lòng, đến bây giờ tôi vẫn nhớ.

Cho nên tôi khuyên các tăng, ni sinh cũng vậy, những bài kinh nào, những đoạn kinh nào, những trang kinh nào, mà nó vừa bụng mình, vừa ý mình, làm ơn làm phước chép ra học thuộc lòng. Ba chục năm sau quý vị sẽ thuyết pháp cho mọi người nghe, cũng giống như tôi bây giờ, bốn mươi ba

năm sau tôi mới nói câu này tại đây. Tôi muốn có câu này tôi phải học trước bốn mươi ba năm, tôi để dành đó, khi nào có cơ hội tôi mới nói, chứ không phải tự nhiên muốn nói là nói được đâu. Nhưng, mỗi ngày tôi tự nói với chính tôi "*Nhiều lần lặp đi lặp lại, người thiếu trí đi tái sanh. Nhiều lần lặp đi lặp lại, sanh rồi đến tử. Nhiều lần lặp đi lặp lại, kẻ khác đưa ta xuống mồ*". Câu cuối cùng nó có hình tượng nghệ thuật, kẻ khác khiêng ta xuống mồ.

Nếu em nhớ được là một ngày không xa sẽ có nhiều người khiêng chúng ta chôn xuống mồ. Nếu nhớ được như vậy, thì lòng chúng ta sẽ rộng mở ra ngay, chúng ta sẽ tha thứ ngay, chúng ta sẽ hỷ xả ngay, chúng ta sẽ từ bi ngay. Như vừa nãy tôi nói, con kiến, con ruồi, con muỗi, mình còn thương, huống chi là con người. Mặc dù con người đó là chưa tốt, con người đó tiêu cực, nhưng họ vẫn là con người mà tại sao mình không thương? Mình thương con chim, mình mua chim mấy trăm ngàn con về phóng sanh. Mình mua cá cả trăm tấn về phóng sanh, mà con người thì mình chửi họ, "*người này mất dạy lắm, chửi cho nó biết*", tại sao? Nghịch lý! Mình nâng niu từng con chim, sợ nó chết, ngay cả con rắn mình gặp nó, mình cũng không dám đập, con ruồi, con muỗi cắn mình, mình cũng không dám giết, mà con người mình phải làm cho ra lẽ là sao? Không được! Phải suy nghĩ lại. Cho nên câu thứ hai nói về nụ cười tôi đã đề xuất rồi.

Đoạn thứ ba này "*trôi năm tháng, tàn canh đời trắng mộng*", quý vị có thuộc bài *lên chùa ngủ gục* cũng có câu đó.

*"Lên trên chùa mà ngủ gục
Bị sư phụ la cho
Ngài có nói năng chi
Con cũng ngủ cho bằng được
Ai có nói chi cũng mặc kệ
Ngủ thì ngủ mà tu thì tu*

*Ai lên chùa cũng ham ngủ
Mỗi lần ngủ là say sưa
Bởi vì thế cho nên
Hai giờ trưa chưa dậy
Bị sư phụ cầm gậy
Quất một mớ ba roi
Ai lên chùa cũng ham ngủ
Mỗi lần ngủ là mê say
Thuyền vượt sóng lên mây
Đi vào trong cõi mộng
Để cuộc đời trôi sông."*

"Để cuộc đời trôi sông", mình bỏ cuộc đời "Trôi năm tháng, tàn canh đời trắng mộng" trôi mà, cuộc đời nó trôi, trôi, trôi, vậy đó.

*"Lợi, danh, tình, lơ lửng một làn hơi
Là thế đấy, đâu có gì quan trọng!"*

Đời không có gì quan trọng, đời thế đấy, đời *C'est la vie* - cuộc đời là vậy đó. "Lợi, danh, tình lơ lửng một làn hơi/Là thế đấy...", cuộc đời là thế đấy, đâu có gì quan trọng, không có gì quan trọng hết. Mình quan trọng lên thì mình mệt, mình thấy không quan trọng thì mình khoẻ. Nếu quý vị quan trọng hoá vấn đề trong cuộc đời này thì quý vị mệt, và tôi xin chia buồn, vậy thôi. Nếu quý vị không quan trọng thì khoẻ, tôi xin chúc mừng. Mình đi tu mình tìm đến cái sự thật, còn nếu mình không tìm được sự thật, mình không thấy được cái chân đế, mình chỉ thấy tục đế, thì mình sẽ đau khổ lắm.

Vô minh là gì? Vô minh là bất tri khổ đế, bất tri tập đế, bất tri diệt đế, bất tri đạo đế. Vô minh là:

- Không thấy đây là khổ - *Idam dukkham pahātabba' nti*

- Không thấy đây là nguyên nhân của khổ - *Idam dukkha-samudayam pahātabba' nti; Idam dukkha-nirodham pahātabba' nti; Idam dukkha-nirodha-gamini patipadam pahātabba' nti.*

Tức là “vô minh là không thấy đây là khổ, đây là nguyên nhân của khổ, đây là sự diệt khổ, đây là con đường đưa tới sự diệt khổ”; và trong A tỳ đàm dạy thêm - vô minh là chỉ thấy tục đế mà không thấy chân đế. Thấy chân đế, thấy sự thật, thì không vô minh.

Thường thường, chúng ta chỉ thấy tục đế mà không thấy chân đế, dính vào cái nhãn hiệu, dính vào cái bình phong và chúng ta đau khổ về chuyện đó, còn cuộc đời nó cứ diễn tiến mà thôi.

Cho nên, thưa quý vị "*Trôi năm tháng, tàn canh đời trắng mộng*". Tàn canh là bàn tay trắng, tàn canh là hết canh một, canh hai, canh ba, tới canh ba là mình trắng tay.

Xin hỏi nhỏ quý vị, quý vị canh mấy rồi? Canh hai, hay canh ba, hay canh một? Như tôi là qua gần hết canh ba rồi. *Nửa đêm giờ tí, canh ba*, mình sắp hết canh ba rồi, nhưng mà vẫn còn thấy cuộc đời này nó quan trọng, sắp già từ nó rồi mà vẫn thấy nó quan trọng, thế thôi là thất bại!

"Trôi năm tháng, tàn canh đời trắng mộng

Lợi, danh, tình lơ lửng một làn hơi

Là thế đấy, đâu có gì quan trọng.

Sống cho đi, ý nghĩa kiếp con người

Câu cuối này quan trọng hơn "*Sống cho đi, ý nghĩa kiếp con người*". Sống thì phải cho, tặng, biếu, thì cái kiếp người này mới ý nghĩa được. Sống mà không cho thì ý nghĩa con người, của kiếp người không có. Mình cho cái tình thương bao la, mình cho cái lòng hỷ xả của mình cho mọi người, mình cho

cái sự tha thứ của mình cho người khác, thì ý nghĩa kiếp người này mới có được, còn nếu không thì không có.

Cuộc đời là gì? Hoà thượng Thích Thanh Từ ở thiền viện Thường Chiếu có bài thơ nổi tiếng khắc trên đá:

*“Gá thân mộng
Đạo cánh mộng
Mộng tan rồi
Cười vỡ mộng
Ghi lời mộng
Nhấn khách mộng
Biết được mộng
Tỉnh cơn mộng.”*

Hôm nay tôi mượn bài thơ này của Hoà thượng Thanh Từ để tôi nhấn quý vị, nhấn khách mộng. Biết mộng rồi thì tỉnh cơn mộng, tỉnh ra. Do đó, chúng ta tỉnh ra rồi thì chúng ta “sống cho đi ý nghĩa kiếp con người”. Sống cho thì nó ý nghĩa hơn là sống lấy. Sống lấy không có ý nghĩa. Lấy là mình tích lũy, mình thêm, cho là mình tặng biếu, bố thí. Tại sao phải bố thí? Bố thí là để cho, để từ bỏ.

*“Từ bỏ ít bình an ít,
Từ bỏ nhiều bình an nhiều,
Từ bỏ hoàn toàn bình an hoàn toàn.”*

Chúng ta thường lấy chứ chúng ta không cho, bây giờ phải cho chứ không lấy. Phát tâm là cho chứ đừng phát tâm lấy. Động từ tiếng Anh chữ *cho* là *give* và chữ *lấy* là *take*. Có một câu chuyện vui mà tôi đọc cách đây mười năm rồi, quý vị cũng đã nghe rồi, tôi nhắc lại cho mấy vị nào chưa nghe:

Có ba ông đi bộ tập thể dục quanh hồ cùng nhau, thì một ông trượt chân té xuống hồ. Ông bạn đi cùng thấy vậy mới đưa tay ra và nói “*give me your hand*”- đưa cái tay của anh cho

tôi. Ông ngã xuống hồ nghe thấy chữ *give - cho*, ông thấy lạ quá không chịu đưa cái tay của ông ra, vì hồi giờ ông chỉ nghe động từ *lấy* chứ không nghe động từ *cho*. Ông đi sau biết ông này keo kiệt bòn xén, không bao giờ chịu cho ai cái gì, nên ông nói *"take my hand - lấy cái tay của tôi đi, nắm cái tay của tôi đi*, thì ông ngã xuống hồ chụp cái tay ông kia liền và được cứu sống. Thấy *cho* thì chân chờ, chậm chạp, *cho* thì ông làm như không nghe, tai ông bị điếc hay sao mà ông không nghe, mà thấy động từ *lấy* thì ông tỉnh ra liền, lấy cái tay của ông chụp tay của ông kia liền.

*"Nếu em nhớ, thân xuôi miền cát bụi
Sẽ thấy lòng thanh thản giữa phù hư
Trong thâm lặng nguyện làm viên đá cuội
Lót chân người quy hướng nẻo Chân Như."*

"Nếu em nhớ, thân xuôi miền cát bụi". Đây là một pháp môn tu mà thân này là cát bụi. *"Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi. Để một mai tôi về làm cát bụi"*. Nếu em nhớ như vậy thì em sống lòng thanh thản giữa phù hư.

*"Nếu em nhớ, thân xuôi miền cát bụi
Sẽ thấy lòng thanh thản giữa phù hư."*

Nếu em nhớ tức là nếu em tu được cái pháp này, em chánh niệm được, em suy ngẫm về cái thân cát bụi này, thì lòng em thanh thản. Cho nên phải thường xuyên nhớ. Chữ *nhớ* này quan trọng lắm, mình thường quên mà không nhớ, cho nên cái tâm mình nó không chuyển hoá được, nói cho giỏi chứ chuyển hóa không được, học cho cao chứ chuyển hoá tâm không được, học cao giống như kên kên, quạ quạ bay trên cao, ngài Ajahn Chah nói chứ không phải tôi nói. Ngài Ajahn Chah nói: *"Những người học cao mà không tu giống như con chim kên kên bay trên cao, nhưng khi ăn thì nó sà xuống đất ăn toàn thịt hư, thịt thối."*

Những người học cao mà không tu, bằng cấp tiến sĩ, trên tiến sĩ, nhưng mà sân si thì không thua ai, phiền não thì cũng bao la. Cho nên, học cao là một chuyện mà tu cao là chuyện khác. Học bài pháp này là để tu, tu để mà nhớ, để chánh niệm thường xuyên vậy.

*“Nếu em nhớ, thân xuôi miến cát bụi
Sẽ thấy lòng thanh thản giữa phù hư.”*

Nếu mình nhớ được vậy lòng mình thanh thản liền, ai cũng muốn mình thanh thản hết, không ai muốn lòng mình nó nặng nề. Muốn lòng thanh thản thì phải nhớ *thân xuôi miến cát bụi*. Trong Kinh Tứ Niệm Xứ, bản dịch của ni sư Trí Hải, một vị ni nổi tiếng ở Việt Nam (Tôi cũng mong rằng các ni sư ở đây cũng có những vị ni nổi tiếng được tất cả đều kính trọng như vậy).

*“Và đây chín giai đoạn
Khi thân đã ra ma.*

Một là thân trương phình
Còn đâu vẻ đẹp xinh?

Hai, côn trùng đục khoét
Không còn ra dáng hình

Ba, bộ xương dính thịt
Với đường gân liên kết

Bốn, còn máu và gân
Sâu kiến lại tranh phần

Năm là xương hết máu
Nhưng còn dính liền gân

Sáu, bộ xương rời rã
Rải rác khắp mộ phần

Bảy, xương màu vỏ ốc
Theo gió bụi thời gian

Tám, một đống xương tàn

*Trên đường về cát bụi
Tung bay giữa không gian
Đây là giai đoạn cuối.*

*Quán sát thân thể này
Bản chất là như vậy
Sinh ra rồi già chết
Không thể nào khác hơn
Tỳ kheo sống chánh niệm
Để gột rửa tham ưu
Không nương tựa chấp chước
Bất cứ gì trên đời."*

Tức là nương tựa vào sự quán niệm như vậy, nương tựa vào sự quán tưởng như vậy, để giải thoát tham, sân, si. Không chấp trước vào cái khác, mà chỉ có suy niệm, chỉ có nhớ - nhớ.

*"Nếu em nhớ thân xuôi miên cát bụi
Sẽ thấy lòng thanh thân giữa phù hư."*

Nhớ câu đó thôi, câu thứ nhất là nhân, câu thứ hai là quả. Giống như trồng cây là có bông, có hoa đẹp liền. Trồng sala là có bông liền, hy vọng vài tháng nữa sala trở bông đều hết. Ở đại học Mahachulalongkorn (Thái Lan), campus của họ ở vùng ngoại Yuwaratransarit cũng trồng sala y chang thế này và trở bông bao la. Quý vị học xong ở đây, có điều kiện, có duyên, thì qua Thái Lan vô cái trường đó học. Hiện nay ở đó có khoảng bốn, năm chục tăng, ni, đa số là mấy thầy, mấy cô Bắc tông, mấy sư Khất sĩ, còn sư Nam tông Kinh chỉ có mấy vị, Nam tông Khơ me thì cũng khá. Ở trường đại học ở Myanmar (*Miến Điện*) có khoảng năm, sáu chục tăng, ni sinh đang học ở đó. Vừa rồi tôi đi Sri Lanka, tôi thống kê thì cũng có khoảng chừng bốn, năm chục tăng, ni sinh, của khoá 7, khoá 8, khoá 9 đang học ở đó.

Cho nên, những người đang ngồi ở đây, thế nào mai mốt cũng có những người có duyên, có những người thí chủ tài trợ, có những gia đình có điều kiện, thầy tổ có điều kiện, hoặc có mối quan hệ tốt, thì sẽ có điều kiện đi học ở các nước đó. Những vị đi học ở Đài Loan hoặc Nhật thì ít vì chi phí nặng quá. Ở toàn nước Trung Quốc thì tăng, ni sinh của mình cũng đông, các vị này là tương lai huy hoàng của Phật giáo Việt Nam.

Nếu như quý vị học cho tốt, rồi quý vị phải phát nguyện và phát tâm nữa, tức là mình phát tâm học ở đây xong rồi là mình sẽ đi học tiếp. Khi mình có thiện tâm, thiện ý như vậy thì chư Thiên họ sẽ chuyển tâm cho những người thí chủ, những người mạnh thường quân, để giúp cho mình, để mình học tiếp.

Cho nên chúng ta học ở đây cũng phải cố gắng, nhất là tiếng Anh cho tốt để quý vị có thể đi tiếp cận được Phật học trên thế giới. Nước mà chi phí nhẹ nhất là Myanmar. Hàng năm ngày 9 tháng Giêng người ta đều tổ chức kỳ thi tại toà đại sứ Myanmar ở Hà Nội, và những người nào đậu được thi người ta sẽ tuyển sinh qua bên đó, mình chỉ tốn tiền vé máy bay, còn ăn ở thì chính phủ họ lo, trường này là trường của chính phủ.

Quý vị ngồi đây học nhưng cũng phải suy nghĩ xa hơn một chút nữa, nó là một động lực cho mình cố gắng mà học, còn tất cả những cái khác không quan trọng nữa. Khi mình học như vậy, mình tu được thì phước mình được cả hai, vừa cả pháp học và pháp hành. Còn nếu mình học thuộc cái dạng *sống qua ngày chờ qua đời* thì thôi, tôi xin miễn bàn. Học cho có để mà đối phó, để mà lấy điểm, rồi thi, rồi cuối cùng kết thúc có cái bằng cử nhân Phật học của Việt Nam thì thôi, tôi không có ý kiến thêm. Còn nếu quý vị có tinh thần cầu tiến thì phải cố gắng làm việc thiện mỗi ngày, học mỗi ngày, tu

mỗi ngày, rèn luyện tâm mỗi ngày, để tâm thiện của mình lúc nào cũng có, nhờ cái tâm thiện này mình sẽ được nhiều cái phước báu khác.

Bốn câu cuối cùng:

*"Nếu em nhớ đời bốn ba tất bật
Dòng miên man còn chảy đến vô cùng
Dừng chân lại, quay về trong lẽ thật
Đốt hương trầm, tỉnh thức sống ung dung."*

Bốn câu vừa rồi có câu *"Nếu em nhớ thân xuôi miên cát bụi"*. Mình có bài hát nổi tiếng của Trịnh Công Sơn là *"Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi"*, có một bài nữa cũng là *"Trở về cát bụi"* của một tác giả khác có một câu mà quý vị phải nhớ:

*"Xin người nhớ cho ta là cát bụi
Trở về cát bụi xin người nhớ cho."*

Hiện tại mình là cát bụi, tương lai mình cũng là cát bụi. Câu của Trịnh Công Sơn *"Hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi"* đó là cát bụi, là khởi đầu *"để một mai tôi về làm cát bụi"* là cái cuối cùng, là cát bụi, thì cái giữa này cũng là cát bụi. Cho nên mỗi ngày quý thầy, quý cô, gặp nhau, mình chào là: *"Xin chào cát bụi"*. Nhớ được như vậy thì mình giải thoát được, mình không nhớ được như vậy, thì tâm mình không giải thoát được, mà giải thoát ngay trong hiện tại, ngay trong kiếp sống này tâm chúng ta phải được giải thoát tham, sân, si.

Bây giờ gặp một người mà họ không chào mình, mình nghĩ mình là cát bụi, thì mình thấy dễ chịu. Như tôi trụ trì cái chùa, những vị ở trong chùa gặp tôi mà không chào, nếu tôi nghĩ tôi là sư cả trụ trì chùa thì tôi mệt, tôi bức bối lắm. Nhưng nếu tôi nghĩ tôi là cát bụi thì tôi khoẻ. Vậy tôi chọn cái nào? Chọn cái khoẻ hay chọn cái mệt? Mà chùa là cái bệnh viện, cho nên những người ở trong chùa toàn là bệnh nhân,

có nhiều người là bệnh nhân tâm thần nữa, cho nên nhiều khi họ gặp mình họ không chào. Có câu *“thầy pháp nào, âm binh đó”*, người ta không chào mình tại vì người đó không phải âm binh của mình, mình không phải thầy pháp của họ, mình phải hiểu như vậy, mình với họ là vô duyên, không có duyên, cho nên họ gặp mình họ không chào là đúng quy luật. Họ gặp mình họ chào là không đúng quy luật, tại vì họ với mình không có duyên, họ không phải âm binh của mình nên họ không chào mình, mình không phải thầy pháp của họ nên không thể nói họ nhảy múa được, không thể triệu họ lên được.

Cho nên có những người sư phụ nói học trò không nghe. Sau này quý vị tốt nghiệp xong về làm sư phụ của ai đó, nhớ lời nói của tôi hôm nay.

Bài pháp này quý vị có thể quên hết, chỉ nhớ câu:

*“Người nhớ cho, ta là cát bụi
Trở về cát bụi, xin người nhớ cho.”*

Xin mời quý vị hồi hướng:

*“Nguyện đem công đức này
Hướng về khắp tất cả
Đệ tử và chúng sanh
Đều trọn thành Phật đạo!”*

Chủ nhân của nghiệp

*Giảng tại khóa tu Một Ngày An Lạc lần thứ 395,
chùa Phổ Quang, ngày 02/04/2017*

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Kính bạch chư tôn đức.

Kính thưa toàn thể quý Phật tử.

Sáng hôm nay theo thường lệ hàng tuần, chúng tôi cùng Thượng tọa Thích Quang Thạnh, Ban Hoằng Pháp Trung Ương Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam, Ban Hoằng Pháp Thành Hội Phật Giáo Thành Phố Hồ Chí Minh, phụ trách hướng dẫn cho các Phật tử tu học tại đạo tràng chùa Phổ Quang quận Tân Bình.

Đề tài của bài thuyết pháp sáng hôm nay mang tên là "*Chủ nhân của nghiệp*".

Chúng ta chỉ có bốn từ: "Chủ", "Nhân", "Của", "Nghiệp"; và hai từ quan trọng là "Chủ" và "Nghiệp".

Trước nhất là xin chúc mừng quý vị, những người đang có mặt ở đây, kể cả những người vắng mặt. Hôm nay, chúng ta được xác định chúng ta là chủ, ông chủ, bà chủ.

Thường một cơ quan hoặc một xí nghiệp, một nhà máy, một công ty, nếu mình làm chủ công ty đó, nhà máy đó, xí nghiệp đó bị sạt nghiệp thì mình chịu trách nhiệm chính, vì mình là chủ. Nếu công ty đó, nhà máy đó, xí nghiệp đó, ăn

nên làm ra, thì ông chủ này có giá trị, gặt hái được nhiều kết quả tốt đẹp.

Mình làm chủ một khu vườn, một nông trại, mà mình không điều hành được, làm cho nông trại không phát triển được thì ông chủ nông trại này cũng gặp nhiều trở ngại, công nhân không có việc làm, nợ ngân hàng rồi phá sản, v.v..., chữ *chủ* ở đây quan trọng lắm. “*Chủ nhân của nghiệp*”, chúng ta là *chủ* của cái *nghiệp*, cũng giống như là giám đốc hay ông chủ, bà chủ vậy.

Nghiệp này là *hành động, việc làm*. *Nghiệp* trong tiếng Phạn, tiếng Pali gọi là **kamma**, trong tiếng Anh dùng từ gọi là *action*, và như vậy có nghĩa là *hành động* hay *việc làm*. Như vậy, chúng ta lại là *chủ* của *hành động* hay *chủ* của *việc làm*. Nếu làm chủ một hành động tốt hay một nghiệp trắng thì kết quả nó trắng. Nếu làm chủ một nghiệp đen thì kết quả nó đen. Cũng giống như một ông chủ mà lãnh đạo một công ty, một xí nghiệp mà không biết cách làm ăn thì sạt nghiệp vậy thôi.

Nghiệp ở đây tức là tam nghiệp: thân nghiệp, khẩu nghiệp và ý nghiệp, mình làm chủ ba cái nghiệp này (thân, khẩu, ý), mỗi ngày chúng ta đều làm chủ ba nghiệp này.

Nghiệp có hai loại nghiệp là *nghiệp trắng* và *nghiệp đen*. *Nhân* thì nói đến *quả*, *nghiệp* thì nói đến *báo*, và *báo* hay *quả* thì nó đồng nghĩa với nhau. Không chỉ nói tới *nghiệp* mà phải nói tới *quả* hay là *báo*, gọi là *nghiệp báo*. Nghiệp đen thì kết quả đen, nghiệp trắng thì kết quả trắng, nghiệp có đen có trắng thì kết quả có trắng có đen, nghiệp không đen không trắng thì kết quả không trắng không đen. Như vậy, chủ đề của bài pháp hôm nay là: *Ta là chủ của nghiệp, ta chịu trách nhiệm*.

Trong truyện Kiều của Nguyễn Du có câu:

*"Đã mang lấy nghiệp vào thân
Cũng đừng trách lẫn trời gần trời xa
Thiện căn ở tại lòng ta
Chữ tâm kia mới bằng ba chữ tài."*

"Đã mang lấy nghiệp vào thân", là thân tâm, thân và tâm. Cái nghiệp này là thân nghiệp, khẩu nghiệp, và ý nghiệp. Mỗi ngày chúng ta đều sản xuất ra nghiệp như một nhà máy sản xuất ra sản phẩm, và cái sản phẩm này, cái ông chủ này phải chịu trách nhiệm, chứ không có người nào khác chịu trách nhiệm. Không có chuyện *đời cha ăn mặn đời con khát nước*, không có chuyện đó, câu đó là không đúng. *Đời cha ăn mặn thì đời cha khát nước. Đời con ăn mặn thì đời con khát nước*, còn đời cha ăn mặn, đời con ăn nhạt thì làm sao mà đời con khát nước được. Cho nên, có những câu trong nhân gian truyền tụng không đúng, chúng ta học Phật pháp chúng ta hiểu, chúng ta phải điều chỉnh lại. Chẳng hạn như câu nói "*Gặp Phật thì tu, gặp quý thì trừ*", câu này theo quan điểm của chúng tôi cũng sai. Gặp Phật thì tu, gặp quý càng tu hơn nữa mới được, còn gặp quý mà trừ thì mình phải quý chúa mới trừ nổi, vì nó là quý mà, cho nên ông bà có nói là "*Một câu nhin chín câu lành*", "*Nhẫn nại đến đâu thành công đến đó*".

Chúng tôi xin trở lại vấn đề, chúng tôi đã giải thích tựa đề của bài thuyết pháp là "*chủ nhân của nghiệp*". Như vậy, chúng ta là quan trọng, tất cả những người ngồi đây đều quan trọng, hành động của chúng ta quan trọng, lời nói của chúng ta vô cùng quan trọng, việc làm của chúng ta vô cùng quan trọng, nên phải uốn lưỡi bảy lần trước khi nói vì khẩu nghiệp. Nghiệp được thể hiện qua thân, khẩu và ý, mình suy nghĩ cái gì đó cũng có nghiệp, mình nói cái gì đó cũng có nghiệp, mình hành động cái gì đó cũng có nghiệp, lúc nào cũng có nghiệp hết, nghiệp đen hoặc nghiệp trắng.

*“Các pháp do ý dẫn đầu
Ý chủ, ý tạo bắc cầu đưa duyên
Nói làm với ý chẳng hiền
Bánh xe bò kéo khổ liền theo sau.”*

Nói, làm, ý xấu, ý bất thiện, ý ác, thì đau khổ sẽ theo ta như bánh xe lăn theo dấu chân con bò kéo xe.

*“Các pháp do ý dẫn đầu
Ý chủ, ý tạo bắc cầu đưa duyên
Nói, làm với ý tốt hiền
Như hình đôi bóng vui liền theo sau.”*

Nếu mình nói, mình làm, mình suy nghĩ tốt, hiền, thiện, thì hạnh phúc sẽ theo ta như bóng không rời hình.

Đó là câu kinh Pháp Cú số một và số hai. Nghe bài pháp này, theo chủ đề này thì chúng ta vô cùng quan trọng, địa ngục cũng do ta mà thiên đàng cũng do ta, do cái nghiệp. Đó là phần thứ nhất mà chúng tôi giải thích cái đề tài của bài pháp

Nội dung bài thuyết pháp này chúng tôi dựa vào bài kinh "*Tiểu nghiệp phân biệt - Cūlakammavibhanga sutta*" ở trong Kinh Trung Bộ, do Hoà thượng Thích Minh Châu dịch từ bản tiếng Pali sang tiếng Việt Nam, và Ni trưởng Thích Nữ Trí Hải phổ biến thành văn vần, mỗi câu năm chữ. Vị nào có sự hoan hỷ về tìm bài kinh số 135 và tài liệu của Hoà thượng Thích Minh Châu dịch, hoặc tài liệu của Ni trưởng Trí Hải biên soạn lại bằng thể văn vần năm chữ, và cố gắng học thuộc lòng để hiểu được Đức Phật nói về nghiệp như thế nào. Như vậy, chúng tôi đã dẫn chứng tài liệu gốc, tài liệu bậc một, có kinh điển hẳn hoi để quý vị tham khảo thêm.

Thưa quý vị, trong kinh "*Tiểu nghiệp phân biệt*", có một câu mà nói về chủ nhân của nghiệp.

"Kammassakā, māṇava, sattā kammadāyādā kamma-yonī kammabandhū kammaṇṇa-paṭi-saraṇā. Kammaṇṇa satte vibhajati yadidaṇṇa-hīnappanāṭitāyā' ti."

"Ngày thanh niên, các loài hữu tình là chủ nhân của nghiệp, là thừa tự của nghiệp. Nghiệp là thai tạng, nghiệp là quyến thuộc, nghiệp là điểm tựa, nghiệp phân chia các loài hữu tình, có hạ liệt và có ưu thắng."

Đây là lời nói của Đức Phật cho một vị thanh niên tên là Subha Todeyyaputta. Vị thanh niên này đến chùa Kỳ Viên ở Ấn Độ, trong thời Đức Phật, hỏi Đức Thế Tôn lý do gì mà có những người sanh ra sống lâu, có những người chết sớm, có những người đẹp, có những người xấu, có những người giàu, có những người nghèo, có những người mạnh khỏe, có những người ốm đau, v.v... Thì Đức Phật, Ngài mới giải thích *"Ngày thanh niên, chúng sinh là chủ nhân của nghiệp"*.

Thưa quý vị, thanh niên Subha Todeyyaputta là một người theo đạo Bà la môn, bây giờ gọi là Hinduism, người theo Ấn Độ giáo. Xứ Ấn Độ thì khoảng 80% người dân theo Ấn Độ giáo, xưa trong thời Đức Phật thì gọi là Bà la môn giáo. Làm gì có chuyện người theo đạo Bà la môn mà đến gặp Phật, khó lắm. Giống như một người theo đạo Thiên Chúa, đạo Tin Lành, mà họ đến gặp một nhà sư để hỏi đạo pháp về Phật giáo thì cũng khó lắm. Mặc dù cũng có nhiều cha, nhiều linh mục đến các trung tâm thiền để hành thiền, mặc dù cũng có, nhưng mà vẫn hiếm nên trong trường hợp này cũng vậy.

Nhưng tại sao người thanh niên Bà la môn này đến gặp Đức Phật tại chùa Kỳ Viên? Vì lý do, một hôm Đức Phật đi bát (đi khất thực, đi trị bình) ngang qua nhà của ông Bà la môn này thì có một con chó ở trong nhà chạy ra nó sủa. Đức Phật nói *"Thôi về lo tu hành đi để mà được giải thoát cái kiếp súc sinh"*. Đức Phật Ngài nói bằng ngôn ngữ của Đức Phật, con

chó nghe và hiểu được nên nó chạy vô nhà nằm. Khi ông chủ ngôi nhà đi làm về, bình thường con chó chạy ra mừng nhưng hôm nay nó không ra đón, nó nằm lì trong nhà, nó buồn. Thấy vậy, ông Bà la môn mới hỏi những người giúp việc trong gia đình lý do tại sao. Những người giúp việc trong gia đình nói, sáng nay có ông sa môn Cồ Đàm, tức là sa môn Gotama đi khát thực ngang đây, không biết ông nói gì với con chó mà nó chạy vô nhà nó nằm buồn như vậy. Hôm sau, ông Bà la môn canh giờ Đức Phật đi bát để chặn đường Đức Phật. Hồi xưa Đức Phật và Tăng đoàn đi khát thực là chính chú trong chùa không nấu ăn. Đi khát thực như vậy thì người ta cho thức ăn gì thì nhận thức ăn đó, mỗi ngày một bữa. Hiện nay truyền thống này vẫn được gìn giữ ở các nước như Thái Lan, Lào, Campuchia, Myanmar, Sri Lanka. Chúng tôi có đến Thái Lan ở một thời gian không dài, chùa bên đấy họ cho mượn một bình bát, mỗi sớm khoảng 5 giờ 30 hoặc 6 giờ, mình mang bình bát đi khát thực, Phật tử, dân chúng họ cho gì ăn đó, chứ trong chùa không nấu cơm. Nếu mình lười biếng mình không đi thì mình đói.

Thưa quý vị, lúc bấy giờ ông Bà la môn này ông mới chặn đường Đức Phật và hỏi:

- Ông đã nói gì với con chó của tôi mà con chó của tôi nó buồn, nó nằm, nó không có vui mừng khi mà tôi đi làm về?

Đức Phật nói:

- Thưa gia chủ, gia chủ cứ vào trong nhà, nơi nào con chó nó nằm thì tìm cách đào lên đi.

Ông Bà la môn chủ nhà này nghe lời Đức Phật, chỗ nào con chó nằm ông cho người lấy cuốc xẻng đào lên thì mấy khạp vàng hiện ra. Mấy ngày sau Đức Phật giải thích: Con chó này trước đây là cha của ông chủ này và là chủ của ngôi nhà mà trong chú giải của kinh Pali nói rằng ông có tên là

Todeyya, là người Bà la môn chuyên làm việc tế lễ cho vua Pasenadi, một vị vua trong thời Đức Phật. Chuyên làm cúng lễ cho vua, giàu có nhất vùng, nhưng tính tình bòn xén, keo kiệt, cho nên khi chết, tài sản còn rất nhiều. Hồi xưa chưa có ngân hàng, chưa có chỗ gửi, cho nên ông bỏ tiền vàng trong cái khạp, trong cái lu chôn dưới đất. Khi bị bệnh chưa kịp trắng trời cho con cái mà đã chết rồi, nên con cái không biết, chỉ có ông chủ này biết mà thôi. Trong lúc hấp hối, do tiếc tiền của cho nên tái sanh làm con chó trong nhà đó, với nhiệm vụ duy nhất là nằm trên cái chỗ vàng bạc mình chôn để giữ tài sản đó. Từ đó, ông Bà la môn con này có niềm tin với Phật, tại vì Đức Phật nói điều chính xác. Khi có niềm tin với Phật thì ông mới vào trong chùa Kỳ Viên chào Đức Phật. Một người Bà la môn ngoại đạo đâu có phải Phật tử đâu mà có lòng kính trọng Đức Phật, nhưng ông cũng có một niềm tin là ông Phật này ông nói, ông Sa Môn này ông nói, là có chuyện đó xảy ra. Sau khi có niềm tin thì vào chùa xin hỏi Đức Phật tại sao thế gian này có những người như vậy? Đức Phật trả lời rằng: *“Kammassakā, māṇava, sattā – Nay thanh niên, chúng sinh là chủ nhân của nghiệp. Nghiệp phân chia chúng sinh người ưu thắng, kẻ hạ liệt”*

Và sau đó thì Đức Phật Ngài giảng bài kinh gọi là *“Tiểu nghiệp phân biệt”*. Cuối bài kinh ông bá hộ con này đã xin quy y Phật, xin quy y Pháp, xin quy y Tăng, trở thành một người Phật tử, đệ tử của Tam Bảo.

Chúng tôi xin trình bày nội dung chính của bài kinh.

*“Một thanh niên ngoại đạo
Đến tịnh xá Kỳ Viên
Hỏi Phật nguyên nhân gì
Người chẳng ai giống ai
Về thọ mạng, sức khỏe
Về dung sắc, quyền uy*

*Về tài sản, giai cấp
Cũng như về trí tuệ?"*

Thanh niên này thắc mắc tại sao có người thì sống lâu, có người chết yếu, người thì khỏe, người thì ốm đau, người thì đẹp, người thì không đẹp, người thì có quyền cao chức trọng, người thì không có, người thì giàu có, người thì nghèo khổ, người thì sanh vào dòng dõi cao sang quyền quý, có nhiều người sanh ra trong đồng vàng, đồng bạc, có người sanh ra giữa một bãi rác? Tất cả là do cái nghiệp hết, Ngài giải thích như vậy.

*"Phật dạy các hữu tình
Là chủ nhân của nghiệp
Là thừa tự của nghiệp.
Nghiệp phân chia hữu tình
Có liệt và có ưu" (Có hạ liệt và có ưu thắng)*

*"Chết yếu do giết hại
Không có tâm từ bi
Sống lâu do tâm từ
Và không ưa giết hại."*

Người muốn sống lâu thì không có sát sanh. Người sát sanh thì bị chết yếu, chết sớm. Thừa quý vị, sát sanh không phải cái quả trở chính thức là chết yếu mà là phải đọa vào địa ngục, súc sanh, ngạ quỷ, a tu la (bốn đường ác đạo). Sanh làm người là do phước, nhưng nghiệp sát sanh này nó trả bổ sung, trong tiếng Pháp nó dùng một từ là *supplément* gọi là bổ túc thêm, tức là thêm vào, chứ không phải sanh làm người chết yếu là do nghiệp sát sanh. Nghĩa là sanh làm người là do nghiệp lành, nghiệp trắng, nhưng mà chết yếu là do nghiệp dư sót của các nghiệp sát sanh trước đây. Như vậy thì:

*“Chết yếu do giết hại
Không có tâm từ bi”*

Rõ ràng rồi, mình giết người ta làm sao có tâm từ bi được

*“Sống lâu do tâm từ
Và không ưa giết hại.”*

Cho nên tại sao mình không sát sanh? Tại vì mình thương mình, chứ không phải mình thương chúng sanh đó mà mình không sát sanh. Nếu mình nhìn vào khía cạnh tích cực đó thì mình phải cố gắng. Mình nói tôi thương tôi, nên tôi không sát sanh, nếu tôi sát sanh tôi phải đọa địa ngục, tôi sát sanh thì tôi chết yếu. Vì tôi không muốn đọa địa ngục, vì tôi không muốn chết yếu, cho nên tôi không sát sanh. Đó là điểm mà quý vị phải suy nghĩ thêm, còn hồi giờ nói mình không sát sanh là vì lòng từ bi là chuyện bình thường rồi. Khi mình hiểu cái đó, mình tích cực hơn vì lợi ích của mình, vì quyền lợi của mình mà mình làm chuyện đó, cũng bởi vì mình làm chủ nên làm sai thì mình phải chịu trách nhiệm.

*“Không nỡ hại chúng sinh
Là nguyên nhân ít bệnh.
Thường nỡ hại chúng sinh
Đưa đến nhiều bệnh tật.”*

Nỡ hại là đánh đập. Nếu người nào ưa đánh đập người này, ưa đánh đập người kia thì chúng tôi xin chia buồn trước, kiếp sau sẽ bị bệnh hoạn. Còn người nào mà lo lắng quan tâm đến người khác, cho thuốc men người khác, thì người này kiếp sau sẽ mạnh khỏe. Cho nên mấy đoàn từ thiện người ta đi bố thí thuốc là vậy. Bố thí cơm nước thì kiếp sau ăn uống đầy đủ, bố thí thuốc thì kiếp sau được khỏe mạnh, vì mình quan tâm tới sức khỏe người khác, nhân nào quả nấy, ở hiền thì lại gặp lành.

*"Ai ơi cố gắng làm lành
Kiếp này chưa được để dành kiếp sau"*

Vậy nên:

*"Không nào hại chúng sinh
Là nguyên nhân ít bệnh.
Thường nào hại chúng sinh
Đưa đến nhiều bệnh tật."*

Ta làm chủ mà đánh đập người khác thì cái đó là nghiệp, cái nghiệp chúng ta làm, cho nên kết quả là bệnh hoạn. Tôi không đánh người ta vì tôi thương tôi, mình phải suy nghĩ như vậy, tôi không muốn kiếp sau tôi bị bệnh hoạn nên tôi dừng tay lại, tôi không đánh người ta. Còn chuyện mình nói tôi không đánh người ta vì tôi thương người ta là một vế khác, nhưng mà nói tôi thương tôi là vế tích cực hơn. *"Thương mình tu tập là khôn/Thương mình mà phiền não, tham, sân, si, là tự chôn lấy mình"*. Mình thương mình thì mình phải lo tu, tu là tu ba cái nghiệp: *thân nghiệp, khẩu nghiệp, ý nghiệp*. Nghiệp thiện đó là mình tu.

*"Người tướng mạo xinh đẹp
Do không hận không sân
Người tướng mạo xấu xí
Là do nhiều phần nộ."*

Đa số ai cũng muốn đẹp, không ai muốn xấu hết. Muốn được như vậy thì phải không hận không sân, nếu người nào mặt lúc nào cũng *hầm hầm như thịt bầm nấu cháo* thì xấu lắm, kiếp này xấu, kiếp sau xấu. Cho nên:

- Tại sao tôi không sân hận?
- Tại vì tôi muốn tôi đẹp.
- Tại sao tôi muốn tôi đẹp?

- Tại vì tôi muốn mọi người xung quanh hoan hỉ với tôi, có cảm tình với tôi, tôi nói người ta nghe.

Cho nên, quý vị liệu mà tính, quý vị mà cứ phiền não, sân si, khó chịu này kia thì kiếp sau xấu, chắc chắn là vậy. Muốn đẹp phải tu cái pháp là không hận, không sân.

*“Nguyên nhân có uy quyền
Là không lòng ganh tị
Ít uy quyền là do
Cái thói ưa ganh tị.”*

Cái bệnh này thì đa số ai cũng có hết, người nam cũng có, người nữ cũng có, ở trong nhà chùa cũng có, ở ngoài tại gia cũng có. Tâm ganh tị này nó dữ lắm.

Hồi xưa chúng tôi mới đi tu, năm 1974 thọ giới sa-di, chúng tôi tu tới nay là bốn mươi ba năm, chuẩn bị gần đất xa trời rồi. Lúc mới tu là đang học lớp bảy chuyển qua lớp tám, anh em tôi tu lúc đó có ba huynh đệ, thì ông sư đệ tôi ông xấu lắm, vừa xấu vừa lùn, nhưng người ta nói *cao thì sang, lùn thì quý phái, ốm thì đẹp, mập thì dễ thương*. Ông sư huynh của tôi, ông đẹp hơn tôi, còn tôi thì đẹp vừa vừa.

Có một chị ở gần chùa, ngày nào chị cũng qua chùa tụng kinh. Chị mua một đôi dép mang đến, mình cứ tưởng là khả năng của chị chỉ mua được một đôi dép thôi, không thể mua ba đôi được. Đúng ra chị phải mua ba đôi vì có ba ông sư nhỏ đang tu ở chùa thì mới công bằng, mua một đôi thì ai mang, ai không mang? Không lẽ mỗi người mang một chiếc?

Lúc chị mang đến, chúng tôi nghĩ trong bụng thế nào chị cũng làm ba thăm, trong đó có một thăm trúng số đôi dép, cho ba ông sư huynh đệ này bắt thăm, coi ông nào có phước thì nhận. Nhưng rồi cuối cùng chị này chị mang đôi dép đưa thẳng cho ông sư đẹp trai kia, chị cúng cho ông sư đẹp trai

đó.

Trời, lúc đó cái tâm của chúng tôi vô cùng phẫn nộ, vô cùng ganh tị. Nghĩ là cái chị này chị đi chùa mà chị chia rẽ tăng già, chia rẽ mấy ông sư, chị không có công bằng, v.v... Sư thầy có ba người, mua có một đôi dép thì phải bắt thăm chứ, tại sao mà cúng cho sư kia, bỏ mình cho ai? Tâm ganh tị khởi lên, nhưng tại mình không hiểu nên mình nghĩ vậy. Nếu mình hiểu được ông sư kia ông có phước, kiếp trước ông có tu nên kiếp này ông đẹp, bao nhiêu hàng hoá nó hút về người ông hết. Còn mình kiếp trước mình vụng đường tu, nên kiếp này người ta gặp mình người ta không có tình cảm nhiều, nên người ta không thể mang tiền, mang dép, mang tài sản, giao cho mình được. Mình phải có tu, mình có phước "*có đức mặc sức mà ăn*", "*khéo tu thì nổi vụng tu thì chìm*". Cái nghiệp là vậy đó. Ta là chủ nhân của nghiệp là vậy đó, chứ không phải mình muốn mà được đâu. Cái phước của ai người đó hưởng, nghiệp trắng của người nào thì quả trắng người đó hưởng, nghiệp đen của người nào, thì quả đen người đó chịu. Thêm nữa là tại kiếp trước mình không có bố thí, không có làm phước, cho nên kiếp này cái tài sản nó không về mình được mà nó về tay người khác.

Sau này mình mới hiểu, còn lúc đó mới tu lên không có hiểu nhiều, chỉ thấy hiện tượng thì đánh giá bản chất. Bây giờ hiểu rồi, thôi, hoan hỉ. Cho nên nhiều khi phải chạy lên bàn Phật sám hối. Sám hối rằng mấy chục năm về trước con không hiểu, nên con có tâm ganh tị, khi hiểu rồi con chúc mừng cho người đó, và con chúc mừng con không có đôi dép để con không sợ bị mất dép. Khi mình hiểu rồi tự nhiên cái tâm của mình nó an lạc, nó hoan hỉ.

Cho nên Phật Pháp vi diệu lắm, đặc biệt lắm. Ai mà theo Phật Pháp, rồi hành trì Phật Pháp được thì từ hạnh phúc này chuyển tới hạnh phúc khác, giống như mua trái cam về thấy

ngon, ăn trái cam càng ngon hơn nữa. Quý vị phải phát tâm là mình theo Phật Pháp đến hơi thở cuối cùng, đừng có gây gánh nặng bay giữa chừng, đừng có bỏ Phật Pháp. Ai bán mình chết mình chịu, chứ kêu mình bỏ Phật, mình không bỏ. Quý vị phát tâm được như vậy thầy xin chúc mừng!

*“Giàu có do bố thí
Nghèo do không cúng dường.”*

Mình bố thí cho người ta không phải mình thương người ta mà do mình thương mình. Mình muốn giàu có, mình muốn sang trọng thì phải bố thí thôi, mình muốn ho ra bạc khắc ra tiền, mình phải bố thí chứ! Còn nếu mình không bố thí thì mai mốt mình khắc ra tro và ho ra máu mà thôi.

Trước khi học bài kinh này, thì thưa quý vị, thầy thấy bố thí khó lắm, cho ai cái gì cũng nặng nề lắm. Học bài kinh này rồi thấy mình mạnh dạn lên.

*“Sinh dòng họ cao quý
Do kính người đáng kính
Sinh dòng họ hạ liệt
Do ngạo mạn kiêu căng.”*

Mình tu cái pháp khiêm tốn, mình tu cái sự nhịn nhục, nhẫn nại, giản đơn, thì cái đó là cái phước. Người cống cao, ngã mạn, thì xem như là không có phước. Mình nhường ghế cho người ta ngồi, mình có phước, mình dành ghế mình ngồi, mình không có phước. Mình nhường người ta đi trước, mình có phước, mình dành mình đi trước, mình không có phước. Tu nó đơn giản vậy đó, chứ không phải là khó khăn, phải vô chùa rồi phải v.v..., không phải, đơn giản vậy thôi.

*“Sinh dòng họ cao quý
Do kính người đáng kính
Vào gia đình hèn hạ*

*Do ngạo mạn kiêu căng
Làm người có trí tuệ
Do thường gần bậc trí
Làm người mà ngu đần
Là do không học hỏi
Thân cận các bậc trí."*

Thầy xin chúc mừng quý vị là tuần nào quý vị cũng có mặt ở đây, thân cận người trí tuệ. Các thầy ở đây, chúng tôi tu gần năm mươi năm, ngày nào cũng phải học kinh, ngày nào cũng phải học bài, có ngày đi giảng lý thuyết. Trong bao nhiêu năm đó cũng tích lũy được một số kiến thức Phật Pháp, cũng tu được cái gì đó, mưa lâu thấm đất, mưa dầm thấm dai, rồi chia sẻ cho quý vị. Quý vị gần gũi các bậc này, những người này, quý vị cũng có cái phước nữa "Gần mực thì đen, gần đèn thì sáng", "Ở bầu thì tròn, ở ống thì dài", "Xóm chài tanh cá, làng nhang thơm trầm".

Mỗi tuần quý vị đến đây, ngồi ở đây, là mình có phước rồi. Mình thân cận người thiện trí mà.

Sappurisasamsevo - Thân cận bậc thiện nhân

Saddhammasavana.m - Nghe diệu pháp

Dhamma nudhamma-pa.tipatti - Hành trì pháp và tùy pháp

*"Làm người có trí tuệ
Là do gần bậc trí
Làm người mà ngu đần
Là do không học hỏi
Thân cận các bậc trí.
Hiện tại như thế nào
Đều do trong quá khứ
Đã đi trên con đường
Dẫn đến tình trạng ấy.
Khi nghe Phật dạy xong*

Thanh niên Tô-đây-gia
Xin quy y Đức Phật,
Pháp và Tỷ kheo tăng."

Nghe bài pháp này xong ông thanh niên đó xin quy y Phật

Buddham saraṇaṃ gacchāmi
Dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi
Śaṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi

Con xin quy y Phật, Con xin quy y Pháp, Con xin quy y Tăng!

Một người theo đạo Bà la môn, nghe bài kinh nói về nghiệp, xin quy y Phật, quy y Pháp, quy y Tăng.

Thưa quý vị, đó là phần thứ hai. Thầy xin nói phần thứ ba. Phần thứ ba này nói về việc tại sao mình phải tu cái nghiệp thiện. Tại sao mình phải bỏ cái nghiệp ác đi, và phải tu được cái nghiệp thiện, nghiệp lành? Tại sao mình không sát sanh mà phải phóng sanh? Tại sao mình phải bố thí, v.v...

Người ta có câu là "*Tu mau kéo trễ*". Thời gian không chờ, đời người không bền, thời gian trôi, đời người mất, giá trị con người chỉ còn lại các nghiệp mà thôi, nghiệp thiện hoặc nghiệp ác. *Hãy gấp rút làm các việc thiện, hãy chế ngự điều ác trong tâm; vì tâm của người dễ đuổi, chậm tạo thiện nghiệp sẽ ưa thích làm việc ác.* Nó hối hả vì thời gian không còn nữa, 5 năm, 6 tháng, 7 ngày; 50 tính năm, 60 tính tháng, 70 tính ngày, 80 tính giờ, 90 thì khởi tính, muốn đi lúc nào thì đi.

Thời gian không còn nữa, gấp rút mà tu, gấp rút mà làm việc lành, nếu không làm việc lành thì việc ác nó xen vào nó tấn công, để rồi nghiệp thiện không có, nghiệp ác có, và thời gian nó không chờ đợi chúng ta.

Cuộc đời này nó không quan trọng, nếu quý vị cho là nó quan trọng thì quý vị không lo tu, thấy nó không quan trọng mới lo tu được.

*"Nếu em nhớ nhân gian là quán trọ
Một sớm nào trở gót bước đi xa
Em sẽ sống cõi lòng luôn rộng mở
Như bình minh trải nắng đẹp chan hòa."*

*Nếu em nhớ ngày vui qua rất vội
Tắt nụ cười, đêm tối chợt vây quanh.
Sẽ nhìn lại, thôi sống đời nông nổi
Vén mây mù, ngược mặt phía trời xanh."*

"Nếu em nhớ ngày vui qua rất vội". Một ngày trôi qua rất nhanh, lo mà tạo nghiệp lành, nghiệp thiện, vì ta là chủ nhân của nghiệp.

*"Nếu em nhớ, tàn canh đời trắng mộng
Lợi, danh, tình, lơ lửng một làn hơi
Là thế đấy, đâu có gì quan trọng
Sống cho đi, ý nghĩa kiếp con người."*

"Nếu em nhớ, tàn canh đời trắng mộng". Cuộc đời mình sắp tàn rồi, ngày tàn của chúng ta sắp đến rồi. Khi mình nghĩ như vậy mình lo mà tu. Lo tạo nghiệp lành, nghiệp thiện, không có dễ duôi chênh mảng được.

*"Là thế đấy, đâu có gì quan trọng
Sống cho đi, ý nghĩa kiếp con người."*

Mình vì mọi người, mọi người sẽ vì mình. Nếu mình chỉ nghĩ vì mình thì mọi người sẽ quay lưng với mình ngay. Tu là vậy đó, tu là mình vì mọi người.

*"Nếu em nhớ, thân xuôi miền cát bụi
Sẽ thấy lòng thanh thản giữa phù hư
Trong thâm lặng nguyện làm viên đá cuội
Lót chân người quy hướng nẻo Chân Như."*

Nếu nhớ được cái này thì mình sẽ tạo được nghiệp lành, bỏ nghiệp ác; tại vì cái thời gian không còn nữa. "*Nếu em nhớ, thân xuôi miền cát bụi*", quý vị nên nhớ câu này.

*"Nếu em nhớ đời bốn ba tất bật
Dòng miên man còn chảy đến vô cùng
Dừng chân lại, quay về trong lẽ thật
Đốt hương trầm, tỉnh thức sống ung dung."*

"*Nếu em nhớ đời bốn ba tất bật/Dòng miên man còn chảy đến vô cùng*". Nếu mà nhớ được như vậy thì dừng chân lại; "*Dừng chân lại, quay về trong lẽ thật/Đốt hương trầm, tỉnh thức sống ung dung*".

Kính thưa chư tôn đức cùng toàn thể chư Phật tử! Thời thuyết pháp của chúng tôi xin được kết thúc ở đây.

Kính chúc chư tôn đức cùng quý vị được thân tâm an lạc, tu hành tinh tấn, sớm thành tựu đạo quả, giải thoát Niết Bàn.

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Nói với tuổi 20

*Giảng tại Khóa Tu Mùa Hè năm 2017,
Chùa Hoàng Pháp, ngày 11/07/2017*

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Sáng hôm nay ngày 11 tháng 7 năm 2017 tại chùa Hoàng Pháp huyện Hóc Môn, nhận lời mời của ban tổ chức Khóa Tu Mùa Hè, chúng tôi có mặt tại giảng đường chùa Hoàng Pháp để có bài pháp thoại chia sẻ đến các bạn thanh niên Phật tử, học sinh, sinh viên của chúng ta.

Trước nhất xin kính chúc Thượng toạ trụ trì, chư tăng tại bốn tự, cùng toàn thể các khoá sinh khoá tu mùa hè và gia quyến được pháp thể khinh an, thân tâm thường lạc, tinh tấn tu hành, cuối cùng tất cả đều được thành chánh quả đồng nhau cả thầy.

Thầy được biết các bạn chúng ta dự khoá tu này từ 18 tuổi đến 22 tuổi, như vậy thì cộng trung bình bạn nào cũng là 20 tuổi. Đề tài của bài pháp hôm nay là “*Nói với tuổi 20*”. Thầy năm nay còn vài tháng nữa là 60 tuổi, một người 60 tuổi mà nói với 20 tuổi hình như là không thích hợp, chỉ có người 20 tuổi nói với người 20 tuổi thì mới có cùng một tần số rung động.

Do đó, nếu có điều gì đó mà không thích hợp thì các bạn cũng xin bỏ qua cho!

Những lời chia sẻ của thầy như những món quà tặng tinh thần, nếu món quà nào các bạn nhận được thích hợp thì chúng ta nhận. Những món quà nào thầy tặng các bạn thấy không thích hợp thì gửi lại cho thầy, để thầy đi tặng những chỗ khác.

“Nói với tuổi 20”. Tuổi 20 là tuổi đẹp nhất trong cuộc đời, do đó thầy xin cầu chúc cho các bạn được xinh đẹp, được thành công trong việc học, việc làm, cũng như được hạnh phúc, được bình an và đầy đủ trí tuệ.

Chúng ta bắt đầu đi vào cuộc đời bằng tuổi 20, đẹp hơn nữa là tuổi 20 này lại có tu hành, có tham dự khoá tu tại chùa Hoàng Pháp này.

Thưa các bạn! Trong kinh Đức Phật Ngài dạy rằng có bốn điều mà chúng ta không được xem thường, hay nói cách khác là vô cùng quan trọng. Đó là gì?

*“Đốm lửa nhỏ cháy thành biển lửa
Con rắn con bống hoá đại bàng
Hoàng tử bé thành quân vương đại đế
Tuổi trẻ bây giờ đắc đạo không xa.”*

Như vậy có bốn điều không được xem thường đó là: *Đốm lửa nhỏ, con rắn nhỏ, hoàng tử nhỏ và tuổi nhỏ*. Các bạn là một trong bốn điều không được xem thường.

Nói tới tuổi 20 tức là chúng ta phải nhìn lại chúng ta, và chúng ta quan trọng như ba điều kia: như một hoàng tử nhỏ, như một đốm lửa nhỏ, như một con rắn nhỏ, và chúng ta là tuổi trẻ.

Hồi xưa, thái tử Sĩ Đạt Ta (*Siddhattha*) khi còn nhỏ, Ngài đã ngồi thiền, nhập định. Các bạn là những người nhỏ tuổi ngồi thiền, niệm Phật, tu hành, chắc chắn sẽ được nhiều sự an lành, hạnh phúc, may mắn. Chúng ta gọi là *“Khoá tu mùa*

hề”, do đó trong bài nói chuyện với tuổi 20 này Thầy xin được nhấn mạnh chữ “**Tu**”.

*“Một kiếp không tu muôn kiếp khổ
Một đời vô đạo vạn đời sầu.”*

Đức Phật Ngài dạy rằng:

***“Kiccham manussapaṭilābho
Kiccham maccāna’jīvitam
Kiccham saddhammasavanam
Kiccho Buddhānam uppādo***

*Sanh làm người có dễ đâu,
Được làm người khó sống lâu trên đời
Được nghe giáo pháp tuyệt vời
Được vui gặp Phật ra đời khó thay.”*

“*Một kiếp không tu muôn kiếp khổ*”. Trước nhất là thầy sẽ nói về chữ **tu**. Câu nào có chữ **tu** thầy sẽ đưa ra thầy nói trước. Câu nào không có chữ **tu** mà có ý nghĩa tu thì thầy nói sau.

“*Một kiếp không tu muôn kiếp khổ*”, mà các bạn lại có tu, đặc biệt là dự khoá tu mùa hè 2017 cho nên mình không khổ.

***“Yo ca vassasatam jive
Dussilo asamahito
Ekaham jivitam seyyo
Silavantassa jhayino.***

*Ai sống một trăm năm
Ác giới không thiên định
Không bằng sống một ngày
Có giới có thiên định.”*

Các bạn là những người hôm nay và trong tuần này, là những người có giới hạnh trong sạch, những người có thiên

định. Sống một ngày bằng một trăm năm, sống bảy ngày bằng bảy trăm năm, chúc mừng các bạn!

Hạnh phúc đang ở trong tầm tay chúng ta, chúng ta không được buông ra. Chúng ta có bảy ngày thanh bình, chúng ta giữ nó. Đây là kỷ niệm đẹp trong cuộc đời chúng ta, chúng ta không được buông ra. Chúng ta chỉ được quyền buông cái người yêu phản bội ra, còn hạnh phúc, Phật pháp, thì chúng ta phải giữ lại.

"*Một đời vô đạo vạn đời sâu*". Một đời mà không có đạo pháp thì vạn đời, tức là mười ngàn kiếp nữa chúng ta sẽ đau khổ. Trong Kinh dạy rằng "*Người đi lên bằng hai cái sừng con bò, và người đi xuống bằng số lông con bò*". Sau khi chết thì người được sanh vào nhân cảnh chỉ bằng hai cái sừng con bò, người đọa vào các tầng khổ đau bằng số lông con bò. Đó là tài liệu bậc một, tài liệu gốc Đức Phật Ngài nói như vậy

*"Đường thế mịt mù trăm năm đầy tội
Cửa thiên thanh tịnh muôn kiếp nên duyên."*

Chúc mừng các bạn vì các bạn đã chọn *cửa thiên thanh tịnh*. Trong khi "*đường thế mịt mù trăm năm đầy tội*" thì chúng ta phát tâm chọn "*cửa thiên thanh tịnh muôn kiếp nên duyên*". Mặc dù chúng ta chỉ chọn có bảy ngày, nhưng đây là duyên lành rất lớn để chúng ta sẽ chọn bảy chục ngày, bảy trăm ngày, bảy ngàn ngày như tuổi 20 của thầy đã chọn.

Nếu như ở bên Thái Lan thì các bạn sẽ được làm sư tạm trong bảy ngày. Trên mạng có một clip vua Bhumibol Adulyadej (*đã từ trần*) trong hình ảnh của một nhà sư khoảng chừng 40 tuổi mang bình khất thực (*tri bình khất thực*) trên đường phố Bangkok của Thái Lan. Thân dân của ông vua này là những Phật tử, họ mang cơm, chuối, bánh, đến cúng dường cho ông vua Thái Lan đó, rất xúc động. Những người Phật tử ở Thái Lan trong cuộc đời của họ, họ sẽ tập làm sư

trong khoảng chừng một tuần lễ, hoặc là ba tháng, hoặc là một năm, hoặc là ba năm, v.v...; có khi họ đi cả đời.

Tuổi 20 của thầy đã chọn con đường là đi với Phật mặc áo cà sa. Tuổi 20 của các bạn chọn con đường là mặc áo tràng. Bảy ngày này các bạn mặc áo tràng, áo tràng này là em ruột của áo cà sa, cho nên các bạn là những người có duyên.

Tuổi 20, các bạn có nhiều thời gian để làm nên những điều kỳ diệu sắp tới, nếu các bạn có ý chí, có quyết tâm. Nếu các bạn *sống qua ngày, chờ qua đời* thì thầy xin *bó tay chấm com (botay.com)*. Nếu các bạn muốn làm những điều kỳ diệu, thì chúng ta phải hạ quyết tâm. Sau khoá tu này, chúng ta về, chúng ta lên một kế hoạch học hành hay làm việc.

Thầy đi tu từ khi học lớp 8, lúc đó thầy 16 tuổi, tuổi còn trẻ nhưng thầy cũng lên một kế hoạch là phải học hết lớp 12, phải tìm cách học hết đại học, rồi tìm cách học tới cao học thạc sĩ, rồi tìm cách học đến tiến sĩ.

Mình phải lên một kế hoạch như vậy, thì mình mới thực hiện được, và mới thành công được. Các bạn ở đây một tuần lễ, bình tâm suy nghĩ, thiết kế một chương trình tu học, làm việc của mình để sau hai mươi năm nữa, chúng ta đạt được điều chúng ta mong muốn. Bây giờ các bạn không có tiền nhưng các bạn có thời gian, đó là hạnh phúc các bạn đang có mà nhiều khi các bạn không nhận thấy. Hôm nay thầy chỉ làm công việc là chỉ cho các bạn thấy mình đang có cái gì, thế mạnh của mình là cái gì. Nếu các bạn đốt thời gian này vào cái sự hoang phí thì vô bổ và vô ích. Các bạn dự khoá tu này mục đích để gặp gỡ các sư thầy, những người đã đi qua một chặng đường dài, và những người này họ sẽ tư vấn cho cho các bạn cần phải làm gì.

Tuy nhiên, mỗi bạn chúng ta phải tự mình đi bằng hai bàn chân của mình, tự mình thấp đuốc mà đi, tự mình làm thầy

của mình, tự mình làm hải đảo nương nhờ chính mình. *Chúng ta có nhiều tiền, mua nhiều đồng hồ, nhưng không mua được thời gian. Chúng ta có nhiều tiền, chúng ta mua được nhiều thuốc, nhưng chúng ta không mua được sức khoẻ.* Các bạn ở đây có sức khoẻ, các bạn có thời gian, có lý tưởng, có tình yêu, các bạn cười khi thấy nói đó là hạnh phúc.

Người ta nói "*Mim cười không mệt, tức giận mới mệt*". Ông bà mình nói "*Một nụ cười bằng mười thang thuốc bổ*", "*Một cơn giận bằng mười gói thuốc chuột*". Thấy thấy có nhiều bạn 12 giờ đêm đứng cười một mình, tại bạn đó yêu một cách cuồng dại, bị người yêu bỏ nên thất tình, 12 giờ đêm đứng cười có một mình là "*Cười không đúng chỗ, lỗi mười thang*", lộ trình mà bạn ấy đi không đúng, gọi là *xe lửa mà trật đường rây*, cho nên 12 giờ đêm đứng cười có một mình thôi.

Đây là khoá tu mua hè, thầy muốn chia sẻ với các bạn chữ "*tu*" này. Tu là gì? Người ta sửa xe người ta gọi là *tiểu tu*, trung tu hoặc *đại tu*. Sửa chùa người ta gọi là *trùng tu*. Còn các bạn đến đây gọi là *đi tu*.

Đi tu là gì? Đi tu là đi sửa. Tại sao sửa? Tại nó hư, nó hư thì mình mới sửa, không hư thì sửa làm chi? Trong Phật học giáo khoa thư, chữ Hán người ta dạy rằng:

*"Tu hành giả, tu cải hành vi
Xả ác, thủ thiện, ly tục từng đạo đã
Hành trụ toạ ngọa yếu cung kính."*

Tu là gì? "*Tu hành giả, tu cải hành vi*". Tu là sửa, tu cải là sửa đổi, hành vi là hành động: đi, đứng, nằm, ngồi. Hành động của mình, hành vi của mình, thân khẩu ý của mình, lời nói của mình, cái thân nghiệp, khẩu nghiệp, ý nghiệp của mình phải thay đổi. Và, thầy tin chắc rằng, sau khoá tu này, các bạn về nhà, đi vào xã hội các bạn có sự thay đổi, đó là tu.

"*Tu cái hành vi, xả ác thủ thiện*". Xả là bỏ, xả ác là bỏ điều ác. Thủ là nắm giữ, chấp giữ; thủ thiện là nắm giữ điều thiện.

"*Ly tục tùng đạo dã*". Ly là xa lìa, tục là thế tục, tùng là theo, đạo là đạo, đạo dã. Các bạn ở đây bảy ngày "*ly tục tùng đạo dã*" là bỏ cái thế tục mà tùng theo đạo, mà một ngày tu được bằng một trăm năm, bảy ngày là bảy trăm năm.

"*Hành trụ toạ ngoạ yếu cung kính*". Đi, đứng, nằm, ngồi, trang nghiêm thanh tịnh. Cho nên còn mấy ngày tiếp theo nữa, các bạn nhớ đi chậm, nói khẽ. Đi, đứng, nằm, ngồi, trang nghiêm thanh tịnh, thì lúc đó mình thoả mãn được yêu cầu tu hành rồi.

Nếu tuổi trẻ chúng ta không biết tu thì chúng ta không tích lũy được phước báu, và thời gian trôi qua chúng ta không tạo được phước lành cho chính mình. Trong kinh, Đức Phật Ngài dạy rằng:

Người trẻ mà không biết tu, về già thiếu phước, giống như cái cung mà nó gãy không thể bắn được. Người trẻ mà không biết tu, về già không có phước báu, giống như con cò bên cái ao mà không có gì ăn.

*"Trẻ không sớm biết tu hành
Không lo tài sản để dành mai sau
Cò già ủ rũ bên ao
Cá tôm chẳng có xanh xao chết dần."*

*"Trẻ không sớm biết tu hành
Không lo tài sản để dành mai sau
Như cung bị gãy hai đầu
Trông về đi vắng khổ sầu thở than."*

Câu kinh này Đức Phật dạy trong Kinh Pháp Cú 155 và 156, nói người trẻ mà không biết tu thì về già không có phước báu.

Bây giờ các bạn già chưa? Nếu các bạn không tin là mình già rồi thì sau khoá tu về nhà, lấy tấm hình mình chụp lúc mình 5, 6 tuổi với cái hình bây giờ để thấy được hình bây giờ già hơn.

Hoặc, nếu các bạn nói các bạn chưa già, thì vài chục năm nữa các bạn cũng già. Cái già và cái bệnh nó song song nó đến với chúng ta. Chúng ta phải cảnh giác, cũng như phải biết rõ. Thầy xin hỏi các bạn là Thái tử Sĩ Đạt Ta (*Siddhattha*) khi đi ra bốn cửa thành gặp cái gì? Lúc đó Thái tử 29 tuổi ra bốn cửa thành gặp một người già, gặp một người bệnh, gặp một người chết và gặp một người ngồi thiền. Thầy rất là vui tại vì thấy cả ngàn người ngồi thiền ở đây. Trong khi đó Thái tử Sĩ Đạt Ta (*Siddhattha*) chỉ gặp có một người ngồi thiền, mà Ngài đã phát tâm Ngài đi tu và Ngài thành Phật. Gặp một người già để mình tu mình thành Phật, gặp một người bệnh để mình tu mình thành Phật, gặp một người chết để mình tu mình thành Phật, gặp một người ngồi thiền để mình phát tâm mình tu thành Phật.

Cho nên, phải cảm ơn người già đó, người bệnh đó, người chết đó, và người ngồi thiền đó.

Vừa nãy thầy hỏi các bạn già chưa? Thầy hỏi câu hỏi tiếp theo, các bạn chết chưa?

Nếu các bạn tin rằng các bạn chưa chết thì về lấy tấm hình hồi xưa lúc mình một, hai tuổi với hình bây giờ, hình hồi xưa chết chưa?

Bạn nào nói rồi là thầy xin chúc mừng. Mỗi ngày như vậy, các nhà khoa học nói rằng hàng triệu tế bào sanh ra, và hàng triệu tế bào diệt đi. Ánh sáng này không phải là một, mà ánh sáng này nó ra rồi nó mất đi, ánh sáng mới nó xuất hiện, và ánh sáng cũ nó chết rồi. Cái tâm của mình ngày hôm qua chết rồi. Cái sắc pháp của mình ngày hôm qua cũng chết rồi. Cái

suy nghĩ của mình ngày hôm qua cũng chết rồi. Cái chết ở đây phải hiểu theo nghĩa là cái chết của các pháp hữu vi, hay là cái chết của những hiện tượng, sự vật, mà nó diễn ra rồi nó chết đi, rồi cái mới nó xuất hiện. Chứ không phải chỉ nói tới cái chết theo nghĩa là một đời người, không phải như vậy. Cái chết ở đây là từng *sat na*, từng *sat na* nó chết rồi. Nếu bạn nào thấy được cái già, thấy được cái bệnh, và thấy được cái chết thì bạn đó dễ tu.

Đi đường gặp đám ma thì hên là sao? Là người ta nhắc mình phải tu.

*“Thấy người chết biết mình rồi cũng chết
Thấy người đau mình khoẻ mãi hay sao?
Xe tang vừa khuất qua mau
Đưa người hôm trước hôm sau đưa mình.”*

Người nào thấy được cái già, cái bệnh, cái chết, người đó giác ngộ, giải thoát. Người nào thấy được cái già, cái bệnh, cái chết, người đó mới từ bỏ tham, từ bỏ sân, từ bỏ si. Người nào từ bỏ được tham, sân, si, thì người đó giải thoát khỏi phiền não. Người nào từ bỏ được tham, sân, si, thì người đó có Niết Bàn.

Nibbanam paramam sukham - Niết bàn là hạnh phúc tối thượng

Niết là không, Bàn là tham sân si. Niết Bàn là không có tham, sân, si. Bạn nào mà không có tham, sân, si thì bạn đó có Niết Bàn; Niết Bàn từng phần, từng phần, rồi cuối cùng các bạn sẽ có Niết Bàn toàn phần.

Trong một tuần lễ ở đây các bạn có tham, sân, si không? So với trước đây thì nhiều hay ít? Nếu ít hơn, tức là ta đạt được Niết Bàn từng phần, tham, sân, si, diệt từng phần, từng

phần. Các bạn có tu thì tự nhiên không có phiền não, nếu có phiền não tức là không có tu.

*“Đâu phải già mới chết
Trẻ cũng vẫn vô thường
Trăm vạn muôn nẻo đường
Làm sao tránh cửa tử.
Cho nên đừng giận dữ
Làm đau khổ lòng người
Hãy san sẻ nụ cười
Mang cho người hạnh phúc.
Thị phi xin dừng lại
Đúng sai được gì đâu
Cãi vã mắng nhiếc nhau
Đừng gây thêm thù hận.
Có gì là vô tận
Trong cuộc sống vô thường
Hãy san sẻ yêu thương
Tùy duyên mà thanh thản.”*

Tại sao thầy nói cái già, cái chết? Nói cái già, cái chết, để mình tu. Tu thì mình có phước báu. Mà chúng ta cần phước báu, cho nên chúng ta cần tu. Mục đích chúng ta đến đây là vì chính mình, vì sự an lạc của chính mình, vì sự tu hành của chính mình; *khéo tu thì nổi vụng tu thì chìm*. Những người phục vụ ở đây họ cũng tu cái pháp phục vụ, họ cũng vì chính họ. Thầy đến đây thầy giảng cho các bạn nghe cũng vì chính thầy chứ không phải vì các bạn, vì thầy đến đây để thầy tạo công đức phước báu. Tất cả chúng ta đều đi tìm phước báu.

*“Đâu phải già mới chết
Trẻ cũng vẫn vô thường”*

Khi mình nghĩ được vậy thì mình tu được. Hôm nay thầy hỏi các bạn mấy câu:

- Minh già chưa? Già rồi!

- Chết chưa? Chết rồi!

Nếu như các bạn nói được câu đó, thầy xin tặng các bạn bài này. Bài này mang tên "*Chết, chết, chết, chết đến rồi*". Đây là một bài hát, thầy chỉ đọc diễn cảm thôi, thầy không được quyền hát. Yêu cầu của thầy là nghe cái lời, không cần vỗ tay theo.

*"Chết, chết, chết, chết đến rồi
Chết, chết, chết, chết đến rồi
Chết, chết, chết, chết đến rồi
Chết đến trong muôn cuộc đời
Ngày chết đến trên khắp muôn nơi
Dòng hoa thơm tang tóc đông vui
Còn chi đâu tham đắm đuối
Đời si mê bao nỗi thăng trầm."*

Thầy hỏi các bạn một câu mà ngày xưa Đức Phật hỏi một người nữ Phật tử, bà có đứa con duy nhất, và đứa con đó chết. Đức Phật mới bảo đi tìm nhà nào có hạt cải xin ít về đây Đức Phật sẽ cứu sống con của bà, nhưng với điều kiện trong nhà đó không có ai chết mới được. Bà đi tìm, hạt cải thì người ta cho. Ở Ấn Độ người ta trồng hạt cải là chủ yếu, cánh đồng bao la. Họ cho hạt cải rồi bà mới hỏi trong nhà có ai chết chưa thì nhà nào cũng nói có người chết rồi, ông nội, ông ngoại hoặc là cha, mẹ, anh, em gì đó nhà nào cũng vậy, thân chết không từ bỏ bất cứ nhà nào. Cho nên *chết đến trong muôn cuộc đời* là vậy đó.

*"Ngày chết đến trên khắp muôn nơi
Dòng hoa thơm tang tóc đông vui
Còn chi đâu tham đắm đuối
Đời si mê bao nỗi thăng trầm
Ngày chết đến ai chẳng thương đau"*

*Một năm thêm nhan sắc nhẵn nhéo
Dù đi đâu ai cũng thế
Về chung quy trong năm mờ."*

Tất cả chúng ta đều có cùng một mẫu số chung *năm mờ vô chủ ai mà viếng thăm*. Mình chết chừng một, hai năm là không ai đến thăm đâu, có thể ba bảy hai mốt ngày rồi thôi. Chùa thầy có cái nghĩa địa, thầy thấy là người ta mới chết, đi đám ma đông đảo vui lắm, nhưng sau đó một năm, hai năm, ba năm không thấy ai đến hết. Tương lai huy hoàng của chúng ta là vậy đó.

*"Ngày chết đến khu phố đông vui
Người đi thăm, đi viếng ai ơi
Người ta đâu lo cái chết
Người ta đâu lo đến phiên mình."*

Cái ý thầy muốn gửi đến các bạn thông điệp là gì? Là phải nhớ "*thấy người chết biết mình rồi cũng chết*". Các bạn muốn mình sống mà tha thứ, bao dung, hỷ xả thì các bạn phải thấy mình chết và mọi người đều chết. "*Tôi sẽ chết, bỏ tôi sẽ chết*", mình nghĩ tới cái đó mình tha thứ được, mình tha thứ ngay, tha thứ.

*"Giờ chết đến tang tóc thương đau
Một năm thêm năm uẩn eo sèo
Đời si mê bao than khóc
Còn bao lâu vô quan tài?"*

Đức Thái tử Sĩ Đạt Ta thấy được cái sanh, cái già, cái bệnh, cái chết, thì mới tu được, mới thành Phật được. Ai thấy được cái sanh, già, đau, chết, thì người đó thành Phật.

Iti dukkham pajanati - Vị ấy biết đây là khổ; sanh, già, đau, chết là khổ; ***yathābhūtaṃ*** - như thật, như chơn.

Hôm nay các bạn là những người trẻ tuổi, thầy nói những điều này không phải dành cho người già, mà dành cho người trẻ để mình chuẩn bị cho cuộc đời của mình đẹp, và chuẩn bị cho sự ra đi của mình cho an lành.

Trong 40 đề mục tu thiền thì có đề mục niệm hơi thở, có đề mục niệm Phật, có cả đề mục niệm sự chết, v.v..., nên, thầy muốn chia sẻ thêm. Các bạn chúng ta phải có trí tuệ, để thấy cái gì?

*“Hoa đẹp, hoa thơm, hoa vẫn tàn
Tình nặng, tình sâu, tình vẫn tan
Rượu đắng, rượu cay, rượu vẫn hết
Người hứa, người thề, người vẫn quên.”*

Đừng có tin vào lời hứa, lời thề của ai hết. “Người hứa, người thề, người vẫn quên”. Tại sao họ quên? Trước đây họ hứa, họ thề với mình, lúc đó mình mới có bốn mươi lăm ký, bây giờ mình bảy chục ký thì họ quên là phải rồi. Cuộc đời éo le, nghiệt ngã lắm. Trước đây mình hiền hậu dễ thương, ăn nói dịu dàng dễ nghe, bây giờ mình hiện nguyên hình là sư tử Hà Đông, làm sao người ta giữ lời hứa, lời thề được.

*“Trăng lên, trăng tròn, trăng lại khuyết
Tuyết rơi, tuyết phủ, tuyết lại tan
Hoa nở, hoa rơi, hoa lại tàn
Tình đẹp, tình sâu, tình lại tan.”*

“Người đẹp người xấu rồi cũng hết”. Người đẹp rồi cũng hết đẹp, người xấu rồi cũng hết xấu, mình cùng bà con với nhau. Người đẹp rồi cũng hết đẹp, chết rồi. Người xấu rồi cũng hết xấu. Người đẹp đừng có cống cao ngã mạn vì nghĩ mình đẹp. Người xấu cũng đừng có tự ti mặc cảm vì nghĩ là mình xấu.

“Người giàu người nghèo rồi cũng chết” nên yên tâm mà nghèo. Bởi vì, người nghèo cũng chết, người giàu cũng chết. Các bạn nghe câu để mà tu, mà sửa.

*“Muốn được yên tu phải biết ngu
Dù cho có mắt cũng như mù
Có tai như điếc thường câm lặng
Chỉ nhớ trong đầu một chữ tu.”*

Các bạn muốn tu để có phước báu thì phải giả ngu, có những điều mình không thể can thiệp vô được. Có những điều không phải mình muốn là được. Có một câu nói rất hay *“Hôm qua tôi rất thông minh, tôi muốn thay đổi cả thế giới này. Hôm nay tôi có trí tuệ, tôi chỉ muốn thay đổi chính tôi mà thôi”*.

*“Bớt nghe những tiếng khen chê
Cho tâm thanh tịnh, thoát mê hồng trần
Bớt nhìn cảnh sắc trầm luân
Cho đời thanh thoát, tinh thần thăng hoa
Bớt nói những chuyện bất hoà
Gia đình hạnh phúc, nhà nhà thêm vui
Bớt mùi thương ghét trong tui
Bỏ đi tâm niệm búi ngùi chán chê
Bớt vị thường thức no nê
Vượt xa vọng tưởng, trở về tinh tâm
Vui thay năm bớt trong tâm
An vui thanh tịnh, xứng tầm thoát mê.”*

Tức là bớt đi, bớt nghe, bớt nhìn, bớt nói, v.v..., bớt tiếp xúc. Các bạn có thấy những con khỉ mà nó bịt mắt, bịt tai, bịt mũi không? Có thấy không? Đó! Tu theo cách đó thì tâm mình an lạc, hạnh phúc.

Các bạn vào trong chùa tu thì đương nhiên những tật khí của mình, những tánh tình cũ của mình, những cái ham ăn, ham ngủ của mình nó vẫn còn. Nhưng mà yên tâm, mình tu

thi tu, mà những cái tánh tình cũ của mình nó vẫn còn rơi rớt chưa hết thì mình cũng chấp nhận, còn hơn là mình không tu được. Các bạn nghe bài này rồi chúng ta kết thúc. Bài này mang tên là *“Lên chùa ngủ gục”*.

*“Lên trên chùa mà ngủ gục
Bị sư phụ la cho
Thầy có nói năng chi
Con cũng ngủ cho bằng được
Ai nói chi cũng mặc kệ
Ngủ thì ngủ mà tu thì tu.”*

Nếu mình thức mà mình phiền não, mình oan trái, mình tham, sân, si, thì ngủ tốt hơn là thức. Nếu mình thức mà mình làm việc lành việc thiện, thì mình nên thức. Còn nếu thức mà mình oan trái, mình oán thù, mình giận hờn vu vợ, trách mẹ trách cha, v.v..., thì lúc đó là mình nên ngủ.

*“Ai lên chùa cũng ham ngủ
Mỗi lần ngủ là mê say
Thuyền vượt sóng lên mây
Đi vào trong cõi mộng
Để cuộc đời trôi sông.”*

Các bạn mà không có tu, các bạn mà không thiết lập được lý tưởng cao quý của mình, thì nó cũng giống như một xác chết trôi trên sông Hằng vậy thôi. Nếu chúng ta không thiết lập từ bây giờ việc tu hành, học hành của mình, thì bốn mươi năm sau chúng ta cũng chỉ là *bóng mờ sương khói* mà thôi, cũng chỉ là cái xác chết trôi trên dòng sông thôi.

*“Ơn sinh thành của cha mẹ
Nghĩa sư trưởng cao thâm
Nguyện đem hết thân tâm
Tu hành cho thành đạt
Mai này sanh Cực lạc*

Trở về độ Hóc Môn.”

Minh rắng tu, nghĩ đến ơn sanh thành của cha mẹ, nghĩ đến thầy tổ, gọi là bốn ân nghĩa cao quý; đó là ơn Tam Bảo, ơn cha mẹ, ơn đất nước, và ơn chúng sanh vạn loại. Thầy mang ơn các bạn, bởi vì các bạn đã ngồi nghe thầy một tiếng mười phút này, thầy cảm ơn các bạn!

Các bạn cũng mang ơn thầy vì thầy đến đây giảng cho các bạn nghe.

Minh mang ơn đất nước này, vì đất nước này đã cho chúng ta một đất nước thanh bình để mà chúng ta yên ổn đến đây tu hành.

Chúng ta mang ơn Đức Phật, Giáo Pháp và chư Tăng.

Mang ơn Thượng toạ trụ trì, mang ơn chư Tăng tại chùa Hoàng Pháp đã tổ chức một khoá tu trang nghiêm thanh tịnh, đầy đủ điều kiện, để chúng ta có thể lưu trú ở đây một tuần lễ tu hành tinh tấn. Chúng ta cảm ơn tất cả!

Thầy xin được kết thúc bài giảng sáng hôm nay. Trước khi dứt lời một lần nữa xin thành tâm kính chúc Thượng toạ trụ trì, chư tăng chùa Hoàng Pháp, cùng toàn thể quý vị trong ban tổ chức khoá tu, các khoá sinh chúng ta cùng gia quyến được năm điều phước báu, sống lâu, sắc tốt, sống vui, sức khoẻ và trí tuệ. Tinh tấn tu hành, tất cả đều thành chánh quả đồng nhau cả thấy.

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật.

Pháp thí thắng mọi thí
Sabbadānaṃ dhammadānaṃ jināti

**SÁCH ẨM TỔNG
KHÔNG BÁN**

Với cách nói giản dị, đi thẳng vào vấn đề, pha lẫn sự hài hước, hóm hỉnh, Hòa thượng Bửu Chánh dẫn dắt người nghe đến với vườn hoa Pháp của Đức Phật, hướng dẫn người nghe cảm nhận được hương vị của Pháp Bảo, chỉ cho người nghe phương pháp gieo trồng, vun xới hạt giống của những bông hoa Pháp được đâm chồi, nảy lộc trong tâm thức của mỗi người.

Bằng tấm lòng bi mẫn, Hòa thượng chỉ ra sự nguy hại của “vô minh” tồn tại ở trong mỗi tha nhân, qua đó sách tấn người chưa phải là Phật tử sẽ hiểu đúng những lời dạy của Đức Phật, người đang là Phật tử rồi sẽ biết điều chỉnh việc học và thực hành những lời dạy của Đức Phật nơi bản thân mình để đi đúng đường và nhanh chóng đạt kết quả.